

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY CZERWIONKA - LESZCZYNY NA LATA 2013-2016 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2017-2020 AKTUALIZACJA

ZLECENIODAWCA:

GMINA I MIASTO CZERWIONKA - LESZCZYNY

ul. Parkowa 9, 44-230 Czerwionka-Leszczyny

tel.: 32 429 59 11, fax: 32 431 17 60

e-mail: sekretariat@czerwionka-leszczyny.com.pl, www.czerwionka-leszczyny.pl

ZLECENIOBIORCA:

EKO – TEAM KONSULTING

ul. Golezowska 16/125, 43-300 Bielsko-Biała

tel.: 33 486 53 53, faks: 33 486 54 54, kom. 513 100 869

mail: biuro@eko-team.com.pl, www.eko-team.com.pl

AUTORZY OPRACOWANIA:

Agnieszka Chylak

Sebastian Kulikowski

INSTYTUCJE WSPÓŁPRACUJĄCE I UDZIELAJĄCE INFORMACJI PRZY OPRACOWANIU NINIEJSZEGO DOKUMENTU:

1. Urząd Gminy i Miasta Czerwionka - Leszczyny,
2. Zarząd Dróg Powiatowych w Rybniku,
3. Górnośląska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o. w Zabrze,
4. Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo SA – Górnośląski Oddział Obrotu Gazem w Zabrze,
5. Operator Gazociągów Przesyłowych GAZ – SYSTEM S.A.,
6. Górnośląska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o.,
7. Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Katowicach,
8. Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Czerwionce - Leszczynach
9. Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Gliwicach,
10. Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, Śląski Oddział Regionalny,
11. Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Rybniku,
12. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach,
13. Starostwo Powiatowe w Rybniku,
14. Zarząd Dróg Wojewódzkich w Katowicach,
15. Tauron Dystrybucja S.A. Oddział w Gliwicach,
16. Przedsiębiorstwo Energetyczne MEGAWAT Sp. z o.o. w Gliwicach,
17. Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad w Katowicach,
18. Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Katowicach,
19. PKP Polskie Linie Kolejowe S.A.
20. NWR Karbonia S.A. w Czerwionce – Leszczynach,
21. Zakład Odzysku Węgla Zower Sp. z o.o. w Czerwionce - Leszczynach.

Zdjęcie na okładce pochodzi z galerii fotografii zamieszczonej na stronie internetowej Gminy i Miasta Czerwionka - Leszczyny www.czerwionka-leszczyny.pl

SPIS TREŚCI

1	WSTĘP	7
1.1	PODSTAWA OPRACOWANIA.....	7
1.2	METODOLOGIA OPRACOWANIA, ZAWARTOŚĆ DOKUMENTU I JEGO PODSTAWY PRAWNE	7
2	UWARUNKOWANIE ZEWNĘTRZNE.....	9
2.1	POLITYKA EKOLOGICZNA PAŃSTWA.....	9
2.2	PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO DO ROKU 2013 WRAZ Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2018.....	9
2.3	PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU RYBNICKIEGO	11
2.4	PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY I MIASTA CZERWIONKA LESZCZYNY	12
3	OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY I MIASTA CZERWIONKA - LESZCZYNY	14
3.1	POŁOŻENIE.....	14
3.2	UKSZTAŁTOWANIE TERENU I BUDOWA GEOLOGICZNA	15
3.3	KLIMAT	16
3.4	OTOCZENIE SPOŁECZNO - GOSPODARCZE	16
3.5	TURYSTYKA I REKREACJA	19
4	OCHRONA DZIEDZICTWA PRZYRODNICZEGO I RACJONALNE UŻYTKOWANIE ZASOBÓW PRZYRODY .	22
4.1	OCHRONA PRZYRODY WRAZ Z OCHRONĄ LASÓW.....	22
4.2	OCHRONA POWIERZCHNI ZIEMI I GLEB.....	23
4.3	OCHRONA ZASOBÓW KOPALIN	23
4.4	OCHRONA POWIETRZA.....	23
4.5	GOSPODARKA WODNO – ŚCIEKOWA	25
4.6	OCHRONA PRZED HAŁASEM.....	25
4.7	OCHRONA PRZECIWPOWODZIOWA.....	26
5	OCHRONA DZIEDZICTWA PRZYRODNICZEGO I RACJONALNE UŻYTKOWANIE ZASOBÓW PRZYRODY .	27
5.1	OCHRONA PRZYRODY WRAZ Z OCHRONĄ LASÓW.....	27
5.1.1	CHARAKTERYSTYCZNE ELEMENTY PRZYRODY OŻYWIONEJ W STRUKTURZE PRZESTRZENNEJ ZAGOSPODAROWANIA TERENU GMINY I MIASTA CZERWIONKA - LESZCZYNY	27
5.1.2	SIEDLISKA PRZYRODNICZE	29
5.1.3	CHRONIONE I GINĄCE ELEMENTY FLORY I FAUNY.....	30
5.1.4	FORMY OCHRONY PRZYRODY NA TERENIE GMINY I MIASTA.....	31
5.1.5	ZIELEŃ URZĄDZONA	33
5.1.6	OCHRONA I ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ LASÓW.....	35
5.2	OCHRONA POWIERZCHNI ZIEMI I GLEB.....	41
5.2.1	UŻYTKOWANIE TERENU GMINY	41
4.3.2	Działania doradcze dla rolników	43
4.3.3	Zagrożenia dla czystości powierzchni ziemi	45
5.3	OCHRONA ZASOBÓW GEOLOGICZNYCH	46
5.3.1	SUROWCE MINERALNE GMINY I MIASTA CZERWIONKA - LESZCZYNY	46
6	POPRAWA JAKOŚCI ŚRODOWISKA I BEZPIECZEŃSTWA EKOLOGICZNEGO.....	52
6.1	OCHRONA POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO	52
6.1.1	Charakterystyka i ocena stanu aktualnego.....	52
6.1.2	System gazowniczy.....	60
6.1.3	System elektroenergetyczny	62
6.1.4	System ciepłowniczy.....	64

6.1.5	Komunikacyjne źródła zanieczyszczeń na terenie gminy i miasta Czerwionka - Leszczyny	65
6.2	GOSPODARKA WODNO – ŚCIEKOWA	69
6.2.1	HYDROGRAFIA	69
6.2.2	GŁÓWNE ŹRÓDŁA ZANIECZYSZCZEŃ WÓD POWIERZCHNIOWYCH I PODZIEMNYCH	74
6.2.3	ZAOPATRZENIE W WODĘ PRZEZNACZONĄ DO SPOŻYCIA	74
6.2.4	CHARAKTERYSTYKA SIECI WODOCIĄGOWEJ NA TERENIE MIASTA I GMINY	76
6.2.5	JAKOŚĆ WODY PRZEZNACZONEJ DO SPOŻYCIA	77
6.2.6	ODPROWADZANIE ŚCIEKÓW	78
6.2.7	ODPROWADZANIE WÓD OPADOWYCH	80
6.3	GOSPODARKA ODPADAMI	82
6.3.1	SYSTEM GOSPODAROWANIA ODPADAMI DO 30 CZERWCA 2013 ROKU	82
6.3.2	NOWY SYSTEM GOSPODAROWANIA ODPADAMI	82
6.3.3	IDENTYFIKACJA POTRZEB W ZAKRESIE NOWEGO SYSTEMU	84
6.4	OCHRONA PRZED HAŁASEM	86
6.4.1	HAŁAS PRZEMYSŁOWY	86
6.4.2	HAŁAS DROGOWY	87
6.4.3	HAŁAS KOLEJOWY	91
6.4.4	HAŁAS NIEZORGANIZOWANY	91
6.5	OCHRONA PRZED POLAMI ELEKTROMAGNETYCZNYMI WRAZ ICH MONITORINGIEM	92
7	ZRÓWNOWAŻONE WYKORZYSTANIE MATERIAŁÓW, WODY I ENERGII	95
7.1	MATERIAŁOCHŁONNOŚĆ, WODOCHŁONNOŚĆ, ENERGOCHŁONNOŚĆ I ODPADOWOŚĆ PRODUKCJI	95
7.2	WYKORZYSTANIE ENERGII ZE ŹRÓDEŁ ODNAWIALNYCH	97
7.2.1	OCHRONA PRZECIWPOWODZIOWA	99
7.2.2	EDUKACJA EKOLOGICZNA	102
8	PRIORYTETY EKOLOGICZNE, CELE I KIERUNKI OCHRONY ŚRODOWISKA	104
9	PLAN OPERACYJNY	111
10	ZAGADNIENIA SYSTEMOWE	123
10.1	MECHANIZMY PRAWNE	123
10.2	DOSTĘP DO INFORMACJI, UDZIAŁ SPOŁECZEŃSTWA	123
10.3	SYSTEM ZARZĄDZANIA ŚRODOWISKOWEGO NA OBSZARZE GMINY I MIASTA CZERWIONKA - LESZCZYNY	125
10.4	MONITORING ŚRODOWISKA	127
11	ASPEKTY FINANSOWE REALIZACJI „PROGRAMU...”	129
11.1	ANALIZA ŹRÓDEŁ PREFERENCYJNEGO WSPARCIA FINANSOWEGO PRZEDSIĘWZIĘĆ W ZAKRESIE OCHRONY ŚRODOWISKA	129
11.1.1	KRAJOWE FUNDUSZE OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ	129
11.1.2	OGÓLNOPOLSKIE PROGRAMY OPERACYJNE	132
11.1.3	REGIONALNY PROGRAM OPERACYJNY WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO	133
11.1.4	PROGRAM ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH	133
11.2	ŚRODKI UNII EUROPEJSKIEJ W LATACH 2014-2020	134
11.3	NAKŁADY NA REALIZACJĘ ZADAŃ „PROGRAMU...”	135
12	STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM	137

SPIS RYSUNKÓW

RYSUNEK 1 LOKALIZACJA GMINY I MIASTA CZERWIONKA – LESZCZYZNY I POZOSTAŁYCH GMIN POWIATU RYBNICKIEGO ORAZ NA TLE WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO	14
RYSUNEK 2 UKŁAD KOMUNIKACYJNY NA TERENIE GMINY I MIASTA CZERWIONKA – LESZCZYZNY	15
RYSUNEK 3 STRUKTURA ZALUDNIENIA GMINY I MIASTA CZERWIONKA - LESZCZYZNY NA PRZESTRZENI OSTATNICH LAT.....	17
RYSUNEK 4 IŁOŚĆ URODZEŃ, ZGONÓW I PRZYROST NATURALNY NA TERENIE GMINY I MIASTA CZERWIONKA - LESZCZYZNY W LATACH 2003-2012	17
RYSUNEK 5 SALDO MIGRACJI NA OBSZARZE GMINY I MIASTA CZERWIONKA - LESZCZYZNY NA PRZESTRZENI LAT 2003 - 2011.....	18
RYSUNEK 6 PRZEBIEG SZLAKÓW TURYSTYCZNYCH PRZEZ GMINĘ I MIASTO CZERWIONKA – LESZCZYZNY.....	20
RYSUNEK 7 PRZEBIEG TRAS ROWEROWYCH PRZEZ GMINĘ I MIASTO CZERWIONKA – LESZCZYZNY*	21
RYSUNEK 8 PODZIAŁ GEOBOTANICZNY OBSZARU GMINY I MIASTA CZERWIONKA - LESZCZYZNY	27
RYSUNEK 9 POTENCJALNA ROŚLINNOŚĆ NATURALNA NA TERENIE GMINY I MIASTA CZERWIONKA - LESZCZYZNY	28
RYSUNEK 10 PARK KRAJOBRAZOWY „CYSTERSKIE KOMPOZYCJE KRAJOBRAZOWE RUD WIELKICH	31
RYSUNEK 11 OBSZARY LEŚNE I NADLEŚNICTWA NA TERENIE GMINY I MIASTA CZERWIONKA – LESZCZYZNY.....	36
RYSUNEK 12 POWIERZCHNIOWY SKŁAD GATUNKOWY NA TERENIE NADLEŚNICTWA KOBIÓR	37
RYSUNEK 13 POWIERZCHNIOWY SKŁAD GATUNKOWY NA TERENIE NADLEŚNICTWA RYBNIK	38
RYSUNEK 14 TYPY SIEDLISKOWE LASÓW W NADLEŚNICTWIE RYBNIK.....	38
RYSUNEK 15 STRUKTURA WIELKOŚCIOWA GOSPODARSTW ROLNYCH NA TERENIE GMINY I MIASTA CZERWIONKA - LESZCZYZNY	42
RYSUNEK 16 ROZMIESZCZENIE ZŁOŻ WĘGLA KAMIENNEGO W OKOLICY GMINY I MIASTA CZERWIONKA - LESZCZYZNY	48
RYSUNEK 17 ROZMIESZCZENIE SUROWCÓW ILASTYCH CERAMIKI BUDOWLANEJ	48
RYSUNEK 18 ROZMIESZCZENIE ZŁOŻ CHEMICZNYM W TYM SOLI KAMIENNEJ	49
RYSUNEK 19 PODZIAŁ NA STREFY W KTÓRYCH DOKONUJĘ SIĘ OCENY JAKOŚCI POWIETRZA NA TERENIE WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO	53
RYSUNEK 20 WYNIKI ŚREDNICH ROCZNYCH STĘŻEŃ PYŁU ZAWIESZONEGO PM ₁₀ W MG/M ³ NA STANOWISKACH POMIAROWYCH W LATACH 2006-2012 (POZIOM DOPUSZCZALNY 40 MG/M ³)	55
RYSUNEK 21 WYNIKI POMIARÓW STĘŻENIA ŚREDNIE ROCZNE W NG/M ³ NA STANOWISKACH POMIAROWYCH W 2012 ROKU (POZIOM DOCELOWY 1 NG/M ³)	56
RYSUNEK 22 WYNIKI ŚREDNICH ROCZNYCH STĘŻEŃ DWUTLENKU AZOTU W MG/ M ³ NA STANOWISKACH POMIAROWYCH W LATACH 2008-2012 (POZIOM DOPUSZCZALNY 40 MG/M ³)	57
RYSUNEK 23 WYNIKI MAKSYMALNYCH STĘŻEŃ 24-GODZINNYCH DWUTLENKU SIARKI W MG/M ³ W LATACH 2008-2012 (POZIOM DOPUSZCZALNY DLA STĘŻEŃ 24-GODZINNYCH 125 MG/M ³).....	57
RYSUNEK 24 WYNIKI ŚREDNICH ROCZNYCH STĘŻEŃ BENZENU W MG/ M ³ NA STANOWISKACH POMIAROWYCH W LATACH 2008-2012... ..	58
RYSUNEK 25 WYNIKI MAKSYMALNYCH STĘŻEŃ 8-GODZINNYCH TLENKU WĘGLA W MG/ M ³ W LATACH 2008-2012 (POZIOM DOPUSZCZALNY DLA STĘŻEŃ 8-GODZINNYCH 10 MG/ M ³).....	59
RYSUNEK 26 DŁUGOŚĆ SIECI GAZOWYCH NA TERENIE GMINY I MIASTA CZERWIONKA – LESZCZYZNY W LATACH 2008 – 2012 (KM)	61
RYSUNEK 27 IŁOŚĆ CZYNNYCH PRZYŁĄCZY GAZOWYCH NA TERENIE GMINY I MIASTA CZERWIONKA-LESZCZYZNY W LATACH 2012-2008 W SZTUKACH	61
RYSUNEK 28 LICZBA ODBIORCÓW ENERGII ELEKTRYCZNEJ NA TERENIE GMINY I MIASTA CZERWIONKA – LESZCZYZNY.....	63
RYSUNEK 29 ŻUŻYCIE ENERGII ELEKTRYCZNEJ NA TERENIE GMINY I MIASTA CZERWIONKA – LESZCZYZNY (TYS. MWh)	63
RYSUNEK 30 ŻUŻYCIE ENERGII CIEPLNEJ NA TERENIE GMINY I MIASTA CZERWIONKA – LESZCZYZNY	64
RYSUNEK 31 PUNKTY MONITORINGU JAKOŚCI WÓD PODZIEMNYCH W REJONIE GMINY I MIASTA CZERWIONKA – LESZCZYZNY	73
RYSUNEK 32 MATERIAŁY Z JAKICH WYKONANA JEST SIEĆ WODOCIĄGOWA NA TERENIE GMINY I MIASTA CZERWIONKA – LESZCZYZNY (%)	76
RYSUNEK 33 DŁUGOŚĆ SIECI WODOCIĄGOWEJ ORAZ PRZYŁĄCZY W LATACH 2008 – 2013 NA TERENIE GMINY I MIASTA	77
RYSUNEK 34 LOKALIZACJA PUNKTÓW POMIAROWYCH EMISJI HAŁASU KOMUNIKACYJNEGO NA TERENIE WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO W LATACH 2000-2011	89
RYSUNEK 35 LOKALIZACJA PUNKTÓW POMIAROWYCH PROMIENIOWANIE NIJONIZUJĄCEGO ZLOKALIZOWANYCH NA TERENIE WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO W 2010 ROKU	93

RYSUNEK 36 OBSZAR ZAGROŻENIA POWODZIOWEGO W ZLEWNIACH RZEK NA TERENIE GMINY I MIASTA CZERWIONKA - LESZCZYNY.....	99
RYSUNEK 37 UTRZYMANIE OBIEKTÓW MELIORACJI SZCZEGÓŁOWEJ PRZEZ RZSW W CZERWIONCE – LESZCZYNACH W LATACH 2010 – 2011	101
RYSUNEK 38 STRUKTURA WYDATKÓW NA WYBRANYCH KIERUNKACH NA TLE POZOSTAŁYCH ZADAŃ OBJĘTYCH PROGRAMEM OCHRONY ŚRODOWISKA	136

SPIS TABEL

TABELA 1 CHARAKTERYSTYKA SIECI KANALIZACYJNEJ PWiK Sp. z o.o. CZERWIONKA LESZCZYNY	25
TABELA 2 POMNIKI PRZYRODY NA TERENIE GMINY I MIASTA CZERWIONKA - LESZCZYNY	32
TABELA 3 PROPONOWANE FORMY OCHRONY PRZYRODY NA TERENIE GMINY I MIASTA CZERWIONKA - LESZCZYNY	33
TABELA 4 WYKAZ OBIEKTÓW WPISANYCH DO REJESTRU ZABYTKÓW ŚLĄSKIEGO WOJEWÓDZKIEGO KONSERWATORA ZABYTKÓW NA TERENIE GMINY I MIASTA CZERWIONKA - LESZCZYNY	33
TABELA 5 KLASY STREF I WYMAGANE DZIAŁANIA W ZALEŻNOŚCI OD POZIOMÓW STĘŻEŃ ZANIECZYSZCZENIA, UZYSKANYCH W ROCZNEJ OCENIE JAKOŚCI POWIETRZA	54
TABELA 6 KLASY STREF DLA OZONU W ODNIESIENIU DO POZIOMU CELU DŁUGOTERMINOWEGO.....	54
TABELA 7 WYKAZ STACJI MONITORINGU JAKOŚCI POWIETRZA W STREFIE ŚLĄSKIEJ, Z KTÓRYCH WYNIKI WYKORZYSTANO W OCENIE JAKOŚCI POWIETRZA NA TERENIE GMINY I MIASTA CZERWIONKA - LESZCZYNY	55
TABELA 8 INFRASTRUKTURA SIECI ENERGII ELEKTRYCZNEJ NA TERENIE GMINY I MIASTA CZERWIONKA – LESZCZYNY	62
TABELA 9 ROCZNA EMISJA SUBSTANCJI SZKODLIWYCH DO ATMOSFERY ZE ŚRODKÓW TRANSPORTU NA TERENIE GMINY I MIASTA W CZERWIONCE – LESZCZYNACH (KG)	66
TABELA 10 KLASYFIKACJA STANU/ POTENCJAŁU EKOLOGICZNEGO I STANU CHEMICZNEGO WÓD W 2012 ROKU W PUNKTACH POMIAROWO-KONTROLNYCH ZLOKALIZOWANYCH W NAJBLIŻSZEJ ODLEGŁOŚCI OD GMINY CZERWIONKA – LESZCZYNY ORAZ POWIĄZANYCH Z WODAMI POWIERZCHNIOWYMI GMINY	70
TABELA 11 WYNIKI BADAŃ WODY SUROWEJ, W ZAKRESIE FIZYKO-CHEMICZNYM I BAKTERIOLOGICZNYM, Z UJĘCIA WODY W PALOWICACH	75
TABELA 12 OGÓLNA OCENA JAKOŚCI WODY WYDANA PRZEZ PPIS W RYBNIKU ZA 2012 ROKU DLA STREF ZAOPATRZENIA NA TERENIE GMINY I MIASTA CZERWIONKA - LESZCZYNY.....	78
TABELA 13 CHARAKTERYSTYKA SIECI KANALIZACYJNEJ PWiK Sp. z o.o. CZERWIONKA LESZCZYNY	79
TABELA 14 CHARAKTERYSTYKA PRZEPOMPOWNI ŚCIEKÓW PWiK Sp. z o.o. CZERWIONKA LESZCZYNY	79
TABELA 15 WYNIKI BADAŃ HAŁASU W PUNKTACH POŁOŻONYCH NAJBLIŻEJ GMINY I MIASTA CZERWIONKA - LESZCZYNY	90
TABELA 16 DOBOWE NATĘŻENIE RUCHU DLA LINII KOLEJOWYCH W 2012 ROKU W GRANICACH GMINY I MIASTA CZERWIONKA – LESZCZYNY	91
TABELA 17 ZAŁOŻENIA DOTYCZĄCE REALIZACJI NA TERENIE GMINY I MIASTA CZERWIONKA- LESZCZYNY W LATACH 2013-2020 WYDATKÓW Z ZAKRESU ZADAŃ WŁASNYCH I ZADAŃ KOORDYNOWANYCH W POSZCZEGÓLNYCH KIERUNKACH OCHRONY ŚRODOWISKA	135

1 Wstęp

1.1 Podstawa opracowania

Podstawą opracowania jest umowa zawarta w dniu 17 kwietnia 2013 roku między Eko – Team Konsulting z Bielska Białej, a Gminą i Miastem Czerwionka - Leszczyny na wykonanie pracy pt.: „Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla Gminy i Miasta Czerwionka - Leszczyny wraz z prognozą oddziaływania na środowisko”. Każde z tych opracowań będzie stanowić oddzielny dokument.

Program powstał w oparciu o dane pochodzące z licznych źródeł są to między innymi: dokumentację strategiczną i planistyczną opracowaną we wcześniejszym czasie przez Gminę i Miasto Czerwionka - Leszczyny, a także Powiat Rybnicki i Województwo Śląskie. Źródłem danych zamieszczonych w niniejszej aktualizacji są również dane zebrane samodzielnie przez autorów opracowania od administratorów uzbrojenia na obszarze gminy i miasta, firm zajmujących się obsługą Gminy i Miasta, a także jednostek nadzorujących Gminę i Miasto. Cennymi materiałami okazały się także materiały konferencyjne czy literatura specjalistyczna - branżowa.

1.2 Metodologia opracowania, zawartość dokumentu i jego podstawy prawne

Program Ochrony Środowiska dla Gminy i Miasta Czerwionka - Leszczyny na lata 2013-2016 z perspektywą na lata 2017-2020 został opracowany zgodnie z zapisami ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2008 r. nr 25, poz. 150 z późn. zm.) jako narzędzie prowadzenia polityki ekologicznej w gminie. Realizacja postanowień „Programu...” powinna doprowadzić do poprawy stanu środowiska naturalnego, oraz zapewnić skuteczne mechanizmy chroniące środowisko przed degradacją, a także stworzyć warunki dla wdrożenia wymagań prawa.

Ustawa Prawo ochrony środowiska w Dziale III art. 17 ust. 1 wprowadza obowiązek opracowania programów ochrony środowiska na szczeblu krajowym, wojewódzkim, powiatowym i gminnym.

Program ochrony środowiska powinien uwzględniać elementy określone w art. 14 wynikające z polityki ekologicznej państwa takie jak:

- cele ekologiczne,
- priorytety ekologiczne,
- poziomy celów długoterminowych,
- rodzaj i harmonogram działań proekologicznych,
- środki niezbędne do osiągnięcia celów, w tym mechanizmy prawno - ekonomiczne i środki finansowe.

Nawiązując do układu i zawartości Polityki Ekologicznej Państwa na lata 2009-2012 z perspektywą do roku 2016 niniejsze opracowanie poruszać będzie takie zagadnienia jak:

1. Ochrona dziedzictwa przyrodniczego,
2. Zrównoważone wykorzystanie materiałów, wody i energii,
3. Dalsza poprawa, jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego.

Niniejsze opracowanie zawiera między innymi takie elementy jak:

- OCENA AKTUALNEGO STANU ŚRODOWISKA
 - Ochrona powietrza atmosferycznego (w tym: emisja przemysłowa, emisja liniowa, niska emisja, stan sanitarny powietrza, monitoring jakości powietrza),
 - Gospodarka wodno – ściekowa (w tym: wody powierzchniowe, sieć hydrograficzna, stan czystości rzek, monitoring wód powierzchniowych i podziemnych, gospodarka wodno – ściekowa i oczyszczalnie ścieków oraz ochrona przed powodzią),
 - Ochrona dziedzictwa przyrodniczego (w tym: parki krajobrazowe, rezerваты przyrody, obszary chronionego krajobrazu, użytki ekologiczne, pomniki przyrody, obszary natura 2000, lasy oraz inne cenne walory przyrodnicze gminy i miasta),
 - Ochrona powierzchni ziemi i gleb (w tym: stan powierzchni ziemi i gleb oraz monitoring gleb),
 - Ochrona zasobów (w tym: uwarunkowania gospodarki kopalinami oraz zasoby surowców kopalin),
 - Gospodarka odpadami komunalnymi,
 - Ochrona przed hałasem (w tym: hałas drogowy, przemysłowy oraz monitoring hałasu),
 - Ochrona przed polami elektromagnetycznymi wraz ich monitoringiem,
 - Zrównoważone wykorzystanie materiałów i energii,
 - Rozwój edukacji ekologicznej.
- PRIORYTETY EKOLOGICZNE, CELE I KIERUNKI OCHRONY ŚRODOWISKA
- PLAN OPERACYJNY
- ZAGADNIENIA SYSTEMOWE
- ASPEKTY FINANSOWE REALIZACJI PROGRAMU
- STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM.

2 Uwarunkowanie zewnętrzne

2.1 Polityka ekologiczna państwa

„Polityka ekologiczna na lata 2009-2012 z perspektywą do roku 2016” jest drugim z rzędu tego rodzaju dokumentem strategicznym wymaganymi ustawą – Prawo ochrony środowiska.

Zasady realizacji Polityki Ekologicznej Państwa zostały przyjęte, jako podstawa realizacji opracowania niniejszego dokumentu, jakim jest aktualizacja „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy i Miasta Czerwionka - Leszczyny na lata 2013-2016 z perspektywą na lata 2017-2020”.

Nadrzędnym, strategicznym celem polityki ekologicznej państwa jest zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego kraju (mieszkańców, zasobów przyrodniczych i infrastruktury społecznej) i tworzenie podstaw do zrównoważonego rozwoju społeczno - gospodarczego.

Realizacja tego celu osiągnana będzie poprzez niezbędne działania organizacyjne, inwestycyjne (w tym wdrażanie postanowień Traktatu Akcesyjnego), tworzenie regulacji dotyczących zakresu korzystania ze środowiska i reglamentowania poziomu tego wykorzystania w najważniejszych obszarach ochrony środowiska.

Nadrzędną wartością w polityce ekologicznej państwa jest człowiek, co oznacza, że zdrowie społeczeństwa, komfort środowiska, w którym żyją i pracują ludzie jest głównym kryterium realizacji polityki ekologicznej na każdym szczeblu. Polityka ekologiczna państwa ma służyć zaspokojeniu rosnących potrzeb człowieka.

Wiodącą zasadą polityki ekologicznej państwa jest przyjęta w Konstytucji RP zasada zrównoważonego rozwoju, którego istotą jest równorzędne traktowanie racji społecznych, ekonomicznych i ekologicznych.

2.2 Program Ochrony Środowiska Województwa Śląskiego do roku 2013 wraz z perspektywą do roku 2018

W 2010 roku został opracowany „Program Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do roku 2013 z perspektywą do roku 2018” zaproponowano w nim cele zaliczające się do każdej z dziedzin ochrony środowiska:

Powietrze atmosferyczne (P)

Cel długoterminowy do roku 2018: Kontynuacja działań związanych z poprawą jakości powietrza oraz ograniczanie zużycia energii i wzrost wykorzystania energii z odnawialnych źródeł

- P.1 Stworzenie, przyjęcie i realizacja Programów służących ochronie powietrza oraz ich aktualizacja, a także koordynowanie ich skuteczności,
- P.2 Spełnienie wymagań prawnych w zakresie jakości powietrza poprzez ograniczenie emisji ze źródeł powierzchniowych, liniowych i punktowych,
- P.3 Ograniczanie zużycia energii oraz zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii,
- P.4 Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców w zakresie ochrony powietrza.

Zasoby wodne (W)

Cel długoterminowy do roku 2018: Przywrócenie wysokiej jakości wód powierzchniowych oraz ochrona jakości wód podziemnych i racjonalizacja ich wykorzystania

Cele krótkoterminowe do roku 2013:

- W.1 Stworzenie zintegrowanego systemu zarządzania gospodarką wodną na obszarze województwa śląskiego,
- W.2 Zapewnienie dobrej jakości wody pitnej oraz ochrona jej ujęć,
- W.3 Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych,
- W.4 Racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi,
- W.5 Zwiększenie retencji w zlewniach oraz zapobieganie skutkom wezbrań powodziowych,
- W.6. Odtworzenie ciągłości ekologicznej rzek, ochrona naturalnych dolin rzecznych oraz renaturalizacja rzek.

Gospodarka odpadami (GO)

Cel długoterminowy do roku 2018: Minimalizacja ilości powstających odpadów, wzrost wtórnego wykorzystania i ograniczenie składowania pozostałych odpadów

Cele krótkoterminowe do roku 2013:

- O.1 Wzmocnienie zarządzania, monitoringu i optymalizacja systemu gospodarki odpadami,
- O.2 Wdrożenie właściwego systemu gospodarki odpadami w województwie śląskim opartego na regionalnym systemie gospodarowania odpadami komunalnymi proponowanym w APGO WŚ,
- O.3 Minimalizacja wytworzonych odpadów oraz sukcesywnie zwiększanie udziału odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne poddawanych procesom odzysku i unieszkodliwiania poza składowaniem.

Ochrona Przyrody (OP)

Cel długoterminowy do roku 2018: Zachowanie, odtworzenie i zrównoważone użytkowanie różnorodności biologicznej na różnych poziomach organizacji: na poziomie wewnątrzgatunkowym (genetycznym), gatunkowym oraz ponadgatunkowym (ekosystemowym) oraz georóżnorodności

Cele krótkoterminowe do roku 2013

- OP.1 Pogłębianie i udostępnianie wiedzy o zasobach przyrodniczych województwa,
- OP.2 Stworzenie prawno-organizacyjnych warunków i narzędzi dla ochrony przyrody,
- OP.3 Zachowanie lub odtworzenie właściwej struktury i stanu ekosystemów i siedlisk.

Tereny przemysłowe (TP)

Cel długoterminowy do roku 2018: Przekształcenie terenów przemysłowych i zdegradowanych województwa śląskiego zgodnie z wymaganiami ekologicznymi oraz uwarunkowaniami społeczno - ekonomicznymi

Cel krótkoterminowy do roku 2013

- TP.1 Rewitalizacja terenów przemysłowych i zdegradowanych.

Hałas (H)

Cel długoterminowy do roku 2018: Zmniejszenie uciążliwości hałasu dla mieszkańców województwa śląskiego i środowiska poprzez obniżenie jego natężenia do poziomu obowiązujących standardów

Cele krótkoterminowe do roku 2013:

- H.1 Monitoring narażenia mieszkańców województwa na ponadnormatywny hałas,
- H.2 Ograniczenie uciążliwości akustycznej dla mieszkańców.

Elektromagnetyczne promieniowanie niejonizujące (PR)

Cel długoterminowy do roku 2018: Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym

Cel krótkoterminowy do roku 2013:

- PR.1 Minimalizacja emisji promieniowania niejonizującego do środowiska.

Zapobieganie powstawaniu poważnych awarii przemysłowych (PPAP)

Cel długoterminowy do roku 2018: Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych oraz minimalizacja ich skutków

Cele krótkoterminowe do roku 2013:

- PPAP.1 Zmniejszenie zagrożenia oraz minimalizacja skutków w przypadku wystąpienia awarii,
- PPAP.2 Zapewnienie bezpiecznego transportu substancji niebezpiecznych,
- PPAP.3 Wykreowanie właściwych zachowań społeczeństwa w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska z tytułu awarii przemysłowych.

Zasoby Naturalne (ZN)

Cel długoterminowy do roku 2018: Zrównoważona gospodarka zasobami naturalnymi

Cele krótkoterminowe do roku 2013:

- ZN.1 Sporządzenie i ciągła aktualizacja bilansu popyt - podaż surowców naturalnych województwa śląskiego,
- ZN.2 Minimalizacja strat w eksploatowanych złożach oraz ochrona przed zainwestowaniem uniemożliwiającym ich eksploatację.

Gleby użytkowane rolniczo (GL)

Cel długoterminowy do roku 2018: Racjonalne wykorzystywanie zasobów glebowych

Cele krótkoterminowe do roku 2013:

- GL.1 Inwentaryzacja i rekultywacja gleb zdewastowanych i zdegradowanych,
- GL 2. Ochrona gleb przed erozją wodną i wietrzną,
- GL 3. Przeciwdziałanie degradacji gleb przez czynniki antropogeniczne.

2.3 Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Rybnickiego

Aktualizacja Programu ochrony środowiska Powiatu Rybnickiego na lata 2011-2018 z perspektywą na lata 2012-2015 została przyjęta Uchwałą nr XXV/186/08 Rady Powiatu Rybnickiego z dnia 18 grudnia 2008 roku.

W „Programie...” zaproponowano cele perspektywiczne i średnioterminowe:

Cel perspektywiczny 1: Poprawa jakości środowiska przyrodniczego i bezpieczeństwa ekologicznego,

- Identyfikacja zagrożeń środowiskowych i zahamowanie ich narastania oraz minimalizacji powodowanych przez nie skutków.
- Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych.
- Eliminacja zrzutów substancji szczególnie szkodliwych na środowiska wodnego.
- Osiągnięcie i utrzymanie obowiązujących standardów jakości powietrza,
- Zapobieganie wystąpienia poważnych awarii, w przypadku wystąpienia eliminacja skutków dla środowiska i mieszkańców.

- Ochrona mieszkańców i ich mienia przed zagrożeniami naturalnymi i skutkami katastrof naturalnych wynikających z działalności człowieka.
- Ochrona mieszkańców przed hałasem zagrażającym zdrowiu lub jakości życia.
- Ochrona mieszkańców Powiatu przed szkodliwym oddziaływaniem pól elektromagnetycznych.
- Organizacja sprawnego systemu gospodarki odpadami

Cel perspektywiczny 2: Wzmocnienie systemu zarządzania środowiskiem oraz podniesienie świadomości ekologicznej społeczeństwa,

- Wykształcenie wśród mieszkańców powiatu świadomości ekologicznej.
- Zapewnienie właściwego miejsca problematyce proekologicznej we wszystkich elementach planowania strategicznego i przestrzennego

Cel perspektywiczny 3: Ochrona i racjonalne wykorzystanie zasobów przyrody oraz zrównoważone wykorzystanie materiałów, wody i energii.

- Ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazowej Powiatu.
- Racjonalizacja wykorzystania zasobów wód podziemnych, ochrona głównych zbiorników wód podziemnych stanowiących źródło zaopatrzenia w wodę pitną mieszkańców powiatu.
- Zwiększenie powierzchni i zasobów leśnych Powiatu oraz wzrost ich różnorodności biologicznej.
- Wzrost efektywności wykorzystania surowców ze szczególnym uwzględnieniem zasobów wodnych i surowców energetycznych, wspieranie wykorzystywania energii ze źródeł odnawialnych,

Biorąc pod uwagę fakt, iż gminny Program ochrony środowiska powinien być spójny z dokumentami wyższego szczebla, wszystkie te zagadnienia zostaną ujęte w niniejszym opracowaniu.

2.4 Program Ochrony Środowiska dla Gminy i Miasta Czerwionka Leszczyny

Aktualnie obowiązującym Programem Ochrony Środowiska Gminy i Miasta Czerwionka – Leszczyny jest aktualizacja programu opracowana w 2008 roku i przyjęta Uchwałą Rady Miejskiej Nr XXX/308/08 z dnia 28 listopada 2008 roku pn.: „Program Ochrony Środowiska dla Gminy i Miasta Czerwionka - Leszczyny”.

Niniejsza aktualizacja POŚ jest drugą z kolei aktualizacją opracowania wykonanego w 2004 roku. Pierwsza aktualizacja POŚ opracowana w 2008 roku zakładała w latach 2008-2018 realizację celów strategicznych oraz w ich ramach kierunków działań i zadań ekologicznych. Wszystkie cele i kierunki działań zostały uszeregowane w poszczególnych dziedzinach ochrony środowiska, są to:

- ochrona dziedzictwa przyrodniczego wraz z ochrona i zrównoważonym rozwojem lasów,
- ochrona powierzchni ziemi,
- ochrona zasobów kopalin,
- gospodarka wodno – ściekowa,
- ochrona powietrza,
- ochrona przed hałasem,
- gospodarka odpadami,
- ochrona przed promieniowaniem niejonizującym,
- zrównoważone wykorzystanie zasobów przyrodniczych w tym ochrona przez powodzią i suszą.
- poważne awarie.

Główne cele długoterminowe wymienione do realizacji w latach 2008-2018 to:

- Zachowanie i wzbogacanie walorów przyrodniczych na terenie gminy i miasta,
- Zagospodarowanie zielenią terenów antropogenicznych - rozszerzenie oferty rekreacyjno-turystycznej Gminy,
- Ochrona bioróżnorodności,
- Racjonalne wykorzystanie zasobów glebowych,
- Ochrona zasobów złóż poprzez ich racjonalne wykorzystywanie w koordynacji z planami rozwoju regionu,
- Zmniejszenie zagrożenia powodzią i suszą,
- Osiągnięcie dobrego stanu ekologicznego i chemicznego wód, zapewnienie wszystkim mieszkańcom miasta odpowiedniej, jakości wody do picia,
- Poprawa jakości powietrza i obniżenie poziomu substancji szkodliwych w powietrzu oraz utrzymanie tego stanu,
- Zapewnienie sprzyjającego komfortu akustycznego środowiska
- Ograniczenie uciążliwości odpadów dla środowiska oraz zwiększenie ich gospodarczego wykorzystania,
- Kontrola i ograniczenie emisji niejonizującego promieniowania elektromagnetycznego do środowiska
- Eliminowanie i zmniejszanie skutków dla środowiska z tytułu awarii.

3 Ogólna charakterystyka gminy i miasta Czerwionka - Leszczyny

3.1 Położenie

Gmina i Miasto Czerwionka-Leszczyny położona jest w powiecie rybnickim w środkowej części województwa śląskiego.

Gmina i Miasto graniczy z:

- od południowego zachodu z miastem na prawach powiatu Rybnik,
- od południa z miastem na prawach powiatu Żory,
- od wschodu z miastem Orzesze i gminą Ornontowice należącymi do powiatu mikołowskiego,
- od północy z miastem Knurów należącym do powiatu gliwickiego,
- od północnego -zachodu z gminą Pilchowice należącą do powiatu gliwickiego.

Rysunek 1 Lokalizacja gminy i miasta Czerwionka – Leszczyny i pozostałych gmin powiatu rybnickiego oraz na tle województwa śląskiego

Źródło: www.stat.gov.pl, 2013

Miasto tworzą cztery dzielnice:

- Czerwionka,
- Leszczyny,
- Czuchów,
- Dębieńsko.

Gmina obejmuje sześć sołectw: Bełk, Książenice, Palowice, Przegędzę, Stanowice i Szczejkowice.

Odległość z Czerwionki – Leszczyny to:

- 40 km od Katowic
- 45 km od granicy z Czechami.

Gmina i Miasto Czerwionka – Leszczyny jest częścią Subregionu Zachodniego. Subregion pod względem ekonomicznym położony jest na osi powiązań pomiędzy Górnośląskim Okręgiem Przemysłowym i Karwińsko - Ostrawskim Okręgiem Przemysłowym.

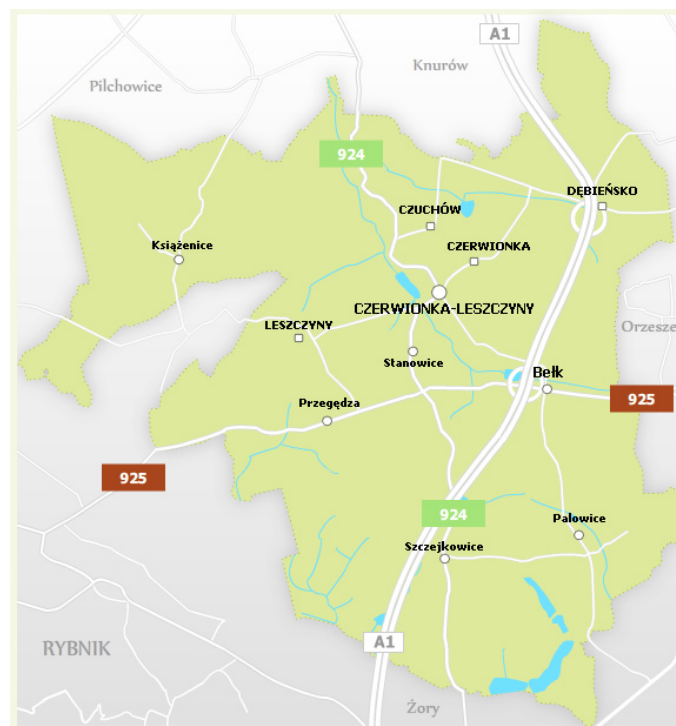
W sołectwie Stanowice krzyżują się dwie główne drogi wojewódzkie:

- Rybnik - Orzesze (nr 925)
- Knurów - Żory (nr 924).

Gmina i Miasto posiada dobrze rozbudowaną sieć połączeń drogowych umożliwiającą dojazd do okolicznych miast aglomeracji śląskiej: Rybnika, Knuruwa i Gliwic. Gmina znajduje się na trasie autostrady A-1 Północ - Południe, która łączy Gdańsk z Ostrawą, a dalej z południem Europy.

Autostrada przecina gminę z północy na południe przebiegając przez sołectwa: Szczekowice, Stanowice i Bełk oraz dzielnicę miasta Czerwionka – Leszczyny - Dębieńsko.

Przez środkową część Gminy przechodzi główna trasa kolejowa Katowice - Rybnik - Racibórz, a przez sołectwo Szczekowice na południu Gminy trasa Rybnik - Pszczyna.

Rysunek 2 Układ komunikacyjny na terenie gminy i miasta Czerwionka – Leszczyny

Źródło: www.czerwionka-leszczyny.pl, 2013

Czerwionka-Leszczyny łączy w sobie typowo miejski charakter kilku dzielnic z obszarami rolniczymi sołectwami o dużych walorach przyrodniczych i rekreacyjnych. Czerwionka i Leszczyny, posiadają typowo miejską zabudowę obejmującą osiedla mieszkaniowe, zakłady przemysłowe oraz duże placówki handlowo-usługowe.

3.2 Ukształtowanie terenu i budowa geologiczna

Geograficznie obszar gminy i miasta położony jest w południowo-zachodniej części Wyżyny Śląskiej, a dokładniej w obrębie dwóch mniejszych jednostek fizyczno-geograficznych: Kotliny Raciborsko - Oświęcimskiej, stanowiącej część Płaskowyżu Rybnickiego i Wyżyny Katowickiej. Obie te jednostki rozdziela dolina niewielkiej rzeki Bierawki.

W rzeźbie terenu dominują rozległe, wyrównane przestrzenie przechodzące w łagodne pagórki, poprzecinane płaskimi dolinami; tylko w północno-zachodniej części Gminy teren staje się bardziej urozmaicony - znajduje się tu najwyższe wzniesienie góra Ramża (320 m n.p.m.). Obszary najniżej położone występują na południowym-zachodzie w dolinie rzeki Rudy (ok. 230 m n.p.m.).

Geologicznie obszar ten jest położony w zachodniej części Górnośląskiego Zagłębia Węglowego. Występują tu utwory karbonu, triasu, trzeciorzędu i czwartorzędu. Pośród nich dominujące znaczenie i największą miąższość mają utwory karbonu. Zalegają one do sięgających kilku tysięcy metrów, głębokości. Ich wyższą część stanowią utwory węglonośne karbonu górnego, które występują do powierzchni terenu lub są przykryte utworami trzeciorzędu i czwartorzędu.

Budowa strukturalna utworów karbonu w rejonie gminy i miasta Czerwionka-Leszczyny jest stosunkowo złożona. Rejon ten leży na pograniczu dwóch stref tektonicznych powstałych w trakcie orogenezy warwicyjskiej. Charakterystyczny jest tu południkowy bieg warstw oraz wysokie kąty upadu.

Trias występuje na niewielkim obszarze tylko w części północno-zachodniej w okolicach Książenic, Barwinka i Czuchowa. Zalega on bezpośrednio na stropie karbonu na głębokościach ok. 100 do 200 m i jest przykryty utworami miocenu.

Trzeciorząd występuje w formie ciągłej pokrywy osadowej leżącej bezpośrednio na utworach karbońskich (na północy także na triasie). Zalega na ogół od głębokości ok. 20-30 m do 300-400 m, a w okolicach Bełku nawet do 700 m.

Czwartorzęd rozwinięty jest w formie pokrywy osadowej zbudowanej z piasków i żwirów przewarstwionych glinami i łąkami. Ich miąższość jest silnie zróżnicowana, przeważnie w granicach 10- 50 m, w dolinach rzek może być większa.

3.3 Klimat

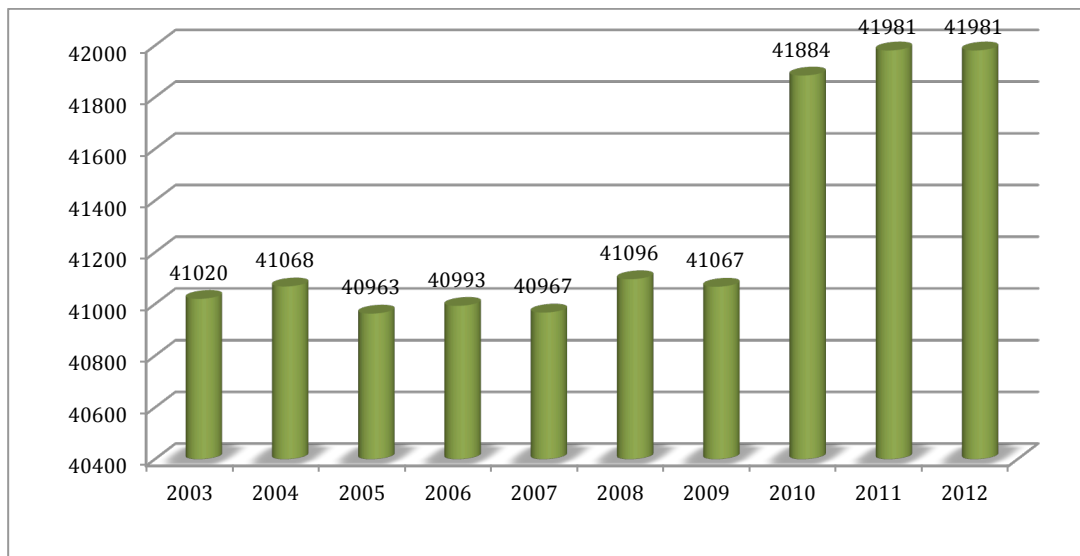
Klimat występujący na analizowanym terenie gminy i miasta Czerwionka – Leszczyny kształtują masy powietrza:

- podzwrotnikowego - dochodzące z południa przez Bramę Morawską,
- arktycznego i podbiegunowego - napływające z północy,
- morskiego - znad Atlantyku i kontynentalnego - z Europy Wschodniej.

Średnia roczna suma opadów atmosferycznych wynosi 701 mm. Średnia roczna liczba dni z pokrywą śnieżną wynosi od 50 do 70 dni, przy czym na terenie gminy i miasta śnieg pojawia się w okresie od 19 do 29 listopada i utrzymuje się do 15-25 marca. W ciągu roku zdecydowanie więcej jest dni upalnych (powyżej 40) niż mroźnych (25-35). W rozkładzie miesięcznym średnie temperatury kształtują się od około -2°C w styczniu do około +16°C w lipcu. Pierwsze jesienne przymrozki pojawiają się od 11 do 18 października, natomiast ostatnie przymrozki wiosenne przypadają na okres od 25 kwietnia do 5 maja. W rozkładzie rocznym wiatrów przeważają wiatry południowo-zachodnie, raczej słabe, o średniej prędkości od 2 do 3 m/s, chociaż zdarzają się też wiatry nieco silniejsze o prędkości 4-9 m/s.

3.4 Otoczenie społeczno - gospodarcze

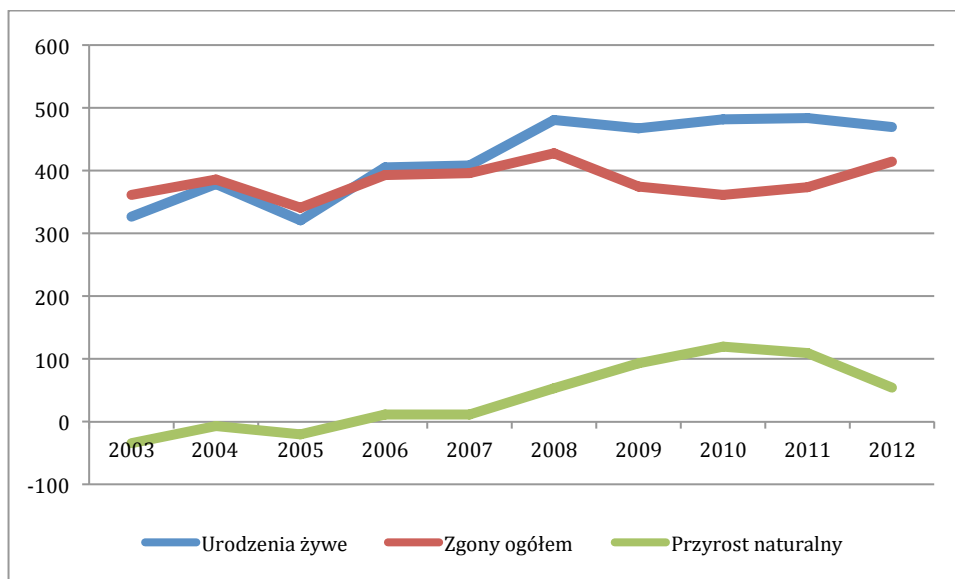
Według danych GUS na dzień 31 grudnia 2012 roku gminę i miasto Czerwionka - Leszczyny zamieszkiwało 41.981 mieszkańców. Przeciętna gęstość zaludnienia w skali gminy wynosi 365 osób/km². Struktura zaludnienia gminy w ostatnich latach kształtowała się na poziomie jak przedstawiono na wykresie poniżej.

Rysunek 3 Struktura zaludnienia gminy i miasta Czerwionka - Leszczyny na przestrzeni ostatnich lat

Źródło: Ewidencja Ludności Urząd Gminy i Miasta Czerwionka - Leszczyny, 2013, GUS, 2012

Według danych statystycznych liczba mieszkańców gminy i miasta w 2010 roku gwałtownie wzrosła o około 800 osób i w ciągu lat 2010-2012 utrzymywała się na podobnym poziomie.

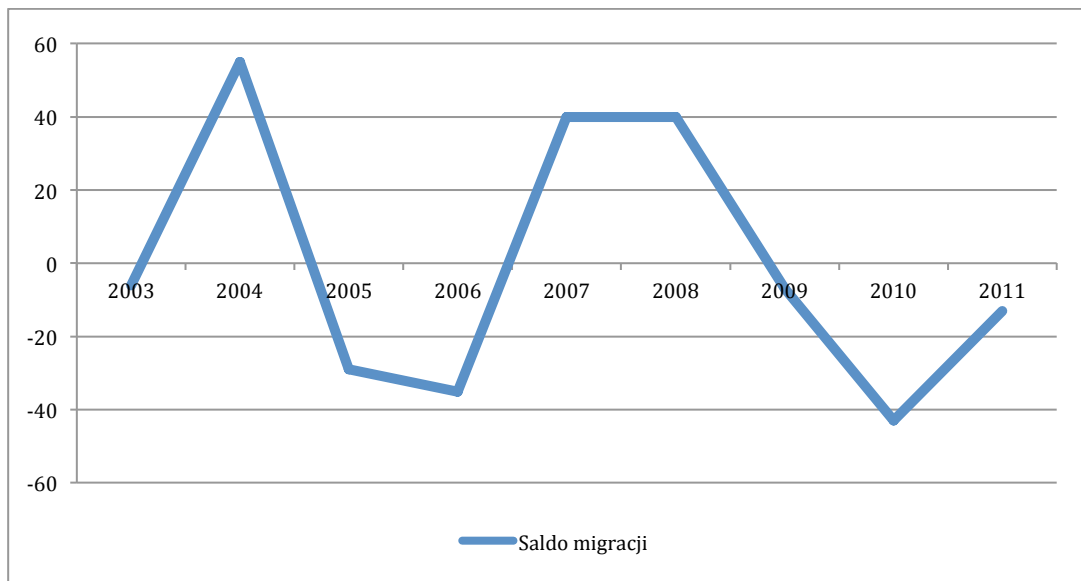

Rysunek 4 Ilość urodzeń, zgonów i przyrost naturalny na terenie gminy i miasta Czerwionka - Leszczyny w latach 2003-2012

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UGiM Czerwionka - Leszczyny oraz danych statystycznych www.stat.gov.pl, 2013

Zwiększenie liczby mieszkańców gminy i miasta spowodowane było zwiększoną liczbą urodzeń oraz mniejszą liczbą zgonów w latach 2008-2012.

Wzrost ilości mieszkańców rejestrowany w latach 2010-2012 nie był spowodowany saldem migracji przedstawionym na wykresie poniżej. Zamieszczone dane wskazują iż od 2008 roku saldo migracji spadało, natomiast od 2011 roku zaczęło nieznacznie rosnąć, ale do końca 2011 roku nie osiągnęło wartości dodatnich.

Rysunek 5 Saldo migracji na obszarze gminy i miasta Czerwionka - Leszczyny na przestrzeni lat 2003 - 2011

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UGiM Czerwionka – Leszczyny oraz danych statystycznych www.stat.gov.pl, 2013

Aktualnie 18,6% mieszkańców jest w wieku przedprodukcyjnym, 64,9% mieszkańców gminy i miasta jest w wieku produkcyjnym, natomiast 25,3% ludności jest w wieku poprodukcyjnym.

Na podstawie danych zestawionych na wykresach można zauważyć następujące zmiany w strukturze demograficznej gminy i miasta Czerwionka - Leszczyny:

- liczba mieszkańców gminy i miasta na przestrzeni ostatnich 3 lat utrzymuje tendencję stałą po 2% wzroście liczby ludności w 2010 roku,
- przyrost naturalny w latach 2003-2010 wykazywał stałą tendencję rosnącą osiągając w 2010 roku maksimum (120), a następnie w latach 2011-2012 zanotowano spadek (2011 – 110, 2012 - 55);
- liczba urodzeń utrzymuje się mniej więcej na podobnym poziomie z lekką tendencją rosnącą, natomiast widać nieznaczny spadek liczby zgonów.

Można przyjąć, iż w latach kolejnych liczba ludności będzie stabilna, z niewielką tendencją rosnącą (nieprzekraczającą 2 -2,2%). Trendy demograficzne na terenie gminy i miasta Czerwionka – Leszczyny będą zależą głównie od wzrostu przyrostu naturalnego i sald migracji.

Na zasobność społeczno-ekonomiczną gminy i miasta duży wpływ mają podmioty gospodarki narodowej. Według stanu na dzień 31 grudzień 2012 roku jest ich 2625. W ciągu ostatnich kilkunastu lat liczba ta wzrosła o około 50%. Gmina i Miasto Czerwionka-Leszczyny jest zapleczem mieszkaniowym

i pracowniczym dla sektora przedsiębiorstw w okolicznych miastach.

Dominującą formę własności stanowi sektor prywatny. Z 2625 zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej :

- 2523 to sektor prywatny,
- 2112 to osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą,
- 95 to spółki handlowe,
- 5 to spółdzielnie,
- 2 to fundacje,

- 53 stowarzyszenia i organizacje społeczne.

Do największych grup branżowych na terenie gminy i miasta Czerwionka - Leszczyny należą firmy z kategorii działalności związanej z budownictwem oraz handel hurtowy i detaliczny.

Na terenie miasta zlokalizowane są większe zakłady pracy, takie jak:

- jedyny na terenie kraju Zakład Odsalania Wód Dołowych,
- Kombinat Koksochemiczny Zabrze, Koksownia Dębieńsko,
- Przedsiębiorstwo Energetyczne Megawat,
- firma Polho Sp. z o.o. zajmująca się likwidacją szkodliwych ekologicznie odpadów powęglowych,
- Włoska Firma Dynamic Technologies,
- Przedsiębiorstwo Produkcyjno- Usługowe „ZIMEX”,
- Powszechna Spółdzielnia Spożywców „Społem”,
- Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. ze 100% udziałem Gminy,
- Firma Produkcyjno – Handlowa „Multipak” Spółka jawna,
- Lesz Sp. z o.o.,
- Zower Sp. z o.o. ze 100% udziałem Elektrowni Rybnik S.A.

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Rybniku, liczba bezrobotnych w gminie i mieście Czerwionka – Leszczyny na koniec 2012 roku wyniosła 1277 osoby z czego 787 to kobiety.

Zdecydowana większość bezrobotnych nie posiadała kwalifikacji zawodowych i miała wykształcenie zawodowe lub gimnazjalne i poniżej (813 osób bezrobotnych).

Porównując dane krajowe, do wojewódzkich i powiatowych można stwierdzić, iż na koniec 2012 roku bezrobocie na terenie powiatu jest większe (12,5%) niż na terenie województwa (11,1%), a mniejsze niż na terenie kraju (13,4%). Stopy bezrobocia na poziomie gminnym nie są liczone.¹

3.5 Turystyka i rekreacja

Czerwionka-Leszczyny to nie tylko pogórnicy krajobraz. Pomimo hałd, szybów kopalnianych czy wyrobisk przemysłowych, gmina i miasto posiada jeszcze inne oblicze. Czerwionka-Leszczyny to dziesiątki kilometrów kwadratowych zielonych terenów, lasów, stawów, uroczych zakątków przyrody, zabytków techniki i drewnianej architektury.

Gmina i miasto Czerwionka-Leszczyny dzięki zróżnicowanemu ukształtowaniu terenu oraz rozległym terenom rolniczym i leśnym wyróżniają się w regionie walorami turystycznymi. Od okresu 20-lecia międzywojennego tereny te były odwiedzane przez turystów i krajoznawców.

Najwcześniej rozwinęła się tutaj turystyka piesza. Organizowane zloty i rajdy piesze dla dzieci i młodzieży w ostatnich dziesięcioleciach XX wieku przyczyniły się do spopularyzowania miejscowych wartości. Temu rodzajowi turystyki sprzyjają trzy szlaki turystyczne, przebiegające przez teren gminy.

Turystyce pieszej sprzyjają przebiegające przez obszar gminy trzy szlaki turystyczne:

- **Początków Hutnictwa**, przebiegający: z Rybnika do Żor. Całkowita długość Szlaku Początków Hutnictwa wynosi 22 km. Jest to najstarszy szlak turystyczny we wschodniej części ziemi rybnickiej. Wiedzie terenami dawnej eksploatacji rudy darniowej, wykorzystywanej do wytopu żelaza w tzw. hamerniach. Ekspozuje zabytki architektury oraz przyrodę „palowickiego pojezierza”

¹ GUS Katowice, 2013

- **Stulecia Turystyki**, przebiegający: z Rybnika do Nieborowic. Całkowita długość szlaku wynosi 26 km. Przez obszar gminy przebiega 12-kilometrowy odcinek biorący początek w Rybniku i prowadzący zachodnimi rubieżami Czerwionki-Leszczyn. Umożliwia on połączenie zwiedzania historycznego centrum Rybnika z eksploracją urokliwych leśnych zakątków w okolicy Przegędzy.
- **Historii Górnictwa Górnośląskiego**, przebiegający: z Rybnika do Łubianek. Przez teren gminy Czerwionka-Leszczyny przebiega początkowy odcinek szlaku o długości 17 km. Długość całego interesującego szlaku turystycznego prowadzącego z Rybnika do miejscowości Łubianki, wynosi 100 km. Szlak łączy miejscowości związane z historią górnictwa na Górnym Śląsku. Są to głównie obiekty związane z górnictwem węgla kamiennego - m.in. tereny po małych kopalniach odkrywkowych i tzw. biedaszybach w Jaśkowicach.

Rysunek 6 Przebieg szlaków turystycznych przez Gminę i Miasto Czerwionka – Leszczyny

Źródło: www.czerwionka-leszczyny.pl, 2013

W latach 90-tych bardzo dynamicznie rozwinęła się kwalifikowana turystyka rowerowa. Powstająca sieć ścieżek rowerowych stworzyła nowe warunki sprzyjające eksploracji turystycznej gminy i miasta.

Przez teren gminy i miasta Czerwionka-Leszczyny przebiega 5 tras rowerowych:

- Trasa nr 2 – żółta, przebieg: Jaśkowice - Czerwionka - Malenie – Leszczyny o długości na terenie gminy: 7,1 km – przebieg trasy zostanie zmieniony ze względu na autostradę A1. Przebieg nowej trasy jest w trakcie opracowywania i ostateczne zakończenie prac związanych z wytyczeniem, oznakowaniem planowane jest na połowę 2013 roku.
- Trasa nr 10 – zielona, przebiega przez Rybnickie Błonie - Gotartowice - Szczekowice - Żory – Pszczyna o długości na terenie gminy: 6,5 km,
- Trasa nr 291 – niebieska, przebieg: Ornontowice - Dębieńsko Wielkie - Bełk - Pałowice – Woszycze trasa o długości na terenie gminy: 12,6 km,
- Trasa nr 301 – czarna, przebieg: Leszczyny - Przegędza - Szczekowice – Żory trasa o długości na terenie gminy: 12,7 km,
- Trasa nr 305 – czerwona, przebieg: Orzesze - Zazdrość - Pałowice – Żory o długości na terenie gminy: 5,4 km,

- Trasy łącznikowe jedna łączy trasę niebieską z trasami czerwoną, czarną i zieloną, natomiast druga trasa łącznikowa przebiega od trasy czarnej do żółtej tworząc w północnej części Gminy pętlę,

Trasy te zostały przygotowane zgodnie z projektem „Rowerem po Śląsku”, opracowanym na zlecenie Śląskiego Związku Gmin i Powiatów.

Rysunek 7 Przebieg tras rowerowych przez Gminę i Miasto Czerwionka – Leszczyny*

Źródło: www.czerwionka-leszczyny.com.pl

Trasa nr 2 żółta oraz siatka pozostałych tras i łączniki między nimi zostaną zmienione ze względu na autostradę A1 do połowy 2013 roku.

Trasy rowerowe wiodą przez rolnicze i leśne okolice, a także miejsca sakralne i historyczne zaznajamiając z kulturowym krajobrazem miejscowości.

Turystyczną atrakcją ścieżki jest obfity wypływ wody znany pod nazwą - „Święte Źródło”, położony w Lesie Lipownicy. Rok później, w maju 2000 roku oddano do użytku ścieżkę rowerową ze Szczęjkowic do Palowic. Efektowna trasa rowerowa eksponuje walory krajobrazowe „palowickiego pojezierza” - zespołu śródleśnych stawów położonych w dorzeczu Rudy, między Palowicami, Szczęjkowicami i Żorami.

OCENA DOTYCHCZASOWEJ REALIZACJI POŚ W LATACH 2008-2012

4 Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne użytkowanie zasobów przyrody

4.1 Ochrona przyrody wraz z ochroną lasów

Działania na terenie gminy i miasta Czerwionka – Leszczyny z zakresu ochrony przyrody opierały się głównie na utrzymaniu terenów zieleni urządzonej, tworzeniu ścieżek przyrodniczo - dydaktycznych w obrębie obszarów przyrodniczo cennych, ochronie zabytkowych założeń zieleni parkowej. Do najważniejszych z nich można zaliczyć:

- wycięcie drzew i krzewów 258 szt.
- cięcia pielęgnacyjne na 820 szt. drzew i krzewów,
- nasadzono łącznie 461 szt. drzew i pnączy.
- wykonano zabiegi pielęgnacyjne drzew rosnących na terenie wpisanych do rejestru zabytków – park przy ul. Parkowej, park dworski w Leszczynach.

Na terenie gminy i miasta nadal pozostają aktualne propozycje nowych obiektów pomnikowych, wskazanych już w wyjściowym opracowaniu „Programu Ochrony Środowiska” z 2003 r. oraz w aktualizacji z 2008 r. Wprowadzenie ochrony prawnej dla tych obiektów może być jednak utrudnione – przede wszystkim ze względu na: nieuregulowany stan własności gruntów, nadrzędność prywatnej własności gruntów, pogarszający się stan zdrowotno – sanitarny drzew oraz zmieniające się przeznaczenie nieruchomości w planie zagospodarowania przestrzennego.

W dalszym ciągu brak jest objętych ochroną prawną małoobszarowych form ochrony przyrody, chroniących całe ekosystemy, natomiast aktualny stan rozpoznania walorów przyrody ożywionej i nieożywionej w dalszym ciągu pozwala realnie planować objęcie ochroną prawną propozycji: 1 rezerwatu przyrody, 3 zespołów przyrodniczo – krajobrazowych i 1 stanowiska dokumentacyjnego.

Lasy Nadleśnictw: Rybnik i Kobiór na terenie gminy i miasta Czerwionka – Leszczyny w przeważającej części wchodzi w obszar Parku Krajobrazowego „Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich”, co ukierunkowuje działania administracji Lasów Państwowych do dążenia do uzyskania „proekologicznego modelu” gospodarki leśnej, tj. trwałego zachowania lub odtwarzania naturalnych walorów lasu metodami racjonalnej gospodarki leśnej. Praktycznie dotyczy to bieżącej realizacji zapisów planów zarządzania lasów nadleśnictw oraz „Programów ochrony przyrody”, zsynchronizowanych z cyklem 10-letniego okresu obowiązywania ww. planów.

Wszystkie zadania gospodarcze, hodowlane i ochronne powinny być podporządkowane „ochronności” Lasów Państwowych, natomiast należy dążyć do uzyskania statusu „lasów ochronnych” w lasach niepaństwowych poprzez stosowne zapisy w operatach urzędzeniowych

W związku z opracowanym w 2006 roku projektem planu ochrony Parku Krajobrazowego, oba nadleśnictwa również biorą aktywny udział w opiniowaniu zaproponowanych przez autorów planu ustaleń, dotyczących m.in. gospodarki leśnej w poszczególnych, wyróżnionych strefach. Generalnie ustalony preferowany kierunek zagospodarowania lasów w poszczególnych strefach Parku to: „utrzymanie lasów w dotychczasowym użytkowaniu oraz przebudowa drzewostanów w kierunku uzyskania zgodności z siedliskiem”.

Należy podkreślić, iż zgodnie z przepisami ustawy o ochronie przyrody, na terenach leśnych zarządzanych przez PGL Lasy Państwowe i znajdujących się w granicach parku krajobrazowego,

zadania w zakresie ochrony przyrody wykonuje samodzielnie miejscowy nadleśniczy – zgodnie z ustaleniami projektu planu ochrony parku krajobrazowego, uwzględnionymi w planie urządzenia lasów nadleśnictwa.

4.2 Ochrona powierzchni ziemi i gleb

Według Spisu Rolnego przeprowadzonego w 2010 roku wynika że w stosunku do danych zamieszczonych w Programie Ochrony Środowiska z 2008 roku:

- liczba gospodarstw rolnych zmniejszyła się z 1202 do 479,
- pogłowie trzody chlewnej zmniejszyło się z 1889 do 1315 sztuk.

Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa Śląski Oddział Regionalny w Częstochowie corocznie udzielała dofinansowania ze środków EFRROW dla rolników realizujących programy rolnośrodowiskowe, W latach 2008-2012 programy rolnośrodowiskowe realizowane były działania w zakresie rolnictwa zrównoważonego, ekstensywnych trwałych użytków oraz ochrony gleb i wód. W poszczególnych latach 2008-2012 rolnicy złożyli odpowiednio

- w 2008 roku - 6 wniosków,
- w 2009 roku - 5 wniosków,
- w 2010 roku - 7 wniosków,
- w 2011 roku - 8 wniosków,
- w 2012 roku - 14 wniosków.

Pakiety rolnośrodowiskowe realizowane były w latach 2008-2012 na terenie gminy i miasta Czerwionka – Leszczyny w sumie na powierzchni 1.293,7 ha.²

Zespół Doradztwa Rolniczego Rybniku ODR w Mikołowie oraz Śląska Izba Rolnicza realizowały wraz z Gminą i Miastem działania przyczyniające się do promocji rolnictwa i agroturystyki, w tym wyjazdy dla rolników na Agro Show, targi rolnicze i inne. W ramach edukacji ekologicznej placówki oświatowe organizowały konkursy dla dzieci,

Corocznie Koło Łowieckie „Raróg” i „Szarak” prowadziły działalność w zakresie edukacji ekologicznej zarówno dla dzieci i dla dorosłych.

4.3 Ochrona zasobów kopalin

W ramach współpracy z „Karbonią PL” w ciągu ostatnich lat organizowane są spotkania Stałego Zespołu Koordynacyjnego. Spotkania te miały na celu przekazywanie i wymianę informacji dotyczących budowy nowej kopalni „Dębieńsko 1”.

W ciągu ostatnich lat tereny składowiska skały płonnej dzierżawione były przez firmę Reno – Bud oraz ZOWER, która prowadzi na tym terenie działalność polegającą na odzysku węgla. W ciągu ostatnich 4 lat Gmina i Miasto sprzedało około 2 mln ton kruszywa z hałdy na podbudowę autostrady A1. Planuje się iż eksploatacja składowiska będzie trwała do 2017 roku, po tym czasie planowano biologiczną rekultywację tego terenu w kierunku rekreacyjnym.

Aktualne plany Gminy i Miasta dotyczą sprzedaży tego terenu.

4.4 Ochrona powietrza

Wartości średnie stężeń pyłu PM10 w porównaniu do 2011 roku stężenia średnie roczne:

- zmniejszyły się na stanowisku w Rybniku o 7%,

² na podstawie informacji uzyskanych z Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, Śląski Oddział Regionalny, 2013

- zmniejszyły się na stanowisku w Knurowie o 9%,

W porównaniu do 2011 roku, częstości przekroczeń w 2012 roku:

- na stacji tła miejskiego w Rybniku zmniejszyły się o 29%,
- na stanowisku w Knurowie zmniejszyły się o 21%.

Wyniki badań stężeń ozonu na stacjach wykazały przekroczenie od 21% - 38% na terenie całego województwa poziomu celu długoterminowego - na wszystkich stanowiskach pomiarowych wystąpiły przekroczenia maksymalnych 8-godzinnych stężeń ozonu ze względu na ochronę ludzi. Największe przekroczenia odnotowano w Żłotym Potoku o 38% i Dąbrowie Górniczej o 36%. Przekroczenia poziomu docelowego oraz poziomu celu długoterminowego ozonu wyrażonego jako AOT 40 - na stacji tła regionalnego wskaźnik ten uśredniony dla kolejnych 5 lat wyniósł 18573 ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)*h przy poziomie docelowym wynoszącym 18000 ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)*h.

W porównaniu z 2011 rokiem wartości średnioroczne benzenu wzrosły na stanowisku w Rybniku (ul. Borki o 17%), a na stanowisku w Czerwionce - Leszczynach zawartość benzenu w powietrzu obniżyła się. Maksymalne stężenia tlenku węgla nie przekroczyły poziomu dopuszczalnego ($10000 \mu\text{g}/\text{m}^3$) i wynosiły od 39% do 86% wartości dopuszczalnej. Najwyższa wartość wystąpiła w Rybniku ($8850 \mu\text{g}/\text{m}^3$). W porównaniu z wartościami z 2011 roku stężenia maksymalne obniżyły się w Rybniku o 3% do 8%. Ilość przyłączy gazowych na terenie gminy i miasta Czerwionka – Leszczyny nieznacznie wzrosła w latach 2008 -2012, dotyczy to przede wszystkim przyłączy niskiego ciśnienia (przybyło 18 szt. połączeń). Liczba klientów kompleksowych energii od 2008 roku utrzymuje się na stałym poziomie, natomiast liczba klientów dystrybucyjnych z roku na rok wzrasta (133 klientów w 2012 roku). Zużycie energii elektrycznej na terenie gminy i miasta Czerwionka – Leszczyny w latach 2008 – 2012 zmalała o 8% w przypadku klientów posiadających umowę kompleksową tzn. umowę zarówno na sprzedaż jak i dystrybucję energii elektrycznej. Natomiast zużycie energii elektrycznej w przypadku klientów posiadających umowę wyłącznie na dystrybucję utrzymuje się na stałym poziomie.

W latach 2008 – 2012 zarządcy dróg wyremontowali i wybudowali łącznie około 20 km dróg, w tym:

- Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad w Katowicach wybudowała odcinek autostrady A-1 o długości 12,64 km oraz dokonała nasadzeń wzdłuż nowo budowanej autostrady,
- Zarząd Dróg Wojewódzkich wyremontował odcinek drogi wojewódzkiej nr 924 o długości około 1 km, oraz odcinek drogi nr 925 o długości około 1,2 km,
- Zarząd Dróg i Służby Komunalne wykonały prace na powierzchni 56.186 m² dróg i chodników na łączną kwotę 4.305.119,02zł, w tym:
 - ułożenie mikrodywanu: na ul. Piaskowej w Szczekowicach, ul. Folwarcznej w Czuchowie, ul. Powstańców, ul. Nad Potokiem i ul. Smółki w Książnicach, ul. Kolejowej w Czerwionce, ul. Nalepy w Bełku, ul. Kolonia i ul. Kolejowej w Palowicach, ul. Krótkiej, ul. Kościelnej, ul. Szkolnej, ul. Dworcowej, ul. Morcinka w Leszczynach, ul. Szkolnej i ul. Dworcowej w Przegędzy, ul. Prostej i ul. Grabowej w Dębieńsku,
 - realizacja nakładek asfaltowych na drogach gminnych: ul. Woszczycka w Palowicach, ul. Powstańców w Leszczynach wraz z chodnikiem,
 - w ramach Narodowego Programu Przebudowy Dróg Lokalnych - ul. Lipowa i ul. Reja
 - w ramach naprawy gwarancyjnej wykonano warstwę ścieralną na ul. Ligonii w Leszczynach,
 - w ramach naprawy dróg po budowie autostrady A1 firma J&P AVAX wykonała nakładkę na ul. Grabowej w Dębieńsku oraz ul. Asnyka w Dębieńsku,
 - remont nawierzchni z kostki betonowej ul. Szeroka w Bełku,
 - remont nawierzchni z kostki betonowej ul. Ściegiennego w Stanowicach,

- o remont nawierzchni nieutwardzonych na terenie gminy i miasta Czerwionka-Leszczyny,
- o remont nawierzchni bitumicznych na terenie gminy i miasta Czerwionka-Leszczyny poprzez uzupełnienie asfaltobetonem ubytków i wybojów,
- o odwodnienia na ul. Malczyka w Dębieńsku.

4.5 Gospodarka wodno – ściekowa

Jakość wód powierzchniowych na terenie gminy i miasta Czerwionka Leszczyny w porównaniu z ich jakością w roku 2008, uległa poprawie. Dotyczy to w szczególności potoków: Z Przegędzy (IV klasa w 2008 roku, II klasa 2012 roku), Z Kamienia (IV klasa w 2008 roku, II klasa 2012 roku), Szczygłowski (V klasa w 2008 roku, III klasa 2012 roku). Natomiast pozostała część wód powierzchniowych nie zmieniła jakości w latach 2008 – 2012.

Na terenie gminy i miasta Czerwionka – Leszczyny w latach 2008 – 2013 łącznie powstało około 17,5 km sieci wodociągowej, w tym 13 km przyłączy (wzrost około 5% w porównaniu do 2008 r.) Jest to wynik bardzo dobry, biorąc pod uwagę fakt, iż miasto i gmina realizuje inwestycję związane głównie z modernizacją sieci oraz przyłączaniem do sieci nowych odbiorców:

od 2008 roku do sieci podłączono 325 nowych odbiorców,

wymieniono 9 727 m rur stalowych i żeliwnych za kwotę 1 613 762,63 zł.

W poniższej tabeli zestawiono i przeanalizowano podstawowe dane sieci kanalizacji sanitarnej na terenie gminy i miasta w latach 2008 – 2013.

Tabela 1 Charakterystyka sieci kanalizacyjnej PWiK Sp. z o.o. Czerwionka Leszczyny

Wyszczególnienie	2008	2013	Ocena
długość sieci kanalizacji sanitarnej (km)	32,6	35,8	↑
liczba przyłączy do budynków (szt.)	1158	1261	↑
ścieki odprowadzone (dam ³)	534,5	540	↑
ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej (osoby)	18012	18500	↑

Źródło: Dane PWiK Sp. z o.o. Czerwionka Leszczyny

Z tabeli wynika, iż Miasto i Gmina Czerwionka – Leszczyny stale rozwija sieć kanalizacji sanitarnej. W ostatnich pięciu latach powstało łącznie 3,2 km sieci oraz 103 przyłącza kanalizacyjne.

Według dostępnych danych na dzień 31.12.2012 roku 36 budynków posiada przydomowe oczyszczalnie ścieków. Liczba ta zwiększyła się o 12 szt. w porównaniu do 2009 roku.

4.6 Ochrona przed hałasem

Edukacja ekologiczna w zakresie ochrony przed hałasem realizowana jest w trybie ciągłym przez placówki oświatowe.

W obowiązującym Miejscowym Planie Zagospodarowania Przestrzennego Gminy i Miasta Czerwionka-Leszczyny nie został uwzględniony opis dopuszczalnych wartości poziomu dźwięków w środowisku dla poszczególnych jednostek strukturalnych.

Aktualnie obowiązujący Plan Zagospodarowania Przestrzennego Gminy i Miasta Czerwionka-Leszczyny dla fragmentu obejmującego obszar ul. Pierchały w Dzielnicy Leszczyny Stare zatwierdzony uchwałą Rady Miejskiej w Czerwionce-Leszczynach Nr XLIV/380/06 zawiera

dopuszczalny poziom hałasu, który ustalony został jak dla terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej z usługami rzemieślniczymi oraz terenów zabudowy zagrodowej.

4.7 Ochrona przeciwpowodziowa

Na wskazanym obszarze RZGW w Gliwicach wykonał w latach 2008 – 2012 następujące zadania sfinansowane z budżetu państwa:

- naprawa koryta rzeki Bierawki w km 44+000,
- roboty udroźnieniowe rzeki Bierawki,
- udroźnienie i profilowanie poprzecznego koryta rzeki Bierawki powyżej ul. Furgoła na długości ok. 650 m (km 48+150 – 48+800).

Opracowane przez RZGW w Krakowie mapy terenów zalewowych pozwolą na wprowadzenie rygorów lokalizacyjnych oraz stworzy podstawy do opracowania programu ochrony przed powodzią terenów narażonych na podtapianie.

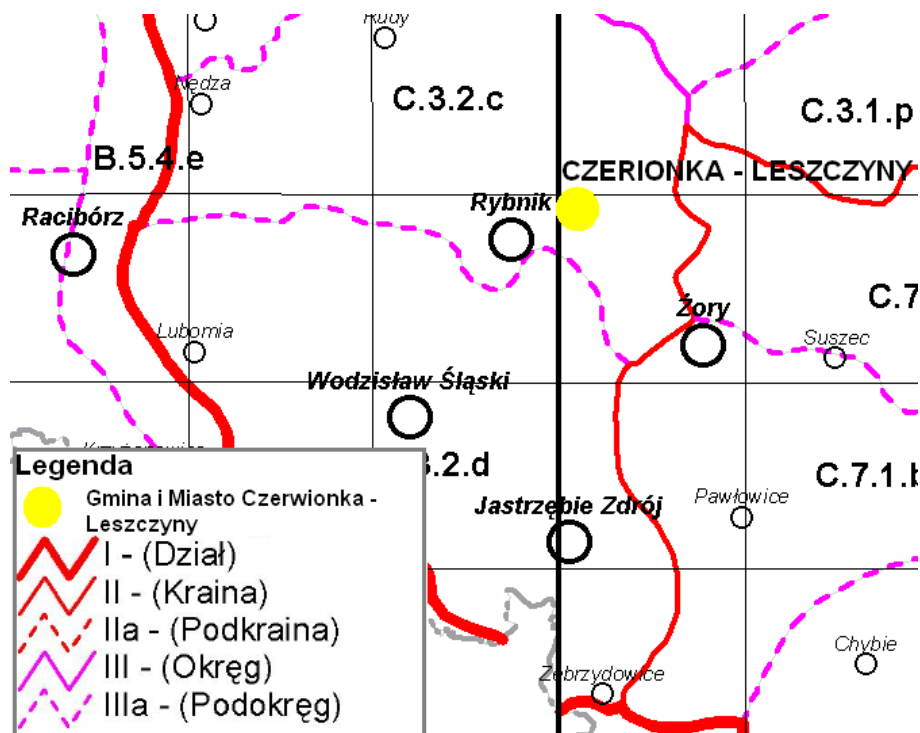
OCENA AKTUALNEGO STANU ŚRODOWISKA

5 Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne użytkowanie zasobów przyrody

5.1 Ochrona przyrody wraz z ochroną lasów

5.1.1 Charakterystyczne elementy przyrody ożywionej w strukturze przestrzennej zagospodarowania terenu gminy i miasta Czerwionka - Leszczyny

Zgodnie z przyrodniczo – leśną regionalizacją Polski, miasto i gmina Czerwionka - Leszczyny położona jest w podokręgu Rybnickim (C.2.2.c), okręg Rybnicko - Kędzierzyński, Kraina Górnośląska, Dział Wyżyn Południowopolskich.

Rysunek 8 Podział geobotaniczny obszaru gminy i miasta Czerwionka - Leszczyny

Źródło: Matuszkiewicz J.M., 1994, 42.5. Krajobrazy roślinne i regiony geobotaniczne 1:2 500 000. 1. Krajobrazy roślinne, 2. Regiony geobotaniczne (w:) Atlas Rzeczypospolitej Polskiej, IGIPZ PAN, Główny Geodeta Kraju, Warszawa

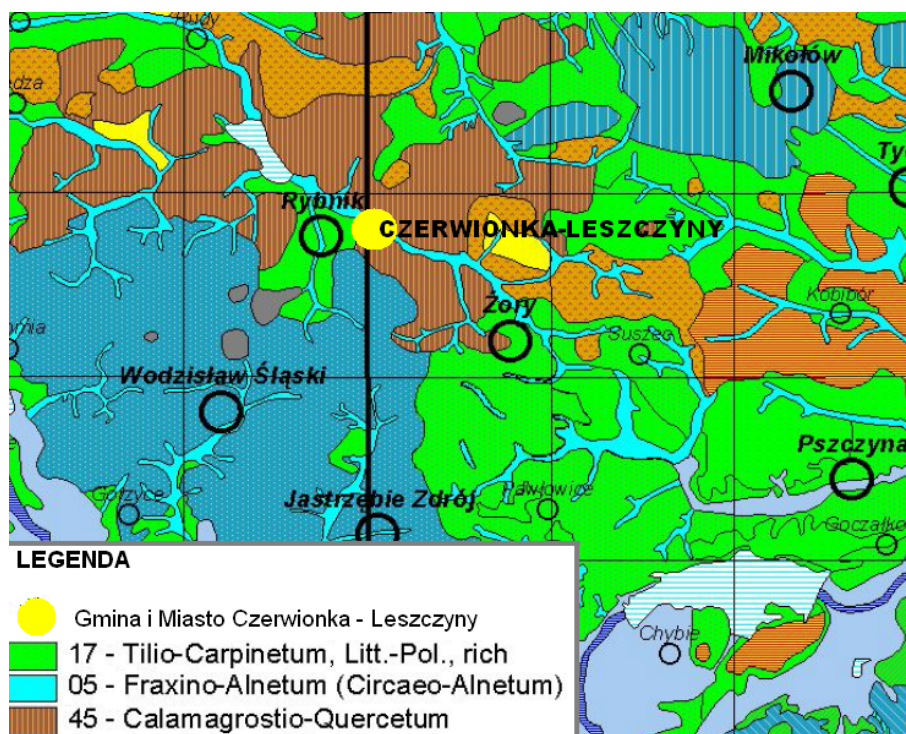
Charakterystyczny krajobraz gminy i miasta Czerwionka - Leszczyny, położonej w przeważającej części na obszarze Kotliny Raciborsko – Oświęcimskiej, stanowiącej część Płaskowyżu Rybnickiego, reprezentują: zwarty kompleks leśny „lasów pszczyńsko – rudzkich”, stanowiących pozostałość dawnej „Puszczy Pszczyńsko – Raciborskiej” w zachodniej, południowo – zachodniej i południowej jej części, fragment lasów kobiórskich w północno - wschodniej części oraz mocno zurbanizowane i przemysłowe tereny północnej części gminy (Czerwionka, Dębieńsko i Bełk). Uzupełnienie cennych kompleksów leśnych stanowi gęsta sieć hydrograficzna, zwłaszcza w południowej i zachodniej części: Potok Woszczycki, Przegędza – jako dopływy rz. Rudy oraz w części północnej: Potok Książenicki, Jordanek – jako dopływy rz. Bierawki – wraz z licznymi stawami i śródleśnymi

oczkami wodnymi (Przegędza, Szczekowice na granicy z m. Rybnik i Palowice - m.in. Stawy Łaćuchowe). Wyraźną dominantę krajobrazową stanowi Góra Ramża (325 m npm), najwyższe wzniesienie Płaskowyżu Rybnickiego, położone pomiędzy: Czerwionką, Dębieńskiem i Bełkiem.

Uzupełnieniem ww. dominujących form krajobrazu naturalnego i kulturowego są tereny upraw rolnych z rozdrobnioną zabudową zagrodową i mieszkaniową jednorodziną oraz mozaiką zadrzewień śródpolnych i przywodnych.

Na skutek działalności człowieka szata roślinna tego obszaru jest dosyć mocno zmieniona i odbiega zasadniczo od układów pierwotnych, co wynika z porównania jej stanu aktualnego z mapą roślinności potencjalnej. Roślinność przedstawia się jako mozaika zbiorowisk naturalnych, półnaturalnych i antropogenicznych.

Rysunek 9 Potencjalna roślinność naturalna na terenie gminy i miasta Czerwionka - Leszczyny

Źródło: Matuszkiewicz W., Faliński J.B., Kostrowicki A.S., Matuszkiewicz J.M., Olaczek R., Wojterski T., 1995, Potencjalna roślinność naturalna Polski. Mapa przeglądowa 1:300 000. Arkusze 1-12, IGIPZ PAN, Warszawa

Pod pojęciem potencjalnej roślinności naturalnej rozumie się hipotetyczny stan roślinności, jaki mógłby być osiągnięty na drodze naturalnej sukcesji, gdyby oddziaływania człowieka zostały wyeliminowane a właściwa dla danego regionu roślinność mogła w pełni wykorzystać możliwości stwarzane przez siedlisko. Potencjalna roślinność naturalna opisywana jest przy pomocy podstawowych typologicznych jednostek geobotanicznych, jakimi są zespoły roślinne. Używane w legendzie mapy potencjalnej roślinności naturalnej łacińskie nazwy zbiorowisk są znanymi z badań w danym regionie końcowymi etapami w szeregu rozwojowym zbiorowisk roślinnych w sukcesji pierwotnej lub wtórnej, które możliwe są do zrealizowania na danym siedlisku.

Potencjalna roślinność naturalna opisuje ekologiczną specyfikę siedlisk w stanie takim, w jakim się one w danym momencie znajdują, to jest z uwzględnieniem wszystkich istotnych i trwałych przekształceń w siedlisku jakie zostały wprowadzone przez człowieka.

Wraz ze zmianą sposobu użytkowania powierzchni zmianie ulega szata roślinna. Dominującą roślinnością potencjalną tego terenu są trzy zespoły roślinności. Są to:

- grąd subkontynentalny lipowo-dębowo-grabowy (Tilio-Carpinetum), wielogatunkowe lasy liściaste w typie lasu świeżego i wilgotnego z dominacją dębu szypułkowego i graba *Carpinus betulus*, z udziałem buka *Fagus sylvatica*, lipy drobnolistnej *Tilia cordata*, świerka i jodły *Abies alba*. Występują w województwie w odmianie geograficznej małopolskiej z bukiem i jodłą, w formie wyżynnej zróżnicowanej na serię ubogą i żyzną oraz w formie podgórskiej w serii ubogiej i żyznej
- niżowy łąg olszowy *Fraxino-Alnetum* zajmuje tereny wzdłuż doliny rzeki Bierawki i jej dopływów płynących z południa na północ do równoleżnikowo płynącej rzeki. Niżowe łągi olszowe i jesionowo-olszowe siedlisk wodogruntowych, okresowo lekko zabagnionych (*Circaeo-Alnetum*) – eutroficzne i wybitnie higrofilne lasy z panującą olszą czarną i domieszką jesionu, wykształcające się na siedliskach lekko zabagnionych, w dolinach wolno płynących cieków wodnych. W runie o charakterze ziołoroślowym występuje stała domieszka gatunków olsowych i szuwarowych,
- niżowa dąbrowa acidofilna typu środkowoeuropejskiego (*Calamagrostio-Quercetum petraeae*) – zbiorowiska w typie siedliskowym boru mieszanego wykształcające się na glebach świeżych, z panującym dębem bezszypułkowym w drzewostanie, w runie przeważają ogólnoleśne acidofilne gatunki (np: trzcinnik leśny *Calamagrostis arundinacea*, śmiałek pogięty *Deschampsia flexuosa*, pszeniec zwyczajny *Melampyrum pratense*, orlica pospolita *Pteridium aquilinum*) i z udziałem kłósówki miękkiej *Holcus mollis* i jastrzębców *Hieracium* sp.

Aktualnie roślinność rzeczywista rzadko lub w ogóle nie zgadza się z przedstawioną na tym terenie roślinnością potencjalną. Dotyczy to także istniejących powierzchni leśnych, na co wskazuje struktura siedliskowa obecnych lasów.

5.1.2 Siedliska przyrodnicze

Ogółem na tym obszarze stwierdzono obecność ok. 900 gatunków roślin naczyniowych, reprezentujących następujące typy siedlisk:

- siedliska nitrofilne,
- mezofilnych lasów liściastych,
- łąk świeżych i okresowo zalewanych,
- lasów i zarośli bagiennych,
- terofity miejsc okresowo zalewanych,
- wodnych.

Na terenie Płaskowyżu Rybnickiego stwierdzono występowanie szeregu siedlisk, uwzględnionych w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 16 maja 2005 roku w sprawie typów siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, wymagających ochrony w formie wyznaczenia obszarów Natura 2000 (Dz. U. Nr 94 poz. 795). Do siedlisk o znaczeniu europejskim, występujących na terenie gminy i miasta Czerwionka - Leszczyny, zaliczamy:

- łągi: wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (kod 91E0),
- bory bagienne,
- starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami ze związku: *Nympheion* i *Potamion* (kod 3250).
- łąki świeże, użytkowane ekstensywnie (kod 3510)
- żyzne buczyny (kod 9130)
- grąd subkontynentalny (kod 9170)

- kwaśne buczyny (kod 9110)

Spośród rodzajów zbiorowisk leśnych i nieleśnych, związanych z ww. typami siedlisk na szczególną uwagę zasługują:

- żyzna buczyna sudecka (*Dentario enneaphyllidis* – *Fagetum*) – w uroczysku „Głębokie Doły” koło Książenic,
- bór bagienny (*Vaccinio uliginosi* - *Pinetum*) – okolice Szczekowic i „Stawów Łańcuchowych”
- ols porzeczkowy (*Ribeso nigri* – *Alnetum*) – okolice Szczekowic,
- grąd subkontynentalny (*Tilio* - *Carpinetum*) – lokalizacja: jak wyżej,
- zespół rdestu ostrogorzkiego i uczepu trójlistkowego (*Polygono* – *Bidentetum*) – muliste brzegi wód i dno wyschniętych zbiorników wodnych (I stadium sukcesji) - rozproszone w całej gminie,
- zbiorowiska roślinności wodnej z udziałem: spirodeli wielokorzeniowej (*Spirodeletum polyrrhizae*), wywłócznika kłosowego (*Myriophyllum spicatum*), rdestnicy pływającej (*Potamogeton natantis*), grążela żółtego (z *Nuphar luteum*) – wody hodowlanych stawów rybnych,
- łąki świeże, wielokośne (ze związku *Arrhenatherion elatioris*) – stanowiące przeważającą część ekstensywnie użytkowanych łąk na terenie gminy.

Skład gatunkowy dominujących na terenie gminy i miasta zbiorowisk leśnych nawiązuje do płatów naturalnych kontynentalnych borów mieszanych (*Quercus robur* – *Pinetum*).

5.1.3 Chronione i ginące elementy flory i fauny

Poza ochrony cennych przyrodniczo obiektów i obszarów ustawa o ochronie przewiduje także ochronę gatunkową flory i fauny, której celem jest: „...zabezpieczenie dziko występujących roślin lub zwierząt oraz ich siedlisk, a w szczególności gatunków rzadko występujących, endemicznych, podatnych na zagrożenia i zagrożonych wyginięciem oraz objętych ochroną na podstawie umów międzynarodowych, jak też zachowanie różnorodności gatunkowej i genetycznej³”.

Na terenie gminy i miasta Czerwionka-Leszczyny zanotowano stanowiska 19 gatunków roślin objętych w Polsce ochroną prawną i występujących na stanowiskach naturalnych. Pełna lista ww. gatunków wraz z określeniem kategorii zagrożenia w skali województwa śląskiego, podobnie jak lista gatunków nieobjętych ochroną prawną, lecz zagrożonych wyginięciem w skali województwa została już podana w opracowaniu „Programu ochrony środowiska...” z 2003 roku Potwierdzonych stanowisk tych gatunków roślin skupiona jest w następujących obszarach gminy i miasta:

- rejon Stawów Łańcuchowych w Palowicach (siedliska wilgotnych łąk, zbiorowisk przywodnych i borów bagiennych),
- uroczysko „Głębokie Doły” (siedliska lasów grądowych i bukowych),
- okolice Szczekowic (siedliska lasów grądowych, borów bagiennych).
- Podstawowe zagrożenie dla większości spośród ww. gatunków stanowi: ekspansja gatunków synantropijnych w zbiorowiskach roślinności leśnej i nieleśnej oraz dłuższe okresy obniżonego stanu wód, powodujące wysychanie zbiorników wodnych i ekspansję roślinności bagiennej, łąkowej i pastwiskowej.

Głównym wyznacznikiem walorów fauny na terenie gminy i miasta jest stosunkowo liczne występowanie gatunków zwierzyny łownej (jeleń, sarna, dzik), związane bezpośrednio z obecnością zwartych kompleksów leśnych. Indywidualnie najwyższe walory faunistyczne prezentuje teren projektowanego rezerwatu przyrody „Głębokie Doły”, gdzie wykazano obecność ok. 55 gatunków

³ Art. 27 ustawy o ochronie przyrody

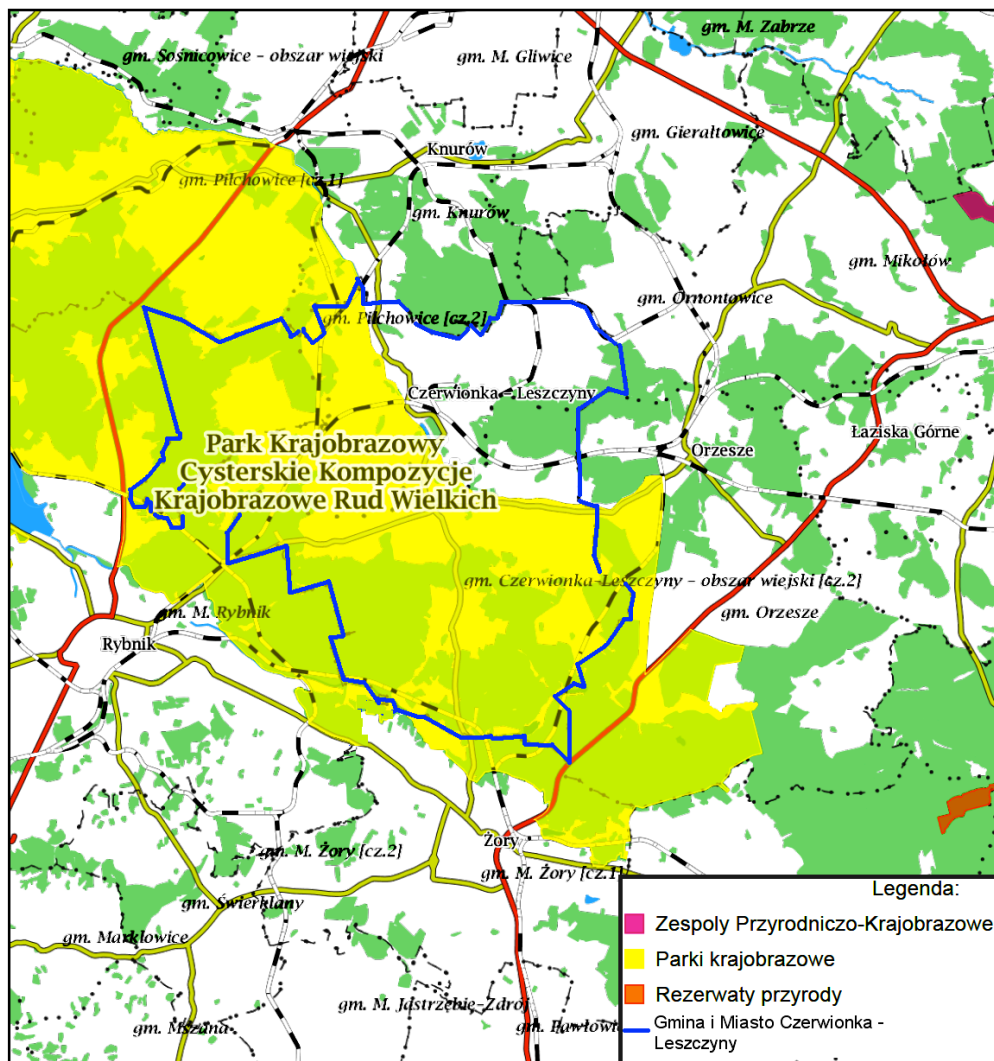
kręgowców, m.in. ryjówka aksamitna, ryjówka malutka, liczne płazy oraz gatunki ptaków: jastrząb, myszołów, pustułka, dzięcioł, muchołówka: mała i białoszyja oraz szczególnie cenne: bocian czarny – wymagający wprowadzenia czynnej ochrony miejsca gniazdowania – i trzmiełodaj.

Spośród zinwentaryzowanych przedstawicieli bezkręgowców na terenie ww. obszaru na szczególną uwagę zasługuje jeden z największych gatunków mszyc – miodownica klonowa, żerująca na jaworze.

5.1.4 Formy ochrony przyrody na terenie gminy i miasta

Spośród form ochrony przyrody ożywionej i nieożywionej, wymienionych w ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 roku (Dz.U. Nr 92 poz. 880 z późn. zm.), do chwili obecnej na terenie gminy i miasta Czerwionka - Leszczyny utworzono:

- Park Krajobrazowy „Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich”, utworzony w 1993 roku – wchodzący w skład Zespołu Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego (obejmujący: zachodnią, południową i południowo – wschodnią część gminy),
- 12 pomników przyrody (drzewa wolnostojące, aleja drzew, głąz narzutowy).

Rysunek 10 Park Krajobrazowy „Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich

Źródło: geoserwis.gov.pl

Zarówno na terenie gminy i miasta, jak również całego powiatu rybnickiego nie utworzono, jak również nie zaproponowano żadnego obszaru NATURA 2000 – w oparciu o Dyrektywę Siedliskową, jak też Dyrektywę Ptasią.

Tabela 2 Pomniki przyrody na terenie gminy i miasta Czerwionka - Leszczyny

L.P.	Nr rejestru	Lokalizacja	Data utw.	Obiekt	Kategoria obiektu
1	58	Stanowice, obok kościoła	1958	Lipa drobnolistna	Pojedyncze drzewo wolnostojące
2	117	Leszczyny, osiedle mieszkaniowe „Karlik” (pomiędzy ulicami : Ks. Pojdy i Polną)	1963	Dąb szypułkowy	Pojedyncze drzewo wolnostojące
3	133	Bełk, przy drodze do Czerwionki	1963	Dąb szypułkowy	Pojedyncze drzewo wolnostojące
4	39/98/1	Bełk, obok kościoła pw. Św. Marii Magdaleny	1998	Dąb szypułkowy	Pojedyncze drzewo wolnostojące
5	39/98/2	Dębieńsko Wielkie, w pasie drogowym ul. Belkowskiej	1998	Kasztanowiec zwyczajny (65 szt.)	Aleja drzew
6	39/98/3	Leszczyny, ul. Polna obok Krzyża	1998	Platan klonolistny	Pojedyncze drzewo wolnostojące
7	39/98/4	Książenice, ul. Klimka	1998	Lipa drobnolistna	Pojedyncze drzewo wolnostojące
8	39/98/5	Szczejkowice, ul. Gliwicka	1998	Lipa drobnolistna	Pojedyncze drzewo wolnostojące
9	39/98/6	Stanowice, ul. Leśna	1998	Dąb szypułkowy	Pojedyncze drzewo wolnostojące
10	39/98/7	Palowice, ul. Wiejska	1998	Kasztanowiec zwyczajny	Pojedyncze drzewo wolnostojące
11	39/98/8	Czuchów, ul. 1 Maja, park dworski	1998	Wiąz górski	Pojedyncze drzewo wolnostojące
12	XV/140/07	Leszczyny, ul. Ks. Pojdy przy Zespole Szkół nr 1	2007	Głaz narzutowy, obw. 550 cm „Głaz Alojzego Damca”	Pomnik przyrody nieożywionej

Źródło: Regionalny Dyrektor Ochrony Środowisk w Katowicach, 2013

Na terenie gminy i miasta praktycznie nadal pozostają aktualne potencjalne propozycje nowych obiektów pomnikowych, wskazanych już w wyjściowym opracowaniu „Programu Ochrony Środowiska” z 2003 roku oraz w aktualizacji z 2008 roku. Znacząca ilość ww. obiektów, tj. pojedynczych drzew wolnostojących, została wskazana w Szczejkowicach (8) oraz Czerwionce (5). Wprowadzenie ochrony prawnej dla tych obiektów może być jednak utrudnione – przede wszystkim ze względu na: nieregulowany stan własności gruntów, nadrzędność prywatnej własności gruntów, pogarszający się stan zdrowotno – sanitarny drzew oraz zmieniające się przeznaczenie nieruchomości w planie zagospodarowania przestrzennego.

W dalszym ciągu brak jest objętych ochroną prawną małoobszarowych form ochrony przyrody, chroniących całe ekosystemy, natomiast aktualny stan rozpoznania walorów przyrody ożywionej i nieożywionej w dalszym ciągu pozwala realnie planować objęcie ochroną prawną propozycji: 1 rezerwatu przyrody, 3 zespołów przyrodniczo – krajobrazowych i 1 stanowiska dokumentacyjnego.

Tabela 3 Proponowane formy ochrony przyrody na terenie gminy i miasta Czerwionka - Leszczyny

L.p.	Nazwa obiektu	Forma ochrony	Cel ochrony	Uwagi
1	Głębokie Doły	Rezerwat przyrody	Naturalne płaty żyznej buczyny karpackiej oraz grądu subkontynentalnego – z licznymi chronionymi i rzadkimi gatunkami flory i fauny	Projekt rezerwatu przyrody złożony w biurze Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody w Katowicach (w trakcie opiniowania)
2	Dolina Potoku Książenickiego (Łęg Książenicki*)	Zespół przyrodniczo – krajobrazowy (Obszar chronionego krajobrazu)	Cenne przyrodniczo fragmenty łąk i lasów łągowych	Teren Parku Krajobrazowego „Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich”
3	Stawy Łańcuchowe	Zespół przyrodniczo - krajobrazowy	Dobrze zachowane fragmenty lasów, liczne rzadkie gatunki flory błotnej i bagiennej, zespół śródleśnych niewielkich stawów jako element krajobrazu kulturowego - pozostałości dawnej cysterskiej gospodarki stawowej	Teren Parku Krajobrazowego „Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich”
4	Przegędza	Zespół przyrodniczo - krajobrazowy	Dobrze zachowane fragmenty borów bagiennych ze stanowiskiem rzadkiego gatunku paproci – długosza królewskiego	Teren Parku Krajobrazowego „Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich”

* propozycje wg „projektu Planu ochrony Parku Krajobrazowego Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich”

5.1.5 Zieleń urządzona

Zieleń urządzona, w tym: parki, zieleńce, skwery, zieleń przyzagrodowa w zabudowie mieszkaniowej, izolacyjno – osłonowa wzdłuż ciągów komunikacyjnych i wokół zabudowy usługowo – przemysłowej, w tym – obiektów użyteczności publicznej oraz zabytkowe zespoły zieleni przydworskiej, przypałacowej i przykościelnej – to jeden z istotnych elementów Ekologicznego Sytemu Obszarów Chronionych (ESOCh) Gminy i Miasta.

Szczególną rolę w strukturze zieleni urządzonej spełniają obiekty zabytkowe, objęte strefami ochrony konserwatorskiej Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Katowicach – szczegółowo wymienione w tabeli poniżej

Tabela 4 Wykaz obiektów wpisanych do rejestru zabytków Śląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków na terenie gminy i miasta Czerwionka - Leszczyny

Lokalizacja	Opis	Nr w rejestrze
Bełk Ulica Kościelna	Kościół parafialny pod wezwaniem świętej Marii Magdaleny z XVIII wieku, drewniany na podmurówce z kamienia, z wieżą Granice ochrony rozciągają się na całość obiektu w ramach ogrodzenia i obejmują również wyposażenie wnętrza	A/558/66 5.02.66
Czerwionka	Układ urbanistyczny osiedla robotniczego KWK „Dębierńsko”, który tworzą: - układ planu osiedla - zabudowa mieszkaniowa: - ulica Wolności 1, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 28, 30, 32, 34, 36, 38, 40, 42, 44, 46, 48, 50, 52, 54	A/1550/95 10.11.95

	<ul style="list-style-type: none">- ulica Słowackiego 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 15- ulica Hallera 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11- ulica Kombatantów 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 9- ulica Mickiewicza 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11- ulica Szkolna 1- budynek szkoły przy ulicy Kombatantów 8- zabudowa gospodarcza towarzysząca budynkom mieszkalnym:<ul style="list-style-type: none">- ulica Kombatantów 1, 2, 3, 4, 6, 7, 9- ulica Mickiewicza 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11- ulica Wolności 13, 15, 19, 21, 23- układ zieleni - obsadzenie ulic	
Czerwionka Aleja Świętej Barbry	Park podworski z pałacem z końca XIX wieku w południowo-wschodniej części miasta Granice ochrony obejmują całość założenia z parkiem i dworkiem	A/1281/81 17.12.81
Czuchów Ulica 3 Maja	Kaplica na obszarze dworskim, z XIX wieku, klasycystyczna, murowana, tynkowana	A/544/66 16.02.66
Czuchów Ulica 3 Maja	Założenie parku krajobrazowego z dworem z XIX wieku Granice ochrony obejmują całość założenia, czyli park wraz z dworem	A/1272/81 17.12.81
Dębieńsko Wielkie Ulica Zabrzeńska	Kościół parafialny pod wezwaniem świętego Jerzego z XIX wieku, murowany, tynkowany Granice ochrony rozciągają się na całość budowli w ramach ogrodzenia	A/594/66 15.03.66
Leszczyny Ulica Pojdy	Park podworski wraz z pałacem w północno-zachodniej części miasta, z końca XIX wieku Granice ochrony obejmują dworek wraz z parkiem wyznaczonym ogrodzeniem	A/1280/81 17.12.81
Nowy Dwór Ulica Nowy Dwór	Park podworski wraz z pałacem z końca XIX wieku Granice ochrony obejmują dworek wraz z parkiem wyznaczonym polami uprawnymi i drogami	A/1283/81 17.12.81
Palowice Ulica Woszczycka	Kościół parafialny pod wezwaniem Trójcy Świętej z XVII wieku, drewniany z wieżą i kruchtami	A/563/66 5.02.66
Palowice Ulica Wiejska	Dwór z resztkami parku z XIX wieku, klasycystyczny, murowany Granice ochrony rozciągają się na całość założenia w ramach założenia parkowego	A/597/66 15.03.66
Palowice Ulica Wiejska	Oficyna dworska z XIX wieku, klasycystyczna, murowana usytuowana na południe od dworu Granice ochrony obejmują cały obiekt Obiekt podobno nie istnieje – przewidziany do skreślenia z rejestru zabytków	A/598/66 17.03.66
Palowice	Gichta - pozostałość po zabudowaniach huty „Waleska” – z XIX wieku, klasycystyczna, murowana	A/599/66 17.03.66

Źródło: Rejestr zabytków, Śląskie Wojewódzki Konserwator Zabytków (stan na marzec 2010 roku)

Wdrożenie sieci obszarów i obiektów chronionych na mocy przepisów ustawy o ochronie przyrody, zachowanie ciągłości lokalnych ponadlokalnych „korytarzy” i „węzłów” ekologicznych (kompleksy leśno – wodne, zabytkowe założenia zieleni parkowej i inne elementy krajobrazu kulturowego), wyznaczenie obszarów dla rozwoju funkcji rekreacyjno – wypoczynkowych – to główne wskaźniki osiągnięcia stanu docelowego w dziedzinie ochrony przyrody i krajobrazu.

Do celów długoterminowych zaliczono następujące działania:

- utrzymanie walorów i funkcji obszarów objętych ochroną prawną,
- kontynuacja prac pielęgnacyjno-konserwatorskich na obiektach przyrodniczych - pomnikach przyrody ożywionej i potencjalnych pomnikach przyrody - drzewach o wymiarach pomnikowych,
- renaturyzację dolin rzecznych, w szczególności odbudowę roślinności dolinowej, zwłaszcza lasów łęgowych, urozmaicenie biegu rzeki, odtworzenie zróżnicowania układu pionowego (progi, wysepki), kształtowanie pasa roślinności brzegowej na granicy pól, hamującego spływ nawozów i środków chemicznej ochrony roślin z pól itp.,
- ochrona czynna zieleni łęgowej (niskiej) w dolinie Rudy oraz Bierawki i ich dopływów,
- zwiększanie zasobów środowiska i bioróżnorodności terenu poprzez zalesienia gruntów nieprzydatnych do produkcji rolniczej oraz utrzymanie istniejących i zakładanie nowych zadrzewień i zakrzaceń śródpolnych, zwłaszcza na pograniczu rolniczej przestrzeni produkcyjnej i wód, utrzymanie oraz odtwarzanie zadrzewień przydrożnych,
- wspieranie proekologicznych działań lokalnych nadleśnictwa Rybnik i Kobiór w aktualizacji planów urządzania lasu oraz „programów ochrony przyrody”.
- współpraca z Nadleśnictwem Brynek, Regionalną Dyрекcją Lasów Państwowych w Katowicach, lokalnymi organizacjami i stowarzyszeniami — w zakresie podnoszenia świadomości ekologicznej społeczności lokalnej, w tym promocji proekologicznych postaw wobec środowiska.
- wsparcie działań organizacji ekologicznych, instytucji naukowych w zakresie ochrony czynnej wybranych gatunków fauny i flory (m.in. ochrona siedliska ptaków, ochrona siedlisk roślin chronionych, akcje edukacyjne w szkołach, promujące np. ideę „opiekunów przyrody”).
- zrównoważonego rozwoju turystyczno-rekreacyjnego gminy i miasta – obszarów przyrodniczo cennych z jednoczesnym poszanowaniem przyrody żywej,
- rekultywacja biologiczna (w kierunku leśnym i zadrzewieniowym) zdegradowanych obszarów poeksploatacyjnych
- rewitalizacja zabytkowego osiedla patronackiego kopalni Dębieńsko w Czerwionce – Leszczynach,
- przebudowa i częściowa wymiana składu gatunkowego zadrzewień przydrożnych wzdłuż odcinków dróg, nowe nasadzenia zieleni wysokiej, prace pielęgnacyjno - konserwacyjne zieleni przydrożnej.

Dla osiągnięcia stanu docelowego w zakresie ochrony przyrody niezbędne stają się również stałe podnoszenie świadomości ekologicznej społeczności lokalnej: dzieci, młodzieży i dorosłych poprzez edukację ekologiczną, polegającą na łączeniu edukacji z konkursami, zabawami i ochroną przyrody. Działania te powinny być koordynowane przez lokalne organizacje i stowarzyszenia lub własną aktywność gminy i miasta w tym zakresie.

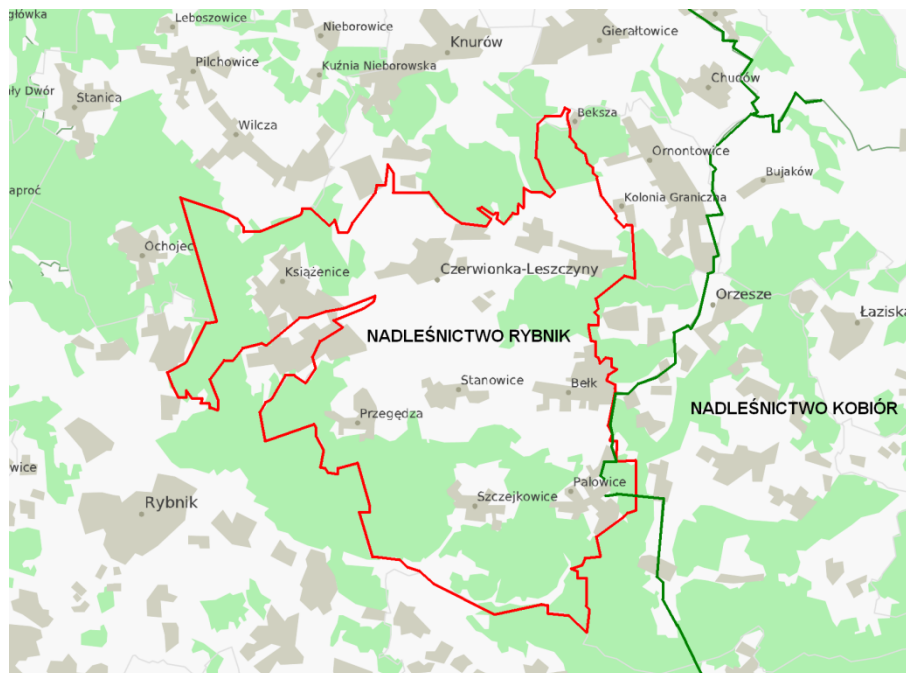
5.1.6 Ochrona i zrównoważony rozwój lasów

5.1.6.1 Charakterystyka stanu aktualnego

Ogólna powierzchnia lasów na terenie gminy i miasta Czerwionka - Leszczyny – wg stanu na dzień: 31.12.2006 roku - wynosi: 4550 ha (gruntów leśnych, związanych z gospodarką leśną ogółem – 4649 ha), co stanowi około 39, 7 % jej powierzchni. Lasy państwowe stanowią ok. 4151 ha, w tym: 4125 ha – w administracji Lasów Państwowych (Nadleśnictwo Rybnik: obręb – Knurów i Paruszowiec oraz Nadleśnictwo Kobiór – obręb Orzesze). Lasy niepaństwowe zajmują powierzchnię ok. 400 ha – głównie, jako niewielkie rozproszone enklawy, z reguły przylegające do zwartych kompleksów

Lasów Państwowych. Niewielki udział w powierzchni leśnej mają również: lasy w zasobie Agencji Nieruchomości Rolnych (15 ha) oraz las komunalny, własność Gminy (17 ha).

Rysunek 11 Obszary leśne i nadleśnictwa na terenie gminy i miasta Czerwionka – Leszczyny

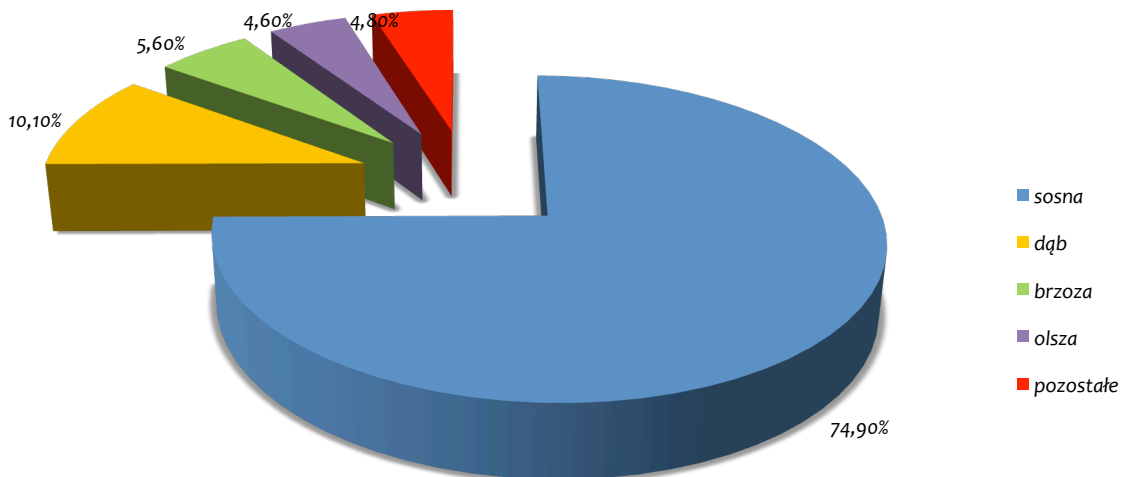
Źródło: PGL Lasy Państwowe

Obecność zwartych i dużych kompleksów lasów rudzko – pszczyńskich na terenie obu ww. nadleśnictw w zachodniej, południowej i południowo – wschodniej części gminy i miasta (ogółem 10 kompleksów o powierzchni: 100 - >2000 ha) wskazuje na wysoką racjonalność – z przyrodniczego i ekonomicznego punktu widzenia – gospodarki leśnej.

Lesistość gminy i miasta Czerwionka Leszczyny wynosi 39,7% i jest wyższa od przeciętnej lesistości na terenie województwa (31,7%) i kraju (29%).

Nadleśnictwo Kobiór

Głównym gatunkiem lasotwórczym w Nadleśnictwie jest sosna zwyczajna, drzewostany tego gatunku zajmują 74,9 % powierzchni leśnej, a ich zapas stanowi 78,7 % zapasu całkowitego. Drzewostany dębowe zajmują 10,1 % powierzchni leśnej, brzożowe 5,6 %, olchowe 4,6 %, a pozostałe gatunki 4,6 % powierzchni leśnej nadleśnictwa.

Rysunek 12 Powierzchniowy skład gatunkowy na terenie nadleśnictwa Kobiór

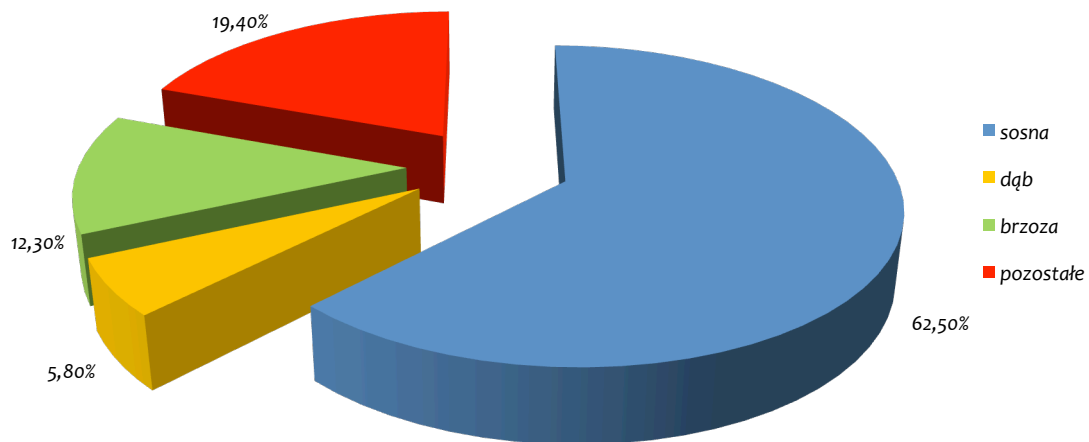
Źródło: Nadleśnictwo Kobiór

W lasach nadleśnictwa przeważają siedliska wilgotne, stanowiące (łącznie z olsami i siedliskami bagiennymi) 74,0 % ogólnej powierzchni leśnej, a tylko 26,0 % to siedliska świeże. Najczęściej spotykane siedliskowe typy lasu to las mieszany wilgotny (41,1 %) i bór mieszany wilgotny (23,7 %), rzadziej las mieszany świeży (9,9 %), bór mieszany świeży (7,8%), las świeży i las wilgotny (po ok. 5 %), pozostałe siedliska spotykane są znacznie rzadziej.

Plan urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Kobiór sporządzony został na lata 2013 do 2022 przez Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej Oddział w Krakowie. Plan ten zatwierdzony został przez Ministra Środowiska decyzją DLP-Ipn-611-21/15392/13/JŁ z 19 kwietnia 2013 roku.

Nadleśnictwo Rybnik

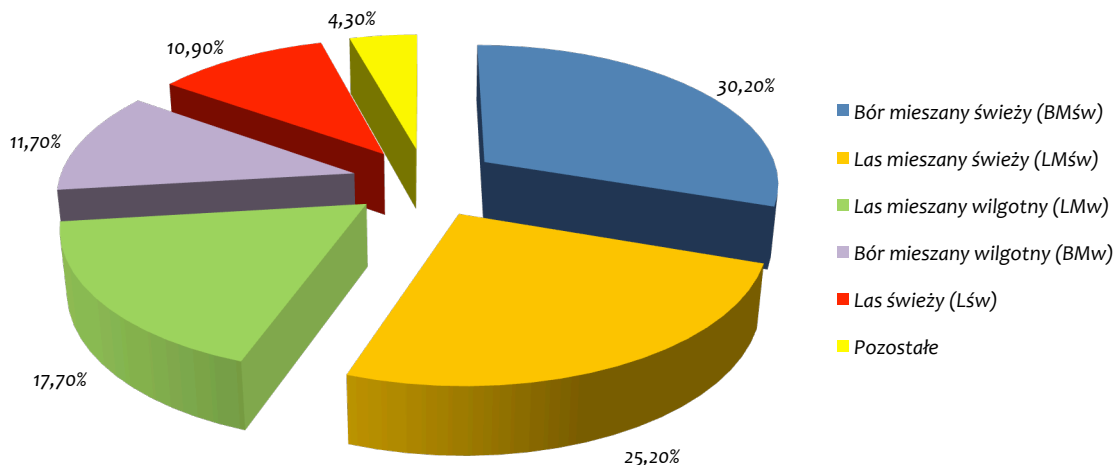
Głównym gatunkiem lasotwórczym w Nadleśnictwie Rybnik jest sosna zwyczajna, drzewostany tego gatunku zajmują 74,9 % powierzchni leśnej, a ich zapas stanowi 78,7 % zapasu całkowitego. Drzewostany dębowe zajmują 10,1 % powierzchni leśnej, brzozy 5,6 %, olchy 4,6 %, a pozostałe gatunki 4,6 % powierzchni leśnej nadleśnictwa.

Rysunek 13 Powierzchniowy skład gatunkowy na terenie nadleśnictwa Rybnik

Źródło: Nadleśnictwo Rybnik

W lasach nadleśnictwa Rybnik przeważają siedliska świeże, stanowiące 56,0 % ogólnej powierzchni leśnej, a tylko 30,0 % to siedliska wilgotne. Najczęściej spotykane siedliskowe typy lasu to bór mieszany świeży (30,2 %) i las mieszany świeży (25,2 %), rzadziej las mieszany wilgotny (17,7 %), bór mieszany wilgotny (11,7%), las świeży (10,9%), pozostałe siedliska spotykane są znacznie rzadziej.

Rysunek 14 Typy siedliskowe lasów w nadleśnictwie Rybnik

Źródło: Nadleśnictwo Rybnik

Plan urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Rybnik sporządzony został na okres od 01. 01. 2007 roku do 31. 12. 2016 roku przez Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej Oddział w Krakowie. Plan ten zatwierdzony został przez Ministra Środowiska decyzją DLOPiK - L - Ip - 611 - 81 / 07. Zadania gospodarcze na lata 2007-2016:

- Odnowienia i zalesienia, w tym:

- halizny, płazowiny 64.83 ha
- grunty nieleśne 0.00 ha
- zręby bieżące 10-lecia 571.28 ha
- Odnowienia pod osłoną, w tym:
 - przy rębniach złożonych 1168.64 ha
 - podsadzenia produkcyjne 13.60 ha
 - dolesienia luk i przerzedzeń 34.76 ha
- Poprawki i uzupełnienia 216,44 ha,
- Pielęgnowanie, w tym:
 - gleby 2315.97 ha
 - upraw (CW) 2600.34 ha
 - młodników (CP) 1476.64 ha
- Melioracje, w tym:
 - wodne 15.36 ha
 - agrotechniczne 1860.52 ha.

5.1.6.2 Racjonalne gospodarowanie zasobami leśnymi

Lasy na terenie ww. obrębów obu nadleśnictw wykazują zwiększony udział siedlisk lasów liściastych oraz gatunków drzew liściastych w stosunku do średniej RDLP w Katowicach.

Analiza gospodarki leśnej w zakresie pozyskania drewna na terenie obu nadleśnictw w ostatnim 10 – leciu skłania do następującego głównego wniosku, iż zwiększa się rozmiar pozyskania drewna z cięć przygodnych (wiatrołomy, śniegołomy, cięcia sanitarne) w użytkowaniu przedrębny – w stosunku do realizowanego etatu cięć rębnych.

Powyższe wskaźniki charakteryzują tzw. „proekologiczny model gospodarki leśnej” w administracji Lasów Państwowych, wdrażany zgodnie z wytycznymi i zarządzeniami Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych, których głównym celem jest zrównoważenie zadań z zakresu pozyskania drewna z ochroną i hodowlą lasu oraz zagospodarowaniem rekreacyjno – turystycznym i edukacją ekologiczną, w tym:

- pełne realizowanie typów gospodarczych drzewostanów i orientacyjnych składów gatunkowych nowozakładanych upraw,
- ochrona rzadkich typów siedliskowych lasów,
- wykorzystanie w maksymalnym stopniu odnowień naturalnych,
- zastosowanie rębni częściowych i stopniowych w celu uzyskania zróżnicowanej struktury gatunkowej, wiekowej i pionowej drzewostanów,
- dążenie do kształtowania struktury przestrzennej drzewostanów, charakteryzującej się istnieniem „biogrup drzew”,
- tworzenie we wszystkich rodzajach cięć na obrzeżach lasów, wzdłuż cieków i szerokich dróg stref ekotonowych,
- utrzymanie i ochronę enklaw gruntów nieleśnych wśród lasów.

Lokalizacja przeważającej części lasów na terenie Parku Krajobrazowego w strefach: o najwyższych wartościach przyrodniczych, kulturowych i krajobrazowych oraz decydującej o charakterze i funkcjonowaniu obszaru Parku, wskazuje na konieczność współpracy administracji leśnej z samorządem gminy i służbą parku krajobrazowego w celu:

- ukierunkowania gospodarki leśnej w planie urządzania lasu i „programie ochrony przyrody”,
- wspierania przebudowy lasów zgodnie z siedliskiem,
- zapewnienia trwałości istnienia cennych walorów przyrodniczych,
- zabezpieczenia drzewostanów nasiennych.

Konieczne jest również wprowadzanie biologicznych lub technicznych zapór, uniemożliwiających penetrację stref zasiedlonych przez dzikie zwierzęta oraz obszarów występowania cennych gatunków i zbiorowisk roślinnych.

Lasy niepaństwowe na terenie gminy i miasta stanowią ok. 8-9 % ogólnej powierzchni leśnej i w całości są objęte nadzorem ze strony Starostwa Powiatowego w Rybniku oraz Nadleśnictwa Rybnik, działającego w ramach podpisanego porozumienia ze Starostą Rybnickim. Całość lasów prywatnych objęta jest aktualnie opracowanymi planami urządzania lasu, zatwierdzonymi w lipcu 2008 roku przez ww. Starostę. Stanowią one podstawowy dokument, określający niezbędne do wykonania przez właściciela lasu zadania gospodarcze i ochronne w cyklu 10 - letnim. Zakres niezbędnych prac dotyczy głównie założenia upraw leśnych na powierzchniach zrębowych, zadań z zakresu ochrony lasu, pielęgnacji upraw drzewostanów, a także wykonania decyzji nakazanych dotyczących usuwania posuszu czynnego.

Lasy obu nadleśnictw należą do wszystkich możliwych kategorii lasów ochronnych - wodochronnych, glebochronnych, pozostających w II strefie uszkodzeń od emisji przemysłowych, a także położonych w odległości do 50 km od granic miasta – masowego wypoczynku oraz uzdrowiskowo – klimatyczne.

Spośród biotycznych czynników środowiska, powodujących ogólne osłabienie części istniejących drzewostanów, istotne znaczenie posiadają szkody ze trony zwierzyny płowej (jeleniowate) w uprawach, młodnikach i starszych drzewostanach liściastych (jesion, jawor, buk – około: 20 – 80% powierzchni danej uprawy). Ochrona upraw to głównie gradzenia, palikowanie sadzonek oraz chemiczne zabezpieczanie repelentami.

5.1.6.3 Gospodarka łowiecka, rybactwo, wędkarstwo

Aktualnie obowiązująca wersja ustawy stanowiąca Prawo Łowieckie pochodzi z 13 października 1995 roku (tekst jednolity z 2005 roku Nr 127, poz. 1066 z późn. zm.). Łowiectwo, jako element ochrony środowiska przyrodniczego, w rozumieniu ustawy oznacza ochronę zwierząt łownych (zwierzyny). Jej podstawowym założeniem jest państwowa własność zwierzyny w stanie wolnym oraz gospodarowanie ich zasobami w zgodzie z zasadami ekologii oraz zasadami racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej i rybackiej. Określa cele i szczegółowe zasady ochrony, hodowli i pozyskania zwierzyny, jak również organy administracji rządowej upoważnione do jej zarządzania. Zasady te dotyczą w szczególności gospodarowania na podstawie rocznych i wieloletnich planów hodowlanych, wprowadzenia zakazów i nakazów dotyczących ochrony zwierzyny, sposobów i kierunków zagospodarowania środowiska naturalnego oraz sposobu i zasad obrotu zwierzyną.

Na terenie gminy i miasta Czerwionka - Leszczyny działają następujące koła łowieckie⁴:

- Koło łowieckie „RARÓG”,
- Koło łowieckie „POD BIKIEM”,
- Koło łowieckie „CYRANKA”,
- Koło łowieckie „SZARAK”,
- Koło łowieckie „GAWRA”,
- Koło łowieckie „HUBERTUS”,

⁴ UCHWAŁA NR IV/30/9/2013 SEJMIKU WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO z dnia 21 stycznia 2013 r. w sprawie podziału województwa śląskiego na obwody łowieckie

Zarządzaniem obwodami łowieckimi na terenie gminy i miasta zajmuje się Polski Związek Łowiecki Zarząd Okręgowy w Katowicach.

5.2 Ochrona powierzchni ziemi i gleb

Obowiązek prowadzenia monitoringu gleby i ziemi w ramach państwowego monitoringu środowiska wynika z zapisów art. 26 oraz art. 109 ustawy Prawo ochrony środowiska (Dz. U. nr 25, poz. 150 z późn. zm.), przy czym prowadzenie okresowych badań, jakości gleby i ziemi należy do zadań własnych starosty.

Wprowadzenie standardów miało na celu stworzenie skutecznego instrumentu ochrony gleb przed degradacją w wyniku zanieczyszczenia substancjami chemicznymi pochodzącymi ze źródeł antropogenicznych oraz ustalenie prawnych podstaw do egzekwowania obowiązku przywrócenia właściwej jakości gleb w oparciu o wymierne wskaźniki docelowe. Z formalnego punktu widzenia przyjęte standardy wyznaczają docelowy stan jakości gleb poddanych rekultywacji z uwzględnieniem różnych form użytkowania gruntów.

Szczegółowymi badaniami potwierdzonymi odpowiednią dokumentacją należy każdorazowo objąć obszary, na których doszło do awarii i niekontrolowanej emisji oraz migracji zanieczyszczeń do gleb.

5.2.1 Użytkowanie terenu gminy i miasta

W ogólnej strukturze gminy i miasta o powierzchni o całkowitej 11.565 ha (wg ewidencji Gruntów Starostwa Powiatowego w Rybniku) największy udział procentowy mają użytki rolne zajmujące 5.179 ha, co stanowi około 44,78% ogólnej powierzchni przedmiotowego obszaru. Grunty orne zajmują 3.872 ha, łąki 609 ha i pastwiska 367 ha, sady 91 ha natomiast pozostałe grunty, czyli grunty zabudowane i zurbanizowane (tereny mieszkaniowe, drogi i inne tereny zabudowane), oraz nieużytki z powierzchnią 1.695 ha zajmują około 14,66% powierzchni gminy i miasta.

Na terenie gminy występują także gleby klasy „A” oraz gleby bielcowe. W części środkowej i północno – wschodniej gminy i miasta Czerwionka - Leszczyzny występują gleby III i IV klasy bonitacyjnej, w mniejszości są gleby V klasy. Użytki rolne położone na tych terenach należą do kompleksów rolniczych pszennych, żytnich bardzo dobrych i żytnich dobrych. Część południowo-zachodnia gminy to gleby IV i V, a nawet VI klasy bonitacyjnej.

Wykorzystując dobre warunki glebowo-klimatyczne, na które dodatkowo, korzystny wpływ mają lasy Puszczy Pszczyńskiej rolnicy prowadzą produkcję roślinną i zwierzęcą na wysokim poziomie. Stosują małe ilości nawozów sztucznych, środków ochrony roślin, antybiotyków, hormonów wzrostu, co bardzo korzystnie odbija się, na jakości produkowanej żywności.

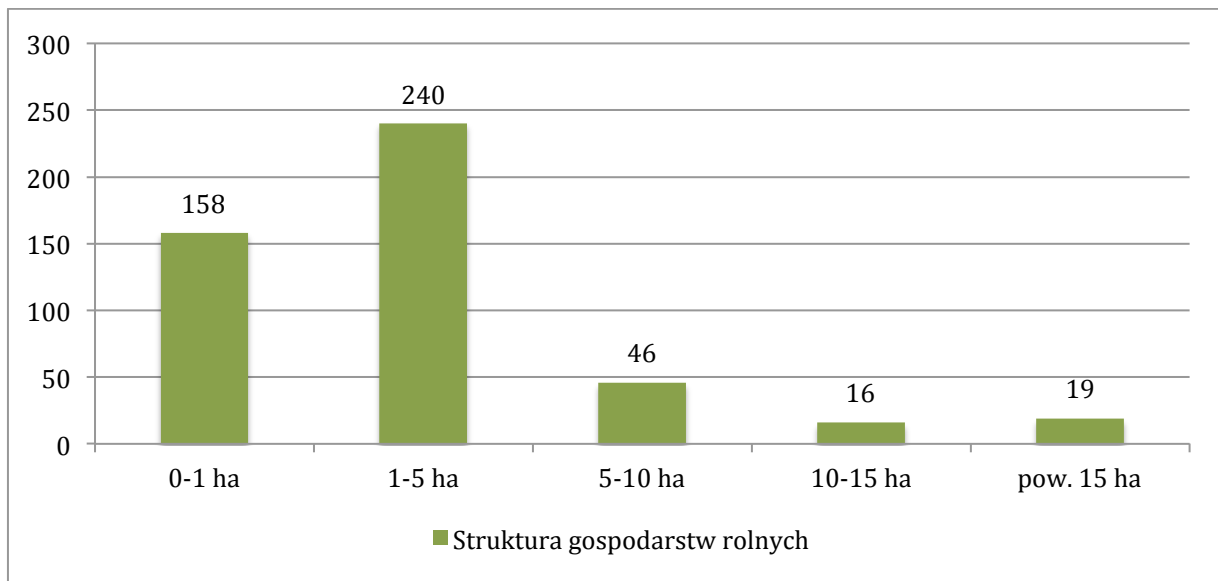
Według danych Spisu Rolnego przeprowadzonego w 2010 roku na terenie gminy i miasta funkcjonuje 479 gospodarstw rolnych.

W rolnictwie dominują gospodarstwa indywidualne, grunty w gospodarstwach to 2.745,53 ha, wynika z tego iż średnia powierzchnia gospodarstwa wynosi około 5,7 ha. Tak mała powierzchnia gospodarstwa wynika z faktu, iż 398 gospodarstw ma powierzchnię mniejszą niż 5 ha.

Największych gospodarstw o powierzchni powyżej 10 ha, których właściciele utrzymują się głównie z prowadzenia działalności rolniczej, jest w gminie 35. Prym w tej grupie wiodą gospodarstwa o powierzchni od 86 do 100 ha, które dzierżawią grunt Skarbu Państwa od Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa w Opolu. Powstały one po likwidacji kombinatu PGR Leszczyzny.

W 447 gospodarstwach prowadzona jest produkcja rolnicza, wynika z tego, iż tylko w 6,6% gospodarstw nie prowadzi się działalności rolniczej.

Strukturę wielkościową gospodarstw zestawiono na wykresie zamieszczonym poniżej.

Rysunek 15 Struktura wielkościowa gospodarstw rolnych na terenie gminy i miasta Czerwionka - Leszczyny

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ze Spisu Rolnego 2010

Grunty pod zasiewami występują w 355 gospodarstwach o łącznej powierzchni 1.692,50 ha. W 52 gospodarstwach grunty są ugorowane lub wykorzystywane jako zielony nawóz, w 30 gospodarstwach grunty przeznaczone są na uprawy trwałe, w 29 gospodarstwach prowadzone są uprawy sadownicze, w 28 produkcja prowadzona jest w ogrodach przydomowych, w 269 gospodarstwach występują łąki, a w 28 pastwiska.

Powierzchnia zasiewów wynosi 1.692,50 ha, z czego 1.130,68 ha obsiewa się zbożami, 202,56 ha roślinami przemysłowymi takimi jak rzepak i rzepik (202,56 ha), na 75,08 ha sadi się ziemniaki, a na 69,51 ha sadi się warzywa gruntowe.⁵

Według Spisu Rolnego na terenie gminy i miasta Czerwionka – Leszczyny w 284 gospodarstwach hoduje się zwierzęta gospodarskie, są to głównie:

- bydło – w 57 gospodarstwach 235 sztuk,
- trzoda chlewna – w 92 gospodarstwach 1315 sztuk,
- konie w 21 gospodarstwach 69 sztuk,
- drób w 241 gospodarstwach 967.871 sztuk.⁶

W 229 gospodarstwach pracuje się z pomocą ciągników, w sumie podczas Spisu Rolnego zewidencjonowano ich 317 sztuk.

W 307 gospodarstwach stosowane są nawozy mineralne, w tym:

- azotowe w 237 gospodarstwach,
- fosforowe w 10 gospodarstwach,
- potasowe w 11 gospodarstwach,
- 28 gospodarstwach prowadzi się wapnowanie gleb.

Dane zamieszczone powyżej wskazują na to, iż rolnictwo nie stanowi istotnego miejsca na terenie gminy i miasta Czerwionka – Leszczyny.

⁵ Spis Rolny 2010

⁶ Spis Rolny 2010

Dotychczasowe użytkowanie terenu gminy i miasta związanego z rolnictwem jest zgodne z uwarunkowaniami przyrodniczymi. Rozwój gospodarczy opiera się głównie na wykorzystaniu zasobów lokalnych.

Charakter Gminy i Miasta sprzyja kształtowaniu najbardziej odpowiedniego dla zachowania walorów środowiska przyrodniczego kierunku zagospodarowania powierzchni. Jednakże w porównaniu do lat poprzednich widoczna jest tendencja do coraz częstszego zaniechania działalności rolniczej przez mieszkańców i utrzymania ze źródeł w sąsiadujących z gminą dużych ośrodkach przemysłowo-usługowych.

Coraz większy w porównaniu do lat poprzednich odsetek gruntów ornych jest obecnie odłogowany, co widać w użytkowaniu powierzchni gminy. Mieszkańcy przejawiają tendencję do zmiany przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze, głównie zabudowę mieszkaniową. Stąd należy poprzez odpowiednie ustalenia w planach miejscowych dążyć do utrzymania rolniczego charakteru części wiejskiej gminy wprowadzając gospodarstwa wielkoobszarowe na terenach o korzystnych warunkach glebowych i tym samym na cele nierolnicze kwalifikować grunty o niskiej klasie bonitacyjnej gleb.

4.3.2 Działania doradcze dla rolników

Na analizowanym obszarze problemy rolnictwa są analizowane zarówno przez jednostki zajmujące się rolnictwem takie jak Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, Powiatowy Zespół Doradztwa Rolniczego w Rybniku Śląska Izba Rolnicza czy Komisja Rolnictwa przy Urzędzie Gminy i Miasta Czerwionka – Leszczyny.

Komisja Rolnictwa cyklicznie organizuje spotkania dla chętnych rolników na temat omówienia problemów wsi, na spotkania zapraszani są przedstawiciele ARiMR, którzy udzielają odpowiedzi na zapytania i informują o możliwościach uzyskania płatności bezpośrednich dla rolników.

Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa Śląski Oddział Regionalny w Częstochowie corocznie udziela dofinansowania ze środków EFRROW dla rolników realizujących programy rolnośrodowiskowe, W latach 2008-2012 programy rolnośrodowiskowe realizowane były działania w zakresie rolnictwa zrównoważonego, ekstensywnych trwałych użytków oraz ochrony gleb i wód. W poszczególnych latach 2008-2012 rolnicy złożyli odpowiednio

- w 2008 roku - 6 wniosków,
- w 2009 roku - 5 wniosków,
- w 2010 roku - 7 wniosków,
- w 2011 roku - 8 wniosków,
- w 2012 roku - 14 wniosków.

Pakiety rolnośrodowiskowe realizowane były w latach 2008-2012 na terenie gminy i miasta Czerwionka – Leszczyny w sumie na powierzchni 1.293,7 ha. W poszczególnych latach płatności wyniosły odpowiednio:

- w 2008 roku – 31.421,40 zł,
- w 2009 roku – 39.385,40 zł,
- w 2010 roku – 71.275,80 zł,
- w 2011 roku – 87.705,30 zł,
- w 2012 roku – 211.938,70 zł.⁷

⁷ na podstawie informacji uzyskanych z Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, Śląski Oddział Regionalny, 2013

Powiatowy Zespół Doradztwa Rolniczego w Rybniku organizuje dla rolników pomoc przy wypełnianiu wniosków o płatności bezpośrednio, a także szkolenia w zakresie stosowania środków ochrony roślin przy użyciu opryskiwaczy.

Okresowo na tablicy ogłoszeń lub na stronie internetowej Gminy i Miasta zamieszczane są informacje dla rolników, którzy ponieśli straty w uprawach rolnych spowodowane ujemnymi skutkami przezimowania w uprawach ozimych wymagających zaorania lub ponownego obsiewu.

Dla rolników organizowane są kursy w ramach projektu dofinansowanego z Unii Europejskiej pn.: „Agroturystyka Twoją przyszłością”, są to głównie szkolenia dla kwaterodawców, w zakresie hotelarstwa, gastronomii, agroturystyki oraz kursy języka angielskiego.

Okresowo na łamach lokalnej prasy Powiatowy Inspektor Weterynarii przypomina rolnikom o wpisaniu się do rejestru paszowego, informuje o możliwościach zapobiegania chorobom trzody chlewnej (pomór świń) a także przestrzega o niebezpieczeństwie zatrucia pszczół w wyniku niewłaściwego stosowania środków ochrony roślin.

Aktualnie Śląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego oraz Śląska Izba Rolnicza w Katowicach prowadzi także działania edukacyjne, doradcze i szkoleniowe dla rolników z terenu województwa śląskiego i powiatu rybnickiego polegające na:

- organizacji kursów:
 - Stosowania środków ochrony roślin sprzętem naziemnym w Czerwionce-Leszczynach,
 - Wymogi Wzajemnej Zgodności dla gospodarstw ubiegających się o płatności bezpośrednio oraz niektóre płatności nieinwestycyjne w ramach PROW 2007-2013,
 - Ochrony środowiska przyrodniczego na obszarach wiejskich poprzez wdrażanie programów rolnośrodowiskowych,
- organizacji szkoleń takich jak np.:
 - „Szkolenie w zakresie wymogów wzajemnej zgodności dla gospodarstw ubiegających się o płatności bezpośrednio oraz niektóre płatności nieinwestycyjne w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 w woj. łódzkim i śląskim w Czerwionce – Leszczynach wraz z wyjazdem do gospodarstwa pana Łukasza Białeckiego gdzie odbyły się zajęcia praktyczne.
 - szkolenie specjalistyczne "Uprawa poplonów",
 - szkolenie z zakresu stosowania środków ochrony roślin, ochrony i pielęgnacji dziedzictwa kulturowego i kulinarnego, głównych założeń Wspólnej Polityki Rolnej po 2013 roku, roli żywienia w ochronie zdrowia, dopłat bezpośrednich w rolnictwie, dyrektywy wodnej i szkód łowieckich,
 - Znaczenie równowagi produkcji dzikich zwierząt dla rolnictwa, leśnictwa i funkcjonowania obszarów wiejskich w województwie śląskim,
 - Rozwój i promocja produktu regionalnego i tradycyjnego sposobem na inspirowanie lokalnej społeczności do lepszego wykorzystywania własnych zasobów, poprawę jakości życia oraz pobudzenie rozwoju obszarów wiejskich w województwie śląskim,
 - Wyznaczniki rozwoju obszarów wiejskich i rolnictwa w województwie śląskim,
 - Przyszłość gospodarstw drobnotowarowych na obszarze województwa śląskiego.
- Konsultacjach w zakresie opracowywania wniosków i planów projektów dla rolników o środki pomocowe takie jak płatności obszarowe, wnioski rolno środowiskowe, plany rolno – środowiskowe, plany nawozowe, plany rozwoju gospodarstw rolnych,
- wydawaniu czasopisma „Śląskie Aktualności Rolnicze” – jest to miesięcznik podejmujący tematykę technologii produkcji roślinnej i zwierzęcej, ekonomiki rolnictwa,

przedsiębiorczości na obszarach wiejskich, w tym szczególnie możliwości pozyskiwania dotacji unijnych, techniki rolniczej, ekologii i agroturystyki,

- redagowaniu, publikowaniu oraz rozprowadzaniu broszur, ulotek, katalogów, materiałów informacyjnych, książek, wydawnictw, poruszających takie zagadnienia jak: rolnictwo, polska wieś, Unia Europejska,
- organizacji wyjazdów dla rolników na wystawę rolniczą Opolagra w Kamieniu Śląskim oraz do Stacji Doświadczalnej Oceny Roślin w Pawłowicach.

4.3.3 Zagrożenia dla czystości powierzchni ziemi

Za podstawowe przyczyny antropogenicznej degradacji gleb na terenie gminy i miasta Czerwionka - Leszczyny należy uznać przede wszystkim zanieczyszczenia związane ze spalaniem paliw - osiadanie zanieczyszczeń pyłowych, zanieczyszczenia komunikacyjne, kwaśne deszcze oraz oddziaływanie zakładów przemysłowych z sąsiednich terenów głównie z terenu Aglomeracji Górnośląskiej i okolicznych dużych miast.

Badania gleb na terenie Polski prowadzone są w okresach pięcioletnich (1995, 2000, 2005, 2010) przez Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa - Państwowy Instytut Badawczy w Puławach. Badania nie zostały przeprowadzone na terenie gminy i miasta Czerwionka - Leszczyny, najbliższy badany punkt mieścił się na terenie gminy Lyski w miejscowości Raszczyce oraz na terenie gminy Gaszowice w miejscowości Czernica.

Wyniki badań przeprowadzonych w 2010 i 2012 roku wskazują na brak przekroczeń dopuszczalnych poziomów metali ciężkich takich jak kadm, ołów, cynk czy węglowodory aromatyczne. Z uwagi na bliską lokalizację badanych punktów w stosunku do gminy i miasta Czerwionka - Leszczyny można przyjąć iż wyniki te są adekwatne także do analizowanego terenu.

W latach 2008-2012 Powiat Rybnicki nie prowadził badań gleb.

W latach 2005-2008 wykonywane były badania gleb na kwasowość, według tych badań. Około połowa przebadanych próbek wykazywała odczyn kwaśny, a 94% powierzchni badanej wykazuje odczyn bardzo kwaśny, kwaśny i lekko kwaśny. Sumując wapnowanie gleb powinno być prowadzone na 89% powierzchni gruntów rolnych.

W związku z takimi wynikami badań w latach 2010-2011 przeprowadzono ponownie badania na kwasowość gleb w 20 gospodarstwach w których pobrano 201 próbek glebowych. Wyniki badań okazały się adekwatne do tych przeprowadzonych w latach wcześniejszych. Wniosek jest taki iż prawie 90% powierzchni gruntów użytkowanych rolniczo powinno się wapnować.

W ramach podpisanej w 2012 roku umowy Śląska Izba Rolnicza w Katowicach otrzymała dofinansowanie w wysokości 2 mln zł, na zakup i wysiew ponad 26 tys. ton wapna nawozowego na zmniejszenie zakwaszenia gleb użytkowanych rolniczo wyłącznie na terenie województwa śląskiego i wymienionych w ekspertyzie naukowców z Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie pt. „Opracowanie naukowo-badawcze dotyczące kompleksowego rozwiązania problemu zakwaszania gleb woj. śląskiego spowodowanego przekształceniami antropogenicznymi” na obszarze 8.900 ha.

Jednostkowe dofinansowanie wynosi 75,00 zł do 1 Mg (1 tony) czystego składnika nawozowego w przeliczeniu na CaO, lecz nie więcej niż 50% kosztu zakupu wapna nawozowego.

W 2011 roku z tej formy wsparcia skorzystało 491 beneficjentów z terenu województwa śląskiego. Wapnowaniu poddano gleby na obszarze 10 113,78 ha, na których wysiano ok. 26.666 ton wapna w dawkach zalecanych przez Okręgowe Stacje Chemiczno-Rolnicze. Całkowita wartość zadania wyniosła blisko 4 mln zł.

Zawartość metali ciężkich w glebie wpływa na zmniejszenie i pogorszenie jakości uzyskiwanych plonów. Kwaśny odczyn pH gleb, wpływa bowiem na pogorszenie przyswajalności mikroelementów

(Cu, Mn, Zn, oraz Fe). W celu zminimalizowania szkód i przeciwdziałaniu degradacji należy prowadzić procesy wapnowania gleb, które zmieniają właściwości fizykochemiczne i biologiczne gleb.

Stan gleb wywiera bezpośredni wpływ na inne elementy środowiska jak stan wód, przydatność rolniczą, różnorodność florystyczną i architekturę krajobrazu, a także na zdrowotność jej mieszkańców, dlatego też, ochrona gruntów jest bardzo istotnym elementem ochrony środowiska.

W ramach pielęgnacji walorów glebowych należy:

- kształtować właściwy odczyn gleb. Istnieje potrzeba monitoringu stanu gleb pod względem kwasowości periodycznie, co 3-5 lat,
- ograniczać zmiany przeznaczenia powierzchni atrakcyjnych rolniczo terenów na nierolnicze,
- chronić powierzchnię ziemi przed czynnikami erozyjnymi i nadmierną presją urbanizacji,
- zwiększyć udział upraw alternatywnych, która podczas spalania wnosi znacznie mniej zanieczyszczeń gazowych i pyłowych do atmosfery, w związku, z czym ograniczania zanieczyszczenie środowiska.
- promować restrukturyzację rolnictwa z uwzględnieniem kierunku ekologizacji.

5.3 Ochrona zasobów geologicznych

5.3.1 Surowce mineralne gminy i miasta Czerwionka - Leszczyny

Złoża surowców przedstawiają naturalne skupienia kopalin, których wydobycie może przynieść korzyść gospodarczą. Są rozmieszczone nierównomiernie w przyrodzie, a ich występowanie i możliwość wykorzystania zależą w dużej mierze od budowy geologicznej.

Zasady poszukiwania, dokumentowania oraz korzystania z kopalin regulowane są przepisami ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. Z 2011 r. nr 163, poz. 9430). W ustawie tej rozstrzygnięto sprawę własności złóż kopalin oraz uregulowano problem ochrony zasobów poprzez wymóg ujmowania ich w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz obowiązek kompleksowego i racjonalnego wykorzystania kopalin.

Dla prawidłowego gospodarowania zasobami przyrody (tj. między innymi kopalinami) ustala się w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego szczególne warunki zagospodarowania terenów. Podjęcie działalności w zakresie wydobywania kopalin jest uzależnione, od uzyskania koncesji oraz od odpowiednich zapisów w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Surowce mineralne występujące na analizowanym terenie to:

- węgiel kamienny w złożach:
 - Szczygłowice - złożo eksploatowane o zasobach bilansowych 632.230 tys. ton i rocznym wydobyciu na poziomie 1.662 tys. ton, położone na terenie gminy Knurów, Pilchowice i Czerwionka – Leszczyny. Aktualnie eksploatowane przez Kompanię Węglową S.A. KWK Knurów - Szczygłowice z obszaru górniczego o powierzchni 24.681.231 m² na podstawie koncesji wydanej przez Ministra Środowiska w 2007 roku.
 - Knurów – złożo eksploatowane o zasobach bilansowych 627.607 tys. ton i rocznym wydobyciu na poziomie 1.527 tys. ton, położone na terenie gminy Ornontowice, Czerwionka – Leszczyny, Knurów, Gierałtowiec Pilchowice i miasta Gliwice. Aktualnie eksploatowane przez Kompanię Węglową S.A. KWK Knurów - Szczygłowice z obszaru górniczego o powierzchni 38.493.797 m² na podstawie koncesji wydanej przez Ministra Środowiska w 2003 roku.
 - Budryk – złożo eksploatowane o zasobach bilansowych 840.760 tys. ton, i rocznym wydobyciu na poziomie 2.557 tys. ton, położone na terenie gmin Mikołów, Gierałtowiec, Knurów, Ornontowice i Czerwionka – Leszczyny. Aktualnie

eksploatowane przez Jastrzębską Spółkę Węglową S.A. z obszaru górniczego o powierzchni 35.374.100 m² na podstawie koncesji wydane przez Ministra Środowiska w 2001 roku.⁸

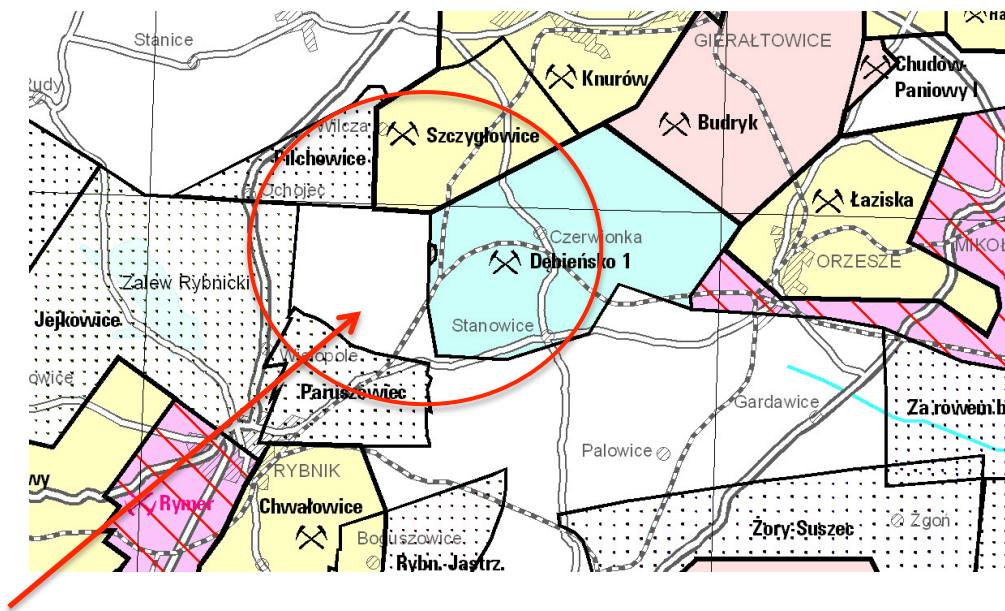
- o Dębieńsko 1 – złożo o zasobach bilansowych 31.700.000 tys. ton, położone na terenie gminy i miasta Czerwionka – Leszczyny.

W 2000 roku KWK Dębieńsko wchodząca w skład Gliwickiej Spółki Węglowej S.A. została postawiona w stan likwidacji. Zakład został zlikwidowany mimo posiadania zasobów węgla na eksploatację przez kolejne 100 lat. Aktualnie Spółka NWR Karbonia S.A. specjalizująca się w wydobywaniu węgla oraz projektach geologiczno – poszukiwawczych. Obecnie Spółka nadzoruje prace nad dwoma projektami w południowej Polsce Dębieńsko i Morcinek. Celem przedsięwzięcia „Dębieńsko” jest budowa Zakładu Górniczego i eksploatacja węgla kamiennego ze złoża „Dębieńsko 1” zalegającego w granicach gminy i miasta Czerwionka – Leszczyny. W 2008 roku NWR Karbonia S.A. otrzymało 50 letnią koncesję na wydobywanie węgla ze złoża „Dębieńsko 1”, w 2011 roku została wydana przez Ministra Środowiska zmiana do koncesji, która objęła kolejne pokłady węgla do rezerw objętych koncesją. Spółka zamierza zainwestować kilkaset milionów euro (około 411 mln euro), połowę tej kwoty stanowią prace wyburzeniowe, modernizacyjne i budowlane. Otwarcie nowej kopalni oznacza pracę dla 2.500 osób. Obecnie prowadzone są prace związane z przeglądem technicznym projektu, po zakończeniu którego rozpoczęte zostaną procedury formalno - prawne umożliwiające budowę nowego Zakładu Górniczego. Karbonia przewiduje iż przedmiotowe czynności zostaną zakończone 2014 roku i zapoczątkują proces budowy infrastruktury obiektów powierzchniowych oraz wyrobisk udostępniających.⁹

- o Pilchowice – złożo o zasobach rozpoznanych wstępnie o charakterze zniesionym w 2012 roku, o zasobach bilansowych 150.900 tys. ton położone na terenie gminy i miasta Czerwionka – Leszczyny i gminy Pilchowice,
- o Żory – Suszec - złożo o zasobach rozpoznanych szczegółowo o charakterze zniesionym w 2012 roku, o zasobach bilansowych 1.288.951 tys. ton położone na terenie gminy i miasta Czerwionka – Leszczyny, gminy Orzesze, Suszec, Żory i Kobiór,
- o Dębieńsko - złożo o wydobywaniu zaniechanym w 2000 roku, o charakterze zniesionym w 2012 roku, położone na terenie gminy i miasta Czerwionka – Leszczyny.

⁸ PIG, Rejestr złóż kopalni, 2013

⁹ pismo NWR Karbonia S.A. nr KPL.ZGD1/2013/05/267/AL. Z dnia 15 maja 2013 roku

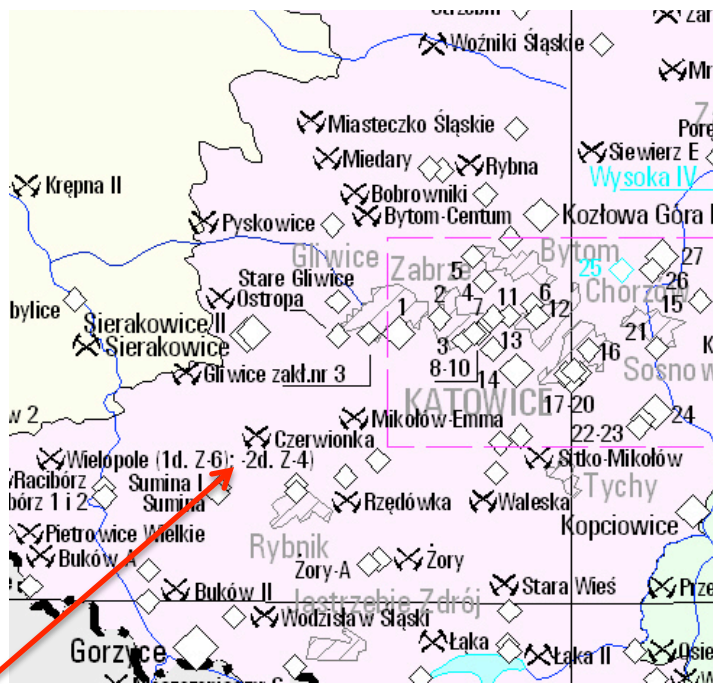
okolice gminy i miasta Czerwionka – Leszczyny

(złoże Dębieńsko 1, Szczygłowice, Budryk - Łaziska, Knurów)

Rysunek 16 Rozmieszczenie złóż węgla kamiennego w okolicy gminy i miasta Czerwionka - Leszczyny

Źródło: Państwowy Instytut Geologiczny, dane według stanu na dzień 30 grudnia 2012 roku

- surowce ilaste ceramiki budowlanej w złożu:
 - Czerwionka - złożo o wydobywaniu zaniechanym w 1998 roku, o zasobach bilansowych 282 tys. ton, położone na terenie gminy i miasta Czerwionka – Leszczyny.
 -

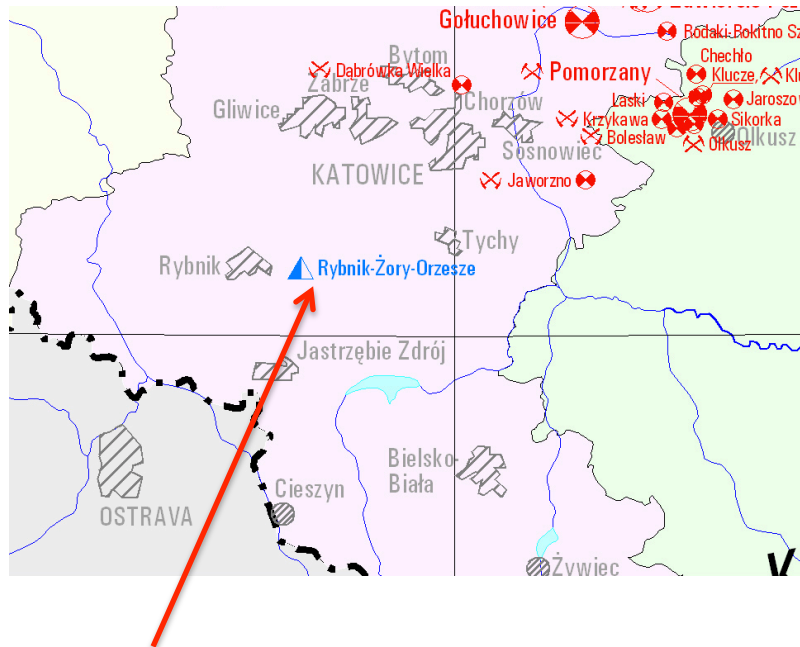
okolice gminy i miasta Czerwionka – Leszczyny (złożo Czerwionka)

Rysunek 17 Rozmieszczenie surowców ilastych ceramiki budowlanej

Źródło: Państwowy Instytut Geologiczny, dane według stanu na dzień 30 grudnia 2012 roku

- Soli kamiennej w złożu:
 - Rybnik – Żory - Orzesze – złożo o zasobach rozpoznanych wstępnie, o zasobach bilansowych 2.098.600 tys. ton, położone na terenie Rybnika, Żor, gminy Orzesze, oraz gminy i miasta Czerwionka – Leszczyny

okolice gminy i miasta Czerwionka – Leszczyny (złożo Rybnik – Orzesze - Żory)

Rysunek 18 Rozmieszczenie złóż chemicznych w tym soli kamiennej

Źródło: Państwowy Instytut Geologiczny, dane według stanu na dzień 30 grudnia 2012 roku

Aktualnie na obszarze gminy prowadzona jest eksploatacja węgla kamiennego:

- ze złoża Szczygłowice i Knurów przez Kompanię Węglową S.A. KWK „Knurów – Szczygłowice”.
Oddział KWK „Knurów-Szczygłowice” powstał 01.02.2010 roku w wyniku połączenia dwóch kopalń „Knurów” i „Szczygłowice” i stał się zakładem dwuruchowym z niezależnymi ciągami produkcyjnymi.
Obszar górniczy kopalni wynosi 59,79 km² z czego na Ruch Knurów przypada 38,49 km² natomiast na Ruch Szczygłowice 21,3 km². Dobowe wydobycie kształtuje się na poziomie 16 500 ton/dob.
Zagrożenia występujące w wyniku działalności KWK „Knurów – Szczygłowice” to przede wszystkim hałas, zasolenie, zapylenie, osiadanie terenu, odwodnienie terenów a także podtopienia.
- ze złoża Budryk przez Jastrzębską Spółkę Węglową S.A.
Kopalnia "Budryk" była budowana w latach 1978-1994. Złożo KWK "Budryk" znajduje się na terenie gmin: Ornontowice, Gierałtowice oraz miast Mikołów, Orzesze, gminy i miasta Czerwionka-Leszczyny.
Obszar górniczy Ornontowice I wynosi 35,97 km². Dobowe wydobycie kształtuje się na poziomie 12 000 ton/dob

Zagrożenia występujące w wyniku działalności KWK "Budryk" to zagrożenia metanowe, wodne, pyłowe – klasa A i B zagrożenia wybuchem pyłu węglowego, oraz pożarowe w I, III i IV grupie samozapalności.

- w trakcie realizacji jest opisany wyżej projekt „Dębieńsko” zakładający budowę nowej kopalni.

Eksploracja górnicza powoduje deformacje terenu oraz szkody górnicze. Obecnie nie powstają nowe zalewiska, a minimalne powiększenie istniejących nie stanowi zagrożenia dla powierzchni terenów zabudowanych.

Wynikiem wieloletniej działalności kopalń oraz wpływu Rybnickiego Okręgu Przemysłowego jest silne przeobrażenie terenów. Występują tu deformacje podłoża, oraz formy będące wynikiem intensywnej działalności górnictwa. Do takich zalicza się hałdy, składowiska, wykopy, żwirowiska. Nie bez znaczenia jest fakt okresowego zalewnia terenów rolniczych oraz skażenia powierzchni ziemi metalami ciężkimi.

Do 2020 roku na terenie oddziaływania kopalń nie przewiduje się występowania szkód górniczych większych niż III kategorii i osiadań większych niż 4 metry.

Na terenie gminy i miasta zlokalizowanych jest szereg przedsiębiorstw, których działalność związana jest z rozbiórką hałd pogórnicznych, ich rekultywacją, czy remontami zwałowisk kopalnianych.

Stożki nr 1, 2, i 5 na stałe zostały wpisane w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego w krajobraz gminy. Emisja nieorganizowana powstaje z hałd – stożków 3 i 4 w trakcie prowadzenia prac związanych z gospodarczym odzyskiwaniem materiałów ze zwałowiska, na którym działalność prowadzi Firma ZOWER. Zakładano iż czas odzysku odpadów z hałdy będzie wynosił około 10 lat, aktualnie około 60-70% materiału jest już rozebrane. W latach 2007 – 2010 gmina i miasto Czerwionka Leszczyny sprzedała około 2 mln ton materiału w postaci kruszywa z hałdy na podbudowę budowanej w tym okresie autostrady A1.

Aktualnie firma Reno – Bud i Zower posiada umowę na dzierżawę hałdy i zwałowiska odpadów wydobywczych. Kruszywo jest własnością gminy, natomiast firma Zower jest właścicielem odzyskanego węgla. Rocznie przerabiane jest około 1.250 tys. ton materiału z czego około 10% to odzyskanych węgiel.

Zakłada się, iż prace związane z odzyskiem będą trwały do 2017 roku, a ilość przerobionego materiału wyniesie 16.082 tysiące ton. Przewidywana całkowita docelowa powierzchnia wtórnej eksploatacji zwału wyniesie 55 ha, natomiast rocznie powierzchnia re-eksploatacji będzie wynosić ok. 5 ha przy grubości całkowitej eksploatowanych odpadów średnio 17,2m.

Aktualnie źródłem emisji nieorganizowanej zanieczyszczeń powietrza są operacje technologiczne związane z transportem i rozładunkiem materiałów przewidzianych do budowy obiektu rekreacyjno - sportowego (skały płonne, odpady przerobcze) oraz ich plantowanie i zagęszczanie. Firma Zower stara się zapobiegać pyleniu poprzez zraszanie dróg technicznych. Emisja hałasu jest minimalna ze względu na lokalizację działalności w niecce.

Po zakończeniu prac związanych z odzyskiem materiałów Gmina i Miasto Czerwionka – Leszczyny planowała biologiczną rekultywację terenu o powierzchni około 130 ha w kierunku rekreacyjnym w celu realizacji projektu pn: „Budowa obiektu sportowo – rekreacyjnego na terenie byłej Kopalni Dębieńsko”.

Aktualnie planowana jest sprzedaż terenu wraz z dzierżawcą, na 2014 rok planowane jest opracowanie dokumentacji przetargowej i fizyczna sprzedaż.

W zakresie ochrony zasobów kopalni główną potrzebą jest wykorzystanie zasobów surowców w granicach udokumentowania, a po zakończonej eksploatacji skuteczne zagospodarowanie lub rekultywacja terenów. Obowiązki te w ciążą na użytkowniku złoża, firmie posiadającej koncesję na eksploatację złoża.

W przypadku złóż nieeksploatowanych, które zostały udokumentowane złoża zabezpiecza się, jako zaplecze surowcowe.

Rekultywacja terenów poeksploatacyjnych jest przeprowadzana w zależności od zapisu w MPZP Gminy i Miasta Czerwionka – Leszczyny oraz charakteru wyrobiska najczęściej w kierunku rolnym lub leśnym.

Występowanie na terenie gminy i miasta Czerwionka – Leszczyny zasobów surowców kopalnych jest pozytywnym zjawiskiem, ale jest to też obowiązek w postaci kontroli użytkującego złoża i dokładania wszelkich starań, aby eksploatacja i późniejsza rekultywacja zostały przeprowadzone zgodnie z obowiązującymi przepisami w zakresie ochrony środowiska.

Obszary poeksploatacyjne należy sukcesywnie i na bieżąco w miarę możliwości finansowych poddawać procesom rekultywacji, rewitalizacji, a jeśli to możliwe odtworzenia wartości środowiska naturalnego, by eksploatacja surowców mineralnych nie prowadziła do destrukcji zasobów glebowych i środowiskowych.

6 Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego

6.1 Ochrona powietrza atmosferycznego

6.1.1. Charakterystyka i ocena stanu aktualnego

Na stan powietrza na terenie gminy i miasta mają wpływ następujące rodzaje emisji:

- emisja zorganizowana pochodząca ze źródeł punktowych i powierzchniowych oraz niska emisja,
- emisja liniowa z środków transportu i komunikacji,

Zazwyczaj głównym źródłem zanieczyszczeń powietrza jest emisja substancji toksycznych pochodzących z procesów spalania paliw stałych, ciekłych i gazowych w celach energetycznych i technologicznych.

W kolejnych podrozdziałach opisano systemy energetyczne znajdujące się na terenie gminy i miasta określono ich wpływ na stan powietrza atmosferycznego.

Podstawową masę zanieczyszczeń odprowadzanych do atmosfery stanowi dwutlenek węgla (CO₂). Jednak najbardziej uciążliwe składniki spalin to przede wszystkim dwutlenek siarki (SO₂), tlenki azotu (NO_x), tlenek węgla (CO) i pył. W mniejszych ilościach emitowane są również chlorowódz, różnego rodzaju węglowodory aromatyczne i alifatyczne.

Wraz z pyłem emitowane są również metale ciężkie, pierwiastki promieniotwórcze i wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne, a wśród nich benzoalofapiren, uznawany za jedną z bardziej znaczących substancji kancerogennych. W pyłe zawieszonym ze względu na zdolność wnikania do układu oddechowego, wyróżnia się frakcje o ziarnach: powyżej 10 mikrometrów i pył drobny poniżej 10 mikrometrów (PM₁₀). Ta druga frakcja jest szczególnie niebezpieczna dla człowieka, gdyż jej cząstki są już zbyt małe, by mogły zostać zatrzymane w naturalnym procesie filtracji oddechowej.

Przy spalaniu odpadów z tworzyw sztucznych opartych na polichloroku winylu do atmosfery mogą dostawać się substancje chlorowcopochodne, a wśród nich dioksyny i furany.

O wystąpieniu zanieczyszczeń powietrza decyduje ich emisja do atmosfery, natomiast o poziomie w znacznym stopniu występujące warunki meteorologiczne. Przy stałej emisji, zmiany stężeń zanieczyszczeń są głównie efektem przemieszczania, transformacji i usuwania ich z atmosfery. Stężenie zanieczyszczeń zależy również od pory roku. I tak:

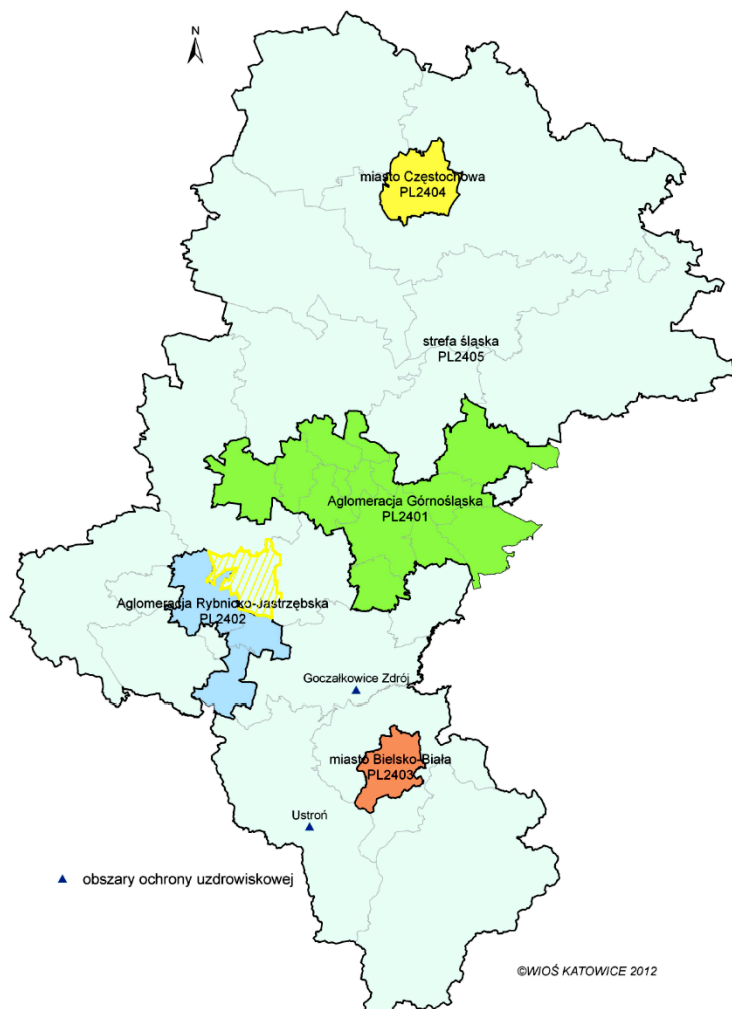
- sezon zimowy, charakteryzuje się zwiększonym zanieczyszczeniem atmosfery, głównie przez niskie źródła emisji,
- sezon letni, charakteryzuje się zwiększonym zanieczyszczeniem atmosfery przez skażenia wtórne powstałe w reakcjach fotochemicznych.

Ocenę stanu powietrza atmosferycznego przeprowadzono w oparciu o dane z 2012 roku pochodzące z opracowania Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Katowicach pt.: „Jedenasta roczna ocena jakości powietrza w województwie śląskim, obejmująca 2012 rok”. Zgodnie z art. 87 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity Dz. U. Nr 25, poz. 150 z późn. zm.) oceny są dokonywane w strefach, w tym w aglomeracjach. Na terenie województwa śląskiego zostało wydzielonych 5 stref zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z 10 sierpnia 2012 roku w sprawie stref, w których dokonuje się oceny jakości powietrza (Dz. U. 2012, poz 914). Strefy zostały wymienione poniżej i przedstawione na rysunku:

- strefa śląska,
- aglomeracja górnośląska,
- aglomeracja rybnicko-jastrzębska,

- miasto Bielsko-Biała,
- miasto Częstochowa.

Rysunek 19 Podział na strefy w których dokonują się oceny jakości powietrza na terenie województwa śląskiego

Źródło: „Jedenasta roczna ocena jakości powietrza w województwie śląskim, obejmująca 2012 rok”, WIOŚ w Katowicach

Ocenę jakości powietrza i obserwacji zmian dokonano się w ramach państwowego monitoringu środowiska (art. 88 ustawy Prawo ochrony środowiska). Podstawę klasyfikacji stref zgodnie z art. 89 ww. ustawy stanowiły dopuszczalne poziomy substancji w powietrzu oraz poziomy dopuszczalne powiększone o margines tolerancji z dozwolonymi przypadkami przekroczeń, poziomy docelowe oraz poziomy celów długoterminowych ze względu na ochronę zdrowia ludzi oraz ochronę roślin, określone w rozporządzeniu Ministra Środowiska z 24 sierpnia 2012 roku w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. 2012, poz. 1031).

Lista zanieczyszczeń pod kątem spełnienia kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia objęła: benzen, dwutlenek azotu, dwutlenek siarki, tlenek węgla, ozon, pył zawieszony PM₁₀, pył zawieszony PM_{2,5}, arsen, benzo(α)piren, ołów, kadm oraz nikiel.

Do zanieczyszczeń, które uwzględniono w ocenie ze względu na ochronę roślin należały: dwutlenek siarki, tlenki azotu oraz ozon.

Zaliczenie strefy do określonej klasy wiąże się z koniecznością podjęcia konkretnych działań na rzecz poprawy jakości powietrza lub utrzymania jego jakości na niezmiennym poziomie.

W tabelach poniżej przedstawiono w skrócie zasady zaliczenia strefy do określonej klasy (A, B, C), które zależy od stężeń zanieczyszczeń występujących na ich obszarze i wiąże się z określonymi wymaganiami, co do działań na rzecz poprawy jakości powietrza. Podstawę zaliczenia strefy do określonej klasy stanowią wyniki oceny uzyskane na obszarach o najwyższych poziomach stężeń danego zanieczyszczenia w strefie.

Tabela 5 Klasy stref i wymagane działania w zależności od poziomów stężeń zanieczyszczenia, uzyskanych w rocznej ocenie jakości powietrza

Poziom stężenie	Klasa strefy	Wymagane działania
stężenia zanieczyszczenia przekraczały odpowiednio poziomy dopuszczalnych, poziomy docelowych, poziomy celów długoterminowych	A	brak
stężenia zanieczyszczenia na jej terenie przekraczały poziomy dopuszczalne, lecz nie przekraczały poziomu dopuszczalnego powiększonego o margines tolerancji	B	określenie obszarów przekroczeń wartości dopuszczalnych
stężenia zanieczyszczenia na jej terenie przekraczały poziomy dopuszczalne lub docelowe powiększone o margines tolerancji, w przypadku gdy ten margines jest określony	C	określenie obszarów przekroczeń wartości dopuszczalnych oraz wartości dopuszczalnych powiększonych o margines tolerancji opracowanie programu ochrony powietrza POP

Źródło: „Jedenasta roczna ocena jakości powietrza w województwie śląskim, obejmująca 2012 rok”, WIOŚ w Katowicach

Tabela 6 Klasy stref dla ozonu w odniesieniu do poziomu celu długoterminowego

Poziom stężenie	Klasa strefy
nie przekraczający poziomu celu długoterminowego	D1
powyżej poziomu celu długoterminowego	D2

Źródło: „Jedenasta roczna ocena jakości powietrza w województwie śląskim, obejmująca 2012 rok”, WIOŚ w Katowicach 2013

Ocenę poziomu zanieczyszczeń powietrza w poszczególnych strefach województwa śląskiego wykonano w oparciu o wyniki pomiarów prowadzonych w stałych stacjach pomiarowych, automatycznych i manualnych oraz stanowiskach pasywnych. Wszystkie stacje pomiarowe funkcjonowały zgodnie z wojewódzkim programem państwowego monitoringu środowiska.

Gmina i Miasto Czerwionka - Leszczyny należy do strefy śląskiej, na której zlokalizowano 160 punktów monitoringowych. W tym na terenie miasta przy ul. Parkowej zlokalizowana jest stacja o kodzie SICzerwRybn_parko, na której prowadzone są pomiary benzenu (C₆H₆). Ponadto najbliższej granicy administracyjnej położone są punkty w miejscowościach:

- Knurów, ul. Jedności Narodowej,
- Rybnik, ul. Borki (aglomeracja rybnicko – jastrzębska).

Tabela 7 Wykaz stacji monitoringu jakości powietrza w strefie śląskiej, z których wyniki wykorzystano w ocenie jakości powietrza na terenie gminy i miasta Czerwionka - Leszczyny

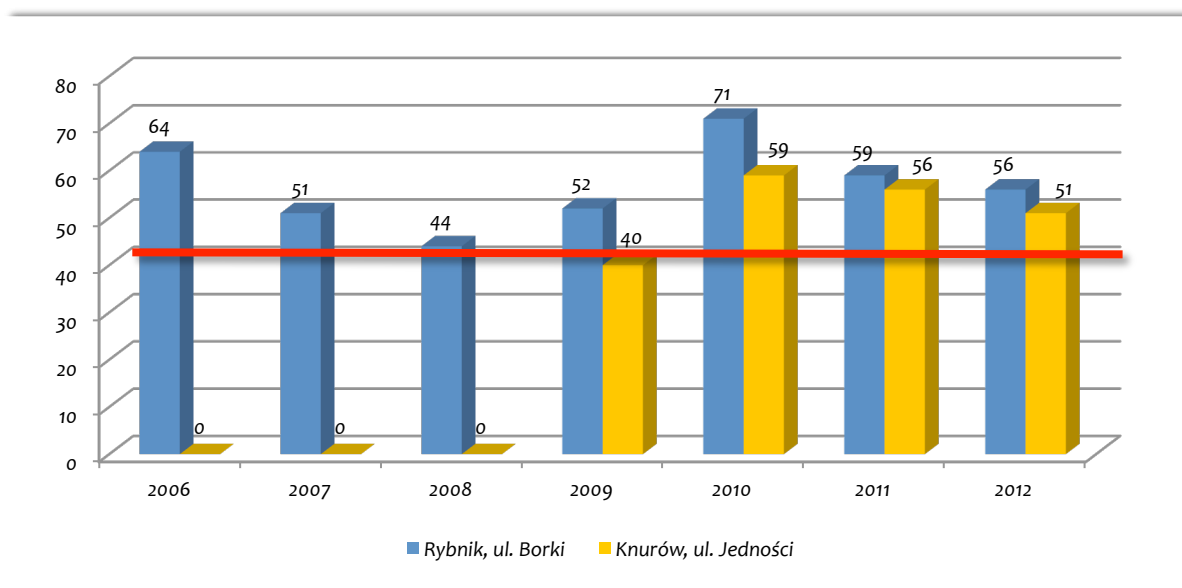
Lokalizacja stacji	SUBSTANCJE GAZOWE					
	C6H6	NO ₂	NO _x	SO ₂	CO	O ₃
Czerwionka-Leszczyny ul. Parkowa	M	-	-	-	-	-
Knurów, ul. Jedności Narodowej	-	-	-	-	-	-
Rybnik, ul. Borki	1	1	-	1	1	1
Lokalizacja stacji	POZOSTAŁE					
	PM ₁₀	Pb	As	Cd	Ni	B(a)P
Czerwionka-Leszczyny ul. Parkowa	-	-	-	-	-	-
Knurów, ul. Jedności Narodowej	24	24	24	24	24	24
Rybnik, ul. Borki	24	24	24	24	24	24

1 – pomiar automatyczny z 1-godzinnyim czasem uśrednienia wyników

24 – pomiar manualny, 24-godzinny

M – pomiar metodą pasywną, z 1-miesięcznym czasem uśrednienia wyników

Źródło: „Jedenasta roczna ocena jakości powietrza w województwie śląskim, obejmująca 2012 rok”, WIOŚ w Katowicach 2013

Rysunek 20 Wyniki średnich rocznych stężeń pyłu zawieszonego PM₁₀ w µg/m³ na stanowiskach pomiarowych w latach 2006-2012 (poziom dopuszczalny 40 µg/m³)

Źródło: „Jedenasta roczna ocena jakości powietrza w województwie śląskim, obejmująca 2012 rok”, WIOŚ w Katowicach 2013

Wartości średnie stężeń pyłu PM₁₀ w 2012 roku wyniosły (wartość dopuszczalna 40 µg/m³):

- Rybnik – od 44 do 71 µg/ m³,
- Knurów od 40 do 59 µg/ m³.

W porównaniu do 2011 roku stężenia średnie roczne:

- zmniejszyły się na stanowisku w Rybniku o 7%,

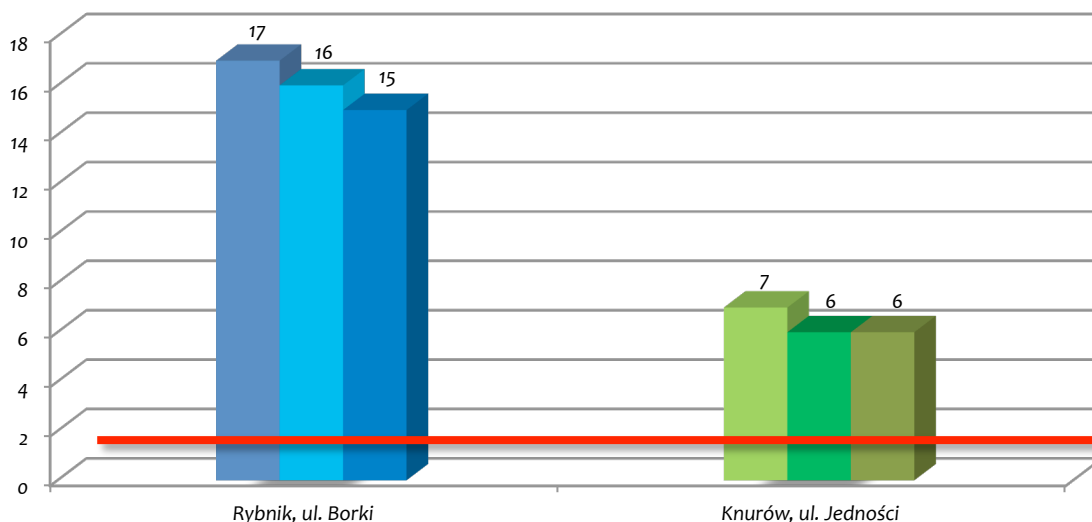
- zmniejszyły się na stanowisku w Knurowie o 9%,

Liczba przekroczeń dopuszczalnego poziomu stężeń 24-godzinnych pyłu zawieszonego PM10 była wyższa niż dopuszczalna częstość i wynosiła w:

- Rybnik – od 2,6 do 3 razy więcej,
- Knurów - od 0,8 do 3,5 razy więcej.

W porównaniu do 2011 roku, częstości przekroczeń w 2012 roku:

- na stacji tła miejskiego w Rybniku zmniejszyły się o 29%,
- na stanowisku w Knurowie zmniejszyły się o 21%.

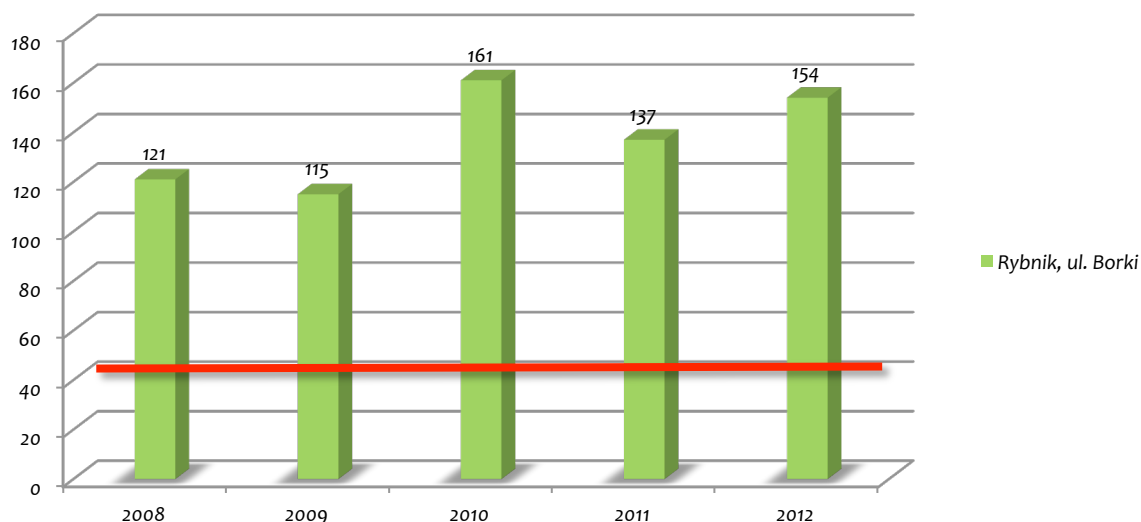
Rysunek 21 Wyniki pomiarów stężenia średnie roczne w ng/m³ na stanowiskach pomiarowych w 2012 roku (poziom docelowy 1 ng/m³)

Źródło: „Jedenasta roczna ocena jakości powietrza w województwie śląskim, obejmująca 2012 rok”, WIOŚ w Katowicach 2013

Średnioroczne stężenia benzo(a)pirenu na dwóch stanowiskach zostały przekroczone i wyniosły (wartość docelowa 1 ng/m³):

- Rybnik – od 15 do 17 ng/ m³,
- Knurów od 7 do 6 ng/ m³,

W okresie letnim oraz zimowym na stacjach w Rybniku oraz w Knurowie były obserwowane najwyższe stężenia, które wynosiły odpowiednio latem - 2,4 ng/ m³ oraz zimą 30,8 ng/ m³.

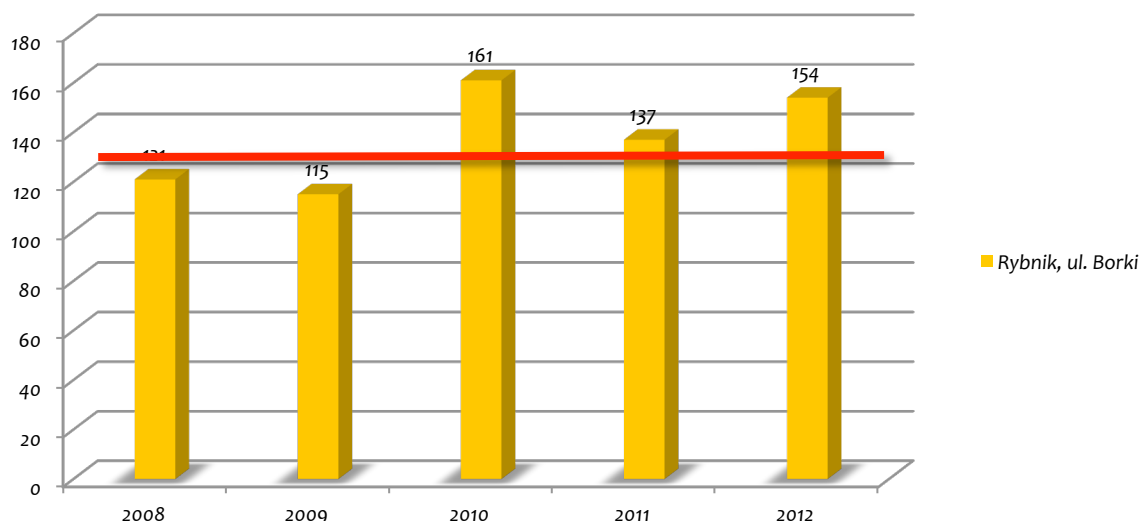

Rysunek 22 Wyniki średnich rocznych stężeń dwutlenku azotu w $\mu\text{g}/\text{m}^3$ na stanowiskach pomiarowych w latach 2008-2012 (poziom dopuszczalny $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$)

Źródło: „Jedenasta roczna ocena jakości powietrza w województwie śląskim, obejmująca 2012 rok”, WIOŚ w Katowicach 2013

Wartości średnie dwutlenku azotu poza stacjami komunikacyjnymi nie przekroczyły wartości dopuszczalnej $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$.

Wzrost średniorocznego stężenia, jednak bez przekroczenia poziomu dopuszczalnego, nastąpił na stacji w Rybniku (o 20%). Na pozostałych stacjach wartości średnioroczne pozostały na niezmiennym poziomie lub zmniejszyły się.

Rysunek 23 Wyniki maksymalnych stężeń 24-godzinnych dwutlenku siarki w $\mu\text{g}/\text{m}^3$ w latach 2008-2012 (poziom dopuszczalny dla stężeń 24-godzinnych $125 \mu\text{g}/\text{m}^3$)

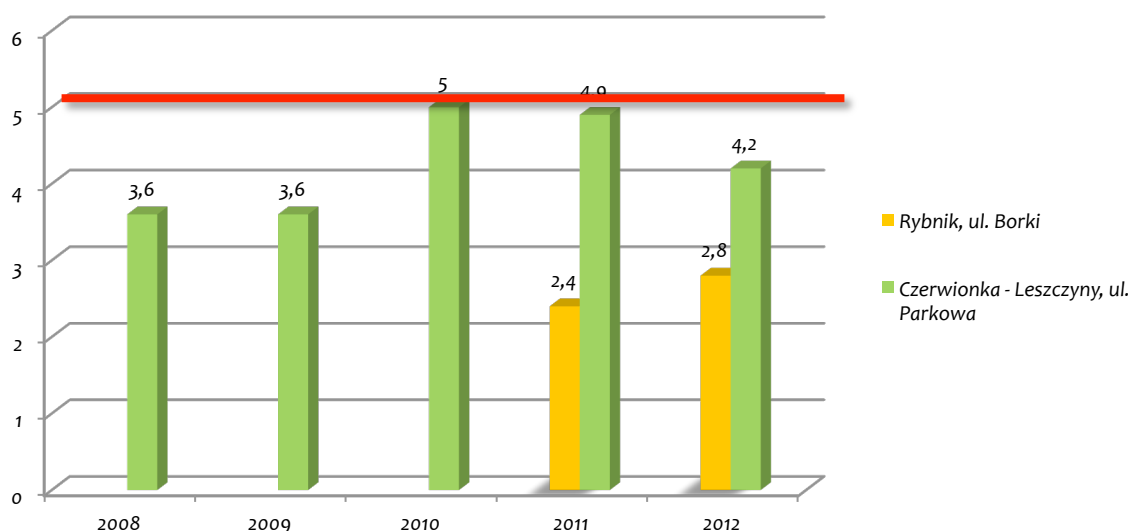
Źródło: „Jedenasta roczna ocena jakości powietrza w województwie śląskim, obejmująca 2012 rok”, WIOŚ w Katowicach 2013

Stężenia dwutlenku siarki w 2012 roku wykazały:

- brak przekroczeń dopuszczalnej częstości przekraczania poziomów dopuszczalnych stężeń 1-godzinnych (24 razy),
- poziom dopuszczalny stężeń 24-godzinnych ($125 \mu\text{g}/\text{m}^3$) został przekroczony w przypadku stężeń maksymalnych w Rybniku o 23%. Przekroczenie dopuszczalnej częstości (3 razy) przekraczania poziomu dopuszczalnego nastąpiło w Rybniku – 6-krotnie

Wyniki badań stężeń ozonu na stacjach wykazały przekroczenie od 21% - 38% na terenie całego województwa poziomu celu długoterminowego - na wszystkich stanowiskach pomiarowych wystąpiły przekroczenia maksymalnych 8-godzinnych stężeń ozonu ze względu na ochronę ludzi. Największe przekroczenia odnotowano w Złotym Potoku o 38% i Dąbrowie Górniczej o 36%. Przekroczenia poziomu docelowego oraz poziomu celu długoterminowego ozonu wyrażonego jako AOT 40 - na stacji tła regionalnego wskaźnik ten uśredniony dla kolejnych 5 lat wyniósł $18573 (\mu\text{g}/\text{m}^3)\cdot\text{h}$ przy poziomie docelowym wynoszącym $18000 (\mu\text{g}/\text{m}^3)\cdot\text{h}$.

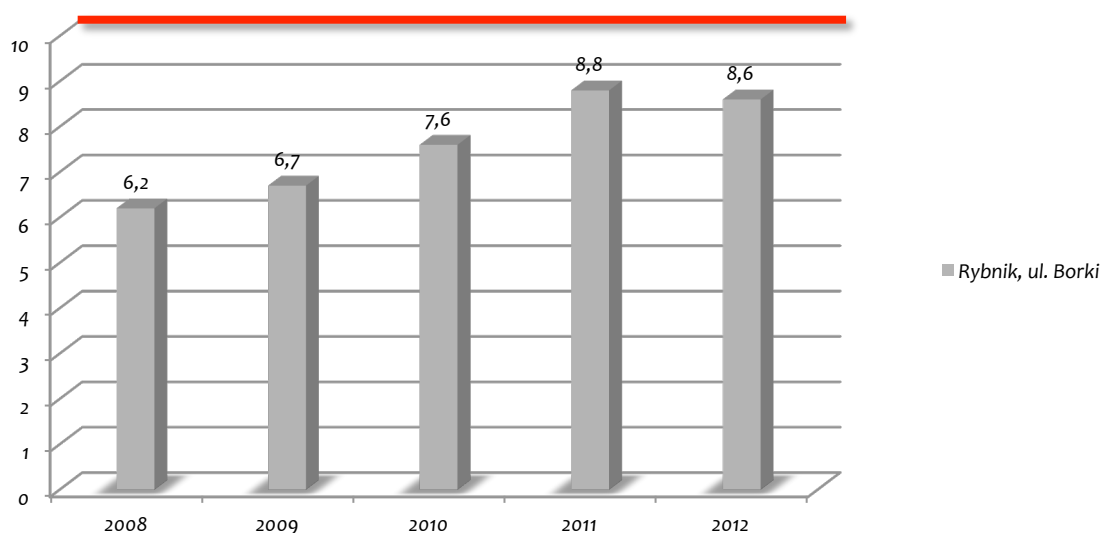
Rysunek 24 Wyniki średnich rocznych stężeń benzenu w $\mu\text{g}/\text{m}^3$ na stanowiskach pomiarowych w latach 2008-2012

Źródło: „Jedenasta roczna ocena jakości powietrza w województwie śląskim, obejmująca 2012 rok”, WIOŚ w Katowicach 2013

Średnie stężenia benzenu nie przekroczyły poziomu dopuszczalnego ($5 \mu\text{g}/\text{m}^3$) na żadnym stanowisku pomiarowym. Najniższe wartości odnotowano na stanowiskach na których pomiary prowadzone były w sposób automatyczny:

- w Rybniku ul. Borki $2,8 \mu\text{g}/\text{m}^3$ (56% poziomu dopuszczalnego).
- na pozostałych stanowiskach pasywnych średnie wartości wynosiły od 3,6 do 5,0 $\mu\text{g}/\text{m}^3$.

W porównaniu z 2011 rokiem wartości średnioroczne wzrosły na stanowisku w Rybniku (ul. Borki o 17%), a na stanowisku w Czerwionce - Leszczynach obniżyła się.

Rysunek 25 Wyniki maksymalnych stężeń 8-godzinnych tlenku węgla w mg/ m³ w latach 2008-2012 (poziom dopuszczalny dla stężeń 8-godzinnych 10 mg/ m³)

Źródło: „Jedenasta roczna ocena jakości powietrza w województwie śląskim, obejmująca 2012 rok”, WIOŚ w Katowicach 2013

Maksymalne stężenia tlenku węgla nie przekroczyły poziomu dopuszczalnego (10000 µg/ m³) i wynosiły od 39% do 86% wartości dopuszczalnej. Najwyższa wartość wystąpiła w Rybniku (8850 µg/ m³). W porównaniu z wartościami z 2011 roku stężenia maksymalne obniżyły się w Rybniku o 3% do 8%.

Klasyfikacja strefy śląskiej z uwzględnieniem parametrów kryterialnych określonych pod kątem ochrony zdrowia dla:

- SO₂, NO₂, tlenku węgla, benzenu, ołowiu (Pb), arsenu (As), kadmu (Cd), niklu (Ni), ozonu określono jako klasę A,
- PM₁₀, benzo(a)piranu określono jako klasę C.

Klasyfikacja strefy roślin z uwzględnieniem kryteriów określonych w celu ochrony roślin dla:

SO₂, NO_x, ozonu określono jako klasę A.

W pobliżu granic gminy i miasta wystąpiły w 2012 roku przekroczenia poziomów dopuszczalnych lub docelowych następujących substancji: pyłu zawieszonego PM₁₀, B(a)P w pyłe zawieszonym PM₁₀. Przyczynami stwierdzonych przekroczeń pyłu PM₁₀ były:

- niekorzystne warunki klimatyczne,
- oddziaływanie emisji z zakładów przemysłowych, ciepłowni elektrowni zlokalizowanych w pobliżu stacji,
- oddziaływanie emisji związanych z indywidualnym ogrzewaniem budynków,
- szczególne lokalne warunki rozprzestrzeniania się zanieczyszczeń.

Przyczynami stwierdzonych przekroczeń benzo(a)pirenu w punktach monitoringowych były:

- oddziaływanie emisji z zakładów przemysłowych, ciepłowni elektrowni zlokalizowanych w pobliżu stacji,
- oddziaływanie emisji związanych z indywidualnym ogrzewaniem budynków,
- szczególne lokalne warunki rozprzestrzeniania się zanieczyszczeń,
- niekorzystne warunki klimatyczne.

6.1.2 System gazowniczy

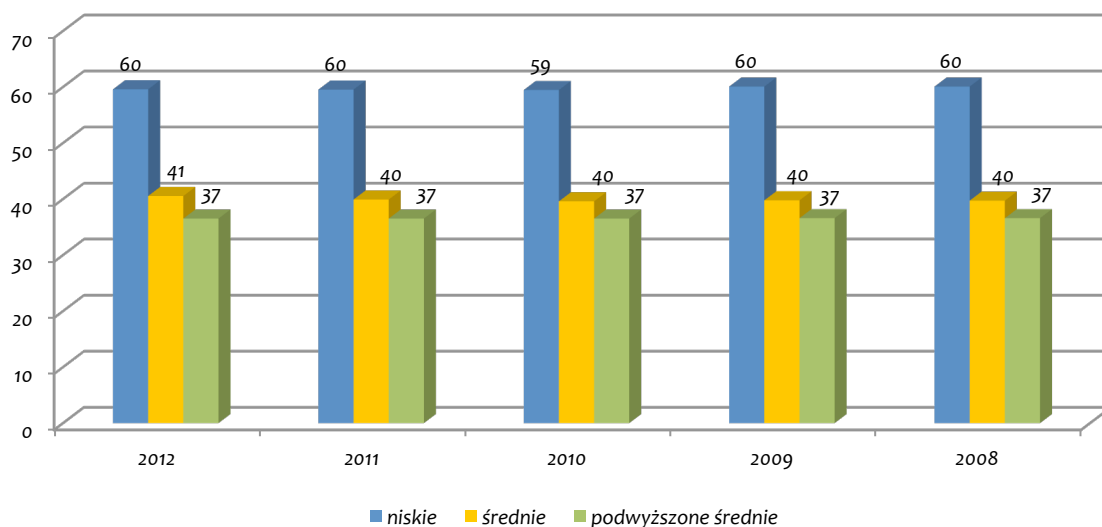
Gmina i Miasto Czerwionka - Leszczyny zaopatrzona jest w sieć gazową podwyższonego średniego ciśnienia:

- gazociąg podwyższonego średniego ciśnienia DN 500 CN 1,6MPa, relacji Szobiszowice – Świerklany,
- gazociąg podwyższonego średniego ciśnienia DN 400 CN 1,6MPa, relacji Przegędza - Knurów wraz z odgałęzzeniami:
 - odgałęzienie DN 250 CN 1,6MPa do SRP I° Szczygłowice;
 - odgałęzienie DN 150CN 1,6MPa do SRP I°Dębieńsko ul. Biernata;
 - odgałęzienie DN 150 CN 1,6MPa do SPP I° Leszczyny ul. Pojdy;
 - odgałęzienie DN 100 CN 1,6MPa do SRP I° Leszczyny ul. Dworcowa
- gazociąg podwyższonego średniego ciśnienia DN 300 CN 1,6MPa, relacji Szopienice - Przegędza wraz z odgałęzzeniami:
 - odgałęzienie DN 100CN 1,6MPa do SRP I° Przegędza;
 - odgałęzienie DN 100CN 1,6MPa do SRP I°Bełk;
 - odgałęzienie DN 100CN 1,6MPa do SRP I°Stanowice.

Ponadto na terenie gminy i miasta Czerwionka-Leszczyny występuje sieć gazowa średniego oraz niskiego ciśnienia:

- gazociągi średniego ciśnienia PE DN 280, DN 160, DN 63 od SRP I° w Dębieniu ul. Kołtąta do SRP II* w Czerwionce ul. Furgała z przyłączami DN25,
- gazociąg średniego ciśnienia PE DN 160 od SRP II° ul. Furgała w Czerwionce do SRP I° ul. Zwycięstwa w Stanowicach,
- gazociąg średniego ciśnienia STAL DN 400 relacji Knurów - była przetłocznia gazu Dębieńsko w Czuchowie,
- gazociąg średniego ciśnienia w Szczekowcach zasilany z SRP I° w Żorach Kleszczów ul. Ustronna,
- gazociągi niskoprężne PE od DN 225 do DN 50 z przyłączami,
- gazociągi niskoprężne STAL od DN 200 do DN 50 z przyłączami.

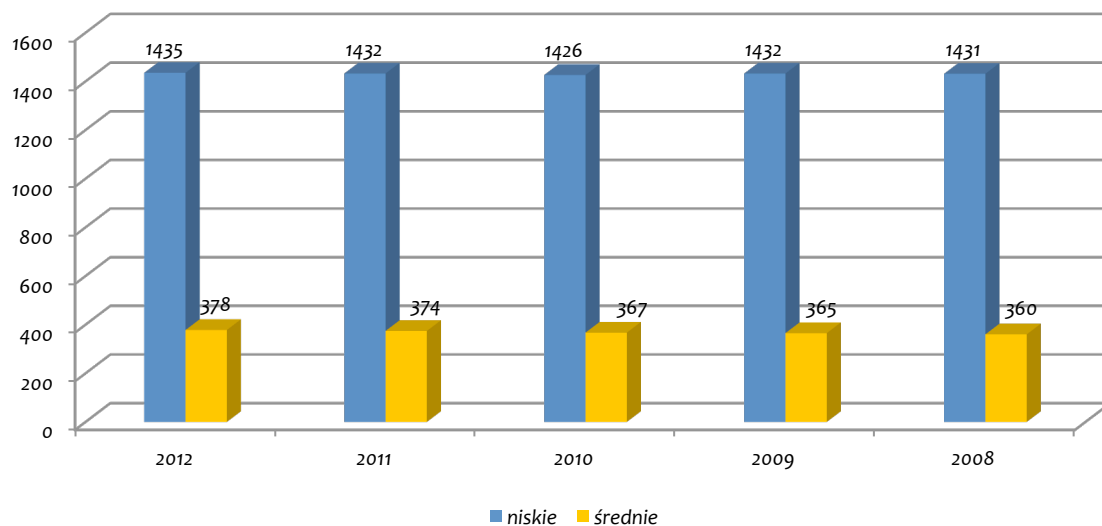
W związku z modernizacją gazociągu DN 500 CN 1,6 MPa relacji Szobiszowice -Świerklany na terenie Czerwionki Leszczyn w 2010 roku zmodernizowano 9,77 m tego gazociągu. Do modernizacji natomiast został zgłoszony gazociąg DN 300 Szopienice – Przegędza.

Rysunek 26 Długość sieci gazowych na terenie gminy i miasta Czerwionka – Leszczyny w latach 2008 – 2012 (km)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z PGNiG SPV 4 Sp. z o.o. Oddział w Zabrze

W związku z modernizacją gazociągu DN 500 CN 1,6 MPa relacji Szobiszowice – Świerklany na terenie Czerwionki Leszczyny w 2010 roku zmodernizowano 977 m tego gazociągu. Do modernizacji natomiast został zgłoszony gazociąg DN 300 Szopienice – Przegędza.

Rysunek 27 Ilość czynnych przyłączy gazowych na terenie gminy i miasta Czerwionka-Leszczyny w latach 2012-2008 w sztukach

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z PGNiG SPV 4 Sp. z o.o. Oddział w Zabrze

Ilość przyłączy gazowych na terenie gminy i miasta Czerwionka – Leszczyny nieznacznie wzrosła w latach 2008 -2012, dotyczy to przede wszystkim przyłączy niskiego ciśnienia (przybyło 18 szt. połączeń).

6.1.3 System elektroenergetyczny

Zaopatrzenie w energię elektryczną gminy i miasta Czerwionka – Leszczyny odbywa się na średnim napięciu 20 kV liniami napowietrznymi i kablowymi oraz sieciami niskiego napięcia zasilanymi z:

- Stacji elektroenergetycznej WN/SN 110/20 kV Leszczyny,
- Stacji elektroenergetycznej WN/SN 110/20/6 kV Odsalanie.

Ponadto zasilanie odbiorców odbywa się również ze stacji WN/SN znajdujących się poza terenem gminy i miasta Czerwionka – Leszczyny:

- Stacja 110/20/6 kV Żory – znajdującej się na terenie miasta Żory,
- Stacja 110/20 kV Orzesze znajdującej się na terenie gminy Orzesze.

W/w obiekty stanowią własność TAURON Dystrybucja S.A. Oddział w Gliwicach.

Przez teren gminy i miasta Czerwionka – Leszczyny przechodzą również napowietrzne linie elektroenergetyczne 110 kV, będące własnością i w eksploatacji TAURON Dystrybucja S.A. Oddział w Gliwicach, następujących relacji:

- Aniołki – Kopalnia Szczygłowice,
- Budryk – Odsalanie,
- Leszczyny – Wielopole,
- Kopalnia Szczygłowice – Wielopole,
- Wielopole – Foch,
- Wielopole – Przyszowice,
- Odsalanie – Leszczyny.

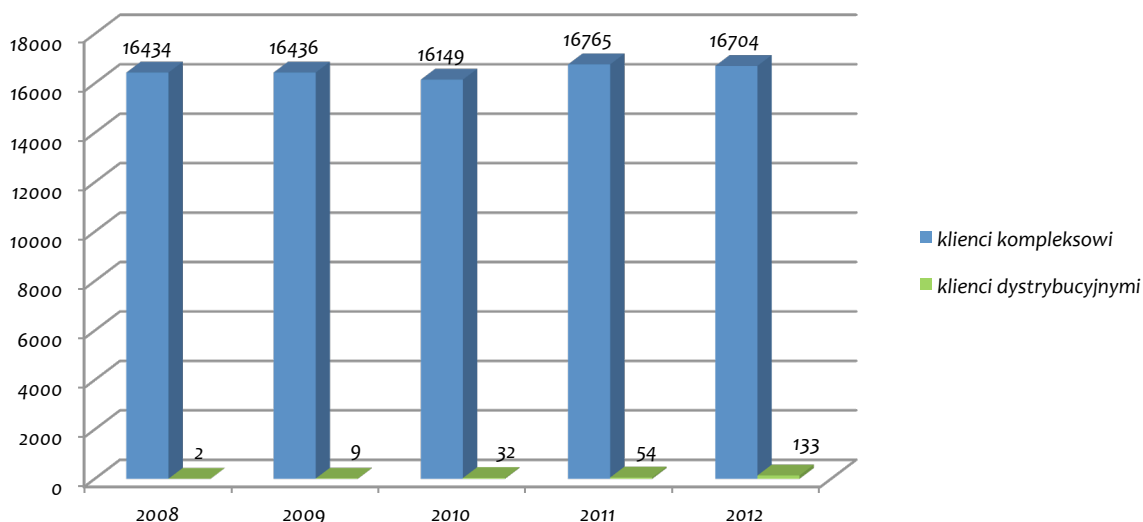
Tabela 8 Infrastruktura sieci energii elektrycznej na terenie gminy i miasta Czerwionka – Leszczyny

Wyszczególnienie	Długość (km)
linie napowietrzne niskiego napięcia (nN do 1 kV)	109
linie kablowe niskiego napięcia (nN do 1 kV)	310
linie napowietrzne niskiego napięcia oświetlenia ulicznego	150
linie kablowe niskiego napięcia oświetlenia kablowego	37
linie napowietrzne średniego napięcia (SN)	121
linie kablowe średniego napięcia (SN)	56
linie napowietrzne wysokiego napięcia (WN)	3,50
linie kablowe wysokiego napięcia (WN)	0
Razem	822,90

Źródło: TAURON Dystrybucja S.A. Oddział w Gliwicach

Łączna długość sieci elektroenergetycznych wynosi 822,90 km, a ponadto 174 szt. stacji transformatorowych w tym 153 własność TAURON Dystrybucja S.A. Oddział w Gliwicach oraz 21 obcych.

Stan techniczny linii SN, nN oraz stacji transformatorowych SN/nN i WN/SN zlokalizowanych na terenie gminy i miasta Czerwionka – Leszczyny ocenia się jako zadowalający.

Rysunek 28 Liczba odbiorców energii elektrycznej na terenie gminy i miasta Czerwionka – Leszczyny

Źródło: TAURON Dystrybucja S.A. Oddział w Gliwicach

Liczba klientów kompleksowych energii od 2008 roku utrzymuje się na stałym poziomie, natomiast liczba klientów dystrybucyjnych z roku na rok wzrasta (133 klientów w 2012 roku).

Rysunek 29 Zużycie energii elektrycznej na terenie gminy i miasta Czerwionka – Leszczyny (tys. MWh)

Źródło: TAURON Dystrybucja S.A. Oddział w Gliwicach

Zużycie energii elektrycznej na terenie gminy i miasta Czerwionka – Leszczyny w latach 2008 – 2012 zmalała o 8% w przypadku klientów posiadających umowę kompleksową tzn. umowę zarówno na sprzedaż jak i dystrybucję energii elektrycznej. Natomiast zużycie energii elektrycznej w przypadku klientów posiadających umowę wyłącznie na dystrybucję utrzymuje się na stałym poziomie.

6.1.4 System ciepłowniczy

Na terenie Gminy Czerwionka-Leszczyny koncesję na wytwarzanie, przesyłanie i dystrybucję ciepła posiada Przedsiębiorstwo Energetyczne Megawat Sp. z o.o. oraz Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Jastrzębie-Zdrój.

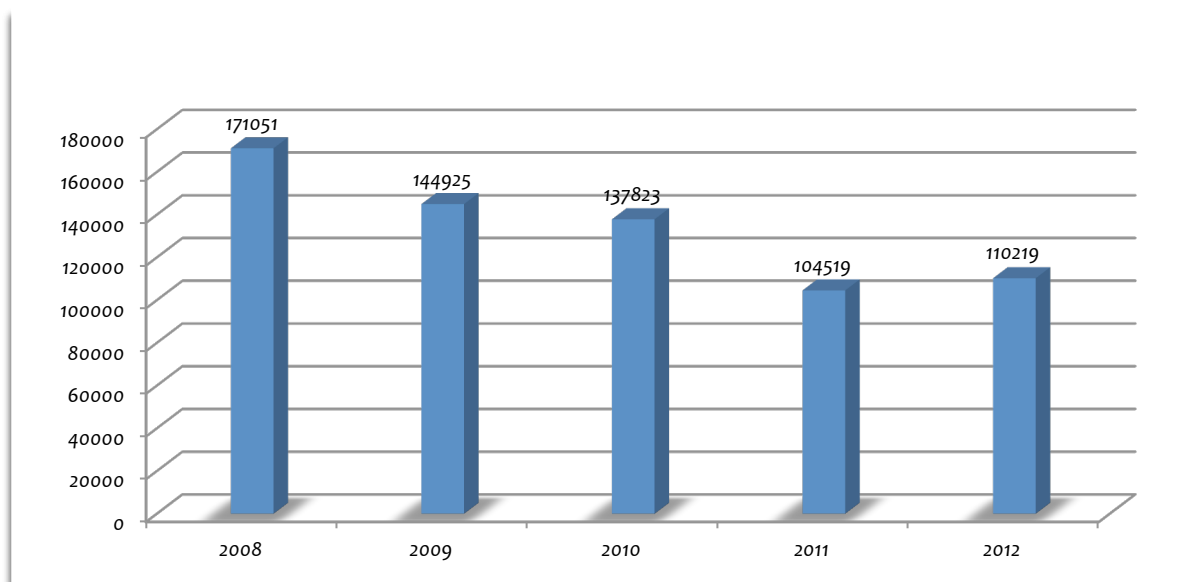
Działalność ta prowadzona jest w oparciu o następujące źródła:

- EC Dębiesko Zakład nr 1 należący do PE Megawat, z produkcją energii cieplnej na poziomie 370 tys. GJ w 2007 roku;
- Kotłownia zlokalizowana w Czerwionce-Leszczyny przy ul. Polnej należąca do PEC Jastrzębie, z produkcją energii cieplnej na poziomie 80 tys. GJ w 2007 roku; wytwarzanie energii cieplnej prowadzone jest w oparciu o kotły rusztowe na miał węglowy typu WR-5 (2 szt.) i WR-2,5, których sprawność nie przekracza 78%; łączna moc zainstalowana to 14,5 MW; kotły wyposażone są w instalacje odpylania – 3 baterie cyklonów typu C41-900 o sprawności do 80%; w roku bieżącym planowana jest modernizacja odpylaczy; w roku 2007 zużycie paliwa kształtowało się na poziomie 4 600 Mg.

System ciepłowniczy obejmuje swoim zasięgiem dzielnice: Czerwionka (zasilana z EC) i Leszczyny (zasilana z kotłowni PEC Jastrzębie). Zaspokajają potrzeby ogrzewania budynków mieszkalnych oraz obiektów usługowych i przemysłowych. Odbiorcą ciepła z EC Dębiesko jest również PEC Jastrzębie.

Całkowita długość sieci ciepłej eksploatowanej na terenie gminy i miasta Czerwionka – Leszczyny przez PE MEGAWAT Sp. z o.o. wynosi 18 530 mb w tym sieci preizolowanej 4 890 mb. Wszystkie nowoprojektowane, przebudowywane odcinki sieci ciepłej wykonywane są w technologii rur preizolowanych.

Zużycie energii cieplnej przedstawia rysunek poniżej.

Rysunek 30 Zużycie energii cieplnej na terenie gminy i miasta Czerwionka – Leszczyny

Źródło: PE MEGAWAT Sp. z o.o. w Gliwicach

W każdym roku prowadzone są prace inwestycyjno – remontowe na sieci grzewczej miasta Czerwionka związane z wymianą wyeksploatowanych lub awaryjnych odcinków sieci ciepłowniczej, remontem izolacji termicznych oraz przyłączeniem nowych odbiorców ciepła. W ramach w/w prac wymieniono ok. 760 mb sieci grzewczej oraz ułożono nowe przyłącza ok.

80 mb przewodów ciepłowniczych. Sukcesywnie modernizowane są również węzły grzewcze na terenie miasta oraz przejmowanie do eksploatacji wymiennikownie administrowane obecnie przez Wspólnoty Mieszkaniowe oraz Zakład Gospodarki Mieszkaniowej Czerwionka – Leszczyny.

Wstępny plan modernizacji na lata 2013 – 2016 przewiduje:

- w 2013 roku wymianę 541 mb sieci w rejonie ulic: Kościuszki, 3 Maja, Wolności, Furgoła, Kopalnianej, Słowackiego oraz Komisariatu Policji,
- w 2014 roku wymianę 610 mb sieci w rejonie ulic: Wolności oraz magistrali „Kuźnia”,
- w 2015 roku wymianę 670 mb sieci w rejonie ulic: Kopalnianej, 3 Maja (Ratusz), Furgoła,
- w 2016 roku wymianę 240 mb sieci Zespołu Szkół, zabudowę kompensatorów na sieci preizolowanej na ul. Rostka, wymianę węzłów grzewczych na ul. Furgoła i Kopalnianej.

6.1.5 Komunikacyjne źródła zanieczyszczeń na terenie gminy i miasta Czerwionka - Leszczyny

Źródłem emisji zanieczyszczeń liniowych jest spalanie paliw płynnych w silnikach spalinowych pojazdów samochodowych, w maszynach rolniczych oraz w kolejnictwie. Elementem emisji w tym zakresie jest również emisja powstająca w obrocie paliwami występująca głównie w czasie tankowania oraz przeładunku. Charakterystycznymi cechami zanieczyszczeń komunikacyjnych są:

- stosunkowo duże stężenie tlenu węgla, tlenków azotu i węglowodorów lotnych,
- koncentracja zanieczyszczeń wzdłuż dróg,
- nierównomierność w okresach dobowych i sezonowych związana ze zmianami natężenia ruchu.
- Na wielkość emisji komunikacyjnej mają wpływ:
 - stan nawierzchni,
 - konstrukcja i stan techniczny silników pojazdów, warunki pracy silników,
 - rodzaj paliwa,
 - płynność ruchu,
 - ścieranie jezdni, opon i hamulców,
 - unoszenia drobin pyłu w wyniku wzniesienia go z powierzchni na skutek ruchu pojazdów (emisja wtórna).

Gmina i Miasto posiada dobrze rozbudowaną sieć połączeń drogowych umożliwiających dojazd do okolicznych miast aglomeracji śląskiej: Rybnika, Knuruwa i Gliwic. Gmina znajduje się na trasie autostrady A-1 Północ - Południe, która połączy Gdańsk z Ostrawą. Autostrada przecina gminę z północy na południe przebiegając przez sołectwa: Szczekowice, Stanowice i Bełk oraz dzielnicę miasta Czerwionka – Leszczyny - Dębieńsko.

Przez środkową część Gminy przechodzi główna trasa kolejowa Katowice - Rybnik - Racibórz, a przez sołectwo Szczekowice na południu Gminy trasa Rybnik - Pszczyna.

Łączna długość sieci drogowej na terenie gminy i miasta Czerwionka-Leszczyny wynosi:

- drogi krajowe i autostrady – 12,64 km
- drogi wojewódzkie – około 23,5 km,
- drogi powiatowe – około 35 km,
- drogi gminne – około 169 km

Główne szlaki drogowe gminy i miasta to drogi wojewódzkie:

- nr 925 - relacji Rybnik - Orzesze - Ruda Śląska - Bytom,
- nr 924 - relacji Żory - Knurów – Gliwice

Zarządcami dróg, do właściwości, których należą sprawy z zakresu planowania budowy, modernizacji, utrzymania i ochrony dróg, są następujące organy:

- dróg krajowych – Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad w Katowicach,
- dróg wojewódzkich – Zarząd Dróg Wojewódzkich w Katowicach,
- dróg powiatowych – Zarząd Dróg Powiatowych w Rybniku,
- dróg gminnych – Zarząd Dróg i Służby Komunalne.

Na podstawie danych dotyczących natężenia ruchu oraz udziału poszczególnych typów pojazdów w tym ruchu (raport „Generalny pomiar ruchu 2010 – Synteza wyników” na zlecenie Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad oraz opracowania Ministerstwa Środowiska „Wskazówki dla wojewódzkich inwentaryzacji emisji na potrzeby ocen bieżących i programów ochrony powietrza” oszacowano wielkość emisji komunikacyjnej.

Procentowy udział pojazdów na drodze:

- dla dróg krajowych i wojewódzkich: osobowe 85,8%, dostawcze 10,8%, ciężarowe 1,6%, autobusy 1,7%, motocykle 0,1%,
- dla dróg powiatowych i gminnych: osobowe 82,6%, dostawcze 13,3%, ciężarowe 2,6%, autobusy 1,3%, motocykle 0,2%,

Przyjęte natężenie ruchu dla dróg:

- krajowych – 12064 [poj/dobę],
- wojewódzkich – 8244 [poj/dobę],
- powiatowych - 5988 [poj/dobę],
- gminnych – 724 [poj/dobę].

Tabela 9 Roczna emisja substancji szkodliwych do atmosfery ze środków transportu na terenie gminy i miasta w Czerwionce – Leszczynach (kg)

rodzaj drogi	rodzaj pojazdu	śr. prędkość [km/h]	CO	C6H6	HC	HCal	HCar	NOx	TSP	SOx	Pb
krajowe	osobowe	45	97817	868	15029	10520	3156	20835	450	1122	11
	dostawcze	40	3511	29	640	448	134	1462	172	218	0
	ciężarowe	30	1094	17	901	631	189	2384	222	192	0
	autokary	25	1291	15	809	567	170	3854	223	261	0
	motocykle	40	8991	65	1224	857	257	66	0	6	0
powiatowe	osobowe	40	23100	208	3632	2542	763	4787	101	268	3
	dostawcze	35	830	7	159	112	33	345	38	53	0
	ciężarowe	30	244	4	201	140	42	531	50	43	0
	autobusy	25	473	3	134	93	28	1171	54	66	0
	motocykle	40	2047	15	279	195	59	15	0	1	0
gminne	osobowe	35	73806	675	11852	8297	2489	14664	299	865	8
	dostawcze	35	2527	22	485	339	102	1050	116	161	0
	ciężarowe	30	741	11	611	427	128	1616	151	130	0
	autobusy	25	1364	7	385	270	81	3377	155	189	0

	motocykle	30	0	0	0	0	0	0	0	0	0
RAZEM		37,5	217836	1946	36340	25438	7631	56156	2029	3574	23

Źródło: opracowanie własne, do obliczeń użyto Programu OPERAT2000

Spalanie paliw w pojazdach charakteryzują się największą emisją tlenu węgla do powietrza, bo aż około 217 ton rocznie. Źródłem emisji tlenu węgla są w większości samochody osobowe. W ramach ograniczenia emisji zanieczyszczeń do powietrza ze środków transportu zarządcy dróg na bieżąco prowadzą prace modernizacyjne.

W latach 2008 – 2012 zarządcy dróg wyremontowali i wybudowali łącznie około 20 km dróg, w tym:

- Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad w Katowicach wybudowała odcinek autostrady A-1 o długości 12,64 km oraz dokonała nasadzeń wzdłuż nowo budowanej autostrady,
- Zarząd Dróg Wojewódzkich wyremontował odcinek drogi wojewódzkiej nr 924 o długości około 1 km, oraz odcinek drogi nr 925 o długości około 1,2 km,
- Zarząd Dróg i Służby Komunalne wykonały prace na powierzchni 56186 m² dróg i chodników na łączną kwotę 4.305.119,02zł, w tym:
 - ułożenie mikrodywanu: na ul. Piaskowej w Szczekowicach, ul. Folwarcznej w Czuchowie, ul. Powstańców, ul. Nad Potokiem Książnicach ul. Smółki w Książenicach, ul. Kolejowej w Czerwionce, ul. Nalepy w Bełku, ul. Kolonia i ul. Kolejowej w Palowicach, ul. Krótkiej, ul. Kościelnej, ul. Szkolnej, ul. Dworcowej, ul. Morcinka w Leszczynach, ul. Szkolnej i ul. Dworcowej w Przegędzy, ul. Prostej i ul. Grabowej w Dębieńsku,
 - realizacja nakładek asfaltowych na drogach gminnych: ul. Woszczycka w Palowicach, ul. Powstańców w Leszczynach wraz z chodnikiem
 - w ramach Narodowego Programu Przebudowy Dróg Lokalnych - ul. Lipowa i ul. Reja
 - w ramach naprawy gwarancyjnej wykonano warstwę ścieralną na ul. Ligonii w Leszczynach,
 - w ramach naprawy dróg po budowie autostrady A1 firma J&P AVAX wykonała nakładkę na ul. Grabowej w Dębieńsku oraz ul. Asnyka w Dębieńsku,
 - remont nawierzchni z kostki betonowej ul. Szeroka w Bełku
 - remont nawierzchni z kostki betonowej ul. Ściegiennego w Stanowicach,
 - remont nawierzchni nieutwardzonych na terenie gminy i miasta Czerwionka-Leszczyny,
 - remont nawierzchni bitumicznych na terenie gminy i miasta Czerwionka-Leszczyny poprzez uzupełnienie asfaltobetonem ubytków i wybojów
 - odwodnienia na ul. Malczyka w Dębieńsku.

Największy wpływ na stan powietrza na terenie gminy i miasta Czerwionka-Leszczyny ma emisja z zakładów przemysłowych, głównie z koksowni i z procesów spalania paliw w źródłach elektrociepłowni i kotłowni PEC, jak i z indywidualnych palenisk przydomowych. W dalszej kolejności emisja komunikacyjna.

Emisje z przemysłu charakteryzuje się dużą zawartością tlenków siarki oraz znacząca ilość benzoalfapirenu. W emisji ze środków transportu niekorzystna jest emisja gazowa tlenków azotu i węglowodorów. Emisję niską charakteryzuje występowanie dużych ilości tlenków siarki i pyłu.

Z dużym prawdopodobieństwem można przyjąć, że na obszarze miejskim, zurbanizowanym obejmującym Czerwionkę, Czuchów i Dębieńsko z terenami miejskiej zabudowy mieszkaniowej i strefa przemysłowa (KWK Debiensko, koksownia, zakład odsalania) poziom stężeń zanieczyszczeń gazowo – pyłowych będzie analogiczny jak występujący na stacjach pomiarowych w Rybniku, natomiast na obszarach sołectw należy spodziewać się niższego poziomu stężeń.

W związku z powyższym dla oceny stanu zanieczyszczenia pokazano dostępne wyniki z najbliższych stacji pomiarowych zlokalizowanych w Rybniku i Knurowie.

Klasyfikacja prowadzona przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska wykazała na terenie strefy raciborsko – wodzisławskiej w 2012 roku przekraczanie dopuszczalnego stężenia 24 godzinnego i rocznego dla pyłu zawieszzonego PM₁₀ oraz benzoalfapirenu B(a)P. Wartości średnioroczne stężeń pyłu PM₁₀ w strefie raciborsko – wodzisławskiej wynosiły od 43 do 58 µg/m³ przy wartości dopuszczalnej 40 µg/m³. Dla benzoalfapirenu stężenia średnioroczne wynosiły od 1,4 do 3,9 ng/m³ przy wartości dopuszczalnej 1 ng/m³.

Przeprowadzona analiza stanu zanieczyszczenia powietrza wykazała, że na terenie gminy i miasta Czerwionka - Leszczyny w celu zmniejszenia emisji i imisji wskazane są działania dążące do poprawy czystości atmosfery. W związku z zaostreniem się przepisów ochrony środowiska oraz w interesie mieszkańców działania te należałoby przeprowadzić w następujących kierunkach poprzez wdrożenie niżej wymienionych celów:

- systematyczna poprawa jakości powietrza na obszarze gmin powiatu rybnickiego,
- opracowanie planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe oraz jego sukcesywne wdrażanie,
- opracowanie i wdrożenie strategii zmniejszania stężenia pyłów drobnych PM₁₀, bezno(a)pirenu oraz ozonu przyziemnego w powietrzu,
- zwiększenie świadomości społeczności lokalnej w zakresie potrzeb i możliwości ochrony powietrza, w tym oszczędności energii i stosowania odnawialnych źródeł energii,
- wspieranie i promocja ekologicznych nośników energii,
- wymiana konwencjonalnie opalanych pieców węglem na ogrzewania gazowe lub inne przyjazne środowisku nośniki energii zarówno w obiektach publicznych, jak mieszkaniach prywatnych,
- wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii,
- wspieranie i promowanie korzystania z materiałów energooszczędnych w budownictwie przez mieszkańców,
- kontynuowanie prac termomodernizacyjnych na terenie gminy i miasta,
- intensyfikację działań związanych z modernizacją dróg.

6.2 Gospodarka wodno – ściekowa

6.2.1 Hydrografia

Wody powierzchniowe

Obszar gminy i miasta Czerwionka-Leszczyny charakteryzuje się występowaniem znacznej liczby cieków powierzchniowych oraz wód stojących. Tereny poszczególnych sołectw położone są w zlewni rzek Bierawki i Rudy, które są prawobrzeżnymi dopływami rzeki Odry. Przy czym Ruda płynie zasadniczo poza granicami gminy, na terenie której biorą jednak swój początek prawobrzeżne dopływy. Bierawka bierze swój początek na terenie gminy Orzesze, na wysokości około 310 m n.p.m. Szczegółowo sieć hydrograficzna przedstawia się następująco:

- do Bierawki (płynie ze wschodu na północny-zachód) dopływają potoki:
 - Szczygłowski,
 - Jordanek,
 - Książenicki.
- do Rudy (płynie poza południowymi granicami) dopływają potoki:
 - z Kamienia,
 - z Przegędzy,
 - Woszczycki.

Na przedmiotowym terenie występują ponadto liczne zbiorniki wód:

- w dolinie rzeki Bierawka – zbiornik Tama,
- na potoku Woszczyckim – Staw Gichta, Staw Garbocz,
- na dopływie do potoku Woszczyckiego - Stawy Łańcuchowe (stawy rybne),
- na potoku Przegędza.

Jakość wód powierzchniowych

Podstawowym dokumentem określającym zasady racjonalnej polityki wodnej oraz wynikający z niej sposób gospodarowania wodami jest Dyrektywa 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady, zwana Ramową Dyrektywą Wodną (RDW). Ustalenia Dyrektywy zostały zaimplementowane do prawodawstwa polskiego głównie poprzez ustawę Prawo wodne (Dz. U Nr 145, poz. 951 z późn. zm.) oraz związane z nią akty wykonawcze. Art. 155a ustawy Prawo wodne określa obowiązek badań i oceny jakości wód powierzchniowych i podziemnych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. W ramach podsystemu monitoringu jakości wód powierzchniowych WIOŚ w Katowicach opracował program badań na lata 2010–2012 (z uwzględnieniem zadań zaplanowanych do realizacji na lata 2013–2015), w ramach którego będą wykonane badania i ocena stanu rzek oraz badania i ocena potencjału ekologicznego i stanu chemicznego zbiorników zaporowych.

Rok 2010 był pierwszym rokiem realizacji pełnego 6-letniego cyklu monitoringowego. Badania prowadzono w sieci punktów monitoringu operacyjnego w jednolitych częściach wód zagrożonych nie osiągnięciem dobrego stanu. Badania w sieci monitoringu diagnostycznego zaplanowano na lata 2011–2012. Jedynie w tych punktach monitoringu diagnostycznego, w których w poprzednim cyklu badawczym odnotowano ponadnormatywne wartości substancji priorytetowych, prowadzono monitoring operacyjny ze względu na obecność tych substancji.

Zakres badań został opracowany na podstawie Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 15 listopada 2011 roku w sprawie form i sposobu prowadzenia monitoringu jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych (Dz.U. Nr 258, poz.1550).

Tabela 10 Klasyfikacja stanu/ potencjału ekologicznego i stanu chemicznego wód w 2012 roku w punktach pomiarowo-kontrolnych zlokalizowanych w najbliższej odległości od gminy i miasta Czerwionka – Leszczyny oraz powiązanych z wodami powierzchniowymi gminy

Lp.	Nazwa jcw, której ocenie służy ppk	Kod jcw, której ocenie służy ppk	Kod ppk	Nazwa punktu pomiarowo-kontrolnego	Silnie zmieniona lub sztuczna jcw (T-tak, N-nie)	Klasa elementów biologicznych	Klasa elementów fizykochemicznych	Substancje szczególnie szkodliwe – specyficzne zanieczyszczenia syntetyczne i niesyntetyczne	Stan/ potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Stan
1	Potok z Przegędzy	PLRW6000611563 4	PL02S1301_1141	Potok z Przegędzy - ujęcie do Rudy	N	II	II		Dobry		
2	Potok z Kamienia	PLRW6000611563 6	PL02S1301_1142	Potok z Kamienia - ujęcie do Rudy	N	II	II		Dobry		
3	Ruda do zb. Rybnik bez Potoków: z Przegędzy i Kamienia	PLRW6000611565 1	PL02S1301_1143	Ruda - powyżej zbiornika Rybnik	N	IV	II	II	Słaby		Zły
4	Ruda od zbiornika Rybnik do ujęcia	PLRW6000191156 9	PL02S1301_1149	Ruda - ujęcie do Odry	T	IV	Poniżej stanu/ potencjału dobrego* (chlorki, przewodność)	II	Słaby	Poniżej stanu dobrego (przekroczenia stężenia średnioroczne)	Zły
5	Potok Szczygłowicki	PLRW6000611583 29	PL02S1301_1151	Potok Szczygłowicki - ujęcie do Bierawki	T	III	Poniżej stanu/ potencjału dobrego* (OWO, przewodność,	II	Umiarkowany		Zły

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY I MIASTA CZERWIONKA - LESZCZYNY
NA LATA 2013-2016 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2017 - 2020 - AKTUALIZACJA

6	Bierawka do Knurówki włącznie (bez Dopływu z Podlesia i Potoku Szczygłowickiego)	PLRW6000611583 8	PL02S1301_1153	Bierawka - poniżej Rowu Knurowskiego	T	V* (makrobezkręgowce bentosowe)	Poniżej stanu / potencjału dobrego* (przewodność, siarczany, chlorki, twardość ogólna, azot Kjeldahla)	siarczany, chlorki, twardość ogólna, azot Kjeldahla)				Zły	Zły
---	--	---------------------	----------------	--------------------------------------	---	------------------------------------	--	--	--	--	--	-----	-----

* - w nawiasach podano przekroczone wskaźniki które decydują o jakości wody

Źródło: Klasyfikacja stanu/ potencjału ekologicznego i stanu chemicznego wód w 2012 roku, WIOŚ Katowice

Analiza wyników badań, jakości wód powierzchniowych w wybranych punktach monitoringowych wskazuje, iż rzeki przepływające przez teren gminy i miasta Czerwionka-Leszczyny posiadały w 2012 roku wody niezadowolającej jakości (IV klasa – Ruda) oraz wody złej jakości (V klasa – Bierawka). Wpływ na przedstawioną ocenę miały głównie wskaźniki tlenowe, związki organiczne i biogenne, których głównym źródłem są nawozy spływające z pól uprawnych i ścieki bytowe oraz wskaźnik zasolenia, będący efektem wprowadzania wód dołowych z odwadniania kopalń węgla kamiennego.

Jakość wód powierzchniowych na terenie gminy i miasta Czerwionka Leszczyny w porównaniu z ich jakością w roku 2008, uległa poprawie. Dotyczy to w szczególności potoków: Z Przegędzy (IV klasa w 2008 roku, II klasa 2012 roku), Z Kamienia (IV klasa w 2008 roku, II klasa 2012 roku), Szczygłowski (V klasa w 2008 roku, III klasa 2012 roku). Natomiast pozostała część wód powierzchniowych nie zmieniła jakości w latach 2008 – 2012.

Wody podziemne

Przeważająca część gminy i miasta należy do przedkarpackiego regionu hydrogeologicznego, wchodząc w skład podregionu przedkarpacko – śląskiego. Główny poziom użytkowy wody występuje w tym podregionie w utworach czwartorzędowych, na głębokości do 30 m, a przeciętna wydajność studni kształtują się w przedziale od 2 do 30 m³/h. Piętro wodonośne czwartorzędu charakteryzują się zróżnicowanymi warunkami hydrogeologicznymi, a jego wodonośność zależy od miąższości i wykształcenia litologicznego osadów. Wyższe warstwy tego poziomu wodonośnego są drenowane przez ciekły powierzchniowe zlewni rzek Bierawki i Rudy. Odwadnianie nieczynnej kopalni „Dębieńsko” oraz ujęcie wód podziemnych zlokalizowane w rejonie Bełku powoduje drenaż niższych warstw wodonośnych tego poziomu.

Triasowe i trzeciorzędowe piętra wodonośne mają zasięg lokalny i charakteryzują się niewielką zasobnością. Występująca w środkowo – wschodniej części gminy wody podziemne zalegające w utworach karbońskich wchodzą w skład Użytkowego Poziomu Wód Podziemnych CII „Mikołów – Sosnowiec”.

Zasoby wód podziemnych w gminie i mieście Czerwionka-Leszczyny są ściśle powiązane z Użytkowym Poziomem Wód Podziemnych o nazwie Bełk (kiedyś Główny Zbiornik Wód Podziemnych nr 350). Zbiornik ten, w przypadku przedmiotowego rejonu, występuje w porowych utworach piaszczystych i żwirowych, lokalnie zaglinionych związanych z systemem kopalnych i współczesnych dolin rzecznych, w zasięgu, wolnolodowcowego i fluwialnego utworu doliny rzeki Bierawki.

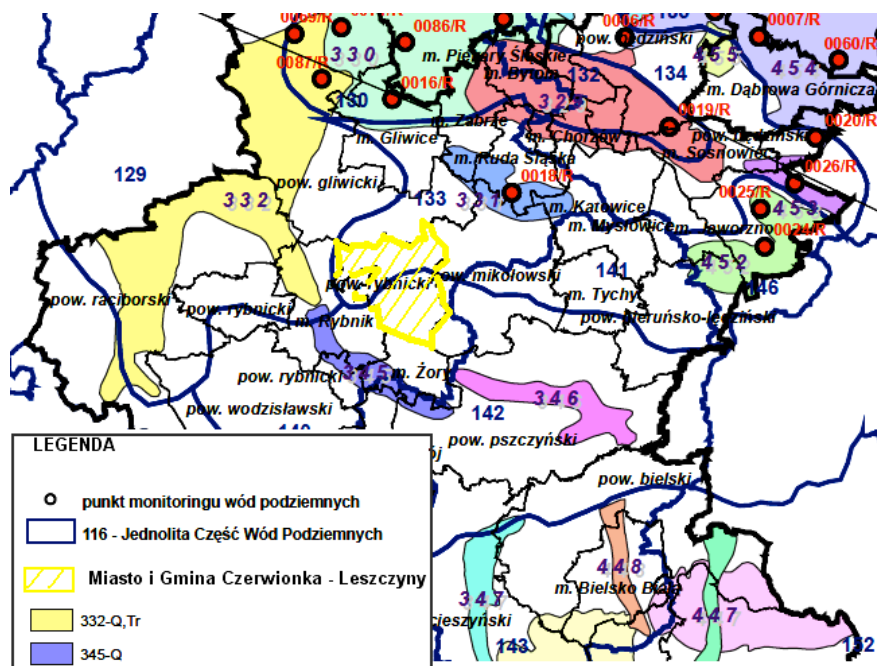
Wody tego piętra charakteryzują się występowaniem różnych typów wód, począwszy od naturalnych dla tego typu ośrodków HCO₃-Ca, HCO₃-Ca-Mg poprzez HCO₃-SO₄-Ca, HCO₃-SO₄-Ca-Mg, HCO₃-SO₄-Ca-Mg-Na aż do bardzo złożonych. Pod względem hydrochemicznym dominują w nim jednak wody wielojonowe: wodorowęglanowo-chlorkowo-siarczanowo-wapniowo-magnezowe.

Jakość wód podziemnych

Program Państwowego Monitoringu Środowiska dla województwa śląskiego na lata 2010-2012 w zakresie wód podziemnych realizowany był przez Państwowy Instytut Geologiczny oraz Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach. PiG prowadzi monitoring diagnostyczny obejmujący wszystkie jednolite części wód podziemnych i operacyjny obejmujący jednolite części wód zagrożone nie osiągnięciem dobrego stanu. WIOŚ prowadzi badania uzupełniające, które obejmują wody podziemne Głównych Zbiorników Wód Podziemnych, wykorzystywane do zapatrzenia ludzi w wodę do picia oraz zagrożone azotanami pochodzącymi z rolnictwa. Badania prowadzone są w oparciu o krajową sieć pomiarową pod kątem dostosowania do wymagań Ramowej Dyrektywy Wodnej.

Celem wykonywania badań jest dostarczenie informacji o stanie chemicznym wód podziemnych, śledzenie jego zmian oraz sygnalizacja zagrożeń w skali kraju, na potrzeby zarządzania zasobami wód podziemnych i oceny skuteczności podejmowanych działań ochronnych¹⁰

Poniższy rysunek przedstawia lokalizację Głównych Zbiorników Wód Podziemnych na terenie województwa śląskiego w rejonie gminy i miasta Czerwionka-Leszczyny oraz lokalizację punktów badawczych monitoringu wód podziemnych.

Rysunek 31 Punkty monitoringu jakości wód podziemnych w rejonie gminy i miasta Czerwionka – Leszczyny

Źródło: www.katowice.pios.gov.pl

Ze względu na brak punktów monitoringu jakości wód podziemnych na terenie gminy i miasta, analizie poddano jednolite części wód podziemnych, tj. JCWPd 133 oraz 140.

JCWPd 133

Jakość wody podziemnej w rejonie JCWPd 133 ostatni raz badano w 2008 roku, wówczas określono jej stan chemiczny i ilościowy jako słaby (ryzyko nieosiągnięcia dobrego stanu). Natomiast ocena stanu chemicznego określono jako dobry. Ocena ryzyka niespełnienia celów środowiskowych jest zagrożono ze względu na:

- górnictwo podziemne,
- odwadnianie, zatapianie kopalń zlikwidowanych,
- niedostateczna sanitacja obszarów wiejskich i rekreacyjnych.

JCWPd 140

Duża część obszaru JCWPd pozbawiona jest użytkowego poziomu wodonośnego. Jest to w znacznej mierze wynik trwałej degradacji środowiska wód podziemnych występujących w utworach czwartorzędu. Ocenę stanu ilościowego i jakościowego określono w 2008 roku jako stan dobry, niezagrożony osiągnięciem celów środowiskowych.

¹⁰ Program Państwowego Monitoringu Środowiska na lata 2010-2012, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach, Katowice, grudzień 2010

6.2.2 Główne źródła zanieczyszczeń wód powierzchniowych i podziemnych

Wody występujące w przyrodzie poddawane są oddziaływaniu presji działalności człowieka, która powoduje pogorszenie ich stanu ilościowego i jakościowego. Zanieczyszczenie wód jest zjawiskiem powszechnym, a główną jego przyczyną jest obecność w wodzie różnego rodzaju substancji, które mogą pochodzić ze źródeł naturalnych lub sztucznych.

Najbardziej podatne na zanieczyszczenie są wody powierzchniowe, dużo mniej wody podziemne, których stopień antropogenicznego zagrożenia zależy przede wszystkim od głębokości ich występowania.

Sztuczne źródła zanieczyszczeń wód można podzielić na źródła punktowe, powierzchniowe i liniowe. Do punktowych źródeł zanieczyszczeń zalicza się w szczególności oczyszczalnie ścieków komunalnych, oczyszczalnie ścieków przemysłowych, składowiska odpadów oraz magazyny substancji niebezpiecznych. Największy wpływ na stan wód powierzchniowych w gminie i mieście ma emisja pochodząca z sektora komunalnego. Ścieki komunalne wnoszą do wód powierzchniowych znaczące ładunki substancji biogenych (głównie związki azotu i fosforu), które powodują eutrofizację wód. Spowodowane jest to w dużym stopniu brakiem systemu kanalizacji w obrębie gminy. Dla rozwiązania problemu zanieczyszczenia zasobów wód powierzchniowych podejmowane są przez Miasto i Gminę inicjatywy zmierzające do poprawy istniejącego stanu poprzez budowę kanalizacji i oczyszczalni ścieków.

Zagrożenie dla wód powierzchniowych stanowią mogą również nieuporządkowane, tzw. "dzikie wysypiska" odpadów, a w szczególności miejsca w których pozbyto się odpadów niebezpiecznych.

Istotnym źródłem zanieczyszczeń wód powierzchniowych w regionie są także spływy obszarowe z terenów miejskich oraz rolniczych. Powodują one zanieczyszczenie wód substancjami ropopochodnymi, związkami biogenymi oraz pestycydami. Wpływ presji punktowych i obszarowych źródeł rolniczych na stan wód powierzchniowych zależy głównie od ukształtowania powierzchni terenu, sposobu zagospodarowania przestrzennego zlewni rzek, charakteru i wielkości produkcji rolnej, jak również od rocznych sum opadów na danym terenie.

Oszacowanie wielkości ładunku zanieczyszczeń wnoszonych do rzek wraz ze spływami powierzchniowymi jest trudne z uwagi na duże rozdrobnienie gospodarstw rolnych w regionie. Najsilniejszej presji ze strony powierzchniowych źródeł rolniczych na wody powierzchniowe, należy się spodziewać na obszarach o największej koncentracji ziem użytkowanych rolniczo.

Innym typem źródeł zanieczyszczeń są źródła liniowe, do których zalicza się przede wszystkim drogowe i kolejowe ciągi komunikacyjne. W przypadku źródeł liniowych, największe zagrożenie dla wód stanowi brak odwodnienia w ciągu dróg, placów, parkingów.

6.2.3 Zaopatrzenie w wodę przeznaczoną do spożycia

Źródła zaopatrzenia w wodę na terenie gminy i miasta Czerwionka-Leszczyny

Zaopatrzenie w wodę terenu gminy i miasta Czerwionka-Leszczyny realizowane jest głównie za pośrednictwem niżej wymienionych instytucji i źródeł:

- Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. z siedzibą w Czerwionce-Leszczynach (100% udział Gminy i Miasta) – właściciel i administrator sieci wodociągowej. Woda pochodzi głównie z ujęć będących w posiadaniu Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów S.A. w Katowicach
- Ujęcie wody podziemnej w Palowicach – zaopatruje w wodę mieszkańców sołectwa Palowice. Właścicielem i użytkownikiem jest Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. z siedzibą w Czerwionce-Leszczynach;
- Ujęcie wody podziemnej w Bełku – zaopatruje w wodę część mieszkańców dzielnicy Dębieńsko oraz sołectwo Bełk. Właścicielem i użytkownikiem jest KWK „Knurów”;

- Indywidualne studnie gospodarskie (ujęcia własne wody pitnej).

Charakterystyka ujęcia wody podziemnej ze stacją uzdatniania wody w Palowicach¹¹

Pozwolenie wodnoprawne OŚ-6341.7.2012 z dnia 2.04.2012 roku wydane przez Starostę Rybickiego ważne do 01.04.2032 roku.

Parametry techniczne ujęcia:

- dla studni S-1 - $Q_e = 15,5 \text{ m}^3/\text{h}$ przy $Se = 8 \text{ m}$,
- dla studni S-2 - $Q_e = 25,4 \text{ m}^3/\text{h}$ przy $Se = 10,8 \text{ m}$,
- dla studni S-3 - $Q_e = 14,9 \text{ m}^3/\text{h}$ przy $Se = 11,0 \text{ m}$.

Łącznie zatwierdzono zasoby eksploatacyjne w ilości:

- $Q_e = 35 \text{ m}^3/\text{h}$,
- $Se = 10$ do 11 m .
- Wydajność średniodobowa $150 \text{ m}^3/\text{dobę}$.
- Średni pobór roczny $48\,000 \text{ m}^3/\text{rok}$.

Typ poziomu wodonośnego - ujęcie obejmuje dwie studnie eksploatowane S-1 i S-2 oraz jedną awaryjną S-3. Studnie odwiercone zostały w drugiej połowie 1981 roku. Odległości pomiędzy tymi studniami wynoszą: od S-1 do S-2 odległość 375 m, od S-2 do S-3 odległość 14 m. Pod względem hydrogeologicznym, na omawianym obszarze, w utworach czwartorzędu, występuje jeden poziom wodonośny, który tworzą dwie warstwy wodonośne przedzielone osadami nieprzepuszczalnymi lub słaboprzepuszczalnymi. Grubość warstwy nieprzepuszczalnej wynosi około 10 m.

Woda z ujęcia w Palowicach jest na bieżąco badana. Poniżej w tabeli przedstawiono wyniki i analizę badań wody surowej, dla porównania rok 2008 oraz 2012.

Tabela 11 Wyniki badań wody surowej, w zakresie fizyko-chemicznym i bakteriologicznym, z ujęcia wody w Palowicach

L.P.	Wskaźniki, jakości wody	Jednostka	Wynik oznaczenia dla S-1		Ocena	Wynik oznaczenia dla S-2		Ocena
			2008	2012		2008	2012	
1	Odczyn pH	pH	7,7	7,7	←	7,6	7,6	←
2	Barwa	mg Pt/l	9	12	↑	15	10	↓
3	Zapach		Akcept.	Akcept.	←	Akcept.	Akcept.	←
4	Twardość ogólna	mg CaCO_3/l	160	178	↑	185	180	↓
5	Azotany	mg NO_3/l	0,870	0,242	↓	0,567	1,73	↑
6	Amoniak	mg NH_4/l	0,014	0,012	↓	0,057	0,006	↓
7	Żelazo ogólne	mg Fe/l	1,14	0,722	↓	2,24	1,58	↓
8	Mangan	mval Mn/l	0,129	0,162	↑	0,490	0,297	↓
9	Bakterie grupy Coli		0	0	←	0	0	←
10	Bakterie Coli typ kałowy		0	0	←	0	0	←

Źródło: Dane PWiK Sp. z o.o. z siedzibą w Czerwionce-Leszczynach

¹¹ Dane PWiK Sp. z o.o. z siedzibą w Czerwionce-Leszczynach, 2013

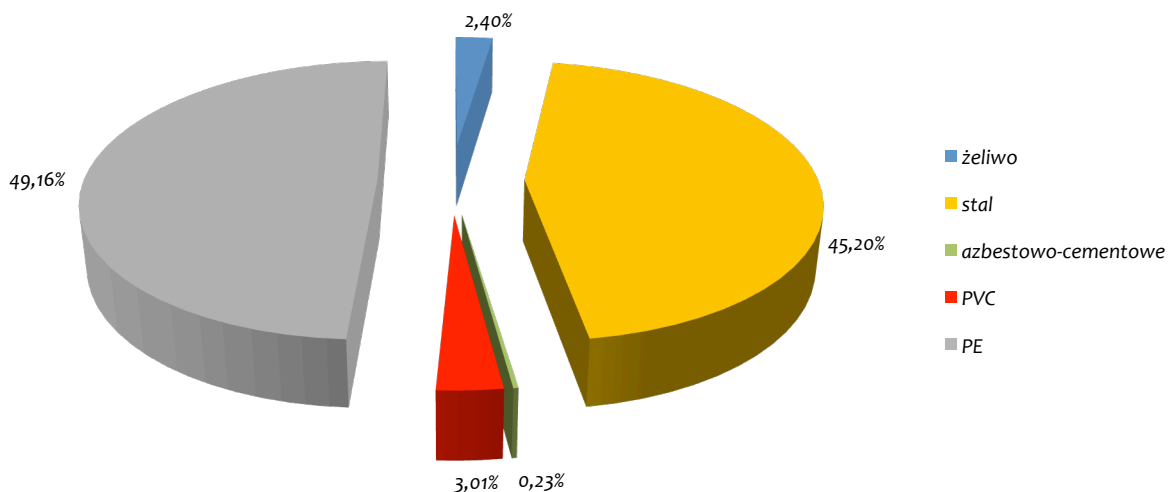

Charakterystyka ujęcia wody podziemnej ze stacją uzdatniania wody w Bełku¹²

- Pozwolenie wodno-prawne znak ŚR-I-6811/6/07 z dnia 19.03.2007 roku wydane przez Wojewodę Śląskiego, ważne do 19.03.2017 roku
- Opis ujęcia: w skład ujęcia wchodzi 11 studni wierconych o numerach: Izbis, Ivz, Vz, Vzbis, VIIz, VIII, Ixzbis, Xz, XI, XII, i XIIIz. Wszystkie studnie ujmują utwory czwartorzędowe obecnie na głębokości 35,0-59,8 m.
- Łącznie zatwierdzono zasoby eksploatacyjne w ilości:
 - $Q_e = 490 \text{ m}^3/\text{h}$,
 - $Se = 2,8$ do 11 m.
- Średni współczynnik filtracji czwartorzędowej warstwy wodonośnej wynosi 8,44 m/d.
- Maksymalne wydatki eksploatacyjne 6,2-22,1 $\text{m}^3/\text{h}/1\text{m}$, wyjątek stanowi studnia VIIz – 23,0-78,0 $\text{m}^3/\text{h}/1\text{m}$.
- Zużycie wody – potrzeby KWK Knurów (cele socjalne, głównie kąpiele pracowników dołowych, zapatrzenie w wodę biur, magazynów i warsztatów, cele produkcyjne np. przygotowanie emulsji i sprężarkownia, zraszanie, cele ppoż), cele technologiczne SUW z ujęcia w Bełku, sprzedaż wody zakładom przemysłowym np. PE Megawat, Przedsiębiorstwo Przemysłowe AiB, PTKiGK, sprzedaż wody instytucjom publicznym oraz mieszkańcom.

6.2.4 Charakterystyka sieci wodociągowej na terenie miasta i gminy

Długość sieci wodociągowej wynosi 345,5 km, w tym 157,60 km przyłączy. Występujące straty wody w sieci powodowane są złym stanem istniejącej sieci wodociągowej i przyłączy (liczne awarie), których znaczną część stanowią rurociągi stalowe, żeliwne i azbestowo-cementowe, wymagające wymiany i renowacji. Stanowią one ok. 50% całkowitej długości sieci wodociągowej na terenie gminy i miasta Czerwionka-Leszczyny. Materiały z jakich obecnie wykonane są sieci wodociągowe podano na wykresie poniżej.

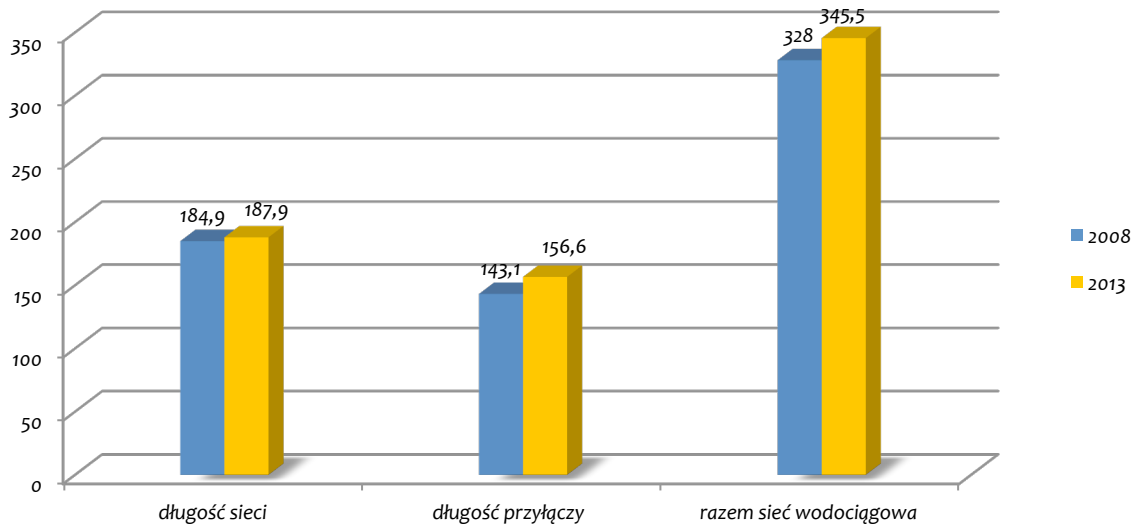

Rysunek 32 Materiały z jakich wykonana jest sieć wodociągowa na terenie gminy i miasta Czerwionka – Leszczyny (%)

¹² „Operat wodno-prawny na pobór wód podziemnych ze studni ujęcia w Bełku dla KWK Knurów”, SEPO, Knurów, grudzień 2005r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z PWiK Sp. z o.o. w Czerwionce - Leszczynach

Rysunek 33 Długość sieci wodociągowej oraz przyłączy w latach 2008 – 2013 na terenie gminy i miasta

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z PWiK Sp. z o.o. w Czerwionce - Leszczynach

Na terenie gminy i miasta Czerwionka – Leszczyny w latach 2008 – 2013 łącznie powstało około 17,5 km sieci wodociągowej, w tym 13 km przyłączy (wzrost około 5% w porównaniu do 2008 roku) Jest to wynik bardzo dobry, biorąc pod uwagę fakt, iż miasto i gmina realizuje inwestycję związane głównie z modernizacją sieci oraz przyłączaniem do sieci nowych odbiorców:

- od 2008 roku do sieci podłączono 325 nowych odbiorców,
- wymieniono 9 727 m rur stalowych i żeliwnych za kwotę 1 613 762,63 zł.

6.2.5 Jakość wody przeznaczonej do spożycia

Badania jakości wody w ramach nadzoru sanitarnego dla Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Rybniku wykonują laboratoria Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Katowicach, Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Rybniku oraz Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Bielsku-Białej. Wszystkie posiadają akredytacje PCA.

Próbki wody do badań laboratoryjnych pobierano w stałych punktach na wodociągach (SUW- w miejscu, gdzie woda podawana jest do sieci wodociągowej, z sieci rozdzielczych, w hydroforniach, z instalacji wewnętrznych), wyznaczonych do reprezentowania jakości wody w danej strefie zaopatrzenia. Na podstawie sporządzonych sprawozdań z badań laboratoryjnych, w oparciu o obowiązujące przepisy prawne PPIS w Rybniku dokonał ogólnej oceny jakości wody w poszczególnych strefach zaopatrzenia za 2012 roku

Tabela 12 Ogólna ocena jakości wody wydana przez PPIS w Rybniku za 2012 roku dla stref zaopatrzenia na terenie gminy i miasta Czerwionka - Leszczyny

Jednostka administracyjna/strefa zaopatrzenia	Ogólna liczba pobranych próbek	Liczba pobranych próbek niespełniających wymagań obowiązujących przepisów pod względem:		Ogólna ocena jakości wody ²⁾ wydana przez PPIS w Rybniku
		mikrobiologicznym	fizykochemicznym	
ujęcia głębinowe				
strefa zaopatrzenia nr 1 (woda pochodząca z ujęć powierzchniowych), miejscowości: Czerwionka, Leszczyny, Czuchów, Dębieńsko, Książnice, Przegędza, Stanowice, Szczekowice.	18	0	0	przydatna do spożycia
ujęcia powierzchniowe				
strefa zaopatrzenia nr 2 (woda pochodząca z ujęcia w Bełku), miejscowości: Dębieńsko (część), Bełk	8	0	0	przydatna do spożycia
strefa zaopatrzenia nr 3 (woda pochodząca z ujęcia w Palowicach), miejscowości: Palowice	5	0	2 (wolny chlor = 0,54mg/l ;Mn=60µg/l ±11µg/l)	przydatna do spożycia

Źródło: Informacja nt. stanu sanitarnego m. Rybnika, m. Żory i powiatu rybnickiego w zakresie wody do spożycia i basenów za 2012 rok

Woda z ujęć głębinowych oraz powierzchniowych zlokalizowanych na terenie gminy i miasta jest przydatna do spożycia. W jednym przypadku dochodziło do przekroczenia dopuszczalnej zawartości w wodzie uzdatnionej wolnego chloru oraz manganu.

6.2.6 Odprowadzanie ścieków

Administratorem sieci kanalizacji sanitarnej jest Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Czerwionce – Leszczynach. Długość sieci kanalizacji sanitarnej na terenie gminy i miasta Czerwionka – Leszczyny wynosi ogółem 35,8 km. Kanały wykonane są z rur kamionkowych, betonowych i PVC. Stan techniczny sieci kanalizacyjnej jest dostateczny - 25% sieci wymaga natychmiastowej przebudowy.

W poniższej tabeli zestawiono i przeanalizowano podstawowe dane sieci kanalizacji sanitarnej na terenie gminy i miasta w latach 2008 – 2013.

Tabela 13 Charakterystyka sieci kanalizacyjnej PWiK Sp. z o.o. Czerwionka Leszczyny

Wyszczególnienie	2008	2013	Ocena
długość sieci kanalizacji sanitarnej (km)	32,6	35,8	↑
liczba przyłączy do budynków (szt.)	1158	1261	↑
ścieki odprowadzone (dam ³)	534,5	540	↑
ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej (osoby)	18012	18500	↑

Źródło: Dane PWiK Sp. z o.o. Czerwionka Leszczyny

Z tabeli wynika, iż Miasto i Gmina Czerwionka – Leszczyny stale rozwija sieć kanalizacji sanitarnej. Na terenie gminy i miasta funkcjonuje 5 przepompowni ścieków, których zestawienie przedstawiono poniżej.

Tabela 14 Charakterystyka przepompowni ścieków PWiK Sp. z o.o. Czerwionka Leszczyny

L.p.	Nazwa przepompowni ścieków	Lokalizacja przepompowni ścieków	Wydajność przepompowni ścieków [m ³ /h]
1	AK	Leszczyny ul. Armii Krajowej	220
2	3 maja	Czerwionka ul. 3 Maja	480
3	Karlik	Czerwionka ul. Jana Pawła II	121
4	Brzozowa-Sportowa	Leszczyny ul. Brzozowa-Sportowa	52
5	Furgoła	Czerwionka ul. Furgoła	24

Źródło: Dane PWiK Sp. z o.o. Czerwionka Leszczyny

Ścieki z terenów gminy i miasta Czerwionka-Leszczyny, obejmujących głównie dzielnice Leszczyny i Czerwionka, odprowadzane są na istniejącą oczyszczalnię ścieków, której eksploatatorem jest PWiK Sp. z o.o. Czerwionka-Leszczyny. Oczyszczalnia ma przepustowość 6300m³/d, przyjmuje natomiast ok. 2344 m³ ścieków/d, co stanowi 37% jej przepustowości. Jest to oczyszczalnia mechaniczno-biologiczna z okresowym wspomaganie procesu usuwania fosforu na drodze chemicznej, w której zachodzą następujące procesy:

- oczyszczanie ścieków na kracie mechanicznej wstępnej z stałych zanieczyszczeń grubych,
- oczyszczanie ścieków na kracie mechanicznej gęstej z stałych zanieczyszczeń o mniejszych rozmiarach,
- usuwanie piasku w piaskowniku poziomym (z odwadnianiem piasku w separatorze),
- pomiar ilości ścieków dopływających,
- biologiczne oczyszczanie ścieków metodą trójfazowego osadu czynnego w systemie Bardenpho, z usuwaniem związków biogenych – azotu i fosforu,
- dozowanie (w miarę potrzeb) koagulantu do chemicznego wiązania jonów fosforowych,
- sedymentacja zawiesiny osadu czynnego w osadniku radialnym z mechanicznym zgarnianiem osadów,
- recyrkulacja osadu czynnego do reaktora biologicznego,

- usuwanie osadu nadmiernego do zagęszczaczy grawitacyjnych i następnie (lub z pominięciem zagęszczaczy) do odwadniania na prasie mechanicznej taśmowej
- wapnowanie (w razie wystąpienia konieczności) osadu odwodnionego,
- gromadzenie (w miarę potrzeb) osadu w istniejących lagunach lub jego bezpośrednie wywożenie do wykorzystania,
- pomiar wielkości przepływu ścieków odprowadzanych do odbiornika,
- odprowadzanie wszystkich powstających na terenie oczyszczalni ścieków własnych oraz zanieczyszczeń dowożonych wozami asenizacyjnymi (poprzez stację zlewną) do kolektora dopływowego oczyszczalni i oczyszczanie wraz z głównym strumieniem ścieków.

Pozostałe ścieki komunalne gromadzone są w zbiornikach bezodpływowych i okresowo wywożone wozami asenizacyjnymi do w/w oczyszczalni ścieków. Kontrole nieruchomości posiadającej zbiorniki bezodpływowe przeprowadzane są przez Straż Miejską.

Ponadto na terenie gdzie niemożliwe jest zaopatrzenie w sieć kanalizacji sanitarnej, mieszkańcy gminy i miasta Czerwionka – Leszczyny budują przydomowe oczyszczalnie ścieków. Według dostępnych danych na dzień 31.12.2012 roku 36 budynków posiada przydomowe oczyszczalnie ścieków. Liczba ta zwiększyła się o 12 szt. w porównaniu do 2009 roku.

6.2.7 Odprowadzanie wód opadowych

Gmina i Miasto Czerwionka-Leszczyny nie posiada w pełni uregulowanego systemu kanalizacji deszczowej. Najpoważniejszy problem stanowi odwodnienie dróg powiatowych i gminnych, z których wody deszczowe odprowadzane są głównie do przydrożnych rowów, stanowiąc zagrożenie (szczególnie substancjami ropopochodnymi) dla czystości wód podziemnych i powierzchniowych. Kanalizacja burzowa istnieje wyłącznie na niewielkich fragmentach dróg.

Łączna długość sieci kanalizacji deszczowej wynosi 29,7 km (znajduje się wyłącznie na terenie miasta). Wykonana jest z rur betonowych o średnicach 200-1000 mm. Kanalizacja ta jest w bardzo złym stanie technicznym - 70% wymaga pilnej przebudowy¹³

Sieć wodociągowa modernizowana jest systematycznie od kilkadziesiąt lat jednak na wielu odcinkach jest przestarzała i wymaga wymiany. Inwestycje te pomogą zmniejszyć straty wody, spowodują mniejsze koszty i zmniejszą ryzyko awarii na trasach przesyłowych. Najważniejsze zadania inwestycyjne w zakresie zaopatrzenia w wodę to:

- utrzymywanie w dobrym stanie technicznym i wykonywanie modernizacji istniejących zakładów uzdatniania wody,
- niezbędne bieżące modernizacje i naprawy istniejących sieci wodociągowych (około 50% sieci wymaga natychmiastowej wymiany),
- uzbrojenie nowych terenów w sieci wodociągowe,
- zakup urządzeń do sprawdzania i monitorowania stanu sieci wodociągowej.

Zadania w gospodarce ściekowej wynikają ze zobowiązań międzynarodowych Polski (stanowisko negocjacyjne w negocjacjach z UE w sprawie wdrażania Dyrektywy 91/271/EWG) i zapisów Prawa Wodnego oraz aktualnego stanu gospodarki ściekowej. Działania inwestycyjne wyznacza także Krajowy program oczyszczania ścieków komunalnych. Do końca 2010 roku powinny zostać osiągnięte następujące cele:

¹³ Dane PWiK Sp. z o.o. z siedzibą w Czerwionce-Leszczynach

- wyposażenia aglomeracji o wielkości 15 000 - 100 000 RLM w biologiczne oczyszczalnie ścieków z podwyższonym usuwaniem miogenów – cel został osiągnięty i obejmuje aglomerację Czerwionka – Leszczyny 25 570 RLM,
- wyposażenia zakładów sektora rolno-spożywczego w oczyszczalnie ścieków zapewniające osiągnięcie wprowadzonych standardów emisji zanieczyszczeń – brak danych.

Ponadto należy wspierać działania z zakresu uporządkowania i modernizacji gospodarki ściekowej w zakładach przemysłowych – działania te realizowane będą poprzez budowę urządzeń podczyszczających ścieki przed ich zrzutem do kanalizacji miejskiej, wprowadzanie zamkniętych obiegów wody, technologiczne wykorzystanie ścieków oraz wspieranie i egzekwowanie programów racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej. Zadanie te będą finansowane przez podmioty gospodarcze.

Na terenach zurbanizowanych należy dążyć do uporządkowania gospodarki wodami opadowymi, w szczególności wspierać działania zmierzające do likwidacji dopływów powierzchniowych zanieczyszczeń do wód z dróg (szczególnie w okresie zimy i jesieni, gdy używa się środków chemicznych).

Ograniczenie ilości zanieczyszczeń niesionych w spływach opadowych powinno następować w sposób możliwie naturalny, najlepiej przez wpuszczenie wód opadowych do kanalizacji ogólnospławnej, a tam gdzie jest to możliwe do kanalizacji deszczowej zakończonej separatorem lub do sztucznych zbiorników budowanych np. przy drogach ekspresowych i autostradach. Ograniczenie zanieczyszczeń powinno się odbywać również poprzez utrzymanie czystości w zlewni, sprzątanie jej ale też nakładanie powszechnych kar za zanieczyszczenia np. jezdni. Bardzo istotne jest, aby wzdłuż ulic sadzona była zieleń, która nie dopuści do wymywania gruntu z niezagospodarowanych terenów. Separatory substancji ropopochodnych są niezbędne na stacjach benzynowych, myjniach, przy warsztatach samochodowych i wszędzie tam gdzie mogą wystąpić spływy deszczu z olejami napędowymi i benzyną.

Rozbudowa istniejącego systemu odprowadzenia wód opadowych powinna uwzględnić następujące zalecenia:

- wykorzystanie istniejących rowów melioracyjnych i ich pojemności retencyjnej,
- systematyczne czyszczenie rowów melioracyjnych (np. usuwanie odpadów w postaci tzw. „dzikich składowisk”, koszenie roślinności zarastającej rowy),
- naprawa istniejącego systemu kanalizacji deszczowej (około 70% sieci deszczowej wymaga natychmiastowego remontu).

Korzyści z budowy kanalizacji deszczowej to m.in.:

- sprawne odprowadzanie nadmiaru wód opadowych,
- ochrona budynków przed wilgocią,
- możliwość zagospodarowania poboczy,
- przebudowa dróg na nowoczesne z chodnikami i sprawnym odwodnieniem,
- eliminacja uciążliwej i kosztownej konserwacji rowów, przepustów itp.,
- eliminacja kosztownego czyszczenia rowów z odpadów itp.,
- likwidacja dzikich podłączeń do rowów odprowadzających ścieki,
- eliminacja przykrych zapachów oraz miejsc wylęgu insektów.

6.3 Gospodarka odpadami

6.3.1 System gospodarowania odpadami do 30 czerwca 2013 roku

Do końca czerwca 2013 roku obowiązywał system gospodarowania odpadami obejmujący około 98% mieszkańców. Rocznie odbierano od mieszkańców ponad 8 tys. Mg odpadów zmieszanych.

Zbiórka selektywnie gromadzonych odpadów prowadzona była w systemie u źródła. System przeznaczony dla mieszkańców posesji jednorodzinnych w kolorowych workach oraz system dla mieszkańców budynków wielorodzinnych w pojemnikach typu dzwon ustawionych w gniazdach po dwa lub trzy na frakcje papier, tworzywa sztuczne i szkło. Rocznie zbierano około 500-600 Mg odpadów z selektywnej zbiórki.

Odpady wielkogabarytowe mieszkańcy we własnym zakresie dostarczali do ZDiSK lub też uzgadniano telefonicznie odbiór z Przedsiębiorstwem Wielobranżowym Szura. Roczne ilości zebranych odpadów wielkogabarytowych wahały się w granicach 70-150 Mg.

Od 2010 roku na terenie gminy i miasta rozpoczęto także zbiórkę odpadów biodegradowalnych, które były zbierane w workach i przekazywane do kompostowni Komart w Knurowie. Roczne ilości zebranych odpadów to około 1,5 - 2 tys. Mg.

Odpady remontowo – budowlane odbierane były na koszt właściciela na zasadzie „na telefon”.

Przeterminowane leki od 2011 roku mieszkańcy mieli możliwość oddawać do pojemników ustawionych w aptekach na terenie gminy i miasta.

Zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, a także zużyte opony zbierane były w siedzibie ZDiSK lub w czasie zbiórki mobilnej.

Na terenie gminy i miasta Czerwionka – Leszczyny w 2010 roku przeprowadzono inwentaryzację wyrobów zawierających azbest oraz opracowano Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu gminy i miasta. Corocznie z terenu gminy i miasta usuwane są wyroby zawierające azbest. W latach 2010-2012 wydatkowano na zastępowanie pokryć dachowych wyrobami wolnymi od azbestu na budynkach komunalnych oraz dotacje dla mieszkańców kwotę 542.588,76 zł.

Corocznie likwidowano także powstające „dzikie wysypiska”.

6.3.2 Nowy system gospodarowania odpadami

Nowelizacja ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach wprowadziła cały szereg istotnych zmian do systemu gospodarki odpadami komunalnymi. Nałożyła nowe obowiązki na samorządy, podmioty odbierające odpady oraz na właścicieli nieruchomości. Wszystkie te zmiany mają na celu poprawę obecnego stanu gospodarki odpadami i troskę o środowisko.

W celu dostosowania się do nowego systemu Rada Miejska w Czerwionce – Leszczynach przyjęła uchwałami:

- nr XXV/302/12 z dnia 26 października 2012 roku odbiór odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości na których nie zamieszkuje mieszkańca, a powstają odpady komunalne,
- nr XXV/304/12 z dnia 26 października 2012 roku określenie wymagań jakie powinien spełniać przedsiębiorca ubiegający się o uzyskanie zezwolenia na prowadzenie działalności w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych na terenie Gminy i Miasta Czerwionka – Leszczyny,
- nr XXVI/332/12 z dnia 12 grudnia 2012 roku Regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy i Miasta Czerwionka Leszczyny,
- nr XXVI/331/12 z dnia 12 grudnia 2012 roku szczegółowy sposób i zakres świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów,

- nr XXVI/330/12 z dnia 12 grudnia 2012 roku metodę ustalenia opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi oraz stawkę opłaty,
- nr XXVI/329/12 z dnia 12 grudnia 2012 roku wzór deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi,
- nr XXVI/328/12 z dnia 12 grudnia 2012 roku termin, częstotliwość i tryb uiszczania opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi.

Zgodnie z Uchwałą Nr XXVI/330/12 Rady Miejskiej w Czerwionce-Leszczynach z dnia 12 grudnia 2012 r. w sprawie określenia metody ustalenia opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi oraz ustalenia stawki opłaty ustalono:

- dla nieruchomości zamieszkałych wysokość stawki za gospodarowanie odpadami komunalnymi w wysokości 12,00 zł od jednej osoby za miesiąc jeżeli odpady zbierane i odbierane będą w sposób selektywny oraz w wysokości 20,00 zł. od jednej osoby za miesiąc jeżeli odpady komunalne nie są zbierane i odbierane w sposób selektywny.
- dla nieruchomości, na których nie zamieszkują mieszkańcy a powstają odpady komunalne i są zbierane w sposób selektywny ustala się opłatę miesięczną za pojemnik o pojemności:
 - 110 l – 15,00 zł.,
 - 240 l – 29,00 zł.,
 - 1100 l – 65,00 zł.,
 - 4 m³ – 260,00 zł.,
 - 5 m³ – 320,00 zł.,
 - 7 m³ – 450,00 zł.,
 - 9 m³ – 580,00 zł.,
- w przypadku braku prowadzenia selektywnej zbiórki odpadów komunalnych ustala się wyższą stawkę miesięczną za pojemnik o pojemności:
 - 110 l – 25,00 zł.,
 - 240 l – 48,00 zł.,
 - 1100 l – 110,00 zł.
 - 4 m³ – 430,00 zł.,
 - 5 m³ – 530,00 zł.,
 - 7 m³ – 740,00 zł.,
 - 9 m³ – 960,00 zł.

Stawka w wyższej wysokości jest stawką zaporową, tzw. "karną" ma taki charakter i powinna być motywacją do prowadzenia przez mieszkańców właściwej gospodarki odpadami tj. poprzez ich segregację u źródła.

Opłaty za odbiór odpadów uiszczane będą kwartalnie tzn. do 15 października za III kwartał, do 15 stycznia za IV kwartał, do 15 kwietnia za I kwartał, do 15 lipca za II kwartał. Dopuszcza się również możliwość uiszczania opłaty co miesiąc.

Od 1 lipca przedsiębiorcą obsługującym teren gminy Czerwionka-Leszczyny został PPHU „KOMART” Sp. z o. o. Knurów ul. Szpitalna 7.

Obowiązkiem właściciela nieruchomości jest wyposażenie nieruchomości w pojemniki do zbierania odpadów zmieszanych, gmina natomiast w zamian za uiszczoną opłatę wyposaży właścicieli nieruchomości zamieszkałych w worki do selektywnej zbiórki odpadów.

Do potrzeb selektywnej zbiórki odpadów komunalnych w zabudowie wielorodzinnej stosuje się pojemniki co najmniej 1100 litrów w następującej kolorystyce:

- żółty z napisem “PLASTIK” z przeznaczeniem na tworzywa sztuczne i metale,
- zielony z napisem “SZKŁO” z przeznaczeniem na szkło białe, kolorowe, i odpady wielomateriałowe,
- niebieski z napisem “PAPIER I TEKSTURA” z przeznaczeniem na papier i tekturę,
- czarny lub brązowy z napisem “BIOODPADY” z przeznaczeniem na odpady komunalne ulegające biodegradacji w tym zanieczyszczone odpady opakowaniowe ulegające biodegradacji.

Do potrzeb selektywnej zbiórki odpadów w zabudowie jednorodzinnej stosuje się

- pojemniki o minimalnej pojemności 110 litrów,
- jak również dopuszcza się stosowanie przezroczystych pojemników wykonanych z folii polietylenowych (worki) o pojemności nie mniejszej niż 80 l. i grubości 30 mikrona w takiej samej kolorystyce jak w zabudowie wielorodzinnej.

Od 1 lipca 2013 roku został uruchomiony punkt selektywnego zbierania odpadów komunalnych prowadzony przez jednostkę budżetową tj. Zarząd Dróg i Służby Komunalne w Czerwionce-Leszczynach przy ul. Polnej 6. Punkt jest czynny w dni robocze od poniedziałku do piątku w godzinach od 10:00 do 18:00.

Do punktu mieszkańcy mogą oddać:

- przeterminowane leki i chemikalia (w tym opakowania po farbach, lakierach, itp.),
- zużyte baterie i akumulatory,
- zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny,
- odpady wielkogabarytowe,
- gruz pochodzący z drobnych remontów oraz zużyte opony.

Przeterminowane leki mieszkańcy mają możliwość oddać także do 4 aptek na terenie Gminy i Miasta. Zgodnie z art. 39 ustawy z dnia 29 kwietnia 2005 r o zużytym sprzęcie elektrycznym i elektronicznym (Dz. U. Nr 180, poz. 1495) na terenie gminy i miasta zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny można oddać w punktach zakupu nowego sprzętu. Mieszkańcy za pośrednictwem strony internetowej zostali poinformowani o ilości tych punktów z wykazem poszczególnych rodzajów sprzętów jakie są zbierane.

W ramach likwidacji „dzikich wysypisk” na terenie gminy i miasta Czerwionka – Leszczyny mieszkańcy mają możliwość telefonicznie lub za pośrednictwem strony internetowej poinformować władze Gminy i Miasta o zauważonym dzikim składowisku co w znacznym stopniu przyczynią się do intensyfikacji działań na rzecz czystej gminy.

6.3.3 Identyfikacja potrzeb w zakresie nowego systemu

Głównymi celami w zakresie gospodarki odpadami na terenie gminy i miasta jest doskonalenie systemu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych oraz redukcja strumienia odpadów komunalnych zmieszanych kierowanych na składowisko.

Ważnym elementem jest świadomość ekologiczna społeczeństwa, biorącego aktywny udział w procesie zbierania odpadów. Edukacja ekologiczna jest procesem, którego głównym celem jest ukształtowanie aktywnej i odpowiedzialnej postawy mieszkańców powiatu rybnickiego w sferze konsumpcji, a także postępowania z odpadami. W zakresie gospodarki odpadami świadomość ekologiczna społeczeństwa jest nadal niewystarczająca, dlatego też konieczne jest przeprowadzanie edukacji ekologicznej. Stosuje się dwa rodzaje edukacji ekologicznej:

- formalną obejmującą kształcenie dzieci i młodzieży oraz dorosłych na wszystkich szczeblach kształcenia,
- nieformalną, która stanowi uzupełnienie edukacji formalnej i jest organizowana wspólnie z organizacjami o profilu ekologicznym. Edukacja nieformalna odbywa się poprzez organizowanie imprez, konkursów, wycieczek.

Celem edukacji jest wykształcenie wśród wszystkich grup społecznych odpowiedzialnych i świadomych zachowań w zakresie racjonalnej gospodarki odpadami, poprzez:

- realizację polityki edukacyjnej i informacyjnej na temat selektywnej zbiórki odpadów i przez to prowadzenie ekologicznego sposobu życia we własnym domu,
- świadome dokonywanie zakupów (minimalizacja wpływu reklam),
- przekonywanie do kupowania rzeczy trwałych,
- wybieranie towarów bezodpadowych oraz posiadających opakowanie łatwo ulegające całkowitej degradacji lub nadające się do utylizacji,
- rozpowszechnienie wiedzy, dotyczącej możliwości powtórnego wykorzystania odpadów (recykling) oraz wynikających z tego korzyści ekonomicznych,
- wskazywanie konkretnych działań poprawiających efektywność gospodarki odpadami.

Właściwie ukierunkowana edukacja ekologiczna mieszkańców przyczyni się do zwiększenia efektywności prowadzonej selektywnej zbiórki odpadów, co zapewni pozyskanie surowców wtórnych, zmniejszenie ilości odpadów trafiających na składowiska oraz zmniejszenie szkodliwości tych odpadów.

Gospodarowanie odpadami komunalnymi według nowych przepisów podlega rocznemu obowiązkowi sprawozdawczości, zarówno na poziomie gminnym, jak i wojewódzkim. Wójt, burmistrz lub prezydent miasta w terminie do 31 marca przedkładają Marszałkowi Województwa i Wojewódzkiemu Inspektorowi Ochrony Środowiska, a Marszałek Województwa do 15 lipca za poprzedni rok kalendarzowy Ministrowi Środowiska sprawozdania, zawierające:

- informacje o masie poszczególnych rodzajów odebranych z obszaru sprawozdawczego odpadów komunalnych oraz sposobie ich zagospodarowania, wraz ze wskazaniem instalacji, do której zostały przekazane odebrane od właścicieli nieruchomości zmieszane odpady komunalne, odpady zielone oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych przeznaczonych do składowania,
- informacje o masie odpadów komunalnych ulegających biodegradacji: przekazanych do składowania na składowisku odpadów, nieprzekazanych do składowania na składowisku odpadów i sposobie ich zagospodarowania,
- właścicieli nieruchomości, od których zostały odebrane odpady komunalne,
- informacje o osiągniętych poziomach recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami oraz ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania, -
- informacje o ilości i rodzaju nieczystości ciekłych odebranych z obszaru, z którego jest przedkładana informacja.

Dodatkowo sprawozdania gminne wskazują liczbę właścicieli nieruchomości, którzy zbierają odpady komunalne w sposób niezgodny z regulaminem. System sprawozdawczości opiera się również na wskaźnikach, które zostały dobrane w sposób umożliwiający pozyskanie danych oraz sprawne prowadzenie monitoringu planowanych przedsięwzięć inwestycyjnych, a także przeprowadzenie analizy stanu gospodarki odpadami w województwie.

6.4 Ochrona przed hałasem

6.4.1 Hałas przemysłowy

Na terenie gminy i miasta Czerwionka - Leszczyny występują firmy remontowo budowlane, obiekty gastronomiczne, firmy, przedsiębiorstwa obsługujące rolnictwo, podmioty gospodarcze oferujące usługi, jednostki handlu detalicznego oraz osoby fizyczne. Działalność tych podmiotów gospodarczych kształtuje klimat akustyczny terenów bezpośrednio z nimi sąsiadujących.

Do przedsiębiorstw mogących wpływać na klimat akustyczny na obszarze gminy i miasta należą:

- Zakład Odsalania Wód Dołowych, prowadzące działalność związaną z odsalaniem wód dołowych,
- Polho Sp. z o.o., prowadzące działalność związaną z odzyskiem materiałów paliwowo-energetycznych z osadników mułowych,
- Przedsiębiorstwo Produkcyjno- Usługowe „ZIMEX” Grzegorz Zimończyk prowadzące sprzedaż hurtową materiałów i akcesoriów do produkcji mebli,
- Powszechna Spółdzielnia Spożywców „Społem”, prowadząca działalność handlową w branży spożywczej i przemysłowej,
- Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. ze 100% udziałem Gminy, realizujące zadania z zakresu usług komunalnych (dostawa wody, oczyszczanie ścieków),
- Firma Produkcyjno – Handlowa „Multipak” Spółka jawna, przedmiotem działalności jest dystrybucja wędlin,
- Lesz Sp. z o.o., prowadząca działalność związaną z przetwórstwem mięsnym i handlem,
- Zower Sp. z o.o. ze 100% udziałem Elektrowni Rybnik S.A., prowadząca działalność związaną z odzyskiem węgla z haład,
- Zakład Produkcyjno – Handlowo - Usługowy „HYDRO-REM”, prowadzący działalność w zakresie przemysłu maszynowego oraz akcesoriów przemysłowych,
- Zakład Piekarsko – Ciastkarski Andrzej Podpłoński,
- Dynamic Technologies Polska Sp. z o.o. włoska firma z branży motoryzacyjnej,
- Zakład Przetwórstwa Mięsnego "Łukosz" Spółka Jawna, Zakład Produkcyjny w Czerwionce-Leszczynach zajmujący się produkcją i sprzedażą przetworów mięsnych,

a także wiele małych jednoosobowych działalności gospodarczych, w których prowadzone są prace polegające na cięciu, kuciu, szlifowaniu i spawaniu.

Na źródła hałasu przemysłowego składają się dźwięki powstające wewnątrz i na zewnątrz budynków produkcyjnych. Źródła hałasu pochodzą przede wszystkim od maszyn i urządzeń produkcyjnych emitujących hałas przez ściany, stropy, okna i drzwi. Natomiast źródłem hałasu na zewnątrz budynków są zainstalowane tam maszyny i urządzenia. Ponadto do potencjalnych źródeł hałasu będą należeć także prowadzone prace dorywcze jak cięcie, kucia.

Problem uciążliwości hałasowych dotyczy głównie urządzeń wentylacyjnych i chłodniczych (wentylatory, klimatyzatory) montowanych na obiektach produkcyjnych. Niejednokrotnie źródłem hałasu są operacje (wjazdy, wyjazdy) samochodów ciężarowych stacjonujących przy większych placówkach. Poziom hałasu generowanego przez obiekty handlowe i gastronomiczne będzie zależeć także od sposobu i miejsca wykonywanej pracy.

Często nadmierna emisja hałasu do środowiska dotyczy głównie niewielkich zakładów produkcyjnych i usługowych zlokalizowanych pomiędzy zabudową mieszkaniową, są to głównie:

- małe zakłady stolarskie,
- zakłady blacharsko lakiernicze,

- firmy transportowe.

Zdarzają się sytuacje, iż małe działalności powodują powstawanie konfliktów społecznych, gdyż w sytuacji bliskiego sąsiedztwa nawet stosunkowo niewielkie poziomy hałasu potrafią powodować wysoką odczuwalną uciążliwość dla mieszkańców.

Większość uciążliwości powodowanych emisją hałasu wynika z niewłaściwej lokalizacji przedsiębiorstw, z których działalnością nierozłącznie jest związana emisja hałasu takich jak zakłady produkcyjne czy usługowe.

Na terenie gminy i miasta prowadzi działalność wspomniana wcześniej firma Zower, zajmująca się odzyskiem węgla z hałdy, miejsce tej działalności zlokalizowane jest w obniżeniu terenu, co przyczynia się do zmniejszenia emisji hałasu, nie mniej jednak mieszkańcy skarżą się na uciążliwości akustyczne związane z częstym ruchem ciężkiego sprzętu transportowego, a także z unoszeniem się pyłu i kurzu.

W obowiązującym miejscowym Planie Zagospodarowania Przestrzennego Gminy i Miasta Czerwionka – Leszczyny dla obszaru dzielnicy Leszczyny Stare dopuszczalny poziom hałasu został ustalony jak dla terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej z usługami rzemieślniczymi oraz dla terenów zabudowy zagrodowej.

Według Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 1 października 2012 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku wyrażonych wskaźnikami L_{DWN} i L_N , które to wskaźniki mają zastosowanie do prowadzenia długookresowej polityki w zakresie ochrony przed hałasem. Według w/w rozporządzenia długotrwały poziom dźwięku dla wszystkich dób w roku dla terenów zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i zamieszkania zbiorowego, dla terenów zabudowy zagrodowych, dla terenów rekreacyjno-wypoczynkowych, dla terenów mieszkaniowo-usługowych wynosi 68 dB.

Na tych terenach możliwe jest lokowanie jedynie działalności nieuciążliwej i spokojnej produkcji, inna bardziej uciążliwa działalność, w tym hurtownie, składy, bazy, magazyny, usługi produkcyjne, oraz obiekty związane z obsługą pojazdów typu warsztaty czy myjnie są niedopuszczalne.

W związku z tym bardzo ważnym zaleceniem dla władz Gminy i Miasta jest lokowanie działalności mogących stwarzać uciążliwości w miejscach o przeznaczeniu na działalność produkcyjną i przemysłową.

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach corocznie przeprowadza kontrole w zakładach produkcyjnych sprawdzając poziom emitowanego hałasu.

Na terenie gminy i miasta Czerwionka – Leszczyny w latach 2009-2012 roku przeprowadzono 18 kontroli w tym 1 kontrola dotyczyła uciążliwości związanych z ponadnormatywną emisją hałasu. Na terenie gminy i miasta Czerwionka – Leszczyny w latach 2009-2012 roku WIOŚ w Katowicach przeprowadził kontrole przestrzegania wymagań ochrony środowiska w tym dopuszczalnych poziomów emisji hałasu tylko w jednym przedsiębiorstwie w Zakładzie Produkcyjno Usługowo Handlowym Sp. Jawna w Szczekowicach przy ulicy Rybnickiej 6d.

W trakcie kontroli w 2010 roku w kwietniu przeprowadzono tam pomiary hałasu emitowanego do środowiska. Na podstawie w/w badań nie stwierdzono naruszeń dopuszczalnych poziomów emisji hałasu.

6.4.2 Hałas drogowy

Pod pojęciem hałasu drogowego rozumie się hałas pochodzący od środków transportu poruszających się po wszelkiego rodzaju drogach niebędących drogami kolejowymi w tym po torach tramwajowych. Jest to hałas typu liniowego.

Głównym źródłem emisji hałasu, są dwie drogi wojewódzkie DW 924 oraz DW 925 oraz autostrada A1 a także lokalne drogi powiatowe i gminne.

Zgodnie z oceną stanu nawierzchni dokonaną w 2011 roku przez Zarząd Dróg Wojewódzkich na całym odcinku DW 924 oraz na odcinku od 29+056 km do 35+000 km DW 925 stwierdzono stan krytyczny. Pozostała część DW 925 wykazywała w czasie badań stan dobry.

Znaczną część dróg lokalnych cechują niskie parametry techniczne i zły stan nawierzchni.

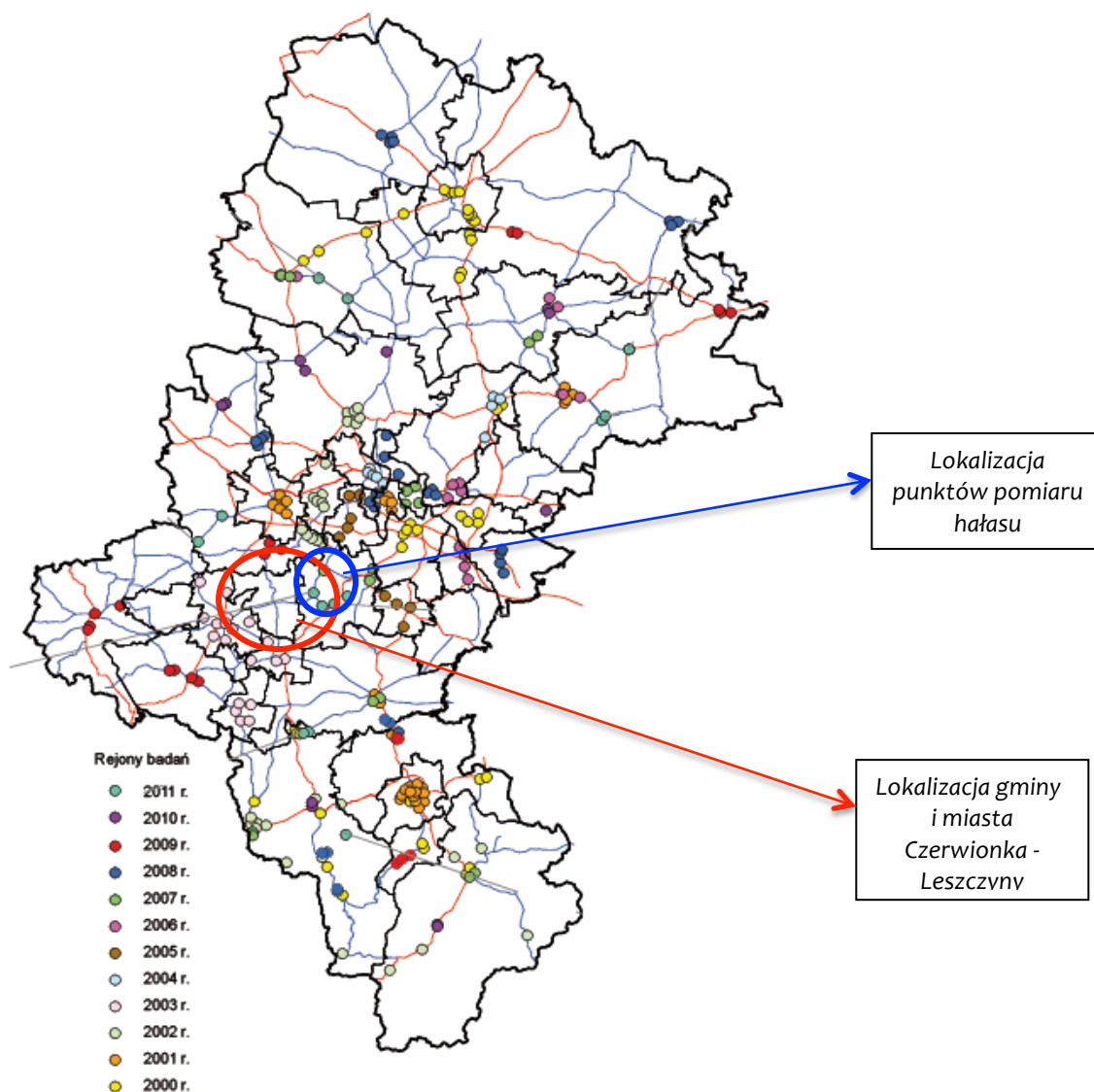
Na terenie gminy i miasta dominują drogi bitumiczne (beton asfaltowy), w obecnej chwili należy się skupić na bieżących remontach dróg i poprawie ich funkcjonalności.

W ramach budowy autostrady A1 w latach 2008-2012 wybudowano łącznie 7,951 km ekranów akustycznych oraz dokonano nasadzeń zieleni dogęszczającej oraz ochronnej w postaci drzew i krzewów. Wzdłuż dróg wojewódzkich

W 2011 i 2012 roku Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad przeprowadziła w ramach analiz porealizacyjnych badania klimatu akustycznego dla odcinków autostrady A1:

- Bełk – Sośnica – w 2011 roku,
- Bełk – Świerklany w 2012 roku.

Wyniki badań przeprowadzonych w 2011 roku wykazały iż na powierzchni około 0,08 km² wzdłuż autostrady A1 występują przekroczenia w granicach 5-10 dB, natomiast na powierzchni wzdłuż autostrady A1 0,008 km² występują przekroczenia dopuszczalnych poziomów dźwięku w granicach 10 – 20 dB. Należy zaznaczyć iż wartości przekroczeń opierają się o rozporządzenie o dopuszczalnych poziomach hałasu obowiązujące w 2011 roku.

Rysunek 34 Lokalizacja punktów pomiarowych emisji hałasu komunikacyjnego na terenie Województwa Śląskiego w latach 2000-2011

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych i mapy zamieszczonej w „Stan środowiska w Województwie Śląskim w 2011 roku”, Katowice 2012

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach corocznie przeprowadza badania poziomu hałasu komunikacyjnego na drogach województwa śląskiego a także w bliskiej ich odległości. Nie mniej jednak od 2000 roku na obszarze gminy i miasta Czerwionka - Leszczyn badania takie nie były prowadzone. Najbliżej gminy i miasta przeprowadzono badania:

- na terenie Sośnicowic w 2011 roku,
- na terenie Orzesza – w 2011 roku,
- na terenie Żor - w 2012 roku.

Ze względu na brak danych pochodzących z gminy w tabeli poniżej zestawiono wyniki badań przeprowadzonych na terenie Sośnicowic, Orzesza i Żor.

Tabela 15 Wyniki badań hałasu w punktach położonych najbliżej gminy i miasta Czerwionka - Leszczyny

Lokalizacja punktu pomiarowego	Wyniki L DWN 7d* [dB]	Wielkość przekroczenia wartości dopuszczalnych (55 dB) (61dB)*	Wyniki L 7n* [dB]	Wielkość przekroczenia wartości dopuszczalnych (50 dB) (59 dB)*
2011 rok				
Orzesze, ul. Gliwicka (DW 925)	71,0	16,0 10,0*	60,6	10,6 1,6*
Orzesze, ul. Mikołowska (DW 926)	67,6	12,6* 6,6*	59,7	9,7 0,7*
Sośnicowice, ul. Gliwicka /DW 408/	70,8	15,8 9,8*	62,1	12,1 3,1*
Sośnicowice (Bargłówek), ul. Raciborska /DW 919/	71,6	16,6 10,6*	62,7	7,7 3,7*
2012 rok				
Żory, ul. Korfantego/Kościszki DK 81	58,5	3,5 0*	53,4	3,4 0*
Żory, ul. Mikołowska /droga miejska/	66,2	11,2 5,2*	61,0	6,0 2,0*
Żory, ul. Północna (DW 935)	65,1	10,1 4,1*	60,2	5,2 1,2*

Źródło: Stan środowiska w województwie śląskim w 2011 roku, Biblioteka Monitoringu Środowiska, Katowice 2011, Stan środowiska w województwie śląskim w 2012 roku, Biblioteka Monitoringu Środowiska, Katowice 2012,

* w odniesieniu do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 1 października 2012 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. 2012. Nr 0, poz. 1109)

Objaśnienia:

L 7d* DWN - wskaźnik poziomu dźwięku odpowiadający średniej logarytmicznej wartości wskaźnika L 1d z okresu DWN 7-miu dób w tygodniu,

L 7n* NL - wskaźnik poziomu dźwięku odpowiadający średniej logarytmicznej wartości wskaźnika L 1n z okresu 7- miu pór nocy w tygodniu.

Wyniki pomiarów zamieszczone w tabeli wskazują na stałe przekroczenia wartości dopuszczalnych praktycznie we wszystkich badanych punktach zarówno w 2011 jak i w 2012 roku. Przekroczenia są mniejsze w związku z wejściem w życie rozporządzenia zmieniającego dopuszczalne poziomy hałasu z 1 października 2012 roku.

Biorąc pod uwagę iż ilość pojazdów zarejestrowanych na terenie województwa stale rośnie, można przypuszczać wartości poziomu hałasu w 2013 roku nie będą niższe, a wręcz przeciwnie. Jednocześnie można wysnuć przypuszczenie iż w rejonie dróg wojewódzkich DW 924 oraz DW 925 przebiegających przez gminę i miasto Czerwionka - Leszczyny poziom hałasu będzie porównywalny jak na innych drogach krajowych województwa śląskiego.

6.4.3 Hałas kolejowy

Hałas kolejowy w całej Polsce kształtuje się na porównywalnym poziomie. W porze nocnej hałas pochodzący od linii kolejowych przewyższa dopuszczalne granice. Emisja hałasu do środowiska zależy od wielu czynników takich jak rodzaj taboru kolejowego, stan taboru kolejowego, prędkości przejazdu składów kolejowych oraz samego położenia torowiska tzn. czy jest to nasyp, wawóz, teren płaski.

Przez teren gminy i miasta Czerwionka-Leszczyny przebiegają pierwszorzędne linie kolejowe:

- nr 140 relacji Katowice – Ligota – Nędza, na odcinku od km 22,500 do km 32,870,
- nr 148 relacji Pszczyna – Rybnik, na odcinku od km 22,800 do km 28,700,
- nr 149 relacji Zabrze Makoszowy – Leszczyny, na odcinku od km 17,225 do km 23,843 (kilkometraż końcowy stacji Leszczyny).

Ponadto w granicach administracyjnych Gminy i Miasta Czerwionka – Leszczyny przebiega linia kolejowa nr 880 Czerwionka – KWK Dębieńsko – Czerwionka o całkowitej długości 1,639 km.

Na terenie gminy i miasta Czerwionka – Leszczyny istnieje również infrastruktura linii kolejowej nr 159 relacji Orzesze – Wodzisław Śląski na odcinkach od km 5,8 do km 7,45 oraz od km 8,95 do km 10,1 przeznaczona do likwidacji decyzją Ministra Infrastruktury z dnia 7 września 2005 roku.

Stan linii kolejowej nr 140 jest dobry, natomiast stan linii 148, 149, i 880 jest dostateczny. Natężenie ruchu dla linii kolejowych w granicach administracyjnych Gminy i Miasta Czerwionka – Leszczyny w tabeli poniżej. Dla linii kolejowej nr 140 w związku ze zmienną liczbą przejeżdżających pociągów na danych odcinkach dane zostały uśrednione.

Tabela 16 Dobowe natężenie ruchu dla linii kolejowych w 2012 roku w granicach Gminy i Miasta Czerwionka – Leszczyny

Linia kolejowa	Pociągi osobowe	Pociągi towarowe
140 relacji Katowice Ligota - Nędza	33	15
148 relacji Pszczyna - Rybnik	7	42
149 relacji Zabrze Makoszowy – Leszczyny	0	5

Źródło: dane PKP Polskie Linie Kolejowe S.A, 2013

Linie kolejowe przebiegające przez teren gminy Czerwionka – Leszczyny stanowią linie o natężeniu mniejszym niż 30.000 pociągów rocznie, wobec czego nie są wykonane dla tych terenów mapy akustyczne. Na analizowanym terenie prowadzone były badania poziomu hałasu w środowisku dla linii kolejowej nr 149 w miejscowości Przyszowice na odcinku od km 4,359 do 4,748. Wyniki pomiarów nie wykazały przekroczeń dopuszczalnych poziomów hałasu. W najbliższej perspektywie czasowej na lata 2014-2020 planowana jest rewitalizacja linii kolejowych 140 i 148 na odcinku Chybie – Żory – Rybnik – Nędza/Turze.

6.4.4 Hałas niezorganizowany

Do źródeł hałasu niezorganizowanego zaliczyć można hałas związany z turystyką i rekreacją oraz wypoczynkiem i rozrywkami.

Gmina i miasto Czerwionka - Leszczyny niewątpliwie należy do obszarów atrakcyjnych turystycznie i w związku z tym w sezonie letnim przyjeżdża tu spora liczba turystów i wczasowiczów. Dlatego nie bez znaczenia jest hałas, jaki w tym czasie emitowany jest przez większą ilość samochodów pojawiających się na drogach. Wypoczywający przyjezdni turyści na trasach rowerowych,

spacerowych oraz w miejscach atrakcyjnych kulturowo i turystycznie powodują gwar, który roznosi się na duże odległości.

W miarę rozwoju usług turystycznych i agroturystycznych będzie rozwijała się baza gastronomiczna, a wraz z nimi sieć małych punktów gastronomicznych czy sieć nocnych sklepów. Miejsca wypoczynkowe, a także miejsca o walorach kulturowych i zabytkowych w okresie wakacyjnym są odwiedzane przez większą ilość turystów, co stwarza niejednokrotnie uciążliwości zwłaszcza dla starszych mieszkańców Gminy i Miasta.

W celu poprawy klimatu akustycznego na terenie gminy i miasta Czerwionka - Leszczyny oraz w celu ochrony środowiska przed negatywnym działaniem hałasu należy:

1. Podejmować działania, które spowodują zmniejszenie uciążliwości powodowanej przez hałas drogowy.
2. Poprzez zadania inwestycyjne polegające na modernizacjach dróg i tworzeniu osłon naturalnych, ograniczać rozprzestrzenianie się hałasu komunikacyjnego.
3. Ustalić, że w planach zagospodarowania przestrzennego zostaną wydzielone tereny pod realizację zorganizowanej działalności inwestycyjnej, zakładów mogących być potencjalnymi źródłami hałasu do środowiska.
4. W planach zagospodarowania przestrzennego uwzględniać kształtowanie klimatu akustycznego.
5. Nie dopuszczać do realizacji inwestycji, które mogą być źródłem dużej emisji hałasu do środowiska ze względu na rodzaj prowadzonej działalności lub technologii produkcji.

6.5 Ochrona przed polami elektromagnetycznymi wraz ich monitoringiem

Głównymi instalacjami emitującymi pola elektromagnetyczne są:

- linie przesyłowe wysokiego, średniego i niskiego napięcia oraz stacje transformatorowe,
- instalacje radiokomunikacyjne, takie jak:
 - stacje bazowe telefonii komórkowej,
 - stacje radiowe i telewizyjne.

Na terenie gminy i miasta Czerwionka - Leszczyny źródłem niejonizującego promieniowania elektromagnetycznego są:

- linie przesyłowe energii elektrycznej wysokiego i średniego napięcia
- stacje transformatorowe,
- stacje bazowe telefonii komórkowej (według <http://mapa.btsearch.pl>):
 - sieci T-Mobile w Czerwionce – Leszczynach przy ulicy Grabowej na maszcie własnym przy A1,
 - sieci Play w Czerwionce – Leszczynach przy ulicy Jesionka na maszcie własnym
 - sieci Plus, T-Mobile, Orange i Aero2 w Czerwionce – Leszczynach przy ulicy 3 Maja na kominie Koksowni Dębieńsko,
 - sieci Orange w Czerwionce – Leszczynach przy ulicy Jana Pawła II na dachu budynku mieszkalnego,
 - sieci Play w Czerwionce – Leszczynach przy Rynek 7 na budynku przy rondzie,
 - sieci Play w Czerwionce – Leszczynach przy ulicy Broniewskiego 12 na bloku 3p,
 - sieci Orange w Czerwionce – Leszczynach przy ulicy Chopina 1-2 na dachu bloku mieszkalnego,
 - T-Mobile w Czerwionce – Leszczynach przy ulicy Polnej 1c na maszcie własnym,

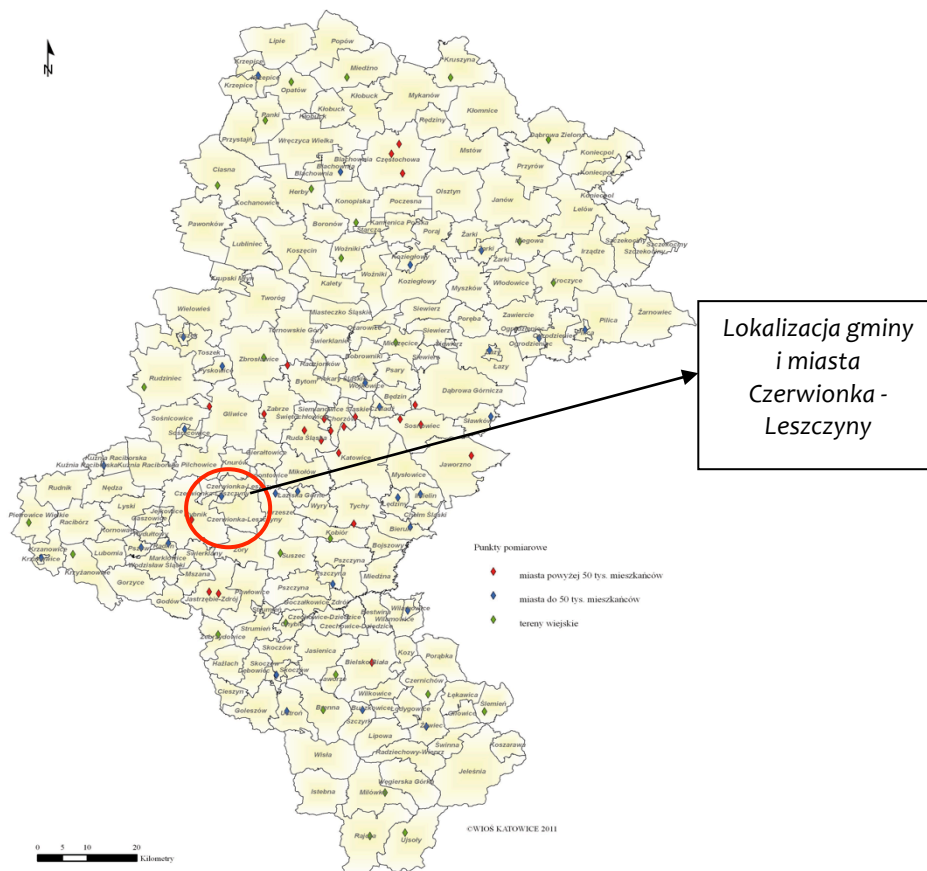

- o Sieci Play w Czerwionce – Leszczynach przy ulicy Polnej 1c na metalowym kominie kotłowni,
- o Sieci Orange w Stanowicach przy ulicy 1 Maja 10 na słupie własnym przy OSP,
- o Sieci Aero2 w Stanowicach przy ulicy 1 Maja 10 na betonowym słupie PTK Centertel,
- o Sieci Orange w Szczękowicach przy ulicy Leśnej na maszcie własnym przy A1,
- o Sieci Plus w Palowicach przy ulicy Wiejskiej na maszcie własnym,
- o Sieci Play w Dębieszku przy ulicy H. Kołłątaja.

Skuteczna ochrona środowiska przed szkodliwym działaniem pól elektromagnetycznych, polega na:

- inwentaryzacji źródeł emisji,
- wdrażaniu najlepszych technik ograniczających promieniowanie elektromagnetyczne,
- wyznaczaniu obszarów ograniczonego użytkowania od istniejących i projektowanych emitorów,
- lokalizacji nowych obiektów tak by były jak najmniej konfliktowe z otaczającą przestrzenią,
- zwracaniu szczególnej uwagę na lokalizację zabudowań mieszkalnych, miejsca długotrwałego przebywania dzieci tj. przedszkola, żłobki,

Zadania w zakresie oceny poziomów promieniowania elektromagnetycznego i ich zmian dokonuje się w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska.

Rysunek 35 Lokalizacja punktów pomiarowych promieniowanie niejonizującego zlokalizowanych na terenie województwa Śląskiego w 2010 roku

Źródło: Raport o stanie środowiska w Województwie Śląskim w 2010 roku, WIOŚ Katowice

W latach 2008-2010 Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w ramach Monitoringu pól elektromagnetycznych prowadził na obszarze województwa śląskiego badania pól elektromagnetycznych i w 2010 roku zakończył się pierwszy okres monitoringowy. W ramach podsumowania opracowano „Ocenę stanu środowiska w zakresie pól elektromagnetycznych w latach 2008-2010”. W ramach pierwszej trzyletniej serii pomiarów w żadnym punkcie pomiarowym nie wykazano przekroczeń dopuszczalnym norm. Na obszarze gminy i miasta Czerwionka – Leszczyny badania wykonano w 2012 roku w Bełku przy ulicy Szymochy oraz w 2010 roku w Czerwionce – Leszczynach. Wyniki badań wyniosły odpowiednio:

- w Bełku 0,18 V/m,
- w Czerwionce – Leszczynach 0,07 V/m.

W związku z takimi wynikami na obszarze gminy i miasta poziomy dopuszczalne (7 V/m) nie zostały przekroczone.

W 2011 i 2012 roku wykonywano także badania poziomów promieniowania niejonizującego na terenach sąsiednich w stosunku do gminy i miasta Czerwionka - Leszczyny, pomiary wykonano w Gliwicach (0,44 V/m), Rybniku (0,29 V/m), Pilchowicach (0,41 V/m) i Żorach (0,25 V/m). Żadne z przeprowadzonych pomiarów nie wykazały przekroczeń wartości dopuszczalnych.

Zadania burmistrza Gminy i Miasta Czerwionka - Leszczyny polegają na właściwej lokalizacji obiektów, które emitują promieniowanie niejonizujące oraz uwzględnianiu ich lokalizacji w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.

7 Zrównoważone wykorzystanie materiałów, wody i energii

Dokumentami, które wyznaczają kierunki w opracowywaniu Programów Ochrony Środowiska są:

- Polityka Ekologiczna Państwa na lata 2009-2012 z perspektywą do roku 2016,
- Wytoczne do sporządzania programów ochrony środowiska zatwierdzone przez Ministerstwo Środowiska w grudniu 2002 roku.

Zapisy w obu tych dokumentach sugerują, iż struktura programu ochrony środowiska powinna nawiązywać do układu zawartego w Polityce Ekologicznej. Dlatego w Polityce zaproponowano umieszczenie w programach zarówno gminnych jak i powiatowych podrozdziałów:

- materiałochłonność, wodochłonność, energochłonność i odpadowość produkcji,
- wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych,
- kształtowanie zasobów wodnych oraz ochrona przed powodzią i skutkami suszy.

Podrozdziały te zostały umieszczone jako jeden z elementów zrównoważonego wykorzystania materiałów, wody i energii.

7.1 *Materiałochłonność, wodochłonność, energochłonność i odpadowość produkcji*

Postępowania mające za celu zmniejszenie wykorzystania surowców, wody i energii na jednostkę produktu są to działania przyczyniające się do zmniejszenia materiałochłonności, wodochłonności i energochłonności.

Działania dążące w kierunku racjonalizowania użytkowania wód powinny objąć wszystkie dziedziny gospodarki korzystające z wód przede wszystkim poprzez:

- zastosowanie najlepszych dostępnych technik produkcji głównie w przedsiębiorstwach produkcyjnych funkcjonujących na terenie gminy i miasta Czerwionka - Leszczyny,
- zastosowanie dobrych praktyk rolniczych w gospodarstwach rolnych zlokalizowanych na terenie gminy i miasta.

Celem takich działań jest zmniejszenie ilości zużywanej wody, a także ograniczenie ładunków zanieczyszczeń odprowadzanych do odbiorników.

Zmniejszenie wodochłonności w działaniach związanych z gospodarką wodno-ściekową realizowane jest przez:

- zmniejszenie strat wody,
- modernizację ujęć,
- modernizację sieci wodociągowej,
- edukację ekologiczną.

Racjonalizacja zużycia wody w gospodarstwach domowych powinna polegać przede wszystkim na ograniczeniu marnotrawstwa wody, stosowaniu wodoszczędnej aparatury czerpalnej i sprzętu gospodarstwa domowego, dalszego rozwoju pomiarowania zużycia wody, a także podejmowaniu działań w celu ograniczenia strat w systemach rozprowadzania wody. Głównym kierunkiem działań nieinwestycyjnych w zakresie zmniejszenia wodochłonności produkcji jest prowadzenie szeroko pojętej edukacji ekologicznej dla wszystkich gałęzi produkcji, a także dla dzieci i młodzieży oraz dorosłej części mieszkańców gminy.

W zakresie działań inwestycyjnych powinno się promować:

- zamknięte obiegi wody w przemyśle,
- wodoszczędne technologie produkcji,

- przedsięwzięcia modernizacyjne w systemach zaopatrzenia w wodę ukierunkowane na zmniejszenie strat wody.

Materiałochłonność to wielkość nakładów materiałowych poniesionych na wytworzenie określonych dóbr użytkowych, wyznaczana przez ilość materiału zużytego na wytworzenie określonej wartości użytkowej. Zmniejszenie materiałochłonności i odpadowości pozwoli na uzyskanie większych korzyści gospodarczych poprzez zmniejszenie nakładów na produkcję, a także poprawę jakości życia mieszkańców poprzez ograniczenie wykorzystania zasobów naturalnych i ochronę środowiska.

Bardzo istotnym elementem jest zagospodarowywanie wycofanych z użytkowania substancji i materiałów niebezpiecznych oraz wdrażanie najlepszych dostępnych technik (BAT) zmniejszających materiałochłonność i odpadowość produkcji oraz poprawiających efektywność ekonomiczną procesów wytwórczych.

Energochłonność ujmuje się jako relację wielkości zużycia energii w procesie produkcyjnym w przemyśle czy gospodarce w odniesieniu do odpowiedniej wielkości produkcji, w której uczestniczy ta energia, czyli inaczej jako relację nakładów do efektów.

O poziomie energochłonności decydują głównie:

- struktura gałęziowa przemysłu,
- stosowane technologie wytwarzania,
- ceny energii,
- jakość produkcji.

Działaniom w zakresie zmniejszenia energochłonności powinno towarzyszyć kontynuowanie przedsięwzięć zmieniających sposób zaspokajania istniejących potrzeb energetycznych. Zmianom powinna podlegać przede wszystkim struktura wykorzystania nośników energii w kierunku zwiększenia udziału energii elektrycznej w ogólnym zużyciu energii. Zwiększenie udziału produkcji energii z gazu w miejsce węgla, zwiększenie wykorzystania węgla o większej wartości energetycznej, a także wzrostu udziału w produkcji energii elektrycznej i ciepłej z energetycznych nośników odnawialnych (energia wody i wiatru, energia geotermalna, energia słoneczna, energia z biomasy) oraz pochodzących z odpadów. Dla zmniejszenia energochłonności niezbędna jest wymiana urządzeń o niskiej sprawności na nowe zużywające mniej energii elektrycznej.

W zakresie zaopatrzenia w wodę temu celowi służą modernizacje ujęć wody, stacji uzdatniania, pompowni i hydroforni a także wymiana odcinków sieci wodociągowej znajdujących się w złym stanie technicznym, która będzie wpływać na zmniejszenie ilości strat wody.

Realizowane w ramach modernizacji obiektów termomodernizacje, polegające na:

- ociepleniu dachów i ścian obiektów kubaturowych,
- modernizacji systemów ogrzewania w tym na wymianie źródła ciepła,
- wymianie stolarki okiennej i drzwiowej

również przyczyniają się do zmniejszenia energochłonności przez zmniejszenie zapotrzebowania na energię cieplną.

W ostatnich latach w zakresie działań związanych z termomodernizacją na terenie gminy i miasta Czerwionka - Leszczyny realizowane były prace termomodernizacyjne dotyczące budynków komunalnych i oświatowych.

W 2013 roku Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach stworzył możliwość uzyskania dofinansowania na zadania związane z ograniczeniem zapotrzebowania na ciepło grzewcze, na zadania należące do priorytetowych kierunków dofinansowania takich jak:

- **OA 1.2.** Budowa lub zmiana systemu ogrzewania na bardziej efektywny ekologicznie i energetycznie.

- **OA 1.4.** Wdrażanie obszarowych programów ograniczenia emisji pyłowo-gazowych.
- **OA 1.5.** Termoizolacja budynków w zakresie wynikającym z audytu energetycznego.

Fundusz udziela pomocy finansowej w formie pożyczki do 80% kosztów kwalifikowanych.

7.2 Wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych

Odnawialne źródła energii mogą stanowić istotny udział w bilansie energetycznym. Mogą przyczynić się do zwiększenia bezpieczeństwa regionu śląskiego, a zwłaszcza do poprawy zaopatrzenia w energię na terenach o słabo rozwiniętej infrastrukturze energetycznej. Odnawialne źródła energii to także nowe miejsca pracy.

W „Programie wykorzystania OZE na terenach nieprzemysłowych województwa śląskiego” dokonano wyboru stref o zróżnicowanych warunkach do rozwoju poszczególnych źródeł energii w kategoriach ekonomiczno-technicznych. W zależności od wielkości potencjału oraz możliwości jego pozyskania wprowadzono trzy strefy A, B i C odpowiadające odpowiednio największemu, średniemu i małemu potencjałowi rozwoju wykorzystania poszczególnych źródeł energii odnawialnych. Strefa A odpowiada obszarom charakteryzującym się najkorzystniejszymi wskaźnikami opłacalności i określono ją jako strefa priorytetów krótkoterminowych do 2008 roku. Strefy B i C o niższych wskaźnikach opłacalności określono jako strefy priorytetów długoterminowych do 2015 roku.

W zakresie energii słonecznej warunki i możliwości wykorzystania energii słonecznej na terenie gminy i miasta Czerwionka - Leszczyny są podobne jak w całym województwie. Uzasadnione jest wykorzystanie tego potencjału przede wszystkim poprzez montaż instalacji solarnych do przygotowania ciepłej wody użytkowej lub ewentualnie do podgrzewania powietrza.

Z tego względu coraz popularniejsze w ostatnich latach stało się wykorzystanie energii słonecznej do ogrzewania ciepłej wody użytkowej w gospodarstwach domowych.

Instytucją pośredniczącą pomiędzy Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej udzielającym dofinansowania, a klientem finalnym jest na terenie gminy i miasta Czerwionka - Leszczyny Orzesko - Knurowski Bank Spółdzielczy Oddział w Czerwionce.

Dofinansowanie mogą uzyskać osoby fizyczne, właściciele budynków i zainteresowanie mieszkańców jest niemałe.

Wynika to nie tylko z mniejszych kosztów zakupu i montażu (w porównaniu do pompy ciepła to około 1/3 kosztów), ale także stworzenia przez NFOSiGW szansy na zmniejszenie kosztów zakupu i montażu kolektorów.

Według opracowania pn.: „Odnawialne źródła energii i możliwości ich wykorzystania na obszarach nieprzemysłowych Województwa Śląskiego” w zakresie energii geotermalnej, energii wody, oraz energii wiatrowej, geotermalnej energii wody na terenie gminy i miasta Czerwionka - Leszczyny nie ma potencjału do wykorzystania.

W zakresie energii z biogazu gmina i miasto Czerwionka - Leszczyny zalicza się do gmin, które charakteryzują się niekorzystnymi warunkami do rozwoju biogazowni rolniczych – grupa C.

W zakresie energii z biomasy gmina miasto Czerwionka - Leszczyny zalicza się do najbardziej korzystnych lokalizacji do rozwoju i wykorzystania energii z biomasy pod kątem drewna, słomy i siana. Gminę zakwalifikowano do strefy A czyli takiej, której potencjał techniczny przekracza 35 TJ/rok.¹⁴

W zakresie drewna opałowego i zrębków drzewnych istnieje możliwość wykorzystania potencjału tego paliwa. Biomasa można użytkować w małych i średnich kotłowniach, z których zasilane mogą być obiekty mieszkalne, użyteczności publicznej lub produkcyjne. W przypadku występowania

¹⁴ „Odnawialne źródła energii i możliwości ich wykorzystania na obszarach nieprzemysłowych Województwa Śląskiego”

w gospodarstwach rolnych niewykorzystanego potencjału słomy istnieje możliwość użytkowania jej lokalnie do celów grzewczych poprzez spalanie w kotłach na słomę.

Zaleca się, aby wspierać przedsiębiorców, osoby fizyczne, które będą wyrażać chęć budowy urządzeń małej energetyki opartej o odnawialne źródła energii, z których produkcja pokrywałaby przede wszystkim potrzeby własne inwestorów. Programowe podejście do rozwoju energetyki odnawialnej powinno uwzględniać mechanizmy zachęcające do tworzenia małej energetyki rozproszonej, dzięki czemu rynek energii zostanie częściowo zamknięty w granicach gminy, czy regionu, a za tym idzie również przepływ pieniędzy.

Sytuacja w zakresie wykorzystania odnawialnych źródeł energii powinna się poprawiać wraz z rozwojem technologicznym. Zwiększająca się sprawność urządzeń oraz wzrost możliwości produkcyjnych powodują sukcesywny spadek cen urządzeń, co korzystnie odbija się na cenach całych systemów polepszając wskaźniki finansowe.

Zwiększające się szanse na konkurencyjność odnawialnych źródeł energii w stosunku do energetyki opartej o surowce mineralne wynikają również z powziętych przez Polskę zobowiązań międzynarodowych. Konieczność zwiększania udziału odnawialnych źródeł energii w bilansie energetycznym kraju przyczynia się do tworzenia programów dofinansowania wspomagających rozwój energetyki zarówno w skali lokalnej, jak i na szczeblu państwowym.

Mając na uwadze priorytety i zadania nakreślone w dokumentach planistycznych wyższego szczebla w zakresie racjonalnego użytkowania zasobów naturalnych zaproponowano cele krótkoterminowe i wynikające z nich działania zmierzające do osiągnięcia celu długoterminowego.

Są to głównie:

- racjonalizacja użytkowania wody,
- wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych,
- ograniczenie wykorzystywania zasobów wód podziemnych do celów przemysłowych (poza przemysłem spożywczym i niektórymi specjalnymi działami produkcji rolnej),
- wspieranie działań mających na celu zagospodarowanie wód opadowych w gospodarstwach domowych;
- realizacja przez zakłady planów racjonalnego gospodarowania wodą (np. wprowadzających zamknięte obiegi wody),
- zmniejszenie strat energii w systemach przesyłowych poprzez uszczelnienie rurociągów oraz ich właściwą eksploatację,
- poprawa parametrów energetycznych budynków – termomodernizacja,
- zwiększenie udziału energii otrzymywanej z surowców odnawialnych w całkowitym zużyciu energii,
- wzrost świadomości mieszkańców w zakresie korzystania z zasobów naturalnych oraz odnawialnych źródeł energii,
- ograniczenie zużycia wody i zapobieganie przenikaniu zanieczyszczeń do gleb i wód,

Takie działania nie tylko przyczynią się do zmniejszenia presji na środowisko, ale również są bardzo racjonalnym podejściem w dziedzinie ekonomiki produkcji.

Zmniejszenie energochłonności wodochłonności i odpadowości produkcji zależy przede wszystkim od działań podejmowanych przez przemysł i energetykę zawodową, a także przez sferę komunalną. Dlatego wskazane jest uczestnictwo zarówno władz Gminy i Miasta Czerwionka - Leszczyny jak i przedsiębiorstw i samorządów powiatowych w doskonaleniu organizacji rynku energii, promowanie energooszczędnych urządzeń, rozszerzenie działań w zakresie inwestycji termomodernizacyjnych.

Harmonogram działań w tym zakresie znajduje się w rozdziałach gospodarka wodna oraz ochrona powietrza.

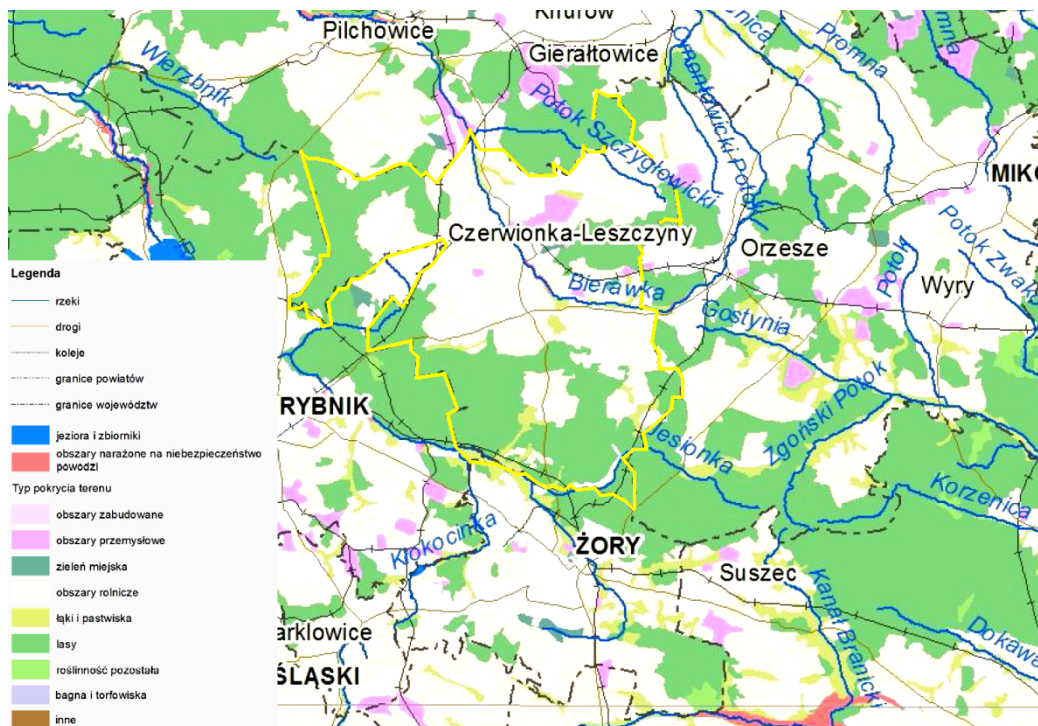
7.3 Ochrona przeciwpowodziowa

Według Prawa wodnego (t.j. Dz. U. z 2012 roku poz.145 z późn. zm.) powódź to czasowe pokrycie przez wodę terenu, który w normalnych warunkach nie jest pokryty wodą, powstałe na skutek wezbrania wody w ciekach naturalnych, zbiornikach wodnych, kanałach oraz od strony morza, powodujące zagrożenie dla życia i zdrowia ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego oraz działalności gospodarczej.

Główne zagrożenie powodziowe jest wywoływane dużą prędkością płynącej wody i jej energią, która powoduje niszczenia ciężkiej zabudowy koryt (opaski, mury, progi), a także budowli nad korytem rzek, takich jak kładki, przepusty, mosty i in. Przyczyną podtopień i powodzi są na ogół:

- bardzo intensywne opady burzowe (określane jako oberwanie chmury), obejmujące najczęściej niewielkie obszary o dużych nachyleniach zboczy, powodujące gwałtowne i krótkotrwałe (do kilku godzin) lokalne wezbrania wód,
- opady rozlewne tj. trwające kilka dni opady o wysokim natężeniu (od kilkudziesięciu do 100 mm w ciągu doby), obejmujące większą część zlewni.

Dorzecze rzeki Bierawka, przepływającej przez teren gminy i miasta Czerwionka-Leszczyny, zlokalizowane jest w rejonach pogórnicznych osiadań terenu, co skutkuje ich zalewaniem podczas każdorazowego znacznego podniesienia się wody w ciekach. Znaczne opady w postaci deszczów nawalnych o wysokim natężeniu, występujących w krótkim czasie, zimowe roztopy oraz specyfika zlewni sprawiają, iż jest to obszar o pewnym potencjale zagrożenia powodziowego (dochodzi do wylewów, co prowadzi do lokalnych podtopień dróg i pól uprawnych), ale nie jest ono poważne. Równocześnie obserwuje się występowanie terenów podmokłych w pobliżu stawów hodowlanych.

Rysunek 36 Obszar zagrożenia powodziowego w zlewniach rzek na terenie gminy i miasta Czerwionka - Leszczyny

Źródło: Wstępna ocena ryzyka powodziowego (WORP), KZGW

Rzeki na terenie gminy i miasta Czerwionka – Leszczyny administrowane są przez Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Gliwicach:

- rzeka Bierawka, odcinek o długości około 10,5 km,
- rzeka Ruda (wzdłuż granicy z miastami Żory oraz Rybnik), odcinek o długości około 2,6 km.

Na wskazanym obszarze RZGW w Gliwicach wykonał w latach 2008 – 2012 następujące zadania sfinansowane z budżetu państwa:

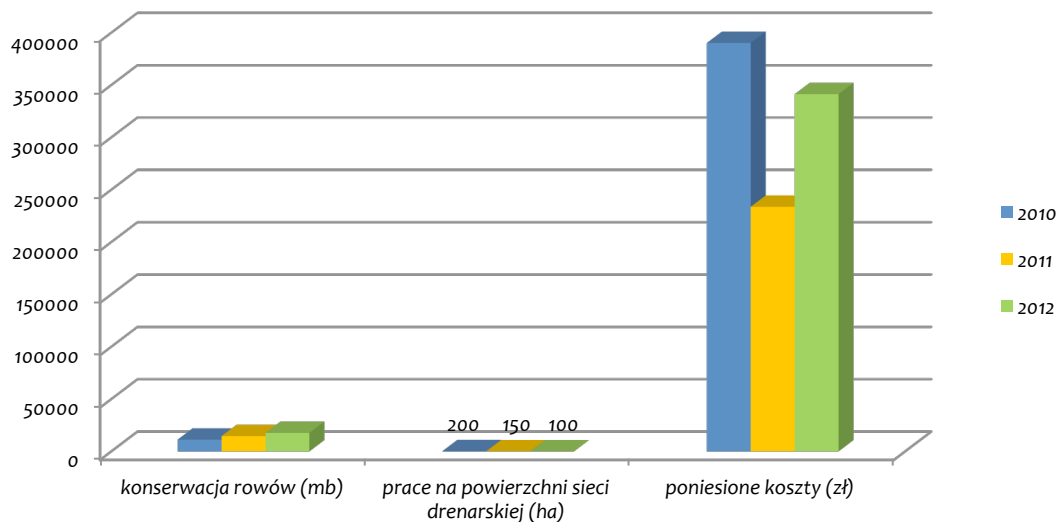
- naprawa koryta rzeki Bierawki w km 44+000,
- roboty udroźnieniowe rzeki Bierawki,
- udroźnienie i profilowanie poprzecznego koryta rzeki Bierawki powyżej ul. Furgoła na długości ok. 650 m (km 48+150 – 48+800).

Opracowane przez RZGW w Krakowie mapy terenów zalewowych pozwolą na wprowadzenie rygorów lokalizacyjnych oraz stworzy podstawy do opracowania programu ochrony przed powodzią terenów narażonych na podtapianie.

Wstępna ocena ryzyka powodziowego została wykonana przez Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej PIB - Centra Modelowania Powodziowego w Gdyni, w Krakowie, w Poznaniu, we Wrocławiu, w konsultacji z Krajowym Zarządem Gospodarki Wodnej. Dla obszaru gminy i miasta Czerwionka – Leszczyny narażonych na niebezpieczeństwo powodzi, wskazanych we wstępnej ocenie ryzyka powodziowego zostaną wykonane do dnia 22 grudnia 2013 roku dokładne mapy zagrożenia powodziowego i mapy ryzyka powodziowego. Obecnie Prezes Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej przesłał właściwym wojewodom i marszałkom województw celem zaopiniowania projekt wstępnej oceny ryzyka powodziowego zawierający wyznaczone zasięgi obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi. Opracowanie pn. „Raport z wykonania Wstępnej Oceny Ryzyka Powodziowego”, zawierające przedstawiony w formie tabelarycznej wykaz rzek wskazanych do opracowania map zagrożenia i ryzyka powodziowego. Zgodnie ze wstępną oceną ryzyka powodziowego rzeka Bierawka w km 0-54 oraz rzeka Ruda w km 0-50 zostały wskazane do wykonania map zagrożenia powodziowego (MZP) i map ryzyka powodziowego (MRP) w pierwszym cyklu planistycznym.

Wody istotne dla regulacji stosunków wodnych na potrzeby rolnictwa, służących polepszeniu zdolności produkcyjnej gleby i ułatwieniu jej uprawy, oraz pozostałe wody niewymienione tzw. „cieki pozostałe, administrowane są przez Śląski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Katowicach:

- ciek z Przegędzy odcinek o długości 5,91 km, jest nieuregulowany na odcinku km 1+700 – 3+800 i przebiega przez tereny Nadleśnictwa Rybnik. W ramach otrzymywanych środków w latach 2008 – 2012 prowadzone były jedynie roboty konserwacyjne polegające na wykoszeniu porostów, usunięciu namulisk i zatorów z koryta ciek. W planach budżetowych ciek z Przegędzy został ujęty do odbudowy, jednakże obecnie nie stanowi zagrożenia powodziowego.
- oraz Rejonowy Związek Spółek Wodnych w Czerwionce – Leszczynach:
- w 2012 roku wykonano 17,771 mb konserwacji rowów, oraz 100 ha sieci drenarskiej na ogólną wartość 341 304,16 zł z czego z dotacji podmiotowej z budżetu jednostek nie zaliczonych do sektora finansów publicznych wykonano 8,889 mb konserwacji rowów na wartość 100 000 zł oraz odwodnienie ul. Dworcowej w Przegędzy i przebudowa przepustu w Książenicach na ul. Nad Potokiem na ogólną wartość 120 000 zł.

Rysunek 37 Utrzymanie obiektów melioracji szczegółowej przez RZSW w Czerwionce – Leszczynach w latach 2010 – 2011

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Gminy i Miasta Czerwionka - Leszczyny

Ponadto Rejonowy Związek Spółek Wodnych w Czerwionce – Leszczynach wykonał w roku 2010 – 11.366m i w 2011 - 14.680m konserwacji rowów oraz 200 i 150 ha sieci drenarskiej. Koszt w roku 2010 wyniósł 390.239,00zł i w kolejnym roku 233.773,00zł z czego z dotacji przedmiotowej z budżetu jednostek nie zaliczanych do sektora finansów publicznych wykonano 9.400m i 8.000m konserwacji rowów o wartości 240.000,00zł. w roku 2010 i 120.000,00zł w 2011 roku.

Ochrona przeciwpowodziowa to zespół działań mających na celu ograniczenie strat powodziowych. Poczynania te mają charakter zabiegów technicznych oraz nietechnicznych. Pierwsze polegają na ograniczaniu wielkość fali powodziowej oraz jej zasięgu przestrzennego przy pomocy zbiorników retencyjnych, kanałów ulgi, polderów i obwałowań. Drugie - na edukowaniu mieszkańców terenów potencjalnie zagrożonych powodzią, stosowaniu systemów wczesnego ostrzegania, jak również specjalnych rodzajów ubezpieczeń.

W grupie środków nietechnicznych będą to:

- monitoring powodziowy dla całego powiatu oparty na koncepcji pozyskiwania skutecznej informacji o opadzie i odpływie w warunkach powodziowych, współpracujący z istniejącą i planowaną siecią IMGW,
- system ostrzeżeń gwarantujący mieszkańcom i użytkownikom terenów zalewowych możliwie szybkie powiadomienie o nadchodzącym zagrożeniu,
- wyposażenie drużyny ratowniczej w specjalistyczny sprzęt niezbędny do efektywnego prowadzenia akcji przeciwpowodziowej w warunkach cieków górskich,
- opracowanie bazy informacyjnej dla utrzymywania i projektowania systemu ochrony przed powodzią na obszarze powiatu rybnickiego,
- opracowanie materiałów informacyjnych z podstawowymi danymi umożliwiającymi identyfikację przez każdego mieszkańca zagrożonego obszaru zagrożenia powodziowego w jego otoczeniu.

W grupie środków technicznych będą to:

- bieżące remonty budowli regulacji rzek i potoków,

- bieżące remonty, stała konserwacja i renowacja przepustów, rowów i innych urządzeń odprowadzających wodę lub zabezpieczających odpływ,
- wycinka drzew i krzewów w korytach cieków, co przeciwdziała podnoszeniu się poziomu zwierciadła wód odpływowych oraz niszczeniu mostów i brzegowych ubezpieczeń dróg,
- systematyczne oczyszczanie z rumowiska koryt powyżej zapór przeciwrumowiskowych i stopni wodnych, stabilizujących dno cieków.

W latach 2013 – 2016 RZGW w Gliwicach planuje wykonanie następujących prac:

- udrożnienie i profilowanie przekroju poprzecznego koryta rzeki Bierawki w km 48+800 – 49+900,
- umocnienie brzegów koryta rzeki Bierawki w km 48+150 – 49+900.

7.4 Edukacja ekologiczna

W zakresie edukacji ekologicznej najważniejszym celem, który należy osiągnąć jest wykształcenie świadomości ekologicznej i przekonanie ludzi o konieczności myślenia i działania według zasad ekorozwoju. Jest to cel dalekosiężny, wykraczający poza horyzont 2020 roku, do którego można się zbliżyć poprzez stopniowe podnoszenie świadomości ekologicznej.

Ustawa Prawo ochrony środowiska narzuca obowiązek uwzględniania problematyki ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju w programach nauczania wszystkich typów szkół, a także kursów prowadzących do uzyskania kwalifikacji zawodowych. W środkach masowego przekazu w publikacjach i audycjach również istnieje obowiązek popularyzacji ochrony środowiska i kształtowania pozytywnego stosunku do przyrody. Organy administracji, instytucje koordynujące oraz kierujące działalnością naukową i naukowo-badawczą, a także szkoły wyższe, placówki naukowe i naukowobadawcze, obejmujące swym zakresem działania dziedziny nauki lub dyscypliny naukowe wiążące się z ochroną środowiska, są obowiązane uwzględniać w ustalonych programach oraz w swej działalności badania dotyczące zagadnień ochrony środowiska i badania te rozwijać.

Cyklicznie przez placówki oświatowe organizowany jest Dzień Ziemi i Sprzątanie Świata. W ramach tych działań organizowane jest zbieranie śmieci z terenów publicznych, a także porządkowanie terenu wokół szkół. Corocznie przygotowywane są konkursy z nagrodami dla dzieci i młodzieży.

Jednym z istotnych elementów "programu ochrony środowiska" jest stworzenie w społeczności lokalnej odpowiedniego poziomu świadomości ekologicznej.

Działania własne Gminy i Miasta Czerwionka - Leszczyny w przyszłości winny być tak jak dotychczas skierowane do mieszkańców poprzez:

- promocję proekologicznych postaw wobec środowiska w formie dystrybucji broszur, ulotek promujących szeroki aspekt ochrony środowiska, tj. ograniczenie zużycia wody, segregację odpadów, zmianę przyzwyczajeń konsumenckich, alternatywne źródła energii, itp.,
- udział w cyklicznych akcjach ekologicznych takich jak: „Dzień Ziemi”, „Sprzątanie Świata”, „Światowy Dzień Ochrony Środowiska”.

Istotnym elementem edukacji ekologicznej jest promocja Gminy i Miasta Czerwionka - Leszczyny poprzez udział w różnych konkursach, projektach. Celem takiej działalności, która jest prowadzona w szkołach i przedszkolach jest nie tylko przygotowanie dzieci i młodzieży do życia w społeczeństwie globalnej informacji, rozwój edukacji informatycznej i działania na rzecz wyrównania szans dzieci i młodzieży, ale również promowanie Gminy i Miasta Czerwionka - Leszczyny na szerszym forum oraz inicjowanie działań mających na celu ochronę środowiska naturalnego, edukację ekologiczną mieszkańców Gminy i Miasta oraz prowadzenie akcji informatycznych na temat Unii Europejskiej.

Gmina i miasto Czerwionka - Leszczyny powinna współpracować z placówkami oświatowymi, organizacjami społecznymi i instytucjami, przy organizowaniu prelekcji, wystaw, spotkań, wycieczek o tematyce ekologicznej i przyrodniczej, organizować akcje oraz pomagać przy realizacji programów szkolnych promujących idee zbierania surowców wtórnych w celu ich właściwego zagospodarowania, a także opracowywać i wydawać materiały informacyjne na temat miejsc i rejonów w gminie o najlepiej zachowanych walorach przyrodniczych i krajobrazowych w celu ich popularyzacji wśród miłośników przyrody.

Czynnikami, które decydują o sukcesie realizowanej akcji edukacji ekologicznej są rzetelna informacja oraz umiejętność komunikowania się ze społeczeństwem.

W zakresie wszystkich aspektów ochrony środowiska potrzebne są działania edukacyjne zarówno dla dzieci, młodzieży jak i dla dorosłej części społeczeństwa. Z tego powodu zadania w zakresie edukacji ekologicznej zamieszczone zostały w niniejszym dokumencie, w każdej dziedzinie gospodarki środowiskowej.

8 Priorytety ekologiczne, cele i kierunki ochrony środowiska

OCHRONA POWIETRZA						
Cel strategiczny	Kierunek działań		Zadanie ekologiczne	Jednostka odpowiedzialna		
OA.1 Kontynuacja działań związanych z poprawą jakości powietrza oraz ograniczanie zużycia energii i wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł	OA.1.1	Poprawa jakości powietrza poprzez ograniczenie emisji z procesów spalania paliw do celów grzewczych, ograniczenie niskiej emisji, zmniejszenie zapotrzebowania na energię	OA.1.1.1	Przeprowadzenie działań termomodernizacyjnych w obiektach użyteczności publicznej	Gmina i Miasto Czerwionka-Leszczyny	
			OA.1.1.2	Systematyczne prowadzenie kontroli podmiotów dotyczącej przestrzegania zasad ochrony środowiska	WIOŚ w Katowicach, WSSE w Katowicach	
			OA.1.1.3	Budowa sieci gazowych	GSG Sp. z o.o. w Zabrzu Oddział Zakład Gazowniczy Zabrze	
	OA.1.2	Poprawa jakości powietrza poprzez poprawienie warunków na drogach	OA.1.1.4	Modernizacja systemu ciepłowniczego na terenie gminy i miasta (łącznie 2061 mb sieci)	Przedsiębiorstwo Energetyczne MEGAWAT Sp. z o.o. w Gliwicach	
			OA.1.2.1	Modernizacja układu drogowego na terenie gminy	Zarząd Dróg i Służby Komunalne w Czerwionce-Leszczynach / Powiatowy Zarząd Dróg w Rybniku/ GDDKIA Oddział w Katowicach	
	OA.1.3	Prowadzenie działań edukacyjnych w ramach ochrony jakości powietrza	OA.1.3.1	Promocja i wspieranie rozwoju odnawialnych źródeł energii oraz technologii zwiększających efektywne wykorzystanie energii i zmniejszających materiałochłonność gospodarki	Gmina i Miasto Czerwionka-Leszczyny, organizacje ekologiczne, mieszkańcy	
			OA.1.3.2	Wspieranie działań edukacji szkolnej i pozaszkolnej np.: konkursy, warsztaty, prelekcje, wystawy	Gmina i Miasto Czerwionka-Leszczyny	
			OA.1.3.3	Informacja ekologiczna w gminie jako główne źródło wiedzy o jakości powietrza	Gmina i Miasto Czerwionka-Leszczyny, WIOŚ w Katowicach	
	GOSPODARKA WODNO – ŚCIEKOWA W TYM OCHRONA PRZED POWODZIĄ I SUSZĄ					
	Cel strategiczny		Kierunek działań	Zadanie ekologiczne		Jednostka odpowiedzialna
WŚ.1 Przywrócenie wysokiej jakości	WŚ.1.1	Rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej	WŚ.1.1	Budowa i modernizacja kanalizacji sanitarnej na	Gmina i Miasto Czerwionka-Leszczyny, PWiK	

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY I MIASTA CZERWIONKA - LESZCZYNY
NA LATA 2013-2016 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2017 – 2020 - AKTUALIZACJA

	wód powierzchniowych oraz ochrona jakości wód podziemnych i racjonalizacja ich wykorzystania		deszczowej		terenów gminy i miasta	Sp. z o.o. w Czerwionce-Leszczynach
				WŚ.1.2.1	Rozbudowa istniejącego systemu odwodnienia dróg i placów w systemie grawitacyjnym oraz uwzględnieniem zastosowania odpowiednich urządzeń podczyszczających	Gmina i Miasto Czerwionka-Leszczyny, Zarząd Dróg i Służby Komunalne w Czerwionce-Leszczynach / Powiatowy Zarząd Dróg w Rybniku/ Zarząd Dróg Wojewódzkich w Katowicach/ GDDKIA Oddział w Katowicach/ właściciele nieruchomości
		WŚ.1.2	Zaopatrzenie w wodę do spożycia dobrej jakości wody oraz ochrona jej ujęć	WŚ.1.2.1	Budowa i modernizacja sieci wodociągowej	Gmina i Miasto Czerwionka-Leszczyny, PWiK Sp. z o.o. w Czerwionce-Leszczynach
		WŚ.1.3	Ochrona zasobów i racjonalne wykorzystanie wód powierzchniowych i podziemnych	WŚ.1.2.2	Ochrona i monitoring ujęć wody pitnej oraz stacji uzdatniania, w tym modernizacja	Gmina i Miasto Czerwionka-Leszczyny, PWiK Sp. z o.o. w Czerwionce-Leszczynach, KWK „Knurów”
		WŚ.1.4	Ograniczenie ilości ścieków nieoczyszczonych odprowadzanych do wody lub ziemi	WŚ.1.3.1	Organizacja cyklu spotkań z mieszkańcami na temat racjonalnego gospodarowania zasobami wodnymi na poziomie gospodarstwa domowego (propagowanie postaw i zachowań motywujących ludność do oszczędzania wody)	Gmina i Miasto Czerwionka-Leszczyny, Powiat Rybnicki, Gmina i Miasto Czerwionka-Leszczyny, PWiK Sp. z o.o. w Czerwionce-Leszczynach
OPS.1	Zabezpieczenie przed skutkami powodzi	WŚ.1.4	Ograniczenie ilości ścieków nieoczyszczonych odprowadzanych do wody lub ziemi	WŚ.1.4.1	Prowadzenie ewidencji oczyszczalni przydomowych oraz zbiorników bezodpływowych i zintensyfikowanie ich kontroli technicznej oraz częstotliwości opróżniania	Gmina i Miasto Czerwionka-Leszczyny
OPS.1	Zabezpieczenie przed skutkami powodzi	OPS.1.1	Zwiększenie retencji w zlewniach oraz zapobieganie skutkom wezbrań powodziowych	WŚ.1.4.2	Budowa oczyszczalni przydomowych (dotyczy terenów Gminy i Miasta na których do roku 2015 nie planuje się budowy sieci kanalizacji sanitarnej)	Właściciele posesji, Gmina i Miasto Czerwionka-Leszczyny (w formie dotacji celowej)
				OPS.1.1.1	Systematyczna konserwacja rzek i zbiorników retencyjnych	RZGW Gliwice, SZMIUW
				OPS.1.1.2	Rozpoznanie dalszych potrzeb w zakresie zabezpieczenia przeciwpowodziowego	Gmina i Miasto Czerwionka-Leszczyny, SZMIUW, RZGW Gliwice
GOSPODAROWANIE ODPADAMI						
Cel strategiczny		Kierunek działań		Zadanie ekologiczne		
GO.1	Mimalizacja ilości powstających	GO.1	Wzmocnienie optymalizacji, zarządzania,	GO.1.1.1	Kontrola podmiotów prowadzących działalność w zakresie odbierania, zbierania, transportu, odzysku i	Burmistrz Gminy i Miasta Czerwionka - Leszczyny, WIOŚ

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY I MIASTA CZERWIONKA - LESZCZYNY
NA LATA 2013-2016 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2017 – 2020 - AKTUALIZACJA

odpadów, wzrost wtórnego wykorzystania i ograniczenie składowania pozostałych odpadów	monitoringu i kontroli systemu gospodarki odpadami	unieszkodliwiania odpadów	GO.1.1.2	Wydawanie decyzji w sprawie usuwania odpadów z miejsc na ten cel nieprzeznaczonych	Burmistrz Gminy i Miasta Czerwionka – Leszczyny			
			GO.1.1.3	Sprawozdania z funkcjonowania systemu gospodarki odpadami komunalnymi	Burmistrz Gminy i Miasta Czerwionka – Leszczyny			
			GO.1.1.4	Prowadzenie działań informacyjnych i edukacyjnych w zakresie prawidłowego gospodarowania odpadami komunalnymi, w szczególności w zakresie selektywnego zbierania odpadów komunalnych	Gmina i Miasto Czerwionka – Leszczyny			
			GO.1.1.5	Prowadzenie i doskonalenie selektywnego zbierania odpadów komunalnych	Gmina i Miasto Czerwionka – Leszczyny			
			GO.1.1.6	Kontrolowanie stanu zawieranych umów przez właścicieli nieruchomości niezamieszkałych	Gmina i Miasto Czerwionka – Leszczyny			
			GO.1.1.7	Bieżąca likwidacja miejsc nielegalnego składowania odpadów (tzw. dzikie wysypiska)	Gmina i Miasto Czerwionka – Leszczyny			
			GO.1.1.8	Uzyskanie wymaganych przepisami prawa poziomów selektywnego gromadzenia odpadów	Gmina i Miasto Czerwionka – Leszczyny			
			OCHRONA DZIEDZICTWA PRZYRODNICZEGO W TYM LASÓW					
OPK.1 Zachowanie, odtworzenie i zrównoważone użytkowanie bioróżnorodności biologicznej na terenie gminy	Kierunek działań	Zadanie ekologiczne	OPK.1.1	Pogłębianie i udostępnianie wiedzy o zasobach przyrodniczych	Jednostka odpowiedzialna			
						OPK.1.1.1	Promocja walorów przyrodniczych Gminy i Miasta ze szczególnym uwzględnieniem Parku Krajobrazowego „Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich”	Gmina i Miasto Czerwionka-Leszczyny, Powiat Rybnicki, Nadleśnictwo Rybnik, Nadleśnictwo Kobiór, organizacje i stowarzyszenia ekologiczne, Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego, Centrum Dziedzictwa Przyrody Górnego Śląska
						OPK.1.1.2	Opracowanie waloryzacji przyrodniczej oraz tworzenie na jej podstawie obszarów przewidzianych do objęcia poszczególnymi formami ochrony przyrody	Gmina i Miasto Czerwionka-Leszczyny, Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Katowicach, Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego, Centrum Dziedzictwa Przyrody Górnego Śląska
						OPK.1.2	Stworzenie prawno-organizacyjnych warunków i narzędzi dla ochrony	Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Katowicach, Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego, Centrum

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY I MIASTA CZERWIONKA - LESZCZYNY
NA LATA 2013-2016 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2017 – 2020 - AKTUALIZACJA

ZRL.1	Ochrona bioróżnorodności na terenach leśnych	ZRL.1.1	Racjonalne użytkowanie zasobów leśnych przez kształtowanie ich właściwej struktury gatunkowej i wiekowej, z zachowaniem	OPK.1.4	Ochrona i utrzymanie zieleni urządzonej i nieurządzonej	ZRL.1.1.1	Aktualizacja planu urządzenia lasu	Powiat Rybnicki, Nadleśnictwo Rybnik, Nadleśnictwo Kobiór	Dziedzictwa Przyrody Górnego Śląska									
							Realizacja zadań: gospodarczych, hodowlanych i ochronnych – zgodnie z planami zarządzania lasów państwowych											
ZRL.1	Ochrona różnorodności na terenach leśnych	ZRL.1.1	Racjonalne użytkowanie zasobów leśnych przez kształtowanie ich właściwej struktury gatunkowej i wiekowej, z zachowaniem	OPK.1.4	Ochrona i utrzymanie zieleni urządzonej i nieurządzonej	ZRL.1.1.1	Aktualizacja planu urządzenia lasu	Powiat Rybnicki, Nadleśnictwo Rybnik, Nadleśnictwo Kobiór	Dziedzictwa Przyrody Górnego Śląska									
							Realizacja zadań: gospodarczych, hodowlanych i ochronnych – zgodnie z planami zarządzania lasów państwowych											
							OPK.1.4.4			Realizacja terenów zieleni urządzonej w ramach istniejących i projektowanych obiektów rekreacyjno – wypoczynkowych, na osiedlach mieszkaniowych, wokół obiektów użyteczności publicznej	OPK.1.4.3	Ochrona zabytkowych założeń zieleni parkowej – z możliwością ich częściowej adaptacji, jako miejsca wypoczynku i rekreacji	OPK.1.4.2	Bieżące utrzymanie i doposażenie sieci ścieżek przyrodniczo-dydaktycznych w obrębie obszarów przyrodniczo cennych, atrakcyjnych krajobrazowo oraz dziedzictwa kulturowego	OPK.1.4.1	Przebudowa i częściowa wymiana składu gatunkowego zadrzewień przydrożnych wzdłuż odcinków dróg, nowe nasadzenia zieleni wysokiej, prace pielęgnacyjne - konserwacyjne zieleni przydrożnej	Gmina i Miasto Czerwionka – Leszczyny, ZPKWŚ, Nadleśnictwo Rybnik, Nadleśnictwo Kobiór	Zarząd Dróg i Służby Komunalne w Czerwionce-Leszczynach, Powiatowy Zarząd Dróg w Rybniku, Zarząd Dróg Wojewódzkich w Katowicach, GDDKiA w Warszawie
							OPK.1.2.3			Objęcie ochroną prawną drzew – propozycji pomników przyrody oraz prowadzenie prac pielęgnacyjnych – konserwacyjnych proponowanych i istniejących pomników przyrody	OPK.1.2.2	Stworzenie systemu informacyjnego o obiektach i obszarach chronionych	Województwo Śląskie (Zarząd)					
														OPK.1.3.1	Ochrona czynna zieleni leśnej (niskiej) w dolinie Rudy oraz Bierawki i ich dopływów	OPK.1.3.2	Rekultywacja biologiczna (w kierunku leśnym i zadrzewieniowym) zdegradowanych obszarów poeksploatacyjnych	Gmina i Miasto Czerwionka-Leszczyny, Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Katowicach
							OPK.1.2.3			Objęcie ochroną prawną drzew – propozycji pomników przyrody oraz prowadzenie prac pielęgnacyjnych – konserwacyjnych proponowanych i istniejących pomników przyrody	OPK.1.2.2	Stworzenie systemu informacyjnego o obiektach i obszarach chronionych	Województwo Śląskie (Zarząd)					

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY I MIASTA CZERWIONKA - LESZCZYNY
NA LATA 2013-2016 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2017 – 2020 - AKTUALIZACJA

			ZRL.1.1.3	Realizacja zadań: gospodarczych, hodowlanych i ochronnych – zgodnie z planami zarządzania lasów prywatnych	Nadleśnictwo Rybnik, Nadleśnictwo Kobiór, właściciele lasów
			ZRL.1.1.4	Wzmocnienie kontroli gospodarki leśnej na obszarach nowych nasadzeń i w lasach prywatnych.	Nadleśnictwo Rybnik, Nadleśnictwo Kobiór, Powiat Rybnicki, Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (biuro powiatowe w Rybniku)
			ZRL.1.1.5	Zalesianie gruntów nieprzydatnych do produkcji rolnej oraz nieużytków i terenów zdegradowanych i przekształconych gatunkami i rodzimymi	Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (biuro powiatowe w Rybniku), Nadleśnictwo Rybnik, Nadleśnictwo Kobiór, właściciele gruntów
OCHRONA POWIERZCHNI ZIEMI I GLEB					
				Zadanie ekologiczne	Jednostka odpowiedzialna
			OG.1.1.1	Prowadzenie właściwej struktury zagospodarowania przestrzennego	Gmina i Miasto Czerwionka-Leszczyny
			OG.1.1.2	Dostosowanie produkcji roślinnej i zwierzęcej do naturalnego potencjału biologicznego gruntów, stosowanie Dobrych Praktyk Rolniczych	Właściciele terenów rolniczych
			OG.1.1.3	Podnoszenie jakości struktury gleb poprzez wykorzystanie kompostu	Właściciele terenów rolniczych
			OG.1.1.4	Okresowa kontrola zawartości metali ciężkich w glebach	Powiat Rybnicki
			OG.1.1.5	Organizacja szkoleń i porad dla rolników i zainteresowanych produkcją rolniczą	Ośrodek Doradztwa Rolniczego,
			OG.1.1.6	Udzielania dopłat bezpośrednich dla rolników	Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa
			OG.1.1.7	Organizacja cyklicznych obchodów kultywowania rolniczych tradycji w połączeniu z pokazami i konkursami dla mieszkańców	Gmina i Miasto Czerwionka-Leszczyny, rolnicy Gminy i Miasta Czerwionka - Leszczyny

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY I MIASTA CZERWIONKA - LESZCZYNY
NA LATA 2013-2016 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2017 – 2020 - AKTUALIZACJA

OCHRONA ZASOBÓW GEOLOGICZNYCH				
Cel strategiczny		Kierunek działań	Zadanie ekologiczne	Jednostka odpowiedzialna
OZG.1	Ochrona zasobów złóż przez oszczędne i zrównoważone gospodarowanie	OZG.1.1 Zasoby kopalni	OZG.1.1.1 Budowa obiektu sportowo – rekreacyjnego na terenie zwalowskiego odpadów byłej Kopalni Dębieńsko	Firma ZOWER
			OZG.1.1.2 Odzyska materiałów z haldy po byłej kopalni Dębieńsko	Firma ZOWER
OCHRONA PRZED HAŁASEM				
Cel strategiczny		Kierunek działań	Zadanie ekologiczne	Jednostka odpowiedzialna
OH.1	Zminimalizowanie uciążliwego hałasu w środowisku	OH.1.1 Ograniczenie hałasu komunikacyjnego	OH.1.1.1 Bieżące remonty dróg gminnych i powiatowych	Gmina i Miasto Czerwionka – Leszczyny, Zarząd Dróg Powiatowych w Rybniku
			OH.1.1.2 Tworzenie terenów wolnych od oddziaływań akustycznych związanych z przemysłem	Gmina i Miasto Czerwionka – Leszczyny
		OH.1.2	OH.1.2.1 Uwzględnianie w MPZP (w trakcie aktualizacji) zapisów o dopuszczalnych poziomach dźwięku i egzekwowanie tych zapisów	Gmina i Miasto Czerwionka – Leszczyny
			OH.1.2.2 Realizowanie na lekcjach wychowawczych i zajęciach przedszkolnych tematów dotyczących wpływu nadmiernego hałasu na zdrowie człowieka (słuchanie głośnej muzyki)	Gmina i Miasto Czerwionka – Leszczyny, Szkoły, Przedszkola organizacje ekologiczne
OH.1.2.3 Kontrola emisji hałasu do środowiska z obiektów działalności gospodarczej.	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach			
OCHRONA PRZED POLAMI ELEKTROMAGNETYCZNYMI WRAZ ICH MONITORINGIEM				
Cel strategiczny		Kierunek działań	Zadanie ekologiczne	Jednostka odpowiedzialna
PN.1	Kontrola i ograniczenie emisji ponadnormatywne go niejonizującego promieniowania elektromagnetycznego do środowiska	PN.1.1 Rozpoznanie stanu zagrożenia oddziaływania pól elektromagnetycznych	OPN.1.1 Preferowanie mało konfliktowych lokalizacji źródeł promieniowania elektromagnetycznego	Gmina i Miasto Czerwionka - Leszczyny
			OPN.1.1 Gromadzenie danych dotyczących instalacji powodujących wytwarzanie pól elektromagnetycznych	Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego
		OPN.1.3 Realizacja systemu monitoringu środowiska w celu określenia aktualnego poziomu elektromagnetycznego promieniowania niejonizującego na terenie gminy i miasta	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach	

RACIONALIZACJA ZUŻYCIA ENERGII, SUROWCÓW I MATERIAŁÓW ORAZ WZROST UDZIAŁU ZASOBÓW ODNAWIALNYCH
Zadania w tym zakresie zostały umieszczone w części dotyczącej ochrony powietrza
EDUKACJA EKOLOGICZNA
Zadania w zakresie edukacji zapisane zostały w każdej z dziedzin środowiskowych

9 Plan operacyjny

L.P.	Nazwa zadania	Termin rozpoczęcia planowany	Termin zakończenia planowany	Jednostka odpowiedzialna	Planowane efekty ekologiczne	Planowane koszty ogółem (PLN) tys.	Partnerzy	Źródła finansowania
OCHRONA POWIETRZA								
ZADANIA WŁASNE								
OA.1.1.1	Termomodernizacja i remont budynku Urzędu Stanu Cywilnego	2013	2014	Gmina i Miasto Czerwionka - Leszczyny	Ograniczeni niskiej emisji, zmniejszenie strat ciepła, ograniczenie zużycia paliw	80	-	budżet Gminy i Miasta Czerwionka-Leszczyny
OA.1.2.1	Przebudowa ul. Jesionka i ul. Zabrzańskiej w Dębiersku w ramach Narodowego Planu Odbudowy Dróg Lokalnych - Poprawa stanu dróg lokalnych (0,948 km)	2013	2013	Zarząd Dróg i Służby Komunalne	Ograniczenie emisji do powietrza ze środków komunikacji, ograniczenia zużycia paliw, zmniejszenie czasu jazdy	300	Gmina i Miasto Czerwionka - Leszczyny	budżet Gminy i Miasta Czerwionka-Leszczyny krajowy
OA.1.3.1	Promocja i wspieranie rozwoju odnawialnych źródeł energii oraz technologi zwiększających efektywne wykorzystanie energii i zmniejszających materiałochłonność gospodarki	2013	2020	Gmina i Miasto Czerwionka - Leszczyny	Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców	30	organizacje ekologiczne, mieszkańcy	budżet Gminy i Miasta Czerwionka-Leszczyny, WFOŚiGW, NFOŚiGW
OA.1.3.2	Wspieranie działań edukacji szkolnej np.: prowadzenie działań z zakresu edukacji ekologicznej dla młodzieży w zakresie ochrony powietrza na terenach cennych przyrodniczo	2013	2020	Gmina i Miasto Czerwionka - Leszczyny	Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców	30	organizacje ekologiczne, mieszkańcy, szkoły, przedszkola	budżet Gminy i Miasta Czerwionka-Leszczyny, WFOŚiGW, NFOŚiGW
OA.1.3.3	Informacja ekologiczna w gminie jako główne źródło wiedzy o	2013	2020	Gmina i Miasto Czerwionka -	Wzrost świadomości	koszty administracyjne	WIOŚ w Katowicach	budżet Gminy i Miasta

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY I MIASTA CZERWIONKA - LESZCZYNY
NA LATA 2013-2016 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2017 – 2020 - AKTUALIZACJA

	jakości powietrza: aktualizacja Systemu Informacji o Środowisku, artykuły w lokalnej gazecie	2013	2020	Leszczyny	ekologicznej mieszkańców			Czerwionka-Leszczyny
ZADANIA KOORDYNOWANE								
OA.1.1.2	Systematyczne prowadzenie kontroli podmiotów dotyczącej przestrzegania zasad ochrony środowiska	2013	2020	WIOŚ w Katowicach, WSSE w Katowicach	Przestrzeganie przepisów prawa ochrony środowiska	100	-	budżet WIOŚ, WSSE
OA.1.1.3	Budowa sieci gazowych	2013	2020	GSG Sp. z o.o. w Zabrzu Oddział Zakład Gazowniczy	Poprawa jakości powietrza poprzez zmianę paliwa energetycznego	bieżące utrzymanie sieci	-	budżet GSG Sp. z o.o.
OA.1.1.4	Modernizacja systemu ciepłowniczego na terenie gminy i miasta (łącznie 2061 mb sieci)	2013	2016	Przedsiębiorstwo Energetyczne MEGAWAT Sp. z o.o. w Gliwicach	Ograniczenie emisji do powietrza ze spalania paliw w gospodarstwach domowych	bieżące utrzymanie sieci	-	budżet MEGAWAT Sp. z o.o.
GOSPODARKA WODNO – ŚCIEKOWA W TYM OCHRONA PRZED POWODZIĄ I SUSZĄ								
ZADANIA WŁASNE								
WŚ1.1.1	Budowa kanalizacji sanitarnej wraz z lokalną oczyszczalnią ścieków i przyłączami dla zespołu budynków komunalnych przy ul. Rybnickiej 42, 44.46, 48,50 w Czerwionce-Leszczynach" - Poprawa gospodarki wodnościekowej wraz z likwidacją nieszczelnych szamb, przygotowanie uzbrojenia do planowanych nowych budynków w tym zakresie	2013	2013	PWiK Sp. z o.o. w Czerwionce-Leszczynach	Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych Zmniejszenie zanieczyszczeń wód opadowych zanieczyszczonych ropopochodnymi	200	Gmina i Miasto Czerwionka – Leszczyny	budżet Gminy i Miasta Czerwionka-Leszczyny
WŚ1.1.2	Rozbudowa istniejącego systemu odwodnienia dróg i placów	2013	2016	Zarząd Dróg i Służba		**	Gmina i Miasto Czerwionka –	budżet Gminy i Miasta

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY I MIASTA CZERWIONKA - LESZCZYNY
NA LATA 2013-2016 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2017 - 2020 - AKTUALIZACJA

	w systemie grawitacyjnym wraz z uwzględnieniem zastosowania odpowiednich urządzeń podczyszczających	2013	2016	Komunalna	Poprawa zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do picia		Leszczyny	Czerwionka-Leszczyny
WŚ.1.2.1	Budowa i modernizacja sieci wodociągowej	2013	2016	PWiK Sp. z o.o. w Czerwionce-Leszczynach	Poprawa zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do picia	160	Gmina i Miasto Czerwionka – Leszczyny	budget Gminy i Miasta Czerwionka-Leszczyny
WŚ.1.2.2	Ochrona i monitoring ujęć wody pitnej oraz stacji uzdatniania, w tym modernizacja	2013	2016	PWiK Sp. z o.o. w Czerwionce-Leszczynach	Poprawa zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do picia	160	Gmina i Miasto Czerwionka – Leszczyny	budget Gminy i Miasta Czerwionka-Leszczyny
WŚ.1.3.1	Organizacja cyklu spotkań z mieszkańcami gmin na temat racjonalnego gospodarowania zasobami wodnymi na poziomie gospodarstwa domowego (propagowanie postaw i zachowań motywujących ludność do oszczędzania wody)	2013	2020	Gmina i Miasto Czerwionka – Leszczyny	Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców	16	-	budget Gminy i Miasta Czerwionka-Leszczyny, WFOSiGW, NFOŚiGW
WŚ.1.4.1	Prowadzenie ewidencji oczyszczalni przydomowych oraz zbiorników bezodpływowych i zintensyfikowanie ich kontroli technicznej oraz częstotliwości opróżniania	2013	2020	Gmina i Miasto Czerwionka – Leszczyny	Ograniczenie odpływu ścieków nieoczyszczonych do wody lub ziemi	koszty administracyjne	PWiK Sp. z o.o. w Czerwionce-Leszczynach	budget Gminy i Miasta Czerwionka-Leszczyny
OPS.1.1.1	Rozpoznanie dalszych potrzeb w zakresie zabezpieczenia przeciwpowodziowego	2013	2020	Gmina i Miasto Czerwionka – Leszczyny	Ochrona mieszkańców i mienia przed powodzią	45	RZGW Gliwice	budget Gminy i Miasta Czerwionka-Leszczyny
ZADANIA KOORDYNOWANE								
WŚ.1.2.2	Ochrona i monitoring ujęć wody pitnej oraz stacji uzdatniania, w	2013	2016	KWK „Knurów”, PWiK Sp. z o.o. w Czerwionce-	Poprawa zaopatrzenia ludności w wodę	160	Gmina i Miasto Czerwionka –	budget KWK „Knurów”, PWiK Sp. z o.o. w Czerwionce-

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY I MIASTA CZERWIONKA - LESZCZYNY
NA LATA 2013-2016 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2017 – 2020 - AKTUALIZACJA

	typ modernizacja			Leszczynach	przeznaczoną do picia	Ilość środków przeznaczonych na dotacje będzie określona w uchwałach budżetowej na dany rok budżetowy	Leszczyny	Leszczynach
WŚ.1.4.2	Budowa oczyszczalni przydomowych (dotyczy terenów Gminy i Miasta na których do roku 2015 nie planuje się budowy sieci kanalizacji sanitarnej)	2013	2016	Mieszkańcy Gminy i Miasta	Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych		Gmina i Miasto Czerwionka-Leszczyny (w formie dotacji celowej)	Wysokość dotacji 25% udokumentowanych fakturą poniesionych kosztów na budowę przydomowej oczyszczalni ścieków, lecz nie więcej niż 2 500,- zł
OPS.1.1.2.1	Systematyczna konserwacja i utrzymanie cieków, w tym: <ul style="list-style-type: none"> udrożnienie i profilowanie przekroju poprzecznego koryta rzeki Bierawki w km 48+800-49+900, umocnienie brzegów koryta rzeki Bierawki w km 48+150-49+900 	2013	2016	RZGW Gliwice	Poprawa drożności rzek, zabezpieczenie przed występowaniem z brzegów oraz poprawa retencji	b.d.	-	budżet RZGW
OPS.1.1.2.2	Systematyczna konserwacja i utrzymanie cieków, między innymi w Przegędzy	2013	2016	SZMIUW	Ochrona mieszkańców i mienia przed powodzią	b.d.	-	budżet SZMIUW
GOSPODARKA ODPADAMI								
ZADANIA WŁASNE								
OG.1.1.1	Kontrola podmiotów prowadzących działalność w zakresie odbierania, zbierania, transportu, odzysku i unieszkodliwiania odpadów	2013	2020	Burmistrz Gminy i Miasta Czerwionka – Leszczyny, WIOŚ	Usystematyzowanie gospodarki odpadami	(5/rok) 40	Podmioty prowadzące zbiórki odpadów	budżet Gminy i Miasta Czerwionka-Leszczyny
OG.1.1.2	Wydawanie decyzji w sprawie usuwania odpadów z miejsc na ten cel nieprzeznaczonych	2013	2020	Burmistrz Gminy i Miasta Czerwionka –	Usystematyzowanie gospodarki odpadami	Koszty administracyjne	mieszkańcy	budżet Gminy i Miasta Czerwionka-

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY I MIASTA CZERWIONKA - LESZCZYNY
NA LATA 2013-2016 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2017 - 2020 - AKTUALIZACJA

OG.1.1.3	Sprawozdania z funkcjonowania systemu gospodarki odpadami komunalnymi	2013	2020	Leszczyny	Kontrola sprawności funkcjonowania systemu	Koszty administracyjne	Urząd Marszałkowski, WIOŚ	Leszczyny
OG.1.1.4	Prowadzenie działań informacyjnych i edukacyjnych w zakresie prawidłowego gospodarowania odpadami komunalnymi, w szczególności w zakresie selektywnego zbierania odpadów komunalnych	2013	2020	Gmina i Miasto Czerwionka - Leszczyny	Edukacja ekologiczna	(5/rok) 40	Placówki oświatowe, organizacje ekologiczne	budżet Gminy i Miasta Czerwionka-Leszczyny
OG.1.1.5	Prowadzenie i doskonalenie selektywnego zbierania odpadów komunalnych	2013	2020	Gmina i Miasto Czerwionka - Leszczyny	Poprawa jakości życia mieszkańców i stanu środowiska	(100/rok) 800	Firmy zajmujące się odbiorem odpadów, gmina i Miasto Czerwionka - Leszczyny	budżet Gminy i Miasta Czerwionka-Leszczyny
OG.1.1.6	Kontrolowanie stanu zawieranych umów przez właścicieli nieruchomości niezamieszkałych	2013	2020	Gmina i Miasto Czerwionka - Leszczyny	Popraw jakości funkcjonującego systemu	20	Policja, Straż Miejska	budżet Gminy i Miasta Czerwionka-Leszczyny
OG.1.1.7	Bieżąca likwidacja miejsc nielegalnego składowania odpadów (tzw. dzikie wysypiska)	2013	2020	Gmina i Miasto Czerwionka - Leszczyny	Ochrona środowiska, Poprawa jakości życia i estetyki Gminy i Miasta	80	Firmy zajmujące się odbiorem odpadów	budżet Gminy i Miasta Czerwionka-Leszczyny
OG.1.1.8	Uzyskanie wymaganych przepisami prawa poziomów selektywnego gromadzenia odpadów	2013	2020	Gmina i Miasto Czerwionka - Leszczyny	Dostosowanie Gminy i Miasta do obowiązujących przepisów i ochrona środowiska	50	Firmy zajmujące się odbiorem odpadów	budżet Gminy i Miasta Czerwionka-Leszczyny
OCHRONA DZIEDZICTWA PRZYRODNICZEGO W TYM LASÓW								
ZADANIA WŁASNE								
OPK.1.1.1	Promocja walorów przyrodniczych	2013	2020	Gmina i Miasto	Ochrona walorów	32	Powiat Rybnicki,	budżet Gminy i

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY I MIASTA CZERWIONKA - LESZCZYNY
NA LATA 2013-2016 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2017 – 2020 - AKTUALIZACJA

	Gminy i Miasta ze szczególnym uwzględnieniem Parku Krajobrazowego „Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich”	2013	2016	Czerwionka – Leszczyny	przyrodniczych, edukacja młodzieży		Nadleśnictwo Rybnik, Nadleśnictwo Kobiór, organizacje i stowarzyszenia ekologiczne, Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego, Centrum Dziedzictwa Przyrody Górnego Śląska	Miasta Czerwionka-Leszczyny, WFOŚiGW, NFOŚiGW
OPK.1.1.2	Opracowanie waloryzacji przyrodniczej oraz tworzenie na jej podstawie obszarów przewidzianych do objęcia poszczególnymi formami ochrony przyrody	2013	2016	Gmina i Miasto Czerwionka-Leszczyny	Ochrona walorów przyrodniczych	40	Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Katowicach, Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego, Centrum Dziedzictwa Przyrody Górnego Śląska	budżet Gminy i Miasta Czerwionka-Leszczyny, WFOŚiGW, NFOŚiGW
OPK.1.2.3	Objęcie ochroną prawną drzew – propozycji pomników przyrody oraz prowadzenie prac pielęgnacyjno – konserwacyjnych proponowanych i istniejących pomników przyrody	2013	2016	Gmina i Miasto Czerwionka-Leszczyny	Ochrona walorów przyrodniczych	16	Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Katowicach	budżet Gminy i Miasta Czerwionka-Leszczyny
OPK.1.4.2	Doposażenie i bieżące utrzymanie istniejących ścieżek przyrodniczo-dydaktycznych	2013	2016	Gmina i Miasto Czerwionka – Leszczyny	Ochrona walorów przyrodniczych	100	ZPKWŚ, Nadleśnictwo Rybnik, Nadleśnictwo Kobiór	budżet Gminy i Miasta Czerwionka-Leszczyny, WFOŚiGW, NFOŚiGW
OPK.1.4.3	Rewitalizacja zabytkowego osiedla patronackiego kopalni Dębieńsko w Czerwionce - Leszczynach	2013	2015	ZDISK, Gmina i Miasto Czerwionka – Leszczyny	Ochrona walorów przyrodniczych i krajobrazowych	16 983	ZPKWŚ, Śląski Wojewódzki Konserwator Zabytków	budżet Gminy i Miasta Czerwionka-Leszczyny, Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2007 – 2013

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY I MIASTA CZERWIONKA - LESZCZYNY
NA LATA 2013-2016 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2017 – 2020 - AKTUALIZACJA

OPK.1.4.4	Realizacja terenów zieleni urzędzonej w ramach istniejących i projektowanych obiektów rekreacyjno – wypoczynkowych, na osiedlach mieszkaniowych, wokół obiektów użyteczności publicznej	2013	2016	Gmina i Miasto Czerwionka – Leszczyny	Ochrona walorów przyrodniczych i krajobrazowych	1000	Lokalne stowarzyszenia, wspólnoty mieszkaniowe, rady sołectkie, ZPKWŚ, Śląski Wojewódzki Konserwator Zabytków	budżet Gminy i Miasta Czerwionka-Leszczyny, WFOSiGW, NFOSiGW	
ZADANIA KOORDYNOWANE									
OPK.1.2.1	Opracowanie planu ochrony PK „Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich”	2013	2020	Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego PK „Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich”	Ochrona walorów przyrodniczych	b.d.	Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Katowicach, Centrum Dziedzictwa Przyrody Górnego Śląska	budżet Województwa Śląskiego	
OPK.1.2.2	Stworzenie systemu informacyjnego o obiektach i obszarach chronionych	2013	2016	Województwo Śląskie (Zarząd)	Wzrost świadomości ekologicznej	100	-	budżet Województwa Śląskiego	
OPK.1.3.1	Ochrona czynna zieleni łąkowej (niskiej) w dolinie Rudy oraz Bierawki i ich dopływów	2013	2020	SZMIUW, RZGW	Zachowanie siedlisk przyrodniczo cennych	b.d.	Gmina i Miasto Czerwionka-Leszczyny		
OPK.1.4.1	Przebudowa i częściowa wymiana składu gatunkowego zadrzewień przydrożnych wzdłuż odcinków dróg, nowe nasadzenia zieleni wysokiej, prace pielęgnacyjno - konserwacyjne zieleni przydrożnej	2013	2016	Zarząd Dróg i Służby Komunalne w Czerwionce-Leszczynach, Powiatowy Zarząd Dróg w Rybniku, Zarząd Dróg Wojewódzkich w Katowicach, GDDKiA w Warszawie	Poprawa wizerunku przyrodniczego	b.d.	-	budżety własne podmiotów	
ZRL.1.1.1	Aktualizacja planu urzędzenia lasu	2013	2016	Powiat Rybnicki	Ochrona zasobów	150	Nadleśnictwo Rybnik,	budżet Powiatu	

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY I MIASTA CZERWIONKA - LESZCZYNY
NA LATA 2013-2016 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2017 – 2020 - AKTUALIZACJA

ZRL.1.1.2	Realizacja zadań: gospodarczych, hodowlanych i ochronnych – zgodnie z planami urzędowania lasów państwowych	2013	2020	Nadleśnictwo Rybnik, Nadleśnictwo Kobiór	Ochrona zasobów leśnych	w zależności od ustaleń planu	Nadleśnictwo Kobiór	Rybnickiego	
ZRL.1.1.3	Realizacja zadań: gospodarczych, hodowlanych i ochronnych – zgodnie z planami urzędowania lasów prywatnych	2013	2020	właściciele lasów prywatnych	Ochrona zasobów leśnych	w zależności od ustaleń planu	Nadleśnictwo Rybnik, Nadleśnictwo Kobiór	środki własne właścicieli	
ZRL.1.1.4	Wzmocnienie kontroli gospodarki leśnej na obszarach nowych nasadzeń i w lasach prywatnych.	2013	2020	Nadleśnictwo Rybnik, Nadleśnictwo Kobiór	Ochrona nowych terenów leśnych	50	Powiat Rybnicki, Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (biuro powiatowe w Rybniku)	budżet Nadleśnictw	
ZRL.1.1.5	Zalesianie gruntów nieprzydatnych do produkcji rolnej oraz nieużytków i terenów zdegradowanych i przekształconych gatunkami rodzimymi	2013	2020	właściciele gruntów	Zmniejszenie ubożenia i erozyjności gleb	60	Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (biuro powiatowe w Rybniku), Nadleśnictwo Rybnik, Nadleśnictwo Kobiór	środki własne właścicieli	
OCHRONA POWIERZCHNI ZIEMI I GLEB									
ZADANIA WŁASNE									
OGIK.1.1.1	Prowadzenie właściwej struktury zagospodarowania przestrzennego	2013	2020	Gmina i Miasto Czerwionka-Leszczyny	Kształtowanie wizerunku Gminy i Miasta	Koszty administracyjne	Powiat Rybnicki	budżet Gmina i Miasta Czerwionka-Leszczyny	
OG.1.1.7	Organizacja cyklicznych obchodów kultywowania rolniczych tradycji w połączeniu z pokazami i konkursami dla mieszkańców	2013	2020	Gmina i Miasto Czerwionka-Leszczyny,		(20/rok) 160	Powiat Rybnicki, Ośrodek Doradztwa Rolniczego	budżet Gminy i Miasta Czerwionka-Leszczyny, sponsorzy	

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY I MIASTA CZERWIONKA - LESZCZYNY
NA LATA 2013-2016 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2017 – 2020 - AKTUALIZACJA

ZADANIA KOORDYNOWANE									
OGiIK.1.1.2	Dostosowanie produkcji roślinnej i zwierzęcej do naturalnego potencjału biologicznego gruntów, stosowanie Dobrych Praktyk Rolniczych	2013	2020	Właściciele terenów rolniczych	Dostosowanie kierunków produkcji rolniczej do naturalnej predyspozycji gruntów	50	Zespół Doradztwa Rolniczego, Agencja Rynku Rolnego, Gmina i Miasto Czerwionka-Leszczyny,	Środki własne rolników, budżet Województwa Śląskiego	
OGiIK.1.1.3	Podnoszenie jakości struktury gleb poprzez wykorzystanie kompostu	2013	2020	Właściciele terenów rolniczych	Poprawa struktury gleb, wzbogacanie jej w naturalne nawozy	100	Ośrodek Doradztwa Rolniczego, Gmina i Miasto Czerwionka-Leszczyny,	Środki własne rolników	
OGiIK.1.1.4	Okresowa (raz na 5 lat) kontrola zawartości metali ciężkich w glebach	2013	2020	Powiat Rybnicki	Ocena stanu środowiska Ochrona zdrowia konsumentów	(20/5 lat) 40	Gmina i Miasto Czerwionka-Leszczyny,	budżet Powiatu Rybnickiego, Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych	
OG.1.1.5	Organizacja szkoleń i porad dla rolników i zainteresowanych produkcją rolniczą	2013	2020	Ośrodek Doradztwa Rolniczego,	Dostosowanie upraw do predyspozycji warunków naturalnych	(10 /rok) 80	Rolnicy gospodarujący ziemią na terenie Gminy i Miasta Czerwionka-Leszczyny,	Ośrodek Doradztwa Rolniczego,, Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych	
OG.1.1.6	Udzielania dopłat bezpośrednich dla rolników	2013	2020	Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa	Poprawa warunków gospodarowania zwiększenie intensywności rolnictwa	(50/rok) 480		Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych	
OCHRONA ZASOBÓW GEOLOGICZNYCH									
ZADANIA KOORDYNOWANE									
OZG.1.1.2	Budowa obiektu sportowo – rekreacyjnego na terenie zwłokowiska odpadów byłej Kopalni Dębieńsko	2017	2020	Firma ZOWER	Poprawa estetyki Gminy i Miasta, przywrócenie miejsca rekreacji	b.d.	Gmina i Miasto Czerwionka-Leszczyny	budżet ZOWER, środki UE, NFOŚiGW i WFOŚiGW	
OZG.1.1.3	Odzysk materiałów z haldy po byłej kopalni Dębieńsko	2013	2017	Firma ZOWER	Przygotowanie terenu pod	b.d.	Gmina i Miasto Czerwionka-Leszczyny	budżet ZOWER, środki UE,	

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY I MIASTA CZERWIONKA - LESZCZYNY
NA LATA 2013-2016 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2017 – 2020 - AKTUALIZACJA

							rekultywację			NFOŚiGW i
OCHRONA PRZED HAŁASEM										
ZADANIA WŁASNE										
OH.1.1.1	Bieżące remonty dróg gminnych i powiatowych	2013	2020	Gmina i Miasto Czerwionka-Leszczyny, Powiatowy Zarząd Dróg w Rybniku	Zmniejszenie emisji hałasu	**	Powiat Rybnicki	budżet Gminy i Miasta Czerwionka-Leszczyny, budżet Powiatu Rybnickiego finansowanie zewnętrzne		
OH.1.2.1	Uwzględnianie w MPZP zapisów o dopuszczalnych poziomach dźwięku i egzekwowanie tych zapisów	2013	2020	Gmina i Miasto Czerwionka-Leszczyny	Tworzenie stref buforowych wolnych od hałasu	Koszty administracyjne	Przedsiębiorcy, powiat Rybnicki	budżet Gminy i Miasta Czerwionka-Leszczyny		
ZADANIA KOORDYNOWANE										
OH.1.2.3	Kontrola emisji hałasu do środowiska z obiektów działalności gospodarczej.	2013	2020	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach	Przestrzeganie wymagań prawnych decyzji o poziomie dźwięku	Koszty administracyjne	Gmina i Miasto Czerwionka - Leszczyny, przedsiębiorstwa podlegające kontroli	budżet Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Katowicach		
OH.1.2.2	Realizowanie na lekcjach wychowawczych i zajęciach przedszkolnych tematów dotyczących wpływu nadmiernego hałasu na zdrowie człowieka (słuchanie głośniejszej muzyki)	2013	2020	Gmina i Miasto Czerwionka-Leszczyny, Szkoły, Przedszkola organizacje ekologiczne	Edukacja młodego społeczeństwa	4 zł/rok 32	Powiat Rybnicki organizacje ekologiczne	budżet Gminy i Miasta Czerwionka-Leszczyny, WFOSiGW, sponsorzy, organizacje ekologiczne		

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY I MIASTA CZERWIONKA - LESZCZYNY
NA LATA 2013-2016 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2017 – 2020 - AKTUALIZACJA

OCHRONA PRZED PROMIENIOWANIEM NIEJONIZUJĄCYM								
ZADANIA WŁASNE								
OPN.1.1	Preferowanie małokonfliktowych lokalizacji źródeł promieniowania elektromagnetycznego	2013	2020	Gmina i Miasto Czerwionka-Leszczyny	Ochrona przed zagrożeniem spowodowanym promieniowaniem	Koszty administracyjne	Administratorzy sieci energetycznych, właściciele stacji bazowych telefonii komórkowych i anten radiokomunikacyjnych	budżet Gminy i Miasta Czerwionka-Leszczyny
ZADANIA KOORDYNOWANE								
OPN.1.1	Gromadzenie danych dotyczących instalacji powodujących wytwarzanie pól elektromagnetycznych	2013	2020	Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego	Możliwość reagowania i ochrony mieszkańców	Koszty administracyjne	Gmina i Miasto Czerwionka - Leszczyny	budżet Województwa Śląskiego
OPN1.3	Dalsze prowadzenie monitoringu środowiska w celu określenia aktualnego poziomu elektromagnetycznego promieniowania niejonizującego	2013	2020	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach	Możliwość reagowania i ochrony zdrowia mieszkańców	100	Gmina i Miasto Czerwionka-Leszczyny,	budżet Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Katowicach
EDUKACJA EKOLOGICZNA *								
ZADANIE WŁASNE								
OA.1.3-1	Promocja i wspieranie rozwoju odnawialnych źródeł energii oraz technologii zwiększających efektywne wykorzystanie energii i zmniejszających materiałochłonność gospodarki	2013	2020	Gmina i Miasto Czerwionka-Leszczyny	Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców	16	organizacje ekologiczne, mieszkańcy	budżet Gminy i Miasta Czerwionka-Leszczyny, WFOŚiGW
OA.1.3-2	Wspieranie działań edukacji szkolnej np.: prowadzenie działań z zakresu edukacji ekologicznej w zakresie ochrony powietrza dla młodzieży na terenach cennych przyrodniczo	2013	2020	Gmina i Miasto Czerwionka-Leszczyny			organizacje ekologiczne, mieszkańcy, szkoły, przedszkola	budżet Gminy i Miasta Czerwionka-Leszczyny, WFOŚiGW
WŚ.1.3-1	Organizacja cyklu spotkań z mieszkańcami gmin na temat	2013	2020	Gmina i Miasto Czerwionka-	Wzrost świadomości	Koszty administracyjne	-	budżet Gminy i Miasta

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY I MIASTA CZERWIONKA - LESZCZYNY
NA LATA 2013-2016 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2017 – 2020 - AKTUALIZACJA

							Leszczyny	ekologicznej mieszkańców					Czerwionka- Leszczyny, WFOSiGW
OPK.1.1.1	racjonalnego gospodarowania zasobami wodnymi na poziomie gospodarstwa domowego (propagowanie postaw i zachowań motywujących ludność do oszczędzania wody)	2013	2020	Gmina i Miasto Czerwionka-Leszczyny	Ochrona walorów przyrodniczych, edukacja młodzieży	16	RDOŚ w Katowicach organizacje i stowarzyszenia ekologiczne	budżet Gminy i Miasta Czerwionka-Leszczyny, WFOSiGW,					Czerwionka- Leszczyny, WFOSiGW
OH.1.2.2	Promocja własnych działań i inicjatyw proekologicznych promujących walory środowiska przyrodniczego o charakterze cyklicznym: Dzień Ziemi, Sprzątanie Świata	2013	2020	Gmina i Miasto Czerwionka-Leszczyny	Uświadamiania młodzieży szkodliwości nadmiernego hałasu	4 zł/rok 32	placówki oświatowe, organizacje ekologiczne	budżet Gminy i Miasta Czerwionka-Leszczyny					Czerwionka- Leszczyny, WFOSiGW
	Realizowanie na lekcjach wychowawczych i zajęciach przedшкоlnych tematów dotyczących wpływu nadmiernego hałasu na zdrowie człowieka (słuchanie głośnej muzyki)	2013	2020	Gmina i Miasto Czerwionka-Leszczyny	Uświadamiania młodzieży szkodliwości nadmiernego hałasu	4 zł/rok 32	placówki oświatowe, organizacje ekologiczne	budżet Gminy i Miasta Czerwionka-Leszczyny					Czerwionka- Leszczyny, WFOSiGW

*w części dotyczące edukacji umieszczono zadania dotyczące edukacji ekologicznej ze wszystkich działań ochrony środowiska

** koszty zadania umieszczono w części dotyczącej ochrony powietrza

10 Zagadnienia systemowe

10.1 Mechanizmy prawne

Ustawy określają narzędzia prawne wykorzystywane dla realizacji zadań w dziedzinie ochrony środowiska, jak również nakładają na organy administracji samorządowej obowiązki w tym zakresie. Organami ochrony środowiska w myśl art. 376 ustawy Prawo ochrony środowiska są:

- wójt, burmistrz lub prezydent miasta,
- starosta,
- sejmik województwa,
- marszałek województwa,
- minister właściwy do spraw środowiska.

Organy Inspekcji Ochrony Środowiska działające na podstawie przepisów ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska wykonują zadania w zakresie ochrony środowiska, jeżeli ustawa tak stanowi. Burmistrz Gminy i Miasta Czerwionka - Leszczyny sprawuje kontrolę przestrzegania i stosowania przepisów o ochronie środowiska w zakresie objętym właściwością tych organów.

Burmistrz Gminy i Miasta Czerwionka - Leszczyny lub osoby przez niego upoważnione są uprawnieni do występowania w charakterze oskarżyciela publicznego w sprawach o wykroczenia przeciw przepisom o ochronie środowiska. Burmistrz występuje do Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska o podjęcie odpowiednich działań będących w jego kompetencji, jeżeli w wyniku kontroli organy te stwierdzą naruszenie przez kontrolowany podmiot przepisów o ochronie środowiska lub występuje uzasadnione podejrzenie, że takie naruszenie mogło nastąpić, przekazując dokumentację sprawy.

Burmistrz okresowo przedkłada marszałkowi województwa informacje o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska.

Burmistrz w drodze decyzji może, nakazać osobie fizycznej, której działalność negatywnie oddziałuje na środowisko, wykonanie w określonym czasie czynności zmierzających do ograniczenia negatywnego oddziaływania na środowisko.

10.2 Dostęp do informacji, udział społeczeństwa

Według ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2008 roku Nr 199, poz. 1227 z późn zm.) organy administracji są obowiązane udostępniać każdemu informacje o środowisku i jego ochronie znajdujące się w ich posiadaniu lub które są dla nich przeznaczone.

Udostępnieniu podlegają informacje dotyczące:

- stanu elementów środowiska, takich jak:
 - powietrze,
 - woda,
 - powierzchnia ziemi,
 - kopaliny,
 - klimat,
- krajobraz i obszary naturalne, w tym:
 - bagna,

- obszary nadmorskie i morskie,
- rośliny,
- zwierzęta i grzyby
- oraz inne elementy różnorodności biologicznej, w tym organizmy genetycznie zmodyfikowane, oraz wzajemnych oddziaływań między tymi elementami;
- emisji, w tym odpadów promieniotwórczych, a także zanieczyszczeń, które wpływają lub mogą wpłynąć na elementy środowiska,
- środków, takich jak:
 - środki administracyjne,
 - polityki,
 - przepisy prawne dotyczące środowiska i gospodarki wodnej,
 - plany, programy
 - porozumienia w sprawie ochrony środowiska,
 - a także działania wpływające lub mogących wpłynąć na elementy środowiska oraz na emisje i zanieczyszczenia, jak również środków i działań, które mają na celu ochronę tych elementów;
- raportów na temat realizacji przepisów dotyczących ochrony środowiska,
- analiz kosztów i korzyści oraz innych analiz gospodarczych i założeń wykorzystanych w ramach środków i działań,
- stanu zdrowia, bezpieczeństwa i warunków życia ludzi, oraz stanu obiektów kultury i obiektów budowlanych - w zakresie, w jakim oddziałują na nie lub mogą oddziaływać:
 - stany elementów środowiska,
 - przez elementy środowiska,
 - emisje i zanieczyszczenia.

Wśród opracowań, stanowiących dokumenty jawne, które powinny zostać udostępnione przez Gminę i Miasto Czerwionka - Leszczyny znajduje się również projekt Programu Ochrony Środowiska, po zaopiniowaniu projektu POŚ przez Powiat Rybnicki, oraz po przyjęciu go uchwałą Rady Miejskiej niniejsza aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla Gminy i Miasta Czerwionka – Leszczyny na lata 2013-2016 z perspektywą na lata 2017-2020 zostanie (zgodnie z Dz. U. 2008 nr 199 poz. 1227 Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko art. 21. pkt. 2 ppt. 23) umieszczona na stronie internetowej Gminy i Miasta Czerwionka – Leszczyny.

Projekt programu ochrony środowiska zalicza się do dokumentów, w których mogą zostać zapisane inwestycje znacząco oddziałujące na środowisko i konieczne jest przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Niemniej jednak w sytuacji kiedy organ opracowujący dokument uzna, iż planowane inwestycje nie będą znacząco oddziaływały na środowisko może zwrócić się do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska i Państwowego Wojewódzkiego Inspektora sanitarnego o uzgodnienie odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

W harmonogramach planowanych do realizacji zadań zamieszczonych w projekcie Programu ochrony środowiska nie ma zadań, które w znaczący negatywny sposób oddziałują na środowisko. W związku z tym zwrócono się z zapytaniem o konieczność przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko zarówno do RDOŚ jak i PWIS. Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Katowicach pismem nr NS-NZ.042.51.2013.AG z dnia 28 czerwca

2013 roku stwierdził brak potrzeby przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla Aktualizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy i Miasta Czerwionka – Leszczyny na lata 2013-2016 z perspektywą na lata 2017-2020.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Katowicach po analizie harmonogramów realizacji zadań zawartych w Aktualizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy i Miasta Czerwionka – Leszczyny na lata 2013-2016 z perspektywą na lata 2017-2020 uzgodnił pismem nr WOOŚ.410.168.2013.MG1 z dnia 25 lipca 2013 roku brak potrzeby przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu w/w dokumentu.

10.3 System Zarządzania Środowiskowego na obszarze gminy i miasta Czerwionka - Leszczyny

Aktualnie w Urzędzie Gminy i Miasta nie jest wprowadzony system zarządzania środowiskowego. Opracowanie i wdrożenie systemu umożliwi systematyczną kontrolę i ocenę oddziaływania organizacji na środowisko oraz podejmowanie działań dla poprawy stanu środowiska.

Wprowadzenie i systematyczna aktualizacja Systemu Zarządzania Środowiskowego w Urzędzie Gminy i Miasta Czerwionka - Leszczyny powinno polegać na:

1. Wyznaczeniu właściwej Polityki Środowiskowej

Polityka Środowiskowa¹⁵ jest to deklaracja organizacji dotycząca jej intencji i zasad odnoszących się do ogólnych efektów działalności środowiskowej, określająca ramy do działania i ustalenia celów oraz zadań środowiskowych organizacji

Polityka Środowiskowa organizacji jest fundamentem Systemu Zarządzania Środowiskowego, powinna stanowić ramy do ustalania i przeglądu celów i zadań środowiskowych.

Odpowiedzialność za ustalenie Polityki Środowiskowej może spoczywać na Kierownictwie. Kierownictwo organizacji jest również odpowiedzialne za wdrożenie polityki.

Na szczeblu kierowniczym (wójt) określa Politykę Środowiskową tak, aby uwzględniała:

- misję organizacji,
- wymagania zainteresowanych stron oraz komunikowanie się z nimi,
- ciągłe doskonalenie,
- zapobieganie zanieczyszczeniom,
- specyficzne warunki lokalne i regionalne,
- zgodność z przepisami dotyczącymi ochrony środowiska oraz z innymi wymaganiami prawnymi, które dotyczą organizacji,
- koordynację z istniejącą polityką (np. Polityką Jakości),
- udostępnienie polityki publicznie.

2. Zidentyfikowaniu aspektów środowiskowych związanych z działalnością i usługami Gminy i Miasta,

Wskaźnikami oceny efektywności działalności środowiskowej mogą być np.: efektywność wykorzystania materiałów i energii, procent powtórnie wykorzystanych odpadów (np. makulatury), liczba wypadków środowiskowych.

3. Zidentyfikowaniu wymagań środowiskowych związanych z działalnością, usługami i procesami oraz Systemem Zarządzania Środowiskowego i ochroną środowiska.

¹⁵ na podstawie normy PN-EN ISO 14001, 1996

4. Wyznaczeniu celów i zadań środowiskowych w oparciu o znaczące aspekty środowiskowe i Politykę Środowiskową,

Cel środowiskowy¹⁶ jest to ogólny cel wynikający z Polityki środowiskowej, który organizacja ustala do osiągnięcia. Cel ten jest określony ilościowo, tam gdzie jest to możliwe.

Zadanie środowiskowe¹⁷ jest to szczegółowe wymaganie dotyczące efektów działalności środowiskowej, wyrażane ilościowo zawsze, gdy jest to możliwe, mające zastosowanie do organizacji lub jej części, wynikające z celów środowiskowych, które należy określić lub zrealizować, aby osiągnąć te cele.

Po ustaleniu celów i zadań organizacja określa dla nich mierzalne wskaźniki. Wskaźniki te mogą być podstawą do oceny efektów działalności środowiskowej.

Organizacja ustanawia i utrzymuje udokumentowane cele i zadania środowiskowe dla każdej służby oraz na odpowiednim szczeblu wewnątrz organizacji.

5. Opracowaniu Programu Zarządzania Środowiskowego.

Program Zarządzania Środowiskowego przydziela realizację wyznaczonych celów i zadań środowiskowych konkretnym osobom lub odpowiedniemu szczeblowi organizacji, określa środki i terminy, w których cele i zadania środowiskowe są realizowane.

Przystępując do opracowania Programu Zarządzania Środowiskowego, należy rozważyć:

- sposób opracowania Programu Zarządzania Środowiskowego,
- sposób uwzględnienia w programie celów przedstawionych w Polityce Środowiskowej organizacji,
- sposób kontrolowania i przeglądania Programu Zarządzania Środowiskowego,
- sposób kontrolowania stopnia realizacji celów i zadań środowiskowych,
- odpowiedzialność osób albo organizacji za poszczególne etapy i całość realizacji celów i zadań środowiskowych określonych w Programie Zarządzania Środowiskowego.

W gminie, która wprowadziła u siebie system Zarządzania Środowiskowego wszystkie wymagane elementy Systemu powinny być wdrożone, a ustalone procesy, zwłaszcza te związane ze znaczącymi oddziaływaniami na środowisko powinny być okresowo kontrolowane.

Każdy pracownik Urzędu Gminy i Miasta powinien być świadomy swojej roli w Systemie Zarządzania Środowiskowego.

W ramach wdrożenia Systemu Zarządzania Środowiskowego, w Urzędzie powinien być powołany Pełnomocnik ds. Systemu Zarządzania oraz Zespół ds. Środowiskowych. Zadaniem Pełnomocnika ds. systemu Zarządzania jest nadzorowanie i zapewnienie prawidłowego wdrożenia Systemu Zarządzania Środowiskowego.

Pełnomocnik ds. systemu Zarządzania odpowiedzialny jest za nadzór nad realizacją wszystkich zaplanowanych zadań i przedsięwzięć związanych z Polityką Środowiskową i Programem Zarządzania Środowiskowego.

W skład zespołu ds. Środowiskowych wchodzi przedstawiciele poszczególnych wydziałów Urzędu Miejskiego Zespół odpowiedzialny jest za identyfikację aspektów środowiskowych, ustalenie i realizację celów i zadań środowiskowych oraz ich okresową aktualizację oraz za przekazanie informacji uzyskanych na spotkaniach.

¹⁶ Norma PN-EN ISO 14001:1996

¹⁷ Norma PN-EN ISO 14001:1996

W pierwszym etapie system Zarządzania Środowiskowego jest wdrażany w Urzędzie Gminy, w drugim etapie w jednostkach Urzędu, natomiast w trzecim w przedsiębiorstwach funkcjonujących na obszarze gminy i miasta.

W Urzędzie Gminy i Miasta prowadzona jest polityka jakości Urzędu Gminy i Miasta Czerwionka-Leszczyny. Wynika ona z realizacji wizji:

„Gmina i Miasto Czerwionka – Leszczyny – miejsce, w którym możemy godnie żyć, pracować i odpoczywać, z poszanowaniem dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, z dobrymi warunkami dla inwestorów w różnych dziedzinach działalności”

Polityka Systemu Zarządzania Jakością oparta jest na czterech fundamentalnych zasadach:

- Jakość to dla nas spełnienie oczekiwań naszych Klientów i zaspokojenie zbiorowych potrzeb naszych mieszkańców.
- Zaufanie budujemy poprzez jasne i przejrzyste zasady działania, nieskazitelny wizerunek naszych pracowników oraz indywidualne podejście do problemów Klientów.
- Praca wykonywana zgodnie z obowiązującym prawem, wewnętrznymi standardami i zachowaniem klimatu wzajemnego poszanowania oraz profesjonalizm pracowników i praca w zespole zapewniają wysoką skuteczność naszych działań.
- Poprzez Ciągłe doskonalenie naszych procesów, podnoszenie kwalifikacji naszych pracowników i budowę praworządnej, lokalnej wspólnoty, kreujemy Pozytywny Wizerunek Gminy i Miasta.

Burmistrz zapewnia wszelkie zasoby i pomoc wszędzie, gdzie jest to niezbędne, w celu osiągnięcia właściwej wiedzy i doświadczenia, koniecznych do wprowadzenia tej polityki, która jest znana przez wszystkich pracowników Urzędu Gminy i Miasta.

10.4 Monitoring środowiska

Państwowy Monitoring Środowiska (PMS) został utworzony ustawą z dnia 10 lipca 1991 roku o Państwowej Inspekcji Ochrony Środowiska. Jego celem jest zapewnienie wiarygodnych informacji o stanie środowiska. Państwowy monitoring środowiska według art. 25 ustawy Prawo ochrony środowiska z 2001 roku to system pomiarów, ocen i prognoz stanu środowiska oraz gromadzenie, przetwarzanie i rozpowszechnianie informacji o środowisku. Celem monitoringu ochrony środowiska jest rozpoznawanie stopnia zanieczyszczenia środowiska poprzez określony system pomiarów, ocen i badań, dostarczanie informacji o aktualnym stanie i stopniu zanieczyszczenia poszczególnych jego komponentów.

Dla prawidłowej oceny realizacji „Programu...” należy określić wskaźniki będące miernikami stopnia realizacji „Programu...”. Wskaźnikami określającymi stan środowiska i stopień zmian w nim zachodzących w zakresie ochrony powietrza będą:

- wielkości i zmiany stężeń zanieczyszczeń powietrza stale monitorowanych,
- udział odnawialnych źródeł energii w produkcji i wykorzystaniu ciepła i energii elektrycznej, (z wyłączeniem prywatnych instalacji),
- wymiana nieefektywnych i zanieczyszczających środowisko małych i średnich kotłów węglowych (o mocy do 1 MW) na wysokosprawne i niskoemisyjne źródła ciepła.

Dla oceny racjonalizacji kosztów usług energetycznych:

- zmiana średniej ceny ciepła produkowanego z różnych paliw i z systemowego źródła ciepła w zł/GJ do ceny roku poprzedzającego,
- koszty i zużycia energii w obiektach i budynkach własnych Gminy i Miasta, w szczególności w obiektach przeznaczonych do modernizacji (monitoring przed i po przeprowadzeniu przedsięwzięć modernizacyjnych).

Wskaźnikami określającymi stan środowiska i stopień zmian w nim zachodzących w zakresie gospodarki wodnej będą:

- jakość wód powierzchniowych i podziemnych,
- zasoby eksploatacyjne wód podziemnych,
- liczba mieszkańców podłączonych do systemu zbiorczej kanalizacji sanitarnej,
- liczba mieszkańców obsługiwana przez wodociąg,
- szacunkowa ilość ścieków nieoczyszczonych odprowadzanych do środowiska, (według obliczeń dotyczących ilości mieszkańców, ilości ścieków odprowadzanych za pośrednictwem sieci kanalizacji i wywożonych wozami asenizacyjnymi),
- długość sieci kanalizacji sanitarnej,
- długość sieci kanalizacji deszczowej.

Wskaźnikami określającymi stan środowiska i stopień zmian w nim zachodzących w zakresie ochrony powierzchni ziemi będą:

- powierzchnia lasów,
- powierzchnia obszarów chronionych,
- ilość chronionych obiektów,
- nasadzenia.

Celem monitorowania jest określenie:

- powierzchni zdegradowanych gruntów,
- powierzchni gruntów zrekultywowanych,
- zawartości metali ciężkich w glebie,
- zasobności gleby oraz odczyn.

Elementem polityki ekologicznej Gminy i Miasta Czerwionka - Leszczyny jest współpraca z instytucjami zajmującymi się badaniem stanu środowiska, przetwarzaniem uzyskanych danych oraz ich upowszechnianiem. Polityka ekologiczna zakłada rozpowszechnianie danych o stanie środowiska także poprzez stronę internetową i tablicę ogłoszeń Gminy i Miasta.

Ponadto, ustawa Prawo ochrony środowiska nakłada na organy wykonawcze województwa, powiatu i gminy (w tym przypadku gminy miejsko - wiejskiej) sporządzanie, co dwa lata raportu z realizacji programu ochrony środowiska. Gmina sporządza takie raporty w ramach działań własnych w określonych w ustawie odstępach czasowych.

Bezpośrednim wskaźnikiem zaawansowania realizacji zadań objętych programem ochrony środowiska będzie ciągły monitoring oraz kontrola podejmowanych działań.

11 Aspekty finansowe realizacji „Programu...”

11.1 Analiza źródeł preferencyjnego wsparcia finansowego przedsięwzięć w zakresie ochrony środowiska

Wszystkie przedsięwzięcia zdefiniowane w ramach „Programu...” prowadzą do poprawy stanu istniejącego w zakresie ochrony środowiska – różnice dotyczą w zasadzie jednostek wdrażających, charakteru przedsięwzięcia i oczywiście jego kosztów. W myśl, zatem ogólnej polityki krajowej i Unii Europejskiej, podmioty odpowiedzialne za ich realizację mogą ubiegać się o wsparcie ze środków zewnętrznych na preferencyjnych (w stosunku do rynkowych) zasadach. Jest to szczególnie ważne w sytuacji ograniczonych możliwości budżetowych jednostek samorządu terytorialnego, jak również znacznych kosztów pozyskania i wykorzystania komercyjnych środków zwrotnych.

Preferencyjne źródła finansowania przedsięwzięć środowiskowych wynikają z szeregu programów (np. finansowanych środkami UE) bądź związane są z polityką instytucji/funduszy celowych. Generalnie źródła te można podzielić na dwie grupy: środki krajowe i środki zagraniczne.

W dalszej części opisane zostaną najistotniejsze (biorąc pod uwagę charakter określonych w programie przedsięwzięć) metody finansowania przedsięwzięć w zakresie ochrony środowiska. Należy jednak zaznaczyć, iż wskazane zostaną jedynie informacje podstawowe – duża zmienność kryteriów i czynników związanych z wykorzystaniem dostępnych środków nie daje się pogodzić z okresem planowania zadań wskazanych w „Programie...” Dlatego też bardziej zasadne wydaje się wskazanie źródeł informacji (najczęściej oficjalnych serwisów internetowych), ich systematyczne wykorzystanie pozwoli na wykształcenie obrazu sytuacji na podstawie najbardziej aktualnych danych.

11.1.1 Krajowe Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Fundusze Ochrony Środowiska (wojewódzkie i narodowy) mają za zadanie wspieranie realizacji inwestycji ekologicznych, a także działań nieinwestycyjnych (edukacja ekologiczna, opracowania naukowo-badawcze i ekspertyzy dotyczące zagadnień związanych z ochroną środowiska).

Przedsięwzięcia finansowane przez Fundusze (Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie, Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach) muszą spełniać następujące kryteria:

- zgodności z polityką ekologiczną państwa,
- efektywności ekologicznej,
- efektywności ekonomicznej,
- uwarunkowań technicznych i jakościowych,
- zasięgu oddziaływania,
- wymogów formalnych.

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej wspiera finansowo przedsięwzięcia podejmowane dla poprawy jakości środowiska w Polsce, traktując jako priorytetowe te zadania, których realizacja wynika z konieczności wypełnienia zobowiązań Polski wobec Unii Europejskiej. Celem działalności Narodowego Funduszu jest finansowe wspieranie inwestycji ekologicznych o znaczeniu i zasięgu ogólnopolskim i ponadregionalnym oraz zadań lokalnych, istotnych z punktu widzenia potrzeb środowiska.

NFOŚiGW stosuje następujące formy dofinansowania:

- oprocentowane pożyczki,
- dotacje, w tym dopłaty do oprocentowanych kredytów bankowych, dokonywanie częściowych spłat kapitału kredytów bankowych, dopłaty do oprocentowania lub ceny wykupu obligacji, dopłaty do demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji,
- przekazywanie środków jednostkom budżetowym,
- dopłaty do oprocentowania preferencyjnych kredytów bankowych i pożyczek,
- udostępnianie środków finansowych bankom z przeznaczeniem na udzielanie kredytów na wskazane przez Narodowy Fundusz programy i przedsięwzięcia,
- poręczanie spłaty kredytów oraz zwrotu środków przyznanych przez rządy państw obcych i organizacje międzynarodowe, przeznaczonych na realizację zadań ochrony środowiska i gospodarki wodnej.

Ważną i interesującą formą wsparcia mogą być środki z tzw. Systemu Zielonych Inwestycji (GIS). Budżet tego „Programu...” stanowią w znacznej mierze środki pochodzące ze sprzedaży przez Polskę praw do emisji dwutlenku węgla. Dotacje (do 100% kosztów kwalifikowanych) połączone z preferencyjnymi pożyczkami (do 60% kosztów kwalifikowanych) kierowane są na te aspekty środowiskowe, które wiążą się z ochroną atmosfery i klimatu, takimi jak zarządzanie energią w budynkach sektora finansów publicznych, w budynkach użyteczności publicznej czy energooszczędne oświetlenie uliczne lub niskoemisyjny transport miejski.

Wsparcie NFOŚiGW może być również formą pokrycia wkładu własnego w sytuacji realizacji inwestycji ze środków UE.

Oficjalny serwis internetowy: www.nfosigw.gov.pl

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach przewiduje dofinansowanie poprzez pożyczki i dotacje na wdrażanie projektów związanych z realizacją programów ochrony poszczególnych elementów środowiska. WFOŚiGW udziela:

- pożyczki, w tym pożyczki pomostowej,
- dotacji, przekazania środków,
- umorzenia części udzielonej pożyczki,
- kredytów preferencyjnych z dopłatami do oprocentowania,
- linii kredytowych (dla osób fizycznych i wspólnot mieszkaniowych).

Łączne dofinansowanie dla zadań inwestycyjnych nie może przekraczać 80% kosztów kwalifikowanych, przy czym istnieje możliwość uzyskania częściowego wsparcia w postaci dotacji (dla zadań pozainwestycyjnych maksymalna wartość dotacji może sięgać 100%).

Dotacje – do poziomu 50% kosztów kwalifikowanych – mogą być udzielane na następujące zadania inwestycyjne:

- zakupy inwestycyjne realizowane w ramach zadań związanych z edukacją ekologiczną, ochroną przyrody, zarządzaniem środowiskowym, zapobieganiem i likwidacją skutków poważnych awarii,
- budowa, modernizacja zbiorników małej retencji wodnej wpisanych do Programu małej retencji dla Województwa Śląskiego,
- budowa i modernizacja urządzeń wodnych zwiększających bezpieczeństwo przeciwpowodziowe,

- udział w usuwaniu skutków powodzi w urządzeniach wodnych, brzegach rzek i potoków oraz urządzeniach ochrony środowiska,
- uzupełnianie w sprzęt wojewódzkich magazynów przeciwpowodziowych,
- usuwanie szkód w środowisku spowodowanych działaniem żywiołu,
- likwidacja zagrożeń środowiskowych powodowanych zdeponowaniem niebezpiecznych odpadów przez zakłady postawione w stan likwidacji,
- usuwanie skutków zanieczyszczenia powierzchni ziemi, w przypadku nieustalenia podmiotu za nie odpowiedzialnego,
- likwidacja mogiłników i magazynów przeterminowanych środków ochrony roślin,
- wspieranie wykorzystania źródeł energii odnawialnej, za wyjątkiem produkcji energii cieplnej dla nowobudowanych obiektów,
- demontażu, zbierania, transportu oraz unieszkodliwiania lub zabezpieczenia odpadów zawierających azbest z budynków należących do osób prywatnych,
- wspieranie wykorzystania źródeł energii odnawialnej dla nowobudowanych obiektów użyteczności publicznej jednostek sektora finansów publicznych,
- z zakresu ochrony atmosfery i ochrony wód (za wyjątkiem budynków mieszkalnych), realizowane przez jednostki sektora finansów publicznych w obiektach użyteczności publicznej oraz przez pozostałe jednostki w obiektach użyteczności publicznej wpisanych do rejestru zabytków.

WFOŚiGW realizuje przedsięwzięcia z udziałem środków udostępnionych przez NFOŚiGW w zakresie demontażu, zbierania, transportu oraz unieszkodliwiania lub zabezpieczenia odpadów zawierających azbest, zgodnie z gminnymi programami usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest. Kwota dofinansowania przedsięwzięcia wynosi do 100% jego kosztów kwalifikowanych, w tym do 50% kosztów kwalifikowanych, ze środków udostępnionych przez NFOŚiGW, w formie dotacji, a pozostałą część dofinansowania ze środków WFOŚiGW w formie pożyczki. Minimalna pożyczka ze środków WFOŚiGW w realizację przedsięwzięcia stanowi 35% kosztów kwalifikowanych.

W przypadku przedsięwzięć polegających na usuwaniu skutków zanieczyszczenia powierzchni ziemi, w przypadku nieustalenia podmiotu odpowiedzialnego albo bezskutecznej egzekucji wobec sprawcy, możliwe jest dofinansowanie do 100% kosztów kwalifikowanych zadania.

Dodatkowe możliwości otwierają się dla zadań polegających na usuwaniu szkód powodziowych opisanych w protokole szacowania szkód powodziowych. Dla nich możliwe jest dofinansowanie do 80% kosztów kwalifikowanych zadania. Wnioski składa się do 4 miesięcy od dnia odwołania alarmu powodziowego.

Dla zadań związanych z:

- zapobieganiem i likwidacją poważnych awarii;
- uzupełnieniem w sprzęt przeciwpowodziowy;
- wspomaganie systemu kontroli wnoszenia opłat za korzystanie ze środowiska;
- polegających na zakupach wyposażenia lub sprzętu pomocniczego (w tym także środków chemicznych do zwalczania zagrożeń dla zdrowia i środowiska) nie będących składnikami majątku trwałego i mających wartość jednostkową poniżej 3,5 tys. zł.,

możliwe jest przyznanie dotacji do 100% kosztów kwalifikowanych zadania.

11.1.2 Ogólnopolskie Programy Operacyjne

Jednym z najważniejszych źródeł finansowania przedsięwzięć w ochronę środowiska w Polsce, w okresie programowym na lata 2007-2013 jest Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko (POIiŚ). Głównym celem „Programu...” jest podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej Polski i jej regionów poprzez rozwój infrastruktury technicznej przy równoczesnej ochronie i poprawie stanu środowiska, zdrowia, zachowaniu tożsamości kulturowej i rozwijaniu spójności terytorialnej. Na realizację POIiŚ w latach 2007-2013 zostanie przeznaczonych ponad 36 mld euro. Ze środków Unii Europejskiej będzie pochodziło 27 848,3 mln euro (w tym ze środków Funduszu Spójności – 21 511,06 mln euro (77%) oraz Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego – 6 337,2 mln euro (23%).

Program obejmie wsparciem takie dziedziny jak: transport, środowisko, energetykę, kulturę i dziedzictwo kulturowe, szkolnictwo wyższe, a także ochronę zdrowia. W zakresie ochrony środowiska przewidziano dofinansowanie dla dużych inwestycji komunalnych, inwestycji ekologicznych w przedsiębiorstwach, projektów ochrony przyrody i bezpieczeństwa ekologicznego, a także edukacji ekologicznej. Wsparcie z „Programu...” otrzymają zarówno samorządy i przedsiębiorcy, jak również m.in. organizacje pozarządowe, parki narodowe i Lasy Państwowe.

Środowiskowe priorytety w PO IiŚ to:

- Oś priorytetowa 1 - Gospodarka wodno-ściekowa (zredukowanie ilości zanieczyszczeń odprowadzanych ze ściekami do wód i ziemi oraz zapewnienie odpowiedniej jakości wody pitnej).
- Oś priorytetowa 2 - Gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi (zmniejszenie presji na powierzchnię ziemi - zmniejszenie udziału odpadów komunalnych składowanych i rekultywację terenów zdegradowanych).
- Oś priorytetowa 3 - Zarządzanie zasobami i przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska (ograniczenie ryzyka zagrożeń ekologicznych poprzez inwestycje i system monitorowania).
- Oś priorytetowa 4 - Przedsięwzięcia dostosowujące przedsiębiorstwa do wymogów ochrony środowiska (ograniczanie negatywnego wpływu istniejącej działalności przemysłowej na środowisko i dostosowanie przedsiębiorstw do wymogów prawa wspólnotowego).
- Oś priorytetowa 5 - Ochrona przyrody i kształtowanie postaw ekologicznych (ograniczenie degradacji środowiska naturalnego oraz strat zasobów różnorodności biologicznej, w tym działania z zakresu edukacji ekologicznej).
- Oś priorytetowa 10 - Infrastruktura energetyczna przyjazna środowisku (poprawa bezpieczeństwa energetycznego państwa w zakresie oddziaływania sektora energetycznego na środowisko; wsparcie będzie udzielane na podwyższenie sprawności wytwarzania, przesyłania, dystrybucji i użytkowania energii, w tym wzrost wykorzystania energii odnawialnej i biopaliw).

Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka ma na celu wspieranie projektów o dużym znaczeniu dla gospodarki, jak również wspieranie szeroko rozumianej innowacyjności. Wspierane będą działania z zakresu innowacji: produktowej, procesowej (usługowej) oraz organizacyjnej. Wspierana i promowana będzie innowacyjność na poziomie, co najmniej krajowym i/lub międzynarodowym (określana jako innowacyjność średnia i wysoka). Program ujęty również kontekst ochrony środowiska.

Oficjalny serwis internetowy: www.pois.gov.pl

11.1.3 Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego

Celem głównym „Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2007 – 2013” jest stymulowanie dynamicznego rozwoju, przy wzmocnieniu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej regionu. Rozwój należy tu rozumieć bardzo szeroko, jako proces zachodzący na wielu komplementarnych płaszczyznach, w tym:

- gospodarczej: wzrost gospodarczy i zwiększenie zatrudnienia, rozwój technologiczny i innowacje, restrukturyzacja i dywersyfikacja działalności gospodarczej,
- społecznej: poprawa jakości życia mieszkańców, wzbogacenie tożsamości kulturowej i procesy integracyjne, rozwój usług i zasobów społecznych, wzrost mobilności zawodowej i społecznej,
- środowiskowej: zmniejszenie obciążeń i polepszenie jakości środowiska przyrodniczego, zachowanie bioróżnorodności,
- infra-technicznej: podnoszenie jakości, rozbudowa i racjonalne gospodarowanie zasobami infrastruktury technicznej.

Zadania objęte „Programem...” wpisują się w Priorytet V: Środowisko. Celem szczegółowym tego priorytetu jest: *ochrona oraz poprawa jakości środowiska*. Realizacja celu głównego będzie się odbywać poprzez następujące cele szczegółowe:

- poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych,
- ograniczenie ilości odpadów deponowanych i zdeponowanych w środowisku,
- poprawa jakości powietrza,
- doskonalenie systemu zarządzania środowiskiem,
- ochrona dziedzictwa przyrodniczego i kształtowanie postaw ekologicznych społeczeństwa.

Investycje w zakresie środowiska wspierane będą w ramach następujących działań:

- Gospodarka wodno-ściekowa,
- Gospodarka odpadami,
- Czyste powietrze i odnawialne źródła energii,
- Zarządzanie środowiskiem,
- Dziedzictwo przyrodnicze.

Maksymalnym poziomem wsparcia – w postaci dotacji – wynosi 85% kosztów kwalifikowanych.

Oficjalny serwis internetowy: www.rpo.silesia-region.pl

11.1.4 Program Rozwoju Obszarów Wiejskich

Siedmioletni Program Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW) ma przyczynić się do zapewnienia opłacalności produkcji rolnej, modernizacji gospodarstw i przetwórstwa artykułów rolnych, wspartych przez rozwój pozarolniczej działalności gospodarczej. W ramach PROW zagadnienia środowiskowe realizowane będą w ramach następujących priorytetów:

Oś priorytetowa 1 – Poprawa konkurencyjności sektora rolnego i leśnego – działanie: poprawianie i rozwijanie infrastruktury związanej z rozwojem i dostosowaniem rolnictwa i leśnictwa (scalanie gruntów, gospodarowanie rolniczymi zasobami wodnymi).

Oś priorytetowa 2 - Poprawa środowiska naturalnego i obszarów wiejskich – działania:

- wsparcie gospodarstw na obszarach górskich i innych obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania (ONW),
- program rolnośrodowiskowy (Płatności rolnośrodowiskowe),
- zalesienie gruntów rolnych oraz zalesienie gruntów innych niż rolne,
- odtwarzanie potencjału produkcji leśnej zniszczonego przez katastrofy i wprowadzenie instrumentów zapobiegawczych.

Oś priorytetowa 3 – Jakość życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej – działania:

- różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej,
- podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej
- gospodarka wodno-ściekowa w szczególności zaopatrzenie w wodę, odprowadzanie i oczyszczanie ścieków, w tym systemów kanalizacji sieciowej lub kanalizacji zagrodowej,
- tworzenie systemu zbioru, segregacji, wywozu odpadów komunalnych,
- wytwarzanie lub dystrybucja energii ze źródeł odnawialnych, w szczególności wiatru, wody,
- energii geotermalnej, słońca, biogazu albo biomasy.

Oficjalny serwis internetowy w województwie śląskim: www.prow.silesia-region.pl

11.2 Środki Unii Europejskiej w latach 2014-2020

Na ukończeniu jest wdrażanie programów operacyjnych związanych z alokacją środków Unii Europejskiej w okresie programowania 2007-2013 w tym sensie, iż zasadnicze konkursy na najważniejsze (czyt. najdroższe) działania infrastrukturalne w dziedzinie ochrony środowiska zostały zakończone (aczkolwiek oczywiście trwa wydatkowanie środków, które potrwa do 2015 roku).

Powstanie realnych możliwości ubiegania się o środki UE w latach 2014-2020 wymaga szeregu działań organizacyjnych, których uwieńczeniem będzie przedstawienie konkretnych procedur wdrażania.

Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi w kwietniu 2013 roku rozpoczęło konsultacje społeczne dotyczące Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020. W resorcie opracowano Wstępny zarys Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.

Na podstawie Art. 19a pkt. 1 i 2 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 roku o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (tekst jedn. Dz. U. z 2009 r., Nr. 84, poz. 712 z późn. zm.) prowadzone są konsultacje Projektu Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020, który został przyjęty uchwałą Zarządu Województwa Śląskiego Nr 806/250/ IV/2013 z 16 kwietnia 2013 roku. Dokument ten nie jest jeszcze obowiązującym, do 24 maja można zgłaszać uwagi do dokumentu.

Na obecnym etapie ważnym jest bieżące monitorowanie kluczowych serwerów internetowych instytucji publicznych i finansowych, w szczególności oficjalnej strony Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego.

11.3 Nakłady na realizację zadań „Programu...”

W ramach każdego z analizowanych kierunków ochrony środowiska oszacowano wartość nakładów finansowych związanych z realizacją zadań inwestycyjnych i pozainwestycyjnych. Dla niektórych zadań było to absolutnie niemożliwe i w odpowiednich okienkach dokonano oznaczenia b.d. czyli brak danych.

Odpowiednie zestawienia (plan operacyjny) dla tych przedsięwzięć, oprócz parametrów „cenowo-terminowych”, wskazują podmiot/podmioty odpowiedzialne za wdrożenie – a zatem i finansowanie konkretnych działań. Ogólnie rzecz ujmując, można wydzielić dwie grupy przedsięwzięć – wg kryterium odpowiedzialności za pokrycie środków finansowych:

- zadania finansowane bezpośrednio ze środków będących w dyspozycji Gminy i Miasta Czerwionka - Leszczyny (środków budżetowych Gminy i Miasta),
- zadania finansowane przez osoby prywatne, podmioty komercyjne, różnego rodzaju organizacje i inne podmioty instytucjonalne,

Dokonany podział stanowi odzwierciedlenie kryterium odpowiedzialności za realizację przedsięwzięcia, tj. zadań własnych i zadań koordynowanych.

Obecnie zestawione zostaną łączne znane wartości wydatków inwestycyjnych i pozainwestycyjnych w ramach kierunków ochrony środowiska – z uwzględnieniem kryterium odpowiedzialności za pokrycie środków finansowych.

Tabela 17 Założenia dotyczące realizacji na terenie gminy i miasta Czerwionka- Leszczyny w latach 2013-2020 wydatków z zakresu zadań własnych i zadań koordynowanych w poszczególnych kierunkach ochrony środowiska

L.p.	Wyszczególnienie	Zadania własne		Zadania koordynowana		ogółem	
		Wartość [tys. PLN]	Udział	Wartość [tys. PLN]	Udział	Wartość [tys. PLN]	Udział
1	Ochrona powietrza	440,00	2,15	100,00	6,66	540,00	2,46
2	Gospodarka wodno-ściekowa, w tym ochrona przed powodzią i suszą	581,00	2,84	160,00	10,65	741,00	3,37
3	Gospodarowanie odpadami	1 046,00	5,11	0,00	0,00	1 046,00	4,76
4	Ochrona dziedzictwa przyrodniczego, w tym lasów	18171	88,73	360	23,97	18 531,00	84,31
5	Ochrona powierzchni ziemi i gleb	160	0,78	750	49,93	910,00	4,14
6	Ochrona zasobów	0	0,00	0	0,00	0,00	0,00
7	Ochrona przed hałasem	0	0,00	32	2,13	32,00	0,15
8	Ochrona przed promieniowaniem niejonizującym	0	0,00	100	6,66	100,00	0,45
9	Edukacja ekologiczna	80	0,39	0	0,00	80,00	0,36
	OGÓŁEM	20 478,00	100,00	1 502,00	100,00	21 980,00	100,00

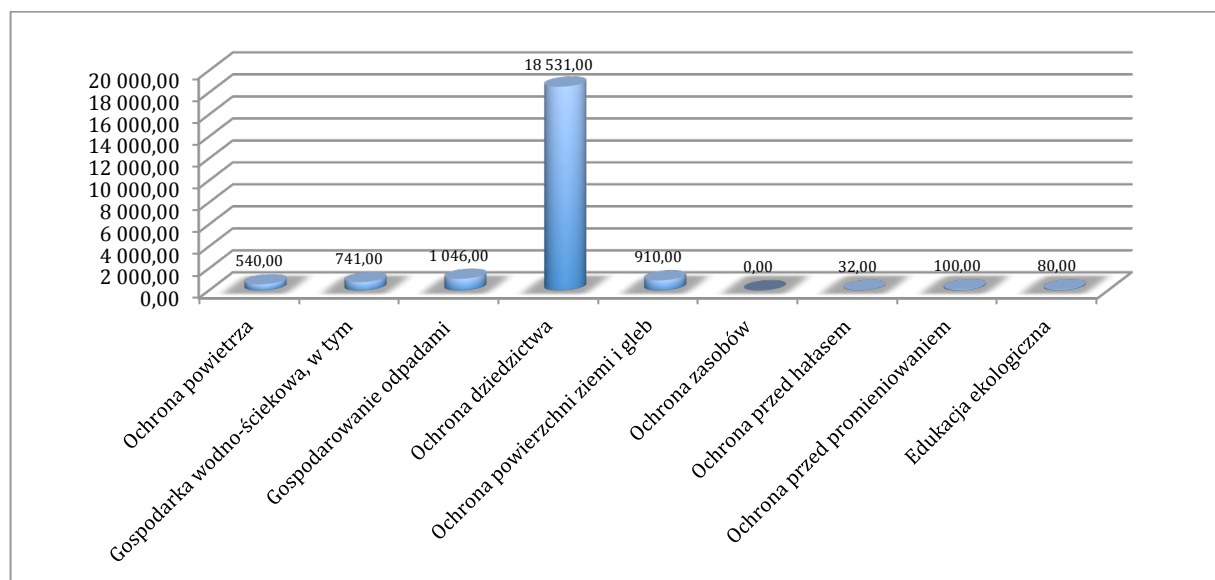
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UGiM Czerwionka – Leszczyny oraz instytucji, które będą koordynować realizację zadań na terenie gminy i miasta w latach 2013-2020

Przedstawione zestawienie wskazuje m.in. na znaczną dysproporcję pomiędzy kosztami zadań własnych i koordynowanych. Realizacja zadań własnych kosztować będzie ponad 10 razy więcej niż zaplanowanych przedsięwzięć nie leżących w gestii Gminy i Miasta. Należy także wziąć pod uwagę, iż duża część zadań koordynowanych nie ma podanych kosztów ze względu na trudności związane z ich oszacowaniem. Może zdarzyć się tak, iż koszty zadań koordynowanych będą w perspektywie czasowej o wiele wyższe niż w niniejszych zestawieniach.

Przyjmując zatem założenie, iż istotna poprawa stanu środowiska jest pochodną wielkości nakładów finansowych, można byłoby stwierdzić iż na terenie gminy i miasta Czerwionka – Leszczyny na dynamikę zmian będzie miała duży wpływ realizacja zadań głównie gminnych. Nie bez znaczenia są także zadania nie realizowane przez gminę, a przez podmioty takie jak Zarząd Dróg Powiatowych, Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad czy Śląski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych.

Drugą istotną kwestią jest to, że istnieją obszary (kierunki) ochrony środowiska, które są zdecydowanie bardziej kapitałochłonne niż inne. Zarówno w przypadku zadań własnych Gminy i Miasta, jak i zadań koordynowanych są to *Ochrona przyrody i lasów*, *Gospodarka odpadami*, *Ochrona powietrza* i *Gospodarka wodno-ściekowa*, w tym *ochrona przed powodzią i suszą* (ok. 98,77% wydatków).

Rysunek 38 Struktura wydatków na wybranych kierunkach na tle pozostałych zadań objętych programem ochrony środowiska

Źródło: opracowanie własne

Wyodrębnione obszary determinują jednocześnie możliwości uzyskania wsparcia finansowego (preferencyjnego). W kontekście dokonanej wcześniej analizy źródeł preferencyjnego wsparcia zadań z zakresu ochrony środowiska, kluczowe będzie skuteczne pozyskanie dofinansowania z źródeł zewnętrznych, w szczególności funduszy UE (do 2013 roku są to: RPO WSL, PO IiŚ, PROW i potem w latach 2014-2020) i WFOŚiGW w Katowicach.

Wielość podmiotów, których zaangażowanie przyczyni się do poprawy stanu środowiska naturalnego na terenie gminy i miasta Czerwionka – Leszczyny sprawia, iż szczegółowe badanie zdolności do pokrycia wydatków na realizację zadań im przypisanych jest praktycznie niemożliwe.

12 Streszczenie w języku niespecjalistycznym

Przedmiotem niniejszego opracowania jest aktualizacja „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy i Miasta Czerwionka - Leszczyny na lata 2013-2016 z perspektywą na lata 2017-2020”. Zakresem opracowania objęto:

- cele ekologiczne;
- priorytety ekologiczne;
- poziomy celów długoterminowych;
- rodzaj i harmonogram działań proekologicznych;
- środki niezbędne do osiągnięcia celów, w tym mechanizmy prawno - ekonomiczne i środki finansowe.

Niniejsze opracowanie zawiera między innymi takie elementy jak:

- OCENA AKTUALNEGO STANU ŚRODOWISKA
 - Ochrona powietrza atmosferycznego (w tym: emisja przemysłowa, emisja liniowa, niska emisja, stan sanitarny powietrza, monitoring jakości powietrza),
 - Gospodarka wodno – ściekowa (w tym: wody powierzchniowe, sieć hydrograficzna, stan czystości rzek, monitoring wód powierzchniowych i podziemnych, gospodarka wodno – ściekowa i oczyszczalnie ścieków oraz ochrona przed powodzią),
 - Ochrona dziedzictwa przyrodniczego (w tym: parki krajobrazowe, rezerваты przyrody, obszary chronionego krajobrazu, użytki ekologiczne, pomniki przyrody, obszary natura 2000, lasy oraz inne cenne walory przyrodnicze Gminy i Miasta),
 - Ochrona powierzchni ziemi i gleb (w tym: stan powierzchni ziemi i gleb oraz monitoring gleb),
 - Gospodarka odpadami komunalnymi,
 - Ochrona zasobów (w tym: uwarunkowania gospodarki kopalinami oraz zasoby surowców kopalin),
 - Ochrona przed hałasem (w tym: hałas drogowy, przemysłowy oraz monitoring hałasu),
 - Ochrona przed polami elektromagnetycznymi wraz ich monitoringiem,
 - Przeciwdziałania poważnym awariom,
 - Rozwój edukacji ekologicznej.
- PRIORYTETY EKOLOGICZNE, CELE I KIERUNKI OCHRONY ŚRODOWISKA
- PLAN OPERACYJNY
- ZAGADNIENIA SYSTEMOWE
- ASPEKTY FINANSOWE REALIZACJI PROGRAMU
- STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

Aktualizacja „Programu...” to przede wszystkim przedstawienie zadań, które zostaną zrealizowane w najbliższych 8 latach w celu zapewnienia bezpieczeństwa ekologicznego Gminy i Miasta i tworzenia podstaw do zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego. Planowane nakłady na realizację zadań własnych Gminy i Miasta Czerwionka - Leszczyny w latach 2013-2020 na ochronę środowiska szacuje się na około 21 mln zł. Największe środki planowane są na ochronę przyrody, gospodarkę odpadami oraz na ochronę powietrza i gospodarkę wodno-ściekową.

Aktualizacja „Programu...” zawiera omówienie uwarunkowań finansowych Gminy i Miasta Czerwionka - Leszczyny. Zostały przedstawione potencjalne i możliwe do pozyskania źródła bezzwrotnego, a także preferencyjnego i komercyjnego dofinansowania.

Dzięki wyznaczeniu i identyfikacji problemów możliwe jest określenie celów, do jakich należy dążyć w ciągu najbliższych 8 lat wdrażania „Programu...”.

Najważniejszymi problemami ekologicznymi na terenie gminy i miasta Czerwionka - Leszczyny są:

- zrzuty ścieków komunalnych,
- zanieczyszczenia komunikacyjne z drogi DW924 i DW925 oraz autostrady A1,
- niska emisja zanieczyszczeń z palenisk domowych,
- zanieczyszczenia rolnicze,
- jakość środowiska obniżona jest poprzez zeskładowanie odpadów energetycznych,
- niska świadomość ekologiczna mieszkańców.

W zakresie ochrony powietrza atmosferycznego Gmina i Miasto realizuje zadania polegające na termomodernizacji budynków komunalnych będących w jej zarządzie, a także dofinansowania w zakresie wymiany źródła ciepła i montażu kolektorów słonecznych dla mieszkańców.

W celu poprawy jakości wód powierzchniowych, niezbędna jest likwidacja niekontrolowanych zrzutów ścieków bytowych do rzek płynących przez teren gminy i miasta, niezwykle ważnym w tym zakresie zadaniem jest inwentaryzacja stanu technicznego zbiorników bezodpływowych (szamb), które obecnie funkcjonują na terenach nieskanalizowanych. Bardzo często zbiorniki te są nieszczelne i są źródłem zanieczyszczenia wód.

W rolnictwie należy się skupić na stosowaniu najlepszych dostępnych praktyk rolniczych, co powinno doprowadzić do ograniczenia ładunków zanieczyszczeń odprowadzanych do odbiorników.

Głównym celem w zakresie ochrony przed hałasem na terenie całego powiatu rybnickiego w najbliższych latach będzie dokonanie oceny akustycznej wybranych miejsc powiatu, są to główne ciągi komunikacyjne drogowe. Niezależnie od przeprowadzania oceny akustycznej terenów ruchu komunikacyjnego niebagatelnym elementem działalności kontrolnej są przeprowadzane przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska kontrole podmiotów prowadzących działalność gospodarczą.

Bardzo ważnym elementem i celem krótkoterminowym w zakresie ochrony przed hałasem jest:

- ustalenie w planach zagospodarowania przestrzennego wydzielonych terenów pod realizację zorganizowanej działalności inwestycyjnej, zakładów mogących być potencjalnymi źródłami hałasu do środowiska, co umożliwi lokalizację zakładów produkcyjnych i przemysłowych, z dala od terenów mieszkaniowych,
- niedopuszczanie do realizacji inwestycji, które mogą być źródłem dużej emisji hałasu do środowiska ze względu na rodzaj prowadzonej działalności lub technologii produkcji.

Na terenie gminy i miasta Czerwionka - Leszczyny utworzono:

- Park Krajobrazowy „Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich”, utworzony w 1993 roku – wchodzący w skład Zespołu Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego (obejmujący: zachodnią, południową i południowo – wschodnią część gminy),
- 12 pomników przyrody (drzewa wolnostojące, aleja drzew, gład narzutowy).

Dla ochrony dziedzictwa przyrodniczego Gminy i Miasta oraz kształtowania systemu terenów zieleni należy podjąć następujące cele:

- utrzymanie walorów i funkcji obszarów przyrodniczych,
- obejmowanie ochroną prawną obszarów i obiektów najbardziej wartościowych przyrodniczo,

- dostosowanie terenów leśnych do pełnienia funkcji rekreacyjno – wypoczynkowej.

Kształtowanie świadomości ekologicznej społeczeństwa, biorącego aktywny udział w procesie dbania o środowisko to cenne i długoterminowe zadanie, które niejednokrotnie trzeba prowadzić na bieżąco i nieustająco. Edukacja ekologiczna jest procesem, którego głównym celem jest ukształtowanie aktywnej i odpowiedzialnej postawy mieszkańców i turystów wypoczywających na terenie gminy i miasta w sferze konsumpcji, a także ochrony powietrza oraz gospodarki wodnej.

Właściwie ukierunkowana edukacja ekologiczna mieszkańców przyczyni się do zwiększenia efektywności prowadzonych działań na rzecz ekologizacji, co zapewni ograniczenie niskiej emisji, zmniejszenie ładunku zrzutu ścieków surowych do rzek i potoków, a także pozyskanie większej ilości surowców wtórnych oraz zmniejszenie ilości odpadów trafiających na składowisko.

Gmina i Miasto Czerwionka - Leszczyny stara się pozyskiwać dofinansowanie głównie na realizację zadań poprawiających wizerunek Gminy i Miasta ze środków zewnętrznych krajowych i zagranicznych w celu realizacji zadań kosztownych, gdyż nie ma możliwości sfinansowania ich ze środków budżetu własnego.

Realizacja zadań zaproponowanych w niniejszej aktualizacji przyczyni się do zwiększenia atrakcyjności Gminy i Miasta, polepszenia warunków życia i zdrowia mieszkańców oraz turystów wypoczywających na tym terenie a także poprawy jakości walorów środowiskowych i skuteczniejszej ochrony terenów prawnie chronionych oraz tych o walorach przyrodniczych i rekreacyjno -wypoczynkowych.

WYKAZ SKRÓTÓW:

BZT5	-	biologiczne zapotrzebowanie na tlen
ChZT	-	chemiczne zapotrzebowanie na tlen
GDDKiA	-	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad
GUS	-	Główny Urząd Statystyczny
GZWP	-	Główne Zbiorniki Wód Podziemnych
IUNG	-	Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa
KPGO	-	Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2010
KPOŚK	-	Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych
NFOŚiGW	-	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
ODR	-	Ośrodek Doradztwa Rolniczego
OOŚ	-	ocena oddziaływania na środowisko
OSO	-	obszary specjalnej ochrony ptaków
OZE	-	Odnawialne Źródła Energii
PIG	-	Państwowy Instytut Geologiczny
PIOŚ	-	Państwowa Inspekcja Ochrony Środowiska
PIS	-	Państwowa Inspekcja Sanitarna
POH	-	Program Ochrony przed Hałasem
POLIŚ	-	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko
PONE	-	Program Ograniczania Niskiej Emisji
POP	-	Program Ochrony Powietrza
PWiK	-	Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji
RDLP	-	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych
RDOŚ	-	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
RDW	-	Ramowa Dyrektywa Wodna
RLM	-	Równoważna Liczba Mieszkańców
RZGW	-	Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej
SEKAP	-	System Elektronicznej Komunikacji Administracji Publicznej
SIWZ	-	Specyfikacja Istotnych Warunków Zamówienia
SOO	-	specjalne obszary ochrony siedlisk;
WFOŚiGW	-	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach
WIOŚ	-	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska
WODR	-	Wojewódzki Ośrodek Doradztwa Rolniczego
WSO	-	Wojewódzki System Odpadowy
WSSE	-	Wojewódzka Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna

ZPK - Zespół Parków Krajobrazowych